

Komunitný plán sociálnych služieb hlavného mesta SR Bratislavy

Spracovateľ:

MONTARRY n.o.

Vážení Bratislavčania,

jednou z priorít, ktorú od roku 2011 zdôrazňujeme v samospráve hlavného mesta SR, je zapájanie a partnerstvo rôznych účastníkov do tvorby miestnej komunity. Pre hlavné mesto, pre kvalitu života v Bratislave je mimoriadne dôležitá citlivá sféra sociálnych služieb, ktorá je dlhoročne tvorená samosprávou a magistrátom, ale aj rôznymi neziskovými organizáciami, či jednotlivými ľudskými iniciatívami, ktoré si veľmi vážim. Aj preto komunitná tvorba sociálnych služieb v Bratislave výrazne potrebovala zjednotiť svoje smerovanie, vytvoriť plán, ktorému predchádzala kvalitná analýza existujúceho stavu. Verím, že existenciou komunitného plánu sociálnych služieb dostanú občania mesta, klienti sociálnych služieb, zástupcovia poskytovateľov sociálnych služieb a pracovníci magistrátu kvalitný strategický dokument.

Som presvedčený, že nový komunitný plán bude mať svoje mnohostranné využitie a efektívne zacieli sociálne služby na priority, ktoré Bratislava potrebuje. Takisto si želim, aby sa stal smerodajným podkladom pre profesionálov – odborníkov, ale aj pre všetkých obyvateľov mesta. Nesmieme zabudnúť, že sféra sociálnych služieb sa za posledné desaťročie výrazne rozvinula aj na akademickej pôde. Z vysokých škôl dostávame odborníkov, ktorí chcú moderným spôsobom zasiahnuť do komunity a využiť medzinárodné skúsenosti a nadobudnuté akademické znalosti v našom hlavnom meste. Práve tento dokument by mal zjednocovať finálne ciele, ale zároveň by mal otvárať dostupnosť realizácie myšlienok a nápadov širokej verejnosti v našom meste.

Ďakujem všetkým, ktorí sa zúčastnili na príprave komunitného plánu sociálnych služieb Bratislavy. Všetkým obyvateľom mesta, ktorí ho budú využívať, želim veľa ohľaduplnosti, ľudskosti a múdrosti – veď budú naplňovať sny a túžby ľudí, potenciálnym prijímateľom – často v nepriaznivej sociálnej situácii.

*Milan Ftáčnik
primátor hlavného mesta SR Bratislavy*

Pod'akovanie

Ďakujeme všetkým občanom, organizáciám a všetkým, ktorí svojim pozitívnym prístupom, konštruktívnym postojom a aktivitou, námetmi a postrehmi prispeli k tvorbe Komunitného plánu sociálnych služieb hlavného mesta SR Bratislavy.

Spracovateľský kolektív:

*Ing. Mgr. Jarmila Pagáčová
Mgr. Marta Hokinová
Mgr. Ing. Soňa Dočolomanská
Doc. RNDr. Branislav Bleha, PhD.
Mgr. Barbora Kuchárová
Ing. Jaroslav Šumný
PhDr. Dana Maňasová
Mgr. Vladislava Baková*

Mgr. Lýdia Brichtová, PhD. – odborný garant

Mgr. Boris Hokina – formálna úprava textov

Text neprešiel jazykovou a grafickou úpravou.

OBSAH

Úvod	5
1 Analýza stavu poskytovaných služieb v hlavnom meste SR Bratislave.....	10
1.1 Prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy registrovaných na Bratislavskom samosprávnom kraji	11
1.2 Sociálne služby a zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy	31
1.3 Sociálne služby a zariadenia sociálnych služieb v pôsobnosti mestských častí hl. m. SR Bratislavy	50
1.4 Neverejní poskytovatelia v systéme sociálnych služieb hlavného mesta SR Bratislavy	62
2 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnej služby a ďalších obyvateľov v hlavnom meste SR Bratislave na rozvoj sociálnych služieb.....	77
2.1 Realizácia prieskumu	77
2.2 Vyhodnotenie prieskumu	78
3 Analýza sociologických a demografických údajov o hlavnom meste SR Bratislave	102
3.1 Základná charakteristika	102
3.2 Sociologické a demografické údaje	103
3.3 Demografická analýza a prognóza mesta Bratislava	108
4 Analýza SWOT	116
5 Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v hlavnom meste SR Bratislave	120
5.1 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb v hlavnom meste SR Bratislave	122
5.2 Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach	124
5.3 Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi	126
5.4 Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku	127
5.5 Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií	131
5.6 Podporné sociálne služby	132

5.7	Informovanosť	133
5.8	Ľudské zdroje.....	134
6	Plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb, cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2013 – 2018.....	135
6.1	Záverečné zhrnutie potrieb rozvoja sociálnych služieb	135
	Záver	151
	Zdroje a pramene tvorby a spracovania komunitného plánu sociálnych služieb	152
	Zoznam príloh.....	153

ÚVOD

KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Výklad pojmov / použitá terminológia

Komunita

Odvodené z latinského *comunitas* – spoločenstvo, pospolitosť, obec, spoločné nažívanie ľudí. Z hľadiska komplexného pohľadu je: spoločenstvo ľudí, ktorí žijú v geograficky definovanej oblasti a existujú medzi nimi vzájomné sociálne väzby a vzťahy.

Charakteristickým znakom komunity spoločenstvo žijúce v geograficky ohraničenej oblasti, prepojené vzájomnými väzbami a vzťahmi.

Z hľadiska sociologického pohľadu: komunita je vymedzená hranicami, ktoré môžu byť: geografické, politické, ekonomické, sociálne. Je definovaná ako miesto, kde môže člen získať emocionálnu podporu, ocenenie a praktickú pomoc v každodennom živote.

Komunita ako skupina ľudí, ktorá má rovnaký cieľ a rovnaký záujem.

Komunita ako sociálny útvar je charakterizovaná vonkajšími a vnútornými znakmi na dvoch úrovniach.

1. úroveň: úroveň sociálnych väzieb medzi členmi v rámci vlastnej komunity.
2. úroveň: úroveň sociálnych väzieb špecifického postavenia komunity v rámci širšieho sociálneho prostredia (umelci ako komunita existujú – nejaký orgán, spoločnosť).

Sídlna alebo regionálna komunita – komunita v rámci sídla: ulica, dedina, mesto, región. Charakteristiky tejto komunity: obyvatelia tejto komunity majú charakteristické citové, intelektuálne a kultúrne vzťahy s ostatnými členmi komunity. Majú konkrétne vzťahy k miestu bydliska, môže ich viazať spoločný osud, pozitívne aj negatívne životné situácie, sú v podobnej ekonomickej situácii a na konkrétnej spoločenskej úrovni majú podobné a často zhodné etické normy a hodnoty. Sídlna komunita je tiež charakteristická vnútornou štruktúrou, ktorú tvoria jednotlivé skupiny, podskupiny, samotní jedinci. Najvýraznejšie funkcie plnia primárne skupiny: rodiny, priateľské, záujmové, pracovné a vzdelávacie skupiny.

Sociálna komunita je regionálne vymedzená skupina osôb, ktoré sú definované spoločným znakom odvodeným od ich sociálneho znevýhodnenia, t.j. znaku, ktorý ich v bežných životných podmienkach posúva do polohy závislosti na iných osobách a štátnych opatreniach, alebo ktoré sú v situácii sociálneho ohrozenia.

Plánovanie označuje proces, v rámci ktorého sa komunita chce dostať zo súčasnej situácie do budúcnosti, ktorá by lepšie vyhovovala občanom – členom komunity. Výraz **komunitný plán** vznikol spojením slov komunita a plánovanie. **Komunitné plánovanie** je plánovanie budúcnosti s účasťou a zainteresovaním komunity. Záujmy a potreby občanov danej komunity sa môžu líšiť. Ľudia môžu o svojich potrebách a záujmoch diskutovať, informovať sa o možných zdrojoch ich naplnenia a spoločne hľadať kompromisné riešenia, ktoré by čiastočne vyhovovali všetkým.

Komunitné plánovanie umožňuje spracovávať rozvojové programy verejného života a výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie. Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám občanov. Predstavuje otvorený aktívny proces zisťovania potrieb, zdrojov a hľadanie najlepšieho riešenia v oblasti sociálnych služieb.

Ciele komunitného plánovania sociálnych služieb:

- rozvoj a skvalitňovanie sociálnych služieb
- posilňovanie sociálnej súdržnosti obyvateľov daného územia
- prevencia sociálneho vylúčenia a izolácie ohrozených jednotlivcov a skupín
- inklúzia a komunitná rehabilitácia okrajových a rizikových skupín

Účastníci procesu komunitného plánovania:

- zadávatelia sociálnych služieb
- poskytovatelia sociálnych služieb
- prijímatelia / užívatelia sociálnych služieb

Zadávatelia sociálnych služieb sú tí, ktorým zákon ukladá zabezpečiť sociálne služby pre obyvateľov územia, ktoré spravujú. V systéme verejnej správy na Slovensku sú to obce a mestá.

Poskytovatelia sociálnych služieb môžu byť fyzické osoby, podnikateľské subjekty, súkromné neziskové organizácie, organizácie zriadené obcou, organizácie zriadené samosprávnym krajom, organizácie zriadené štátom. Všetci poskytovatelia majú pri komunitnom plánovaní rovnaké postavenie, ich ciele a zámery majú rovnakú váhu.

Užívatelia sociálnych služieb sú ľudia v nepriaznivej sociálnej situácii, pre ktorých sú sociálne služby určené. Sú to rovnako tí, ktorí už služby dostávajú ako aj tí, ktorí na ne čakajú. Ciele a zámery užívateľov majú pri komunitnom plánovaní rovnakú váhu ako ciele a zámery zadávateľov a poskytovateľov.

Obec vypracúva komunitný plán a vyšší územný celok koncepciu rozvoja sociálnych služieb.¹ Komunitný plán ako prostriedok a predpoklad komunitného plánovania podporuje rozvoj partnerstiev so zúčastnenými subjektmi a obyvateľmi obce. Komunitný plán je výsledkom vyjednávania medzi všetkými účastníkmi procesu komunitného plánovania. Je naplňovaný v rámci širokého partnerstva v komunite, zodpovedá miestnym podmienkam a potrebám. Komunitný plán stanoví ciele a priority rozvoja sociálnych služieb. Mapuje všetky verejné, súkromné aj dobrovoľné subjekty z hľadiska aktivít, ktoré smerujú k naplneniu vytýčených cieľov. Komunitný plán obsahuje systém sledovania a hodnotenia postupov a priebežného informovania verejnosti.

¹ §83 zák.č.448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona o živnostenskom podnikaní, v znení neskorších predpisov

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti. Jej cieľom je obnova alebo rozvoj fyzických, mentálnych a pracovných schopností osôb v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora ich začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať **komunitné centrá**.

Sociálna služba² je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- a) prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- b) zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- c) zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- d) riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- e) prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

Sociálna služba sa vykonáva najmä prostredníctvom sociálnej práce, postupmi zodpovedajúcimi poznatkom spoločenských vied a poznatkom o stave a vývoji poskytovania sociálnych služieb. Pri analýze sociálnych služieb zisťujeme najmä: existenciu služieb, dostupnosť a nadväznosť služieb, kvalitu výkonu – štandard služieb, ekonomickú efektívnosť služieb a zabezpečenie dostatočnej informovanosti o službách pre obyvateľov.

Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy:

- a) z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- b) pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života,
- c) pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- d) z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok podľa osobitného predpisu (ďalej len "dôchodkový vek"),
- e) pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- f) pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo
- g) z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

² § 2 zák.č.448/2008 Z.z. o sociálnych službách

Chudoba označuje sociálny status človeka vyznačujúci sa hmotným nedostatkom. Označuje osoby, rodiny alebo skupiny osôb, ktorých zdroje (materiálne, kultúrne a sociálne) sú natoľko limitované, že ich vylučujú z minimálne akceptovaného životného štýlu štátov, v ktorých žijú.

Absolútna chudoba je spojená s fyziologickým prežitím, teda s uspokojením základných potrieb prežitia.

Relatívna chudoba je spojená s priemernou životnou úrovňou obyvateľstva danej krajiny, ku ktorej chudobní nemajú prístup. Týka sa životného štýlu prijatého v danej spoločnosti a je spojená so vzdelaním, s kvalifikáciou, so zdravotnými návykmi, s rodinným zázemím a pod.

Ciele a východiská Komunitného plánu sociálnych služieb hlavného mesta SR Bratislavy

Komunitný plán sociálnych služieb hl. m. SR Bratislavy (ďalej len „komunitný plán sociálnych služieb“) predstavuje krátkodobý až strednodobý programový dokument sociálnej politiky hlavného mesta SR Bratislavy (ďalej len „hl. m. SR Bratislavy“) v oblasti rozvoja sociálnych služieb. V súlade s požiadavkou zadávateľa je spracovaný **so zameraním na jednotlivé druhy služieb** poskytované verejnými a neverejnými poskytovateľmi na území hl. m. SR Bratislavy. Komunitný plán sociálnych služieb ako nástroj rozvojových procesov sociálnej politiky hl. m. SR Bratislavy stanovuje ciele, priority, opatrenia a konkrétne aktivity na zabezpečenie rozvoja sociálnych služieb, ktoré vyplývajú z koncepčných materiálov a legislatívy:

Koncepčné materiály:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja hl. m. SR Bratislavy na roky 2010 – 2020
- Priority Bratislavy a programové ciele na roky 2011 – 2014
- Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb
- Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike
- Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015
- Národný program Slovenskej republiky k Európskemu roku boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu (2010)
- Národný akčný plán pre deti na roky 2009 – 2012
- Národný pracovný program Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012
- Základné princípy Národného programu starších ľudí (aktualizované)
- Národný program rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života
- Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2009 – 2012
- Národná protidrogová stratégia na obdobie 2009 – 2012

Legislatívny rámec pre plánovanie sociálnych služieb v Slovenskej republike:

- Zákon NR SR č.448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“)
- Zákon č.305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon NR SR č. 36/2005 Z. z. o rodine
- Zákon SNR č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
- Zákon SNR č. 377/1990 Zb. o hl. m. SR Bratislave, v znení neskorších predpisov
- Zákon NR SR č.539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
- Štatút hl. m. SR Bratislavy v znení dodatkov č.1 až č.6

Ciele, priority, opatrenia a aktivity Komunitného plánu sociálnych služieb hl. m. SR Bratislavy vychádzajú z:

- **analýzy stavu existujúcich služieb a ich poskytovateľov** v zriaďovateľskej pôsobnosti hl. m. SR Bratislavy, mestských častí hl. m. SR Bratislavy, Bratislavského samosprávneho kraja (ďalej len „BSK“) a neverejných poskytovateľov na území Bratislavy,
- **analýzy potrieb prijímateľov** sociálnych služieb (obyvateľov Bratislavy),
- **kompetencií a možností** hl. mesta SR Bratislavy, mestských častí a BSK,
- **SWOT analýzy sociálnych služieb** v členení podľa druhu a foriem poskytovaných služieb.

1 ANALÝZA STAVU POSKYTOVANÝCH SLUŽIEB V HLAVNOM MESTE SR BRATISLAVE

Úvod

Východiskom k spracovaniu analýzy stavu poskytovaných služieb boli dostupné údaje hl. m. SR Bratislavy, mestských častí hl. m. SR Bratislavy, Bratislavského samosprávneho kraja, údaje získané osobným kontaktom s viacerými poskytovateľmi sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy, oddelenia sociálnych vecí Magistrátu hl. m. SR Bratislavy, údaje poskytnuté Miestnymi úradmi mestských častí hl. m. SR Bratislavy, Štatistickým úradom v SR - Krajskou správou v Bratislave, Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave a v spolupráci s odborníkmi, informácie z vyplnených dotazníkov a SWOT analýz od poskytovateľov sociálnych služieb.

Sociálne služby na území hl. m. SR Bratislavy sú poskytované verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb v zmysle zák. č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č.455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Poskytovateľom sociálnej služby je za podmienok ustanovených týmto zákonom:

- verejný poskytovateľ sociálnej služby (obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom) a
- neverejný poskytovateľ sociálnej služby (iná fyzická alebo právnická osoba).

Vyšší územný celok je poskytovateľom sociálnej služby, len ak poskytuje základné sociálne poradenstvo.

Neverejný poskytovateľ sociálnej služby môže byť aj:

- cudzinec, ktorý je občanom štátu Európskeho hospodárskeho priestoru a má registrovaný trvalý pobyt na území SR,
- fyzická osoba, ktorá je cudzincom a nie je občanom štátu Európskeho hospodárskeho priestoru, ak má povolenie na prechodný pobyt alebo trvalý pobyt na území SR,
- právnická osoba so sídlom mimo územia SR, ktorej organizačná zložka má sídlo na území SR.

Poskytovateľ sociálnej služby môže poskytovať sociálne služby len na základe zápisu do registra poskytovateľov sociálnych služieb, ktorý vedie vyšší územný celok.

Kompetencie miest a obcí, vyššieho územného celku a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb v systéme sociálnych služieb upravených zákonom o sociálnych službách uvádzame v prílohe č. 1

V nasledujúcej časti uvádzame prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy registrovaných na Bratislavskom samosprávnom kraji.

- Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb
- Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi
- Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku
- Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií
- Podporné služby

1.1 Prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy registrovaných na Bratislavskom samosprávnom kraji

1.1.1 Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb

Základné životné potreby sú ubytovanie, strava, nevyhnutné ošatenie, obuv a nevyhnutná základná osobná hygiena. Nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb sa zabezpečujú v týchto zariadeniach:

1. nocľaháreň
2. útulok
3. domov na pol ceste
4. nízkoprahové denné centrum
5. zariadenie núdzového bývania.

Tabuľka č. 1 - Prehľad vybraných ukazovateľov o sociálnych službách na území hl. m. SR Bratislavy

Sociálna služba poskytovaná podľa §12, ods.1, písm. a) zák. o sociálnych službách	Počet zariadení na území hl. m. SR Bratislavy	Poskytovateľ sociálnej služby podľa § 3 ods. 3 zák. o sociálnych službách	Rozsah poskytovanej sociálnej služby	Forma poskytovanej sociálnej služby	Cieľová skupina	Kapacita
Nocľaháreň	2 v tom: 1 BA	2 v tom: 1 NP, 1 VP	1 neurčitý čas 1 určitý čas	1 ambulantná 1 pobytová	fyzická osoba, ktorá nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb a nemá zabezpečené ubytovanie	186 R1
Útulok	6	6 NP	6 neurčitý čas	6 pobytových	fyzické osoby, ktoré nemajú zabezpečené ubytovanie alebo nemôžu doterajšie bývanie užívať	245 R2
Domov na polceste	1	1NP	1 neurčitý čas	1 pobytová	Odchovanci z detských domovov	15 R3
Nízkoprahové denné centrum	2	2NP	2 neurčitý čas	1terénna 1 pobytová	fyzické osoby, ktoré nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb a ktoré nemajú zabezpečené ubytovanie alebo nemôžu doterajšie bývanie užívať	86 R4
Zariadenie núdzového bývania	5 v tom: 1 MČ Petržalka	5 v tom: 4NP, 1VP	4 neurčitý čas 1 určitý čas / 12 mesiacov	5 pobytových	fyzické osoby, ktoré sú obeťami násillia, obchodovania s ľuďmi, osamelý rodič s deťmi bez zabezpečeného ubytovania, bývania	77 R5
Spolu: 5	16	16 v tom: 15 NP, 2 VP/O	14 neurčitý čas 2 určitý čas	1 ambulantná 14 pobytová 1 terénna		609

Zdroj:

1) Orientačné údaje o výskyte potreby sociálnych služieb v oblasti azylového ubytovania - tab.č.5.; Minipríručka pre Komunitné plánovanie sociálnych služieb, PhDr. Helena Woleková, PhD., Mgr. Marcela Mežianová, Socia, 2004,

2) Orientačné údaje o potrebe sociálnych služieb v oblasti starostlivosti o deti a rodinu – tab.č.4, Minipríručka....

Vysvetlivky: NP – neverejný poskytovateľ, VP – verejný poskytovateľ, O – obec, BA – Bratislava, BSK – Bratislavský samosprávny kraj MČ – mestská časť, R1 až R5 - tabuľky R1 až R5 podľa registra poskytovateľov sociálnych služieb BSK, príloha č. 2

Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb sú na území hl. m. SR Bratislavy poskytované v 16 zariadeniach sociálnych služieb s celkovou kapacitou 609 miest. V tomto počte sú zahrnuté 2 nocľahárne, 6 útulkov, 1 domov na polceste, 2 nízkoprahové denné centrá, 5 zariadení núdzového bývania. Zariadenia prevádzkuje 14 neverejných poskytovateľov sociálnych služieb a 2 verejní poskytovatelia (jednu nocľaháreň Magistrát hl. m. SR Bratislavy a jedno zariadenie núdzového bývania mestská časť Bratislava – Petržalka). Sociálne služby sú poskytované v jednom zariadení terénnou formou, v jednom zariadení ambulantnou a v 14 zariadeniach pobytovou formou. Rozsah poskytovaných služieb je v 14 zariadeniach na neurčitý čas a v dvoch zariadeniach na čas určitý. Podrobný prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy uvádzajú tabuľky č.: R1, 2, 3, 4, 5 podľa registra BSK v prílohe č. 2.

Osobitosťou cieľových skupín, ktorým sú poskytované sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb, je ich rôznorodosť, štruktúrovanosť a špecifické potreby a tiež individuálne možnosti, schopnosti a ochota zmeniť svoj sociálny status. Významným faktom pre odhad potrebnej kapacity služieb je kolísavá sezónna potreba poskytovania služieb najmä v nocľahárni a útulku. Hl. m. SR Bratislava má špecifické postavenie aj vzhľadom na celoslovenskú koncentráciu ľudí bez domova, ľudí s problémami so závislosťami a osôb prevádzkujúcich komerčné sexuálne služby (prostitúcia), migrantov, ktorí nie sú obyvateľmi hlavného mesta. Problémy s integráciou rómskej populácie nie sú v Bratislave tak výrazné, ako napr. v regiónoch východného a južného Slovenska. Hlavné mesto SR Bratislava pristupuje k týmto cieľovým skupinám, ktoré významnou mierou ovplyvňujú kvalitu života obyvateľov a návštevníkov Bratislavy, systémovo a komplexne v pripravovanej koncepcii so zameraním na riešenie problematiky ľudí bez domova. Preto túto skupinu ľudí osobitne nerozoberáme, avšak venujeme pozornosť problematike ľudí, ktorí majú problémy so závislosťami v samostatnej prílohe.

Odporúčania pre zabezpečenie potrebných kapacít sociálnych služieb vychádzajú z metodiky používanej pre stanovenie normatívo- vybavenosti zariadení sociálnych služieb pre obce, mestá a regióny a z odporúčaní pre komunitné plánovanie sociálnych služieb Socioklubu v Bratislave 1). Sú doplnené poznatkami z praxe, z dotazníkov a podnetov občanov a poskytovateľov sociálnych služieb. Odporúčania uvedené v tejto časti sa týkajú služieb ako celku, nie sú špecifikované podľa osobitných potrieb jednotlivých cieľových skupín (osamelí občania so zdravotným znevýhodnením, osamelí seniori, osamelí rodičia, ľudia bez domova, ľudia s problémami so závislosťami, občania v akútnej sociálnej kríze a ďalší ľudia s potrebou osobitnej starostlivosti...). Odporúčania stanovujú pre sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb kapacitu minimálne 45 miest sumárne (v tom minimálne 10 pre bezdomovcov, 4,5 pre matky s deťmi, 19 pre ľudí po výkone trestu, 12 až 24 pre závislých na drogách) v prepočte na 10 tisíc obyvateľov obce. Podľa uvedenej metodiky je celková potreba kapacít miest v zariadeniach sociálnych služieb minimálne 1860 miest, vzhľadom na počet obyvateľov hl. m. SR Bratislavy, čo predstavuje asi trojnásobok súčasných kapacít miest v zariadeniach registrovaných na BSK (vid'.tab.1/).

1.1.2 Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

Medzi sociálne služby na podporu rodiny s deťmi zaraďujeme:

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života,
- poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
- poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu.

Tabuľka č.2 - Prehľad vybraných ukazovateľov o sociálnych službách na území hl. m. SR Bratislavy

Sociálna služba poskytovaná podľa §12, ods. 1, písm. b) zák. o sociálnych službách	Počet zariadení na území hl. m. SR Bratislavy	Poskytovateľ sociálnej služby podľa § 3 ods. 3 zák. o sociálnych službách	Rozsah poskytovanej sociálnej služby	Forma poskytovanej sociálnej služby	Cieľová skupina	Kapacita
Zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	3 v tom: 1 RO MČ Petržalka	3 v tom: 2 NP, 1 VP	2 neurčitý čas 1 určitý čas	3 pobytová	mal. nezaopatrené deti, vážne dôvody, pre ktoré rodič nemôže zabezpečiť starostlivosť	14 R7
Spolu: 1	3	2NP 1VP	2 neurčitý čas 1 určitý čas	3 pobytová		14

Vysvetlivky:

NP – neverejný poskytovateľ

VP – verejný poskytovateľ

MČ – mestská časť

RO – rozpočtová organizácia

R7 – Tabuľka R7 podľa registra poskytovateľov sociálnych služieb BSK, príloha č. 2

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi na území hl. m. SR Bratislavy sú poskytované v troch zariadeniach sociálnych služieb s celkovou kapacitou 14 miest. V tomto počte sú zahrnuté 3 zariadenia dočasnej starostlivosti o deti. Zariadenie prevádzkujú 2 neverejní poskytovatelia sociálnych služieb a jeden verejný (rozpočtová organizácia mestskej časti Bratislava – Petržalka). Sociálne služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti sú poskytované pobytovou formou, a to v rozsahu na dobu neurčitú dve zariadenia a na dobu určitú jedno zariadenie. Podrobný prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy uvádza tabuľka R7 podľa registra poskytovateľov BSK v prílohe č. 2.

Podľa použitej metodiky³ potreba sociálnych služieb pre rodiny s deťmi (vek od 0 – 18 rokov), ktoré potrebujú trvalú pozornosť, predstavuje kapacitu 270 miest v prepočte na 10 tis. obyvateľov obce, alebo 175 miest v prepočte na tisíc rodín v obci. Potreba, ktorá vzniká v priebehu roka, predstavuje kapacitu 80 miest v prepočte na 10 tis. obyvateľov obce alebo 50 miest v prepočte na tisíc rodín v obci, čo predstavuje potrebu cca 3305 miest pre hl. m. SR Bratislavu (pričom táto služba je poskytovaná aj v zariadeniach zriadených podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele). Pre deti ohrozené týraním a zneužívaním je odporúčaná kapacita služieb pre rodiny s deťmi, ktoré potrebujú trvalú pozornosť, stanovená na 340 miest v prepočte na 10 tis. obyvateľov obce alebo 140 miest v prepočte na tisíc rodín v obci. Pre potrebu, ktorá vzniká v priebehu roka, je kapacita služieb odporúčaná 20 miest v prepočte na 10 tis. obyvateľov obce. Uvedená metodika nerieši špecificky potrebu sociálnych služieb pre rodiny s deťmi podľa zákona o sociálnych službách, preto je dôležité vykonať prieskum potrieb na podporu rodín s deťmi v hl. meste SR Bratislave.

Hlavné mesto SR Bratislava prevádzkuje Krízové centrum na Budatínskej ul.52 (kapacita 49 miest), ktoré poskytuje špecializované poradenstvo a sociálnu kuratelu. Základné sociálne poradenstvo pre rodiny s deťmi je poskytované aj v ubytovniach hl. m. SR Bratislavy FORTUNA na Agátovej ul.1/A (kapacita 365 miest, v tom 124 rodín) a v Ubytovni KOPČANY na Kopčianskej ul. 90 (kapacita 270 miest). Hlavné mesto SR Bratislava plánuje zriadenie nízkoprahového denného centra pre deti a rodinu v ubytovni FORTUNA.

1.1.3 Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

Medzi sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku patrí:

- **poskytovanie sociálnej služby** pre osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek:
 1. zariadenie podporovaného bývania,
 2. zariadenie pre seniorov,
 3. zariadenie opatrovateľskej služby,
 4. rehabilitačné stredisko,
 5. domov sociálnych služieb,

³ Orientačné údaje o potrebe sociálnych služieb v oblasti starostlivosti o deti a rodinu – tab.č.4, Minipríručka....

6. špecializované zariadenie,
7. denný stacionár,
8. opatrovateľská služba,
9. prepravná služba,
10. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
11. tlmočnická služba,
12. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
13. sprostredkovanie osobnej asistencie a
14. požičiavanie pomôcok.

Tabuľka č.3 - Prehľad vybraných ukazovateľov o sociálnych službách na území hl. m. SR Bratislavy

Sociálna služba poskytovaná podľa §12, ods. 1, písm. b) zák. o sociálnych službách	Počet zariadení na území hl. m. SR Bratislavy	Poskytovateľ sociálnej služby podľa § 3 ods. 3 zák. o sociálnych službách	Rozsah poskytovanej sociálnej služby	Forma poskytovanej sociálnej služby	Cieľová skupina	Kapacita
Zariadenie podporovaného bývania	9 v tom: 2 RO BSK	7 v tom: 5 NP, 2 VP	6 neurčitý čas 1 určitý aj neurčitý čas	7 pobytová	fyzické osoby s ťZP, nepriaznivým zdravotným stavom odkázané na dohľad, pod ktorým sú schopné viesť samostatný život, občania s psychiatrickými diagnózami	70 R9
Zariadenia pre seniorov	18 v tom: 2 RO BSK, 7 RO BA 1 RO MČ Staré Mesto, 2 PO, 1 RO MČ Ružinov	16 v tom: 5 NP 11 VP	15 neurčitý čas 1 určitý aj neurčitý čas	16 pobytová	fyzická osoba, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby	1 740 R10
Zariadenie opatrovateľskej služby	10 v tom: 3 RO BA, 3 RO MČ Staré Mesto, 1 RO MČ Petržalka	10 v tom: 3 NP, 7 VP	2 neurčitý č. 8 určitý čas /3 mesiace a viac/	10 pobytová, celoročná	fyz. osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, nepriaznivým zdravotným stavom, plnoletá fyzická osoba, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, ak jej nemožno poskytnúť opatrovateľskú službu	195 R11
Rehabilitačné stredisko	11 v tom: 2 RO BSK	11 v tom: 9 NP 2 VP	9 neurčitý č. 2 určitý aj neurčitý čas	9 ambulantná 2 ambulantná pobytová, týždenná, celoročná	fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, nepriaznivým zdravotným stavom, občania s psychiatrickými diagnózami, autisti	354 R12
Domov sociálnych služieb	23 v tom: 10 RO BSK	22 v tom: 12 NP, 10 VP	14 neurčitý č. 8 určitý aj neurčitý čas	2 ambulantná 12 kombinovaná, 8 pobytová	fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, nepriaznivým zdravotným stavom § 38 ods. 1 zákona č. 448/2008	906 R13
Špecializované zariadenie	7 v tom: 1 RO BSK, 1 RO MČ Staré Mesto	7 v tom: 5 NP, 2 VP	6 neurčitý čas 1 určitý aj neurčitý čas	1 ambulantná 4 pobytová celoročná 1 ambulantná, pobytová, celoročná 1 ambulantná, pobytová, týždenná, celoročná	fyzická osoba, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV. podľa prílohy č. 3 zákona č.448/2008 Z. z. - fyzické osoby, ktoré majú zdravotné postihnutie, ktorým je Alzheimerova choroba a demencia rôzneho typu a etiológie	127 R14

Sociálna služba poskytovaná podľa §12, ods. 1, písm. b) zák. o sociálnych službách	Počet zariadení na území hl. m. SR Bratislavy	Poskytovateľ sociálnej služby podľa § 3 ods. 3 zák. o sociálnych službách	Rozsah poskytovanej sociálnej služby	Forma poskytovanej sociálnej služby	Cieľová skupina	Kapacita
Denný stacionár	4 v tom: 1 RO BA, 1 RO MČ Staré Mesto, 1 MČ Dúbravka	4 v tom: 1 NP 3 VP	1 určitý čas 3 neurčitý čas	3 ambulantná 1 pobytová celoročná	fyzická osoba, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa	43 R15
Opatrovateľská služba	33 v tom: 1 RO MČ Petržalka, 1 MČ Karlova Ves, 1 RO MČ Staré Mesto, 1 MČ Jarovce, 1 MČ Rača, 1MČ Lamač, 1MČ Podunajské Biskupice, 1MČ Vrakuňa, 1 MČ Dúbravka, 1 MČ Vajnory, 1 MČ Ružinov, 1 MČ Nové Mesto, 1 MČ Devínska Nová Ves	33 v tom: 19 NP, 14 VP	2 určitý čas 30 neurčitý čas 1 určitý aj neurčitý čas	33 terénna	fyz. osoby s nepriaznivým zdravotným stavom, fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek	192 uvádza iba MČ Staré Mesto R16
Prepravná služba	13 v tom: 1 RO MČ Staré Mesto, 1 MČ Staré Mesto, 1MČ Petržalka, 1 RO MČ Ružinov, 1 MČ Vrakuňa, 1 MČ Podunajské Biskupice	13 v tom: 6 NP, 7 VP	13 neurčitý čas	4 ambulantná 9 terénna	fyz. osoby s nepriaznivým zdravotným stavom, fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek	Neuvedené R17
Sprievodcovská a predčitateľská služba	1	1NP	1 neurčitý čas	1 ambulantná	občania so zrakovým postihnutím	Neuvedené R18
Timočnická služba	1	1NP	1 neurčitý čas	1 terénna	Občania so sluchovým postihnutím	Neuvedené R19
Sprostredkovanie osobnej asistencie	3	3NP	3 neurčitý čas	2 ambulantná 1 terénna aj ambulantná	fyzické osoby so psychiatrickými problémami, so závislosťou, občania pred a po hospitalizácii, resocializácii, výkone trestu odňatia slobody alebo väzby, občania znevýhodnení na trhu práce; rodina a príbuzní klientov cieľovej skupiny	Neuvedené R21

Sociálna služba poskytovaná podľa §12, ods. 1, písm. b) zák. o sociálnych službách	Počet zariadení na území hl. m. SR Bratislavy	Poskytovateľ sociálnej služby podľa § 3 ods. 3 zák. o sociálnych službách	Rozsah poskytovanej sociálnej služby	Forma poskytovanej sociálnej služby	Cieľová skupina	Kapacita
Požičiavanie pomôcok	7	7NP	7 neurčitý čas	5 ambulantná 2 ambulantná aj terénna	fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, nepriaznivým zdravotným stavom odkázané na pomôcku	Neuvedené R22
Spolu: 13	140	135 v tom: , 77 NP, 58 VP	11 určitý čas 110 neurčitý 14 kombinovaný	43 terénna 27 ambulantná 46 pobytová 19 kombinovaná		3 627

Vysvetlivky:

NP – neverejný poskytovateľ

VP – verejný poskytovateľ

O - obec

BSK – Bratislavský samosprávny kraj

BA – Bratislava, hl. m. SR

MČ – mestská časť

RO – rozpočtová organizácia

PO príspevková organizácia

R9 až R18, R21, R22 – Tab.R9 až Tab.R18, Tab.R21, Tab.R22 podľa registra poskytovateľov sociálnych služieb BSK, príloha č. 2

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku sú poskytované na území hl. m. SR Bratislavy v 140 zariadeniach sociálnych služieb s celkovou kapacitou 3 627 miest (plus neuvedené počty pri niektorých terénnych a ambulantných službách). Sociálne služby poskytuje 135 poskytovateľov sociálnych služieb, z toho 77 neverejných a 58 verejných poskytovateľov.

V počte 140 zariadení sociálnych služieb sú zahrnuté: 9 zariadení podporovaného bývania, (prevádzkujú 5 neverejných a 2 verejné poskytovatelia), 18 zariadení pre seniorov, (v tom 7 zariadení hl. m. SR Bratislava, prevádzkujú 5 neverejných a 11 verejných poskytovatelia), 10 zariadení opatrovateľskej služby (v tom 3 zariadenia hl. m. SR Bratislava, prevádzkujú 3 neverejných a 7 verejných poskytovatelia), 11 rehabilitačných stredísk (prevádzkujú 9 neverejných a 2 verejné poskytovatelia), 23 domovov sociálnych služieb (prevádzkujú 12 neverejných a 10 verejných poskytovatelia), 7 špecializovaných zariadení (prevádzkujú 5 neverejných a 2 verejné poskytovatelia), 4 denné stacionáre (prevádzkujú 1 neverejný a 3 verejné poskytovatelia), 33 poskytovateľov opatrovateľskej služby (zabezpečujú 19 neverejných a 14 verejných poskytovatelia), 13 poskytovateľov prepravnej služby (zabezpečujú 6 neverejných a 7 verejných poskytovatelia), jeden neverejný poskytovateľ sprievodcovskej a predčitateľskej služby, jeden neverejný poskytovateľ tlmočnickej služby, 3 neverejných sprostredkovateľov osobnej asistencie, 7 neverejných poskytovateľov požičiavania pomôcok. Sociálne služby sú poskytované terénnou formou (43), ambulantnou (27), pobytovou (46) a kombinovanou formou (19), v rozsahu na určitý čas (11), na neurčitý čas (110), v kombinovanom rozsahu (14). Podrobný prehľad o verejných a neverejných poskytovateľoch sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy uvádzajú tabuľky č. R 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21 a 22 podľa registra poskytovateľov BSK v prílohe č. 2.

Podľa používanej metodiky⁴ sa odporúča zabezpečenie sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku nasledovne: z tisíc osôb starších ako 65 rokov 5% bude potrebovať služby v zariadeniach sociálnych služieb, z tohto počtu 70% obyvateľov v zariadeniach pre seniorov (vrátane bývalých penziónov pre dôchodcov), t.j. 35 miest a 30% v zariadeniach opatrovateľskej starostlivosti, t.j. 15 miest. Šesť percent obyvateľov bude vyžadovať opatrovateľskú službu, čo je 60 opatrovaných na tisíc obyvateľov starších ako 65 rokov. V prípade rozvoja tejto služby na miestnej úrovni je možné počítať aj so zvýšením na 7%, t.j. 70 opatrovaných na tisíc obyvateľov nad 65 rokov.

Z celkového počtu populácie hl. m. SR Bratislavy vo veku nad 65 rokov je 60394 seniorov (stav k 31.12.2011, ŠUSR). Z tohto počtu 5%, t.j. 3020 osôb, bude potrebovať služby v zariadeniach sociálnych služieb. Z nich 70% tvorí odhadovanú potrebu kapacít miest pre zariadenia pre seniorov, čo predstavuje 2114 miest. V porovnaní s údajmi v tabuľke č. 3 (1740) to znamená potrebu zvýšenia kapacít o 374 miest. V tejto súvislosti dodávame, že bratislavskí seniori využívajú služby aj v zariadeniach mimo Bratislavy, sídliačich na území Bratislavského kraja a príp. aj v iných krajoch (napr. v blízkosti ich rodiska, resp. bydliska ich detí). Uvedené odhady nepredstavujú úplne reálny dopyt obyvateľov o poskytnutie sociálnej služby v zariadeniach, pretože niektorí seniori využívajú iné formy zabezpečenia svojich potrieb.

Pre výpočet odporúčanej plánovanej kapacity pre zariadenia opatrovateľskej služby sme zahrnuli do celkovej kapacity aj denný stacionár, nakoľko použitá metodika nepozná tento druh

⁴ „Minipríručka pre Komunitné plánovanie sociálnych služieb, PhDr. Helena Woleková, Mgr. Marcela Mežianová, Socia, 2004,“ a vývoj starnutia populácie hl. m. SR Bratislavy uvedený časti o demografii)

zariadenia. Potom 30% z 5 percent populácie Bratislavčanov v poproduktívnom veku predstavuje odhadovanú potrebu kapacít miest pre zariadenia opatrovateľskej služby a denný stacionár, t.j. 906 miest, čo je oproti skutočnosti (238 miest) menej o 668 miest. Odhad predstavuje potrebu zvýšenia kapacít zariadení opatrovateľskej služby a denných stacionárov spolu o viac ako dvojnásobok.

Pre odhad potrebnej kapacity opatrovateľskej služby poskytovanej v domácnosti občana sme použili rovnakú vyššie uvedenú metodiku. Odhadované počty predstavujú celkovo 3623 opatrovaných občanov, teda 6 až 7% z populácie v poproduktívnom veku (stav k 31.12.2011). Opatrovateľskú službu a tiež prepravnú službu zabezpečujú mestské časti na svojom území, prípadne v spolupráci s inou mestskou časťou alebo neverejným poskytovateľom sociálnej služby. Podľa zistení uvedených v časti „Sociálne služby a zariadenia sociálnych služieb v pôsobnosti mestských častí hl. m. SR Bratislavy“ k septembru 2012 bolo v mestských častiach opatrovaných 1107 občanov, pričom skutočné reálne počty kapacít tejto služby nie sú priebežne – mesačne aktualizované v registri poskytovateľov sociálnych služieb BSK. Preto z uvedených zdrojov nie je možné odhadnúť skutočnú potrebu rozvoja opatrovateľskej a tiež prepravnej služby za všetky mestské časti sumárne.

Odporúčania pre plánovanie kapacít pre rehabilitačné strediská, domovy sociálnych služieb, špecializované zariadenia, ďalej pre sociálne služby: sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie osobnej asistencie a požičiavanie pomôcok neuvádzame, pretože nepatria do priamych výkonných kompetencií hl. m. SR Bratislavy.

1.1.4 Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií

Telekomunikačné technológie majú svoje uplatnenie aj v oblasti sociálnych služieb, kde sa prostredníctvom nich poskytuje poradenstvo alebo môže byť privolaná potrebná pomoc.

Medzi sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií patrí:

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

Tabuľka č.4 - Prehľad vybraných ukazovateľov o sociálnych službách na území hl. m. SR Bratislavy

Sociálna služba poskytovaná podľa §12, ods.1,písm. d) zák. o sociálnych službách	Poskytovateľ sociálnej služby podľa § 3 ods. 3 zák. o sociálnych službách	Rozsah poskytovanej sociálnej služby	Forma poskytovanej sociálnej služby	Cieľová skupina	Kapacita/klienti
Poskytovanie krízovej pomoci prostredníctvom telekomunikačných technológií	5NP	5 neurčitý čas	1 terénna a ambulantná, 4 ambulantná	fyzická osoba, ktorá je v krízovej sociálnej situácii alebo v inej obtiažnej životnej situácii, ktorú nemôže riešiť vlastnými silami	Neuvedené R24
Spolu: 1	5NP	5 neurčitý čas	1 terénna a ambulantná 4 ambulantná		x

Vysvetlivky:

NP – neverejný poskytovateľ

R 24 – Tabuľka R24 podľa registra poskytovateľov sociálnych služieb BSK, príloha č. 2

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií na území hl. m. SR Bratislavy sú poskytované piatimi neverejnými poskytovateľmi, ktorí poskytujú krízovú pomoc terénou a najmä ambulantnou formou - poradne. Prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy uvádza tab. R24 podľa registra poskytovateľov BSK v prílohe č. 2

Pri analýze poskytovania a potrieb zavedenia tejto služby sme vychádzali aj z praktických skúseností s jej zavedením v predchádzajúcom období v mestských častiach Bratislava – Staré Mesto, Bratislava – Nové Mesto, Bratislava – Ružinov, Bratislava – Dúbravka a Bratislava – Petržalka. Krízová pomoc prostredníctvom telekomunikačných technológií bola poskytovaná neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb v partnerstve a v spolupráci s mestskými časťami. Používanie tejto technológie bolo finančne náročné ako pre mestské časti, ktoré dotovali sčasti tieto služby zo svojich rozpočtov, ale aj pre samotných klientov, najmä osamelých. Aktuálny rozvoj elektrosignalizačných, telekomuničných prístrojov a mobilov je zaujímavou príležitosťou pre rozvoj nových sociálnych služieb. Na druhej strane, používanie týchto prístrojov je niekedy náročné na obsluhu a zručnosť pre veľkú časť seniorov - užívateľov, spôsobuje u nich odpor až paniku. Súčasne však túto službu vyhľadávajú najmä občania so zdravotnými a psychickými problémami, s problémami so závislosťami a tiež seniori ako spoľahlivý zdroj praktických informácií.

1.1.5 Podporné služby

Agenda podporných sociálnych služieb obsahuje viaceré služby pre osoby, ktoré sa starajú o ťažko zdravotne postihnutých, pre dôchodcov, osoby so zdravotnými problémami, osoby, ktoré nemajú zabezpečené základné životné potreby a ďalších.

Ide o nasledovné služby:

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. poskytovanie sociálnej služby v integračnom centre,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v pracovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Tabuľka č.5 – Prehľad vybraných ukazovateľov o sociálnych službách na území hl. m. SR Bratislavy

Sociálna služba poskytovaná podľa §12, ods. 1, písm. b) zák. o sociálnych službách	Počet zariadení na území hl. m. SR Bratislavy	Poskytovateľ sociálnej služby podľa § 3 ods. 3 zák. o sociálnych službách	Rozsah poskytovanej sociálnej služby	Forma poskytovanej sociálnej služby	Cieľová skupina	Kapacita
Pomoc pri zabezpečovaní opatrovníckych práv a povinností	4	4 NP	4 neurčitý čas	1 ambulantná 3 terénna aj ambulantná	fyzická osoba, ktorá má záujem vykonávať funkciu opatrovníka a fyzická osoba, ktorá si sama nedokáže uplatňovať a chrániť práva a právom chránené záujmy	Neuvedené R25
Poskytovanie sociálnej služby v dennom centre	37 v tom: 1 MČ Devín, 1 MČ Devínska Nová Ves, 3 MČ Dúbravka, 2 MČ Karlova Ves, 8 MČ Nové Mesto, 6 MČ Petržalka, 3 MČ Podunajské Biskupice, 2 MČ Rača, 3 MČ Ružinov, 4 MČ Staré Mesto, 1 MČ Vajnory, 1 MČ Vrakuňa, 1 MČ Záhorská Bystrica	14 v tom: 1 NP, 13 VP	14 neurčitý čas	14 ambulantná	fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, smrteľne choré deti a ich rodiny a sociálne okolie	Neuvedené R26
Poskytovanie sociálnej služby v integračnom centre	3	3NP	3 neurčitý čas	2 ambulantná 1 ambulantná aj terénna	fyzické osoby, ktoré nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb alebo ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením	32 R27
Poskytovanie sociálnej služby v jedálni	12 v tom: 1 MČ Devínska Nová ves, 1 MČ Karlova Ves, 1 MČ Lamač, 1 MČ Petržalka, 1 MČ Rača, 2 MČ Ružinov, 1RO MČ Staré Mesto, 1 MČ Vajnory, 1MČ Vrakuňa	11 v tom: 2 NP, 9 VP	11 neurčitý čas	6 ambulantná 5 ambulantná aj terénna	Fyzické osoby bez zabezpečenia nevyhnutných podmienok na zabezpečenie základných životných potrieb, s ŤZP, nepriaznivým zdravotným stavom, dôchodcovia	Uvedené od 32 do 150 R28

Sociálna služba poskytovaná podľa §12, ods. 1, písm. b) zák. o sociálnych službách	Počet zariadení na území hl. m. SR Bratislavy	Poskytovateľ sociálnej služby podľa § 3 ods. 3 zák. o sociálnych službách	Rozsah poskytovanej sociálnej služby	Forma poskytovanej sociálnej služby	Cieľová skupina	Kapacita
Poskytovanie sociálnej služby v pracovni	2	2 v tom: 1 NP, 1 VP	2 neurčitý čas	2 ambulantná	Fyzické osoby bez zabezpečenia nevyhnutných podmienok na zabezpečovanie základných životných potrieb, s ŤZP, nepriaznivým zdravotným stavom, dôchodcovia	Neuvedené R29
Poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny	3	3NP	3 neurčitý čas	2 ambulantná 1 terénna	fyzické osoby bez zabezpečenia nevyhnutných podmienok na zabezpečenie základných životných potrieb, s ŤZP, nepriaznivým zdravotným stavom, dôchodcovia	70 R30
Spolu: 6	61	37 v tom: 14 NP 23 VP	37 neurčitý čas	1 terénna 27 ambulantná 9 kombinovaná		X

Vysvetlivky:

NP – neverejný poskytovateľ

VP – verejný poskytovateľ

BSK – Bratislavský samosprávny kraj

BA – Bratislava, hl. m. SR

O – obec,

MČ – mestská časť

RO – rozpočtová organizácia

X – sumár nemá výpovednú hodnotu (sledované sú kapacity v zariadeniach, pri terénnych a niektorých ambulantných službách sa kapacity neuvádzajú)

R25 až R30 – Tab. R25 až Tab. R30 podľa registra poskytovateľov sociálnych služieb BSK, príloha č. 2.

Podporné sociálne služby sú na území hl. m. SR Bratislavy zabezpečované 37 poskytovateľmi. V tomto počte je 14 neverejných poskytovateľov a 23 verejných poskytovateľov, organizácií mestských častí hl. m. SR Bratislavy. Podporné služby sú zabezpečované na neurčitý čas terénnou (1), ambulantnou (27) a kombinovanou formou (9). Kapacity týchto služieb nie sú presne uvedené. Podrobný prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy uvádzajú tab. R25, 26, 27, 28, 29, 30 podľa registra poskytovateľov BSK v prílohe č.2. Hl. m. SR Bratislava zabezpečuje výkon týchto služieb čiastočne aj v rámci služieb poskytovaných v nocľahárni (stredisko osobnej hygieny, pracovňa, jedáleň), tiež podporou neverejného poskytovateľa týchto služieb - Domov pre každého, o. z., VAGUS, o. z. Podporné služby sa týkajú najmä potrieb ľudí v krízových životných situáciách a ľudí ohrozených sociálnym vylúčením. Ide o cieľové skupiny: ľudia bez domova, osamelí občania s nízkym príjmom, ľudia so zdravotným a psychickým postihnutím, osamelí seniori, ľudia s problémami so závislosťami a tiež ľudia bez práce a príjmu, ktorí sa krátkodobo zdržiavajú na území hl. m. SR Bratislavy. Podporné služby pre ľudí bez domova komplexne a systémovo rieši pripravovaná celomestská koncepcia pre riešenie problematiky ľudí bez domova. Potreby podporných služieb pre ľudí s problémami so závislosťami uvádzame v osobitnej prílohe. Podnety občanov a poskytovateľov sociálnych služieb, ktoré sme získali z dotazníkov a z osobných konzultácií sú zahrnuté do SWOT analýzy a do opatrení a aktivít komunitného plánu. Významnými a nezastupiteľnými partnermi sú neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

1.1.6 Sociálne poradenstvo a sociálna rehabilitácia

Verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb zabezpečujú na území hl. m. SR Bratislava ďalšie odborné činnosti vykonávané podľa §16 zákona o sociálnych službách pre ľudí, ktorí sa ocitli v nepriaznivej životnej situácii vyvolanej nepriaznivou sociálnou udalosťou alebo im takáto situácia hrozí, pre osoby so zdravotným znevýhodnením a ich rodiny, pre ľudí s problémami so závislosťami.

Odborné činnosti sú najmä:

- a) základné sociálne poradenstvo,
- b) špecializované sociálne poradenstvo,
- c) pomoc pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách,
- d) pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- e) sociálna rehabilitácia,
- f) ošetrovateľská starostlivosť v zariadení,
- g) pracovná terapia,
- h) tlmočenie,
- i) sprostredkovanie tlmočenia a osobnej asistencie,
- j) pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností.

Tabuľka č. 6 – Poskytovanie odborných činností podľa §16 zák.č.448/2008 Z. z. na území hl. m. SR Bratislavy

Odborné činnosti, §16, ods.1 zák. o sociálnych službách	Poskytovateľ odbornej činnosti podľa § 16 ods. 2,3 zák. o sociálnych službách	Rozsah poskytovania odbornej činnosti	Forma poskytovania odbornej činnosti	Cieľová skupina	Kapacita
Základné sociálne poradenstvo	21 NP	21 neurčitý čas	2 terénna 14ambulantná 5 terénna aj ambulantná	fyzické osoby so zdravotným postihnutím, nepriaznivým zdravotným stavom a v nepriaznivej sociálnej situácii	Neuvedené R31
Špecializované sociálne poradenstvo	20 NP	15 určitý čas 5 neurčitý čas	1 terénna 10 ambulatná 9 ambulatná aj terénna	fyzické osoby so špecifickým zdravotným postihnutím, v nepriaznivej a krízovej sociálnej situácii	Neuvedené R32
Sociálna rehabilitácia	2 NP	2 určitý čas	1 ambulatná 1 ambulatná aj terénna	Fyzické osoby so zdravotným postihnutím a v nepriaznivej sociálnej situácii	Neuvedené R33
Spolu: 3	43 NP	17 určitý čas 26 neurčitý čas	3 terénna 25 ambulatná 15 kombinovaná		Neuvedené všetky

Vysvetlivky:

NP – neverejný poskytovateľ

R31 až R33 – Tab. R31 až Tab. R33 podľa registra poskytovateľov sociálnych služieb BSK, príloha č. 2

Odborné činnosti podľa §16 zákona o sociálnych službách sú vykonávané na území hl. m. SR Bratislavy 43 neverejnými poskytovateľmi, ktorí poskytujú obyvateľom Bratislavy základné sociálne poradenstvo, špecializované sociálne poradenstvo a sociálnu rehabilitáciu. Tieto činnosti sú poskytované ambulantnou (25), terénnou formou (3) aj kombinovanou formou (15) na určitý čas (17) a neurčitý čas (26). Podrobný prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy uvádzajú tabuľky č. R 31, 32, 33 podľa registra poskytovateľov BSK v prílohe č. 2.

Základné sociálne poradenstvo je súčasťou profesionálnej práce sociálnych pracovníkov Magistrátu hl. m. SR Bratislavy a zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti hl. m. SR Bratislavy (zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby a nocľahárne) a ubytovacích zariadení FORTUNA a ubytovni KOPČANY. **Špecializované sociálne poradenstvo** a sociálna kuratela sú poskytované občanom ubytovaným v Krízovom stredisku a v resocializačno-terapeutickom zariadení RETEST.

Sociálna rehabilitácia je zabezpečovaná pre seniorov v zariadeniach pre seniorov hl. m. SR Bratislavy, pre rodiny s deťmi v Krízovom stredisku a pre ľudí s problémami so závislosťami v zariadení RETEST.

Tabuľka č.7 – Sociálne služby poskytované na území hl. m. SR Bratislavy

Sociálne služby podľa druhu §12, ods. 1, zákona o sociálnych službách	Poskytovateľ sociálnej služby podľa § 3 ods. 3 zák. o sociálnych službách	Rozsah poskytovanej sociálnej služby	Forma poskytovanej sociálnej služby	Kapacita /klienti
Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb:	16 v tom: 14 NP, 2 VP v tom: 1 BA, 1MČ BA	14 neurčitý čas 2 určitý čas	1 terénna 1 ambulantné 14 pobytová	609
Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:	3v tom: 2 NP, 1 VP v tom: 1 MČ BA	2 neurčitý čas 1 určitý čas	3 pobytová	14
Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovršenía dôchodkového veku:	135 v tom: 77 NP, 58 VP v tom: 20 BSK, 11 BA, 12 MČ BA	11 určitý čas 110 neurčitý 14 kombinovaný rozsah	43 terénna 27 ambulantná 46 pobytová 19 kombinovaná	3 627 plus neuvedené
Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:	5N	5 neurčitý čas	1 terénna, 4 ambulantná	neuvedené
Podporné služby:	37 v tom: 14 NP, 23 VP v tom: 14 MČ BA	37 neurčitý čas	1 terénna 27 ambulantná 9 kombinovaná	795 plus neuvedené
SPOLU:	196 v tom: 112 NP, 84 VP	14 určitý čas 168 neurčitý 14 kombinovaný	46 terénna 59 ambulantná 63 pobytová 28 kombinovaná	5 045 plus neuvedené údaje ⁵

Vysvetlivky:

NP – neverejný poskytovateľ, VP – verejný poskytovateľ, O – obec, BA – Bratislava, hl. m. SR, MČ – mestská časť, BSK – Bratislavský samosprávny kraj

⁵ Podľa našich zistení je opatrovateľská služba poskytovaná cca 1 107 opatrovaným za mesiac september 2012 (čo uvádzame v časti „Sociálne služby a zariadenia sociálnych služieb v pôsobnosti mestských častí hl. m. SR Bratislavy“), oproti údaju z registra BSK, kde sa uvádza 192 opatrovaných, rozdiel predstavuje 915, v registri nie sú evidované a uvádzané kapacity terénnych a ambulantných služieb, viď. Tab. č.4,5,6

Záver

Z prehľadu tabuľky č. 7 vyplýva, že na území hl. m. SR Bratislavy sa poskytuje 26 druhov sociálnych služieb, ktoré poskytuje 196 poskytovateľov registrovaných na BSK, z toho je 112 neverejných poskytovateľov a 84 verejných poskytovateľov sociálnych služieb. Rozsah poskytovaných služieb je prevažne na čas neurčitý (168), na čas určitý (14) a kombinovaný (14). Služby sú poskytované najmä pobytovou formou (63), ďalej ambulantnou (59), terénnou (46) a kombinovanou (28). Kapacita poskytovaných služieb predstavuje minimálne 5 045 miest. V registri verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb BSK nie sú uvedené aktuálne počty opatrovaných občanov v domácnosti a prepravná služba a kapacity ďalších terénnych a ambulantných, najmä podporných služieb.

Jednotlivé druhy sociálnych služieb sú poskytované na území hl. m. SR Bratislavy nasledovne:

1. Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb poskytuje 16 subjektov (v tom 14 neverejných a 2 verejných) v 16 zariadeniach (v tom jedno zariadenie hl. m. SR Bratislavy a jedno zariadenie mestskej časti Bratislava – Petržalka). Kapacita služieb predstavuje 609 miest, čo tvorí asi jednu tretinu odhadovanej potreby. Zámerom hl. m. SR Bratislava je sprevádzkovanie nízkoprahového denného centra ako doplnkového zariadenia k nocľahárni Mea Culpa.
2. Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi poskytujú 3 poskytovatelia (v tom: 2 neverejní a jeden verejný) v 3 zariadeniach (v tom: jedno zariadenie mestskej časti Bratislava – Petržalka). Kapacita služieb predstavuje 14 miest, čo je minimum z odhadovanej potreby. V tom nie sú zahrnuté zariadenia zriadené podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele a výchovno - poradenské zariadenia a služby. Pre stanovenie skutočnej potreby týchto služieb a zariadení odporúčame spracovanie samostatného prieskumu. Hl. m. SR Bratislava plánuje zriadenie nízkoprahového denného centra pre rodiny s deťmi v ubytovni FORTUNA.
3. Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku poskytuje 135 poskytovateľov (v tom: 77 neverejných a 58 verejných). Služby sú poskytované v 140 zariadeniach (v tom 20 zariadení BSK, 11 zariadení hl. m. SR Bratislavy a 28 zariadení mestských častí hl. m. SR Bratislavy). Kapacita služieb predstavuje celkom 3627 miest. Pritom kapacity zariadení pre seniorov predstavujú 1740 miest oproti odporúčaným počtom 2114 miest, čo je o 374 miest menej. Zariadenia opatrovateľskej služby a denné stacionáre predstavujú kapacity 247 miest, čo je asi jedna štvrtina odhadovanej potreby kapacít 906 miest. Služby zariadení opatrovateľskej služby a denných stacionárov sú najviac žiadané občanmi a zastúpené v najnižšej miere v porovnaní s odhadovanou potrebou na území hl. m. SR Bratislavy. Opatrovateľská služba a prepravná služba nie sú vzhľadom na priebežne meniaci sa stav evidované a sledované centrálné v registri poskytovateľov sociálnych služieb BSK. Naše zistenia preukázali počet 1107 opatrovaných občanov (v mesiaci september), pričom celomestské odporúčania kapacít sú v počte 3623 opatrovaných. Táto služba je v originálnej kompetencii mestských častí hl. m. SR Bratislavy.

4. Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií poskytujú piati neverejní poskytovatelia. Kapacita týchto služieb sa mení a nie je centrálnne uvedená v registri. Poskytovateľmi sú neverejní poskytovatelia. V časti „*Ciele a priority...*“ odporúčame zvážiť možnosti podpory a rozvoja tejto služby podľa potrieb obyvateľov hl. m. SR Bratislavy v spolupráci s neverejnými poskytovateľmi (najmä poskytovanie krízovej pomoci občanom v sociálnej núdzi).
5. Podporné služby poskytuje 37 poskytovateľov (v tom: 14 neverejných a 23 verejných) v 61 zariadeniach (v tom: 46 zariadení mestských častí hl. m. SR Bratislavy). Kapacita služieb predstavuje min. 795 miest. V časti „*Ciele a priority...*“ navrhujeme podporu a rozvoj tejto služby najmä v spolupráci s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb.

1.2 Sociálne služby a zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy

1.2.1 Sociálne služby a pomoc

Hlavné mesto SR Bratislava zabezpečuje sociálne služby a pomoc najmä pre starších a zdravotne znevýhodnených obyvateľov, ktorí sú odkázaní na pomoc inej osoby alebo komunity, pre občanov bez prístrešia, pre sociálne znevýhodnené skupiny a pre občanov v krízovej životnej situácii.

Sociálna politika hl. mesta SR Bratislavy je v praxi vykonávaná prostredníctvom oddelenia sociálnych vecí a rozpočtových organizácií, ktorých je hl. m. SR Bratislava zriaďovateľom.

Rozsah poskytovania sociálnych služieb a pomoci hl. m. SR Bratislavy upravujú právne normy pre sociálnu oblasť, najmä: zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 445/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (ďalej len „zákon o sociálnych službách“), zákon NR SR č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o sociálnoprávnej ochrane a kuratele“), zákon NR SR č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov a právne normy upravujúce postavenie a činnosť samosprávy miest a obcí: zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, zákon SNR č. 377/1990 Zb. o hl. m. SR Bratislava. Rozdelenie pôsobnosti a kompetencií v sociálnej oblasti medzi hl. m. SR Bratislavu a mestské časti upravuje Štatút hl. m. SR Bratislavy.

Priority sociálnej politiky hl. m. SR Bratislavy sú určené v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja hl. m. SR Bratislava na roky 2010 až 2020 a v strategickom dokumente Priority Bratislavy a programové ciele na roky 2011 až 2014.

Oddelenie sociálnych vecí Magistrátu hl. m. SR Bratislavy zabezpečuje sociálne služby a poskytuje sociálnu pomoc v rozsahu určenom vo vyššie uvedených právnych normách a dokumentoch. Oddelenie sociálnych vecí riadi, koordinuje a metodicky usmerňuje sociálne služby v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľom je hl. m. SR Bratislava. Spolupracuje so všetkými štátnymi, verejnými a neštátnymi inštitúciami a organizáciami, ktorých pôsobnosť je na území hl. m. SR Bratislavy a Bratislavského samosprávneho kraja v sociálnej, resp. sociálno-zdravotníckej oblasti. Zabezpečuje a poskytuje poradenstvo mimovládny neziskový organizáciám poskytujúcim sociálne služby a pomoc obyvateľom Bratislavy s cieľom sociálneho rozvoja hl. m. SR Bratislavy.

Kontakt:

Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy

Oddelenie sociálnych vecí

Primaciálne nám. č. 1

814 99 Bratislava

osv@bratislava.sk

www.bratislava.sk

Nasledujúce časti obsahujú prehľad a analýzu sociálnych služieb a zariadení v kompetencii a zriaďovateľskej pôsobnosti hl. m. SR Bratislavy. Ide o služby poskytované v zmysle zákona o sociálnych službách a zákona o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele.

Pre lepšiu orientáciu uvádzame ustanovenia čl. 31, ods.6, písm. c) až j) Štatútu hl. m. SR Bratislavy vzťahujúce sa na pôsobnosť hl. m. SR Bratislavy v oblasti sociálnych vecí:

1.2.2 Pôsobnosti hl. m. SR Bratislavy v oblasti sociálnych vecí

(1) Bratislava podľa osobitného predpisu⁶

a) poskytuje

1. informácie fyzickej osobe, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na podanie žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov a o subjektoch vykonávajúcich prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť,
2. štatistické údaje z oblasti výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,⁷

b) poskytuje pomoc mladému dospelému po skončení náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania,

c) zriaďuje zariadenia podľa potrieb obyvateľov na účel výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 45 až 48 a môže zriadiť zariadenia podľa § 49, 50, 62 a 63 a oznamuje určenému orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 73 ods. 3 počet miest určených v týchto zariadeniach na vykonávanie rozhodnutí súdu.

(2) Bratislava môže zabezpečiť výkon samosprávnej pôsobnosti podľa odseku 1 písm. c) aj prostredníctvom akreditovaného subjektu alebo prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ak sa nevyžaduje akreditácia na vykonávané opatrenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa osobitného predpisu.⁸

(3) Bratislava podľa osobitného predpisu⁹ môže vytvárať partnerstvo s cieľom realizovať konkrétne projekty a programy podpory zamestnanosti.

(4) Bratislava podľa osobitného predpisu¹⁰ môže

⁶§ 75 ods. 1 písm. d) bod 2 a 3, písm. e) bod 4 a písm. h) a § 75 ods. 2 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 466/2008 Z. z.

⁷Zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov.

⁸Zákon č. 305/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

⁹§ 10 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 139/2008 Z. z.

¹⁰§ 24 písm. b) a § 30 ods. 1 zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- a) vykonávať poradenstvo pri zabezpečení základných životných podmienok a pri pomoci v hmotnej núdzi,
- b) poskytovať súčinnosť orgánom štátnej správy a iným obciam pri zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi, vyhovieť ich žiadostiam a bezplatne im podávať oznámenia a informácie vo veciach zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi.

(5) Bratislava podľa osobitného predpisu¹¹ môže vykonávať funkciu kolízneho opatrovníka na základe rozhodnutia súdu.

(6) Bratislava podľa osobitného predpisu¹²

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
 - 1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízkoprahovom dennom centre,
 - 2. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov,
- d) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie sociálnych služieb v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
- e) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- f) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,
- g) uzatvára zmluvu o
 - 1. poskytovaní sociálnej služby,
 - 2. poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
 - 3. uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou, alebo s iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila alebo založila iná obec alebo iný vyšší územný celok,
 - 4. zabezpečení poskytovania sociálnej služby s budúcim poskytovateľom sociálnej služby podľa § 8 ods. 8,
- h) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, nízkoprahové centrum pre deti a rodinu, zariadenie pre seniorov,
- i) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- j) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- k) hradí inej obci alebo inému vyššiemu územnému celku ekonomicky oprávnené náklady podľa § 71 ods. 6,

¹¹ § 31, § 60 a § 61 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹² § 80 písm. a), b), e) bod 1 a 2, f) až q), r) bod 1 a 2, s), t) a § 106 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 551/2010 Z. z.

- l) poskytuje podľa § 75 ods. 1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 8 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
- p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti v písmene o) a kontroluje ich plnenie,
- q) kontroluje účelnosť využitia finančných prostriedkov poskytnutých podľa § 71 ods. 6,
- r) vedie evidenciu
 - 1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
 - 2. rozhodnutí podľa písmena u),
- s) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- t) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,¹³
- u) je správnym orgánom v konaniach o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 106 ods. 8 u fyzických osôb uvedených v § 106 ods. 5, okrem zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti.

1.2.3 Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb

- nocľaháreň
- nízkoprahové denné centrum

Poskytovanie služieb v nocľahárni upravuje zákon o sociálnych službách v § 25. V nocľahárni sa fyzickej osobe, ktorá nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb a ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať,

- a) poskytuje
 - 1. ubytovanie poskytnutím prístrešia na účel prenocovania,
 - 2. sociálne poradenstvo,
- b) utvárajú podmienky na
 - 1. vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny,
 - 2. prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín.

¹³ Zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov.

Tabuľka č.8

Zariadenie/ názov	Nocľaháreň Mea Culpa
Adresa/sídlo	Nocľaháreň Mea Culpa Hradská 2/B 821 07 Bratislava
Druh poskytovanej služby	nocľaháreň
Rozsah poskytovanej služby	Služba sa poskytuje na určitý čas, 14 dní nepretržite
Forma poskytovanej služby	denná/ pobytová
Prevádzka	celoročná
Kapacita	36 osôb, z toho 6 žien
Zamestnanci: stav k 31.08.2012	1

Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb zabezpečuje hl. m. SR Bratislava v **nocľahárni Mea Culpa** na Hradskej ul. 2/B. Nocľaháreň poskytuje ubytovanie zabezpečením prístrešia za účelom prenocovania, sociálne poradenstvo, utvárajú sa podmienky na vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, výdaj stravy alebo výdaj potravín. Podmienkou poskytnutia prístrešia odkázaným občanom je ich triezvy stav, dodržiavanie hygienických pravidiel. Zákaz sa vzťahuje aj na držanie zbraní a fajčenie. Hlavné mesto SR Bratislava poskytuje budovu, zabezpečuje výkon správy budovy, zariadenie nábytkom, aj finančné krytie nákladov, spojených s bývaním, ako vodné, stočné, poplatky za spotrebu elektrickej energie, vykurovanie, zber a likvidáciu odpadu. Služby zabezpečuje jedna zamestnankyňa a dobrovoľníci z Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n.o. Hl. m. SR Bratislava zabezpečuje mzdové a prevádzkové náklady nocľahárne, dovoz stravy a tiež prevádzku charitatívno-sociálneho centra v nocľahárni, ktoré poskytuje poradenstvo a zabezpečuje prevenciu. Prepojenie sociálnej služby nocľahárne s ďalšími partnerskými zariadeniami a subjektmi mestskej sociálnej siete, ktorého cieľom je aktivizácia klienta (siet'ovanie), bude riešené v samostatnom koncepčnom materiáli o problematike ľudí bez domova na území hl. m. SR Bratislavy.

Hl. m. SR Bratislava významne podporuje zriadenie a sprevádzkovanie denného nízkoprahového centra na okraji mestskej časti Bratislava - Staré Mesto, ktoré bude vzhľadom na svoju lokalizáciu riešiť problém dennej aktivizácie a služieb pre ľudí bez domova, ktorí sa zdržiavajú v centre hlavného mesta, na hlavnej železničnej a autobusovej stanici. Zriaďovateľom nízkoprahového denného centra a budúcim poskytovateľom sociálnych služieb je neverejný poskytovateľ VAGUS, o.z. Bratislava, s ktorým hl. m. SR Bratislava spolupracuje v sociálnej oblasti. Hl. m. SR Bratislava podporuje mobilný sociálno-zdravotný servis a terénnu sociálnu prácu na ulici (streetwork) a starostlivosť o občanov bez domova, ktorú VAGUS, o. z. zabezpečuje aj v nočných hodinách (aj v spolupráci s mestskou políciou a zdravotníckymi zariadeniami).

1.2.4 Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

Poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu

Hlavné mesto SR Bratislava nedisponuje zariadeniami sociálnych služieb na podporu rodiny s deťmi zriadenými podľa § 12, ods. 1, písm. b) zákona o sociálnych službách. Špecializovaným zariadením, zriadeným podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele, je Krízové stredisko na Budatínskej ul.59/A s kapacitou 49 miest. V Krízovom stredisku sú vykonávané aj služby pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života a sú zabezpečované odborné činnosti: základné a špecializované sociálne poradenstvo (bližšie vid' časť 1.2.7). Základné poradenstvo pre rodiny s deťmi je poskytované aj v ubytovniach FORTUNA a KOPČANY. Základné poradenstvo, ktoré je súčasťou práce každého odborného zamestnanca pracujúceho u verejného alebo neverejného poskytovateľa sociálnych služieb, je poskytované rodinám s deťmi aj na oddelení sociálnych vecí Magistrátu hl. m. SR Bratislavy. Hlavné mesto SR Bratislava plánuje výhľadovo zriadiť nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu v ubytovni FORTUNA.

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

- zariadenie pre seniorov
- zariadenie opatrovateľskej služby
- denný stacionár

Hlavné mesto SR Bratislava je zriaďovateľom zariadení sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku a odkázanosti na pomoc inej osoby v zmysle zákona o sociálnych službách a Štatútu hl. m. SR Bratislavy. Hl. m. SR Bratislava je zriaďovateľom siedmich zariadení pre seniorov, troch zariadení opatrovateľskej služby a jedného denného stacionára.

Zariadenia pre seniorov

- Domov seniorov ARCHA, Rozvodná 25, 831 01 Bratislava
- Domov jesene života, Hanulova 7/a, 841 02 Bratislava
- Domov seniorov Lamač, Na barine 5, 841 03 Bratislava
- Domov tretieho veku, Polereckého 2, 851 04 Bratislava
- Domov pri kríži, Pri kríži 26, 841 02 Bratislava
- Gerium, Pri trati 47, 821 06 Bratislava
- Petržalský domov seniorov, Rusovská cesta 58, 851 01 Bratislava

Zariadenia opatrovateľskej služby

- Zariadenie opatrovateľskej služby, Rozvodná 25, 831 01 Bratislava
- Zariadenie opatrovateľskej služby, Sekurisova 8, 841 02 Bratislava
- Zariadenie opatrovateľskej služby, Smolnícka 3, 821 03 Bratislava

Denný stacionár

- Denný stacionár, Rozvodná 25, 831 01 Bratislava.

V zariadení pre seniorov sa poskytuje sociálna služba pobytovou formou po celý rok, v zariadení opatrovateľskej služby sa poskytuje sociálna služba pobytovou formou len na určitý čas, spravidla na tri mesiace a v dennom stacionári sa poskytuje sociálna služba ambulantnou formou len na určitý čas počas dňa. Pre lepšiu informovanosť o jednotlivých druhoch vyššie uvedených sociálnych služieb, ktoré sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti hl. m. SR Bratislavy, uvádzame prehľad o zákonných podmienkach ich poskytovania.

Poskytovanie sociálnych služieb v zariadení pre seniorov upravuje § 35 zákona o sociálnych službách takto:

V zariadení pre seniorov sa poskytuje sociálna služba:

- a) fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3, alebo
- b) fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov.

V zariadení pre seniorov sa:

- a) poskytuje
 1. pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
 2. sociálne poradenstvo,
 3. sociálna rehabilitácia,
 4. ošetrovateľská starostlivosť,
 5. ubytovanie,
 6. stravovanie,
 7. upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva,
 8. osobné vybavenie,
- b) utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí,
- c) zabezpečuje záujmová činnosť.

Poskytovanie sociálnych služieb v zariadení opatrovateľskej služby upravuje §36 zákona o sociálnych službách takto:

V zariadení opatrovateľskej služby sa poskytuje sociálna služba na určitý čas plnoletej fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3, ak jej nemožno poskytnúť opatrovateľskú službu. V zariadení opatrovateľskej služby sa:

- a) poskytuje
 1. pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
 2. sociálne poradenstvo,
 3. sociálna rehabilitácia,
 4. ošetrovateľská starostlivosť,
 5. ubytovanie,
 6. stravovanie,
 7. upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva,

b) utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí.

Poskytovanie sociálnych služieb v dennom stacionári je upravené v §40 zákona o sociálnych službách takto:

V dennom stacionári sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 a je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa.

V dennom stacionári sa:

a) poskytuje

1. pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
2. sociálne poradenstvo,
3. sociálna rehabilitácia,
4. stravovanie,

b) zabezpečuje

1. pracovná terapia,
2. záujmová činnosť.

V dennom stacionári sa poskytuje sociálne poradenstvo aj rodine alebo inej fyzickej osobe, ktorá zabezpečuje pomoc fyzickej osobe v domácom prostredí, na účel spolupráce pri sociálnej rehabilitácii.

Poskytovanie odľahčovacej služby upravuje § 54 zákona o sociálnych službách, pričom cieľom tejto služby je umožniť fyzickej osobe, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím podľa osobitného predpisu¹⁾, nevyhnutný odpočinok na účel udržania jej fyzického zdravia a duševného zdravia a prevencie jeho zhoršenia. Odľahčovacia služba sa poskytuje na celé dni, najviac 30 dní v kalendárnom roku. Počas poskytovania odľahčovacej služby je obec povinná v rámci svojej pôsobnosti poskytnúť alebo zabezpečiť fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sociálnu službu podľa jej výberu, a to terénnu sociálnu službu, ambulantnú sociálnu službu alebo pobytovú sociálnu službu v rozsahu najmenej 12 hodín denne.

1.2.5 Zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby a denný stacionár v zriaďovateľskej pôsobnosti hl. m. SR Bratislavy

Tabuľka č. 9

Zariadenie/ názov	Domov seniorov ARCHA		
Adresa/sídlo	Domov seniorov ARCHA Rozvodná 24, 83101 Bratislava		
Druh poskytovanej služby	V súčasnosti poskytuje tieto sociálne služby: - Denné aktivačné centrum (DAC) definované v § 40 zákona o sociálnych službách ako denný stacionár - Odľahčovací služba - Zariadenie opatrovateľskej služby - Zariadenie pre seniorov		
Rozsah poskytovanej služby	ZpS: neurčitý čas	ZOS: určitý čas	DAC: určitý čas
Forma poskytovanej služby	ZpS: pobytová celoročná	ZOS: pobytová	DAC: ambulantná denná
Kapacita	ZpS: 83	ZOS: 24	DAC: 15
Žiadosti: stav k 31.08.2012	ZpS: 131	ZOS: 68	DAC: 0
Zamestnanci: stav k 31.08.2012	ZpS: 42	ZOS: 20	DAC: 3

Vysvetlivky:

ZpS - zariadenie pre seniorov

ZOS - zariadenie opatrovateľskej služby

DAC - denné aktivačné centrum

Domov seniorov Archa je rozpočtovou organizáciou hl. m. SR Bratislavy. Zariadenie začalo svoju činnosť v roku 1998. V zariadení pre seniorov je zabezpečená starostlivosť pre seniorov odkázaných na ambulantnú dennú formu, ďalej na dočasnú pobytovú formu, až po celoročnú opateru pre imobilných klientov a tiež pre seniorov s demenciou Alzheimerovho typu. Systém práce zariadenia pre seniorov je nastavený v rámci ARCHA systému, čo znamená, že sa kladie zásadný dôraz pri všetkých činnostiach na jeho jednotlivé komponenty. Poradovník žiadateľov o poskytovanie sociálnych služieb sa aktualizuje priebežne a zverejňuje sa na webovej stránke Domova seniorov ARCHA a na oficiálnych webových stránkach hl. m. SR Bratislavy.

Cieľom Domova seniorov ARCHA je zachovanie súčasnej kapacity s dôrazom na kvalitu poskytovaných služieb. Problém dennej prepravy občanov, navštevujúcich denný stacionár, je potrebné riešiť komplexnejšie v nadväznosti na rozvoj služieb denných stacionárov hl. mesta SR Bratislavy.

Tabuľka č.10

Zariadenie/ názov	Domov jesene života Hanulova	
Adresa/sídlo	Domov jesene života Hanulova 7/a, 844 01 Bratislava Zariadenie opatrovateľskej služby Sekurisova 8, 841 01 Bratislava	
Druh poskytovanej služby	Zariadenie pre seniorov poskytuje služby občanom - mobilným, čiastočne imobilným a imobilným seniorom, ktorí si vyžadujú komplexnú starostlivosť, vrátane seniorov s demenciou Alzheimerovho typu. Zariadenie opatrovateľskej služby	
Rozsah poskytovanej služby	ZpS - služba sa poskytuje na neurčitý čas ZOS – služba sa poskytuje na určitý čas	
Forma poskytovanej služby	Pobytová, celoročná	
Kapacita	ZpS: 206	ZOS: 22
Žiadosti: stav k 31.8.2012	ZpS: 176	ZOS: 10
Zamestnanci: stav k 31.08.2012	ZpS: 128	ZOS: 18

Vysvetlivky:

ZpS - zariadenie pre seniorov

ZOS - zariadenie opatrovateľskej služby

Domov jesene života je rozpočtovou organizáciou hl. m. SR Bratislavy. Zariadenie bolo dané do prevádzky v roku 1979. V novembri 2006 bol v rámci areálu zariadenia postavený a daný do prevádzky pavilón dispozične prispôsobený seniorom s demenciou Alzheimerovho typu.

Z prieskumu sociálnych služieb vyplýva, že Dom jesene života do budúcnosti nepredpokladá zvýšenie kapacity. Zoznam žiadateľov o poskytovanie služieb je pravidelne aktualizovaný. Materiálno – technické vybavenie sa priebežne modernizuje, v priebehu roka 2012 sa zrealizovala rekonštrukcia kinosály, rekonštrukcia balkónov a kanalizácie. Vedenie Domova jesene života plánuje realizovať rekonštrukciu ubytovacích jednotiek, zabezpečiť obnovu vybavenia, rekonštrukciu kúpeľní, zaobstaranie veľkokapacitných práčok, sušičky, konvektomatu, kúpacieho lôžka. Personálna a vzdelanostná úroveň zamestnancov zodpovedá štandardom v sociálnej práci. Zámerom Domova jesene života je stabilizovať súčasný stav a kapacitu zariadenia zabezpečením potrebnej kvality v oblasti odbornosti zamestnancov a rekonštrukciou a úpravou obytných a spoločných priestorov zariadenia.

Tabuľka č. 11

Zariadenie/ názov	Domov seniorov Lamač
Adresa/sídlo	Domov seniorov Lamač Na barine 5 541 03 Bratislava
Druh poskytovanej služby	Zariadenie pre seniorov
Rozsah poskytovanej služby	Služba sa poskytuje na neurčitý čas
Forma poskytovanej služby	Pobytová, celoročná
Kapacita	219
Žiadosti: stav k 31.8.2012	34
Zamestnanci: stav k 31.08.2012	45

Domov seniorov Lamač je rozpočtová organizácia, ktorej zriaďovateľom je hl. m. SR. Bratislava. Z prieskumu sociálnych služieb vyplýva, že materiálno – technické vybavenie v zariadení je značne opotrebované a nevyhovujúce štandardom. V zariadení pracuje 45 zamestnancov, ktorí spĺňajú plne kvalifikačné predpoklady ustanovené osobitným predpisom.

Do budúcnosti vedenie Domova seniorov Lamač plánuje stabilizovať súčasný stav a kapacitu zariadenia zabezpečením potrebnej kvality, modernizáciou materiálno – technického vybavenia a aktivizáciou klientov a ich rodín.

Tabuľka č. 12

Zariadenie/ názov	Dom tretieho veku
Adresa/sídlo	Dom tretieho veku Polereckého 2 85104 Bratislava
Druh poskytovanej služby	Zariadenie pre seniorov
Rozsah poskytovanej služby	Služba sa poskytuje na neurčitý čas
Forma poskytovanej služby	Pobytová, celoročná
Kapacita	263
Žiadosti: stav k 31.8.2012	118
Zamestnanci: stav k 31.08.2012	42

Dom tretieho veku na Polereckého č. 2 v Bratislave je rozpočtová organizácia zriadená ako zariadenie pre seniorov, ktorého zriaďovateľom je hl. m. SR Bratislava.

Do užívania bolo dané v roku 1985 ako penzión pre dôchodcov, neskôr sa dobudovalo 32 lôžok, kde boli premiestňovaní obyvatelia pri zhoršenom zdravotnom stave. Od 1.1.2009 je celé zariadenie zariadením pre seniorov s kapacitou 263 obyvateľov.

Vzhľadom k tomu, že zariadenie bolo pôvodne zriadené ako penzión pre dôchodcov, zariadenie nemá dostatok personálu, finančných prostriedkov, ani priestorov na to, aby poskytovalo služby pre 263 obyvateľov v zmysle zákona o sociálnych službách. Vedenie Domu tretieho veku komunikuje so zriaďovateľom v smere úpravy štatútu zariadenia.

Tabuľka č. 13

Zariadenie/ názov	Domov pri kríži
Adresa/sídlo	Domov pri kríži Pri kríži 26 841 02 Bratislava
Druh poskytovanej služby	Zariadenie pre seniorov
Rozsah poskytovanej služby	Služba sa poskytuje na neurčitý čas
Forma poskytovanej služby	Pobytová, celoročná
Kapacita	176 miest
Žiadosti: stav k 31.8.2012	151
Zamestnanci: stav k 31.08.2012	40

Zariadenie **Domov pri kríži** vzniklo v roku 1991 ako samostatná rozpočtová organizácia Okresného úradu Bratislava. Od roku 2002 bolo zariadenie delimitované pod Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy ako zariadenie s celoročným pobytom, s kapacitou 160 miest. Súčasná kapacita zariadenia je 176 miest.

Zariadenie pre seniorov Domov pri kríži je rozpočtovou organizáciou hl. m. SR Bratislavy. Budova zariadenia zapadá do architektúry sídliskovej výstavby. Dostavbou stravovacieho zariadenia a kaplnky sa vytvoril viacúčelový moderný komplex.

Z prieskumu sociálnych služieb vyplýva, že zariadenie je dostatočne materiálne – technicky vybavené pre súčasný počet a odkázanosť klientov. V zariadení pracuje 40 zamestnancov, stav k 31.8.2012, s vyhovujúcim vzdelaním a praxou. Domov pri kríži neplánuje rozšíriť kapacity miest. Vedenie zariadenia chce stabilizovať súčasný stav kapacity s dôrazom na kvalitu poskytovaných služieb. Vedenie Domova pri kríži vníma zo strany prijímateľov tlak a potrebu na obnovu pôvodného typu zariadenia – bývalého penziónu pre dôchodcov, s počtom 140 bytov (pre nižší stupeň odkázanosti na sociálnu službu, ako to určuje zákon o sociálnych službách pre podmienky poskytovania sociálnych služieb v zariadení pre seniorov).

Tabuľka č. 14

Zariadenie/ názov	GERIUM - Zariadenie pre seniorov GERIUM – Zariadenie pre seniorov a Zariadenie opatrovateľskej služby		
Adresa/sídlo	Gerium I – ZS Pri trati 47 821 06 Bratislava Gerium II - ZS a ZOS Smolnícka ul. 3 821 03 Bratislava		
Druh poskytovanej služby	Zariadenie pre seniorov Zariadenie opatrovateľskej služby		
Rozsah poskytovanej služby	ZpS: služba sa poskytuje na neurčitý čas ZOS: služba sa poskytuje na určitý čas		
Forma poskytovanej služby	Pobytová, celoročná		
Kapacita	GERIUM I 50	GERIUM II 30	ZOS 34
Žiadosti: stav k 31.8.2012	ZpS: 79		ZOS: 34
Zamestnanci: stav k 31.08.2012	ZpS: 46		ZOS: 16

Vysvetlivky: ZpS - zariadenie pre seniorov, ZOS - zariadenie opatrovateľskej služby

GERIUM Pri trati 47, Bratislava a Smolnícka 3 Bratislava (ďalej len „GERIUM“) je rozpočtová organizácia s právnou subjektivitou, ktorej zriaďovateľom je hl. m. SR Bratislava. GERIUM je organizácia napojená svojimi príjmami a výdavkami na štátny rozpočet a na rozpočet Magistrátu hl. m. SR Bratislavy. GERIUM je zariadením sociálnych služieb, ktoré má dve organizačné súčasti, a to: GERIUM I. Zariadenie pre seniorov Pri Trati 47, 821 06 Bratislava s kapacitou 50 miest a GERIUM II. Zariadenie pre seniorov a Zariadenie opatrovateľskej služby Smolnícka 3, Bratislava s kapacitou 64 miest (z toho kapacita zariadenia pre seniorov 30 miest a kapacita zariadenia opatrovateľskej služby 34 miest). Celková kapacita GERIA je 114 miest. GERIUM je kontrolované a metodicky usmerňované Magistrátom hl. m. SR Bratislava. Klienti sú tu umiestnení v 6-tich dvojposteľových a v 38-ich jednoposteľových izbách. Zariadenie poskytuje sociálne služby pre seniorov: mobilných, imobilných, resp. čiastočne imobilných seniorov, ktorí si vyžadujú komplexnú starostlivosť. Zariadenie pre seniorov a Zariadenie opatrovateľskej služby na Smolníckej ul.3 spĺňa najvyšší štandard zariadenia sociálnych služieb. Zariadenie pre seniorov podľa súčasného trendu smeruje k budovaniu menšieho zariadenia rodinného typu a vládne v ňom rodinná atmosféra.

Z prieskumu sociálnych služieb vyplýva, že zariadenie neplánuje zvýšenie kapacít miest. Personálno-kvalifikačné zabezpečenie nie je postačujúce aj vzhľadom na nízku úroveň miezd. V súčasnosti si traja zamestnanci musia doplniť potrebnú kvalifikáciu. Poradovník žiadateľov sa aktualizuje každý mesiac, čakacia doba na umiestnenie je 1 až 1,5 roka. Ročne je zaradených do poradovníka približne 50 žiadateľov, z ktorých je takmer 20 umiestnených. Zariadenie plánuje do budúcnosti v rámci modernizácie materiálne – technického vybavenia rekonštrukciu nákladného výtahu.

Tabuľka č. 15

Zariadenie/ názov	Petržalský domov seniorov
Adresa/sídlo	Petržalský domov seniorov Rusovská cesta 58 85101 Bratislava
Druh poskytovanej služby	Zariadenie pre seniorov
Rozsah poskytovanej služby	Služba sa poskytuje na neurčitý čas
Forma poskytovanej služby	Pobytová, celoročná
Kapacita	34
Žiadosti: stav k 31.8.2012	54
Zamestnanci: stav k 31.08.2012	26

Petržalský domov seniorov je rozpočtová organizácia hl. m. SR Bratislava. Má kapacitu 34 miest. Petržalský domov seniorov je situovaný do vily so záhradou v lokalite „starej“ Petržalky. Jeho história siaha až do roku 1960, kedy bol 1. mája otvorený pre svojich obyvateľov. Z prieskumu sociálnych služieb vyplýva, že zariadenie má problémy so stabilizáciou opatrovateliek a zdravotných sestier. V roku 2012 bola zrealizovaná rekonštrukcia a prístavba budovy, čím sa vytvorila možnosť pre rozšírenie kapacity zariadenia na 60 miest. Petržalský domov seniorov inovuje vybavenie zariadenia moderným nábytkom a autom.

1.2.6 Ďalšie služby pre obyvateľov zariadení pre seniorov

Okrem základných služieb v zmysle §35 zákona o sociálnych službách, zabezpečujú zariadenia pre seniorov a zariadenia opatrovateľskej služby v zriaďovateľskej pôsobnosti hl. m. SR Bratislavy pre svojich obyvateľov zdravotnú starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti a to v súlade s § 22 zákona o sociálnych službách. Zabezpečujú farmakoterapiu a zdravotnícke pomôcky, fyzioterapeutické, stomatologické, psychoterapeutické služby, ďalej kaderníctvo a pedikúru. Aktivity pre seniorov sú zamerané na zlepšenie ich psychickej a fyzickej kondície. Sú organizované a vedené pod dohľadom odborných pracovníkov, napr.: pamäťové, pohybové (napr. liečebný telocvik, skupinové cvičenia, relaxácie, individuálny liečebný telocvik, stolný tenis, športové hry, tanečné cvičenia a zábavy), tvorivé aktivity, ateliér, individuálne rozhovory, posedenia pri šálke čaju, práca s internetom a ďalšie. Všetky tieto aktivity je potrebné viesť v línii holistického prístupu so zameraním na jednotlivca a jeho potreby.

Prezentácia a ponuka služieb v jednotlivých ZpS a ZOS je uvedená na oficiálnej webstránke hl. m. SR Bratislavy www.bratislava.sk, osobitne a podrobne aj s podmienkami pre prijatie a zoznamom žiadateľov na webových stránkach každého zariadenia.

Sumárny prehľad vybraných ukazovateľov zariadení sociálnych služieb určených pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti hl. m. SR Bratislavy poskytujú tabuľky č. 9, 10, 11.

Prehľad vybraných ukazovateľov zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári

Tabuľka č. 16

Zariadenia opatrovateľskej služby §36 zákona o sociálnych službách	Kapacita	Počet žiadostí k 31.8.2012	Počet zamestnancov k 31.8.2012
Zariadenie opatrovateľskej služby ARCHA Rozvodná 25, 831 01 Bratislava	24	68	20
Zariadenie opatrovateľskej služby Sekurisova 8, 841 01 Bratislava	22	10	18
Zariadenie opatrovateľskej služby Smolnícka 3, 821 03 Bratislava	34	25	16
Spolu: 3 ZOS	80	103	54

Vysvetlivky: ZOS – zariadenie opatrovateľskej služby

Tabuľka č. 17

Denný stacionár §40 zákona o sociálnych službách	Kapacita	Počet žiadostí k 31.8.2012	Počet zamestnancov k 31.8.2012
Denné aktivačné centrum ARCHA Rozvodná 25, 831 01 Bratislava	15	0	3
Spolu: 1 denný stacionár	15	0	3

Prehľad vybraných ukazovateľov zariadení pre seniorov

Tabuľka č. 18

P.č.	Zariadenie pre seniorov §35 zákona o sociálnych službách	Kapacita	Počet žiadostí k 1.8.2012	Počet zamestnancov stav k 1.8.2012
1.	Domov seniorov ARCHA Rozvodná 25 831 01 Bratislava	83	131	42
2.	Domov jesene života Hanulova Hanulova 7/a 841 02 Bratislava	206	176	146
3.	Domov seniorov Lamač Na barine 5 841 03 Bratislava	219	34	45
4.	Dom tretieho veku Polereckého 2 851 04 Bratislava	263	118	42
5.	Domov pri kríži Pri kríži 26 841 02 Bratislava	176	151	40
6.	GERIUM Pri trati 47 821 06 Bratislava	50	76	46
7.	Petržalský domov seniorov Rusovská cesta 58 851 01 Bratislava	34	54	26
	Spolu	1031	740	387

Výška úhrad klientov za poskytované sociálne služby v zariadeniach pre seniorov a v zariadeniach opatrovateľskej služby je upravená vo Všeobecne záväznom nariadení hl. m. SR Bratislavy č. 3/2011 o úhradách za poskytovanie sociálnych služieb.

Financovanie sociálnych služieb uvádzame v prílohe č. 4 „Prehľad financovania sociálnych služieb v zariadeniach pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti hl. m. SR Bratislavy za rok 2011“.

1.2.7 Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava zabezpečuje výkon opatrení podľa zákona č.305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v zariadeniach: Krízové centrum na Budatínskej ul. 59/A a resocializačno – terapeutické stredisko RETEST na Ľadovej ul. 11.

Sociálnoprávna ochrana detí je podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele súbor opatrení na zabezpečenie ochrany dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho a ktorá rešpektuje jeho najlepší záujem podľa medzinárodného dohovoru¹⁴, výchovy a všestranného vývinu dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí a náhradného prostredia dieťaťa, ktoré nemôže byť vychovávané vo vlastnej rodine.

Sociálna kuratela je súbor opatrení na odstránenie, zmiernenie a zamedzenie prehlbovania alebo opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu dieťaťa a plnoletej fyzickej osoby a poskytovanie pomoci v závislosti od závažnosti poruchy a situácie, v ktorej sa nachádza dieťa alebo plnoletá fyzická osoba.

Tabuľka č. 19

Zariadenie/ názov	Krízové centrum
Adresa / sídlo	Krízové centrum Budatínska 59/A 851 06 Bratislava
Druh zariadenia/ popis činnosti:	Krízové stredisko, §62 zák. č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele; <u>Krízové centrum zabezpečuje:</u> a) vykonávanie opatrení podľa osobitného predpisu, 2) b) výkon rozhodnutia súdu o výchovnom opatrení alebo o predbežnom opatrení, 3) c) výkon rozhodnutia orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately o uložení výchovného opatrenia, 4) <u>Krízové centrum poskytuje klientom pomoc:</u> a) vykonávaním najmä: 1. sociálnej práce, 2. odbornej diagnostiky, 3. pomoci na zvládnutie krízy, 4. špeciálneho sociálneho poradenstva, 5. liečebno-výchovnej starostlivosti, 6. psychologické starostlivosti, b) utváraním podmienok najmä na záujmovú činnosť.
Rozsah poskytovanej starostlivosti	Na dobu určitú, max. 18 mesiacov
Forma poskytovanej starostlivosti	Ambulantná a pobytová
Kapacita	49, v tom 46 pobytové a 3 ambulantné miesta
Žiadosti stav k 31.8.2012	2
Zamestnanci stav: k 31.8.2012	14

Krízové centrum je organizačnou súčasťou Magistrátu hl. m. SR Bratislavy, ktorý ho spravuje prostredníctvom oddelenia sociálnych vecí. Krízové centrum nemá právnu subjektivitu.

¹⁴Dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach (oznámenie č. 380/2001 Z. z.).

Krízové centrum bolo otvorené 16. augusta 2011. Doteraz v ňom našlo pomoc 79 klientov, najmä rodičia s maloletými deťmi. Krízové centrum poskytuje bezpečné zázemie a odbornú pomoc dieťaťu, plnoletej fyzickej osobe a rodinám s trvalým pobytom v Bratislave, ktorí sa ocitli v krízovej životnej situácii a nevedia ju zvládnuť. Krízové centrum je dočasným domovom aj pre tých mladých Bratislavčanov, ktorí vzhľadom na ohrozenie ich výchovy boli vyňatí z rodinného prostredia a vyžadujú si cieľnú sociálnu, výchovnú starostlivosť. V Krízovom centre našli pomoc a starostlivosť aj tri úplné rodiny i dvaja otcovia s deťmi. Centrum poskytuje pomoc klientom aj ambulantnou formou. Klientom sú k dispozícii sociálni pracovníci, psychológ, terapeutický a liečebný pedagóg a externý právnik, ktorí pracujú s klientmi individuálne i v komunitách. Súčasťou terapie, ktorej cieľom je klientov znovu vrátiť do života, resp. naštartovať ich zmenu, je aj práca v tvorivých dielnach, či v kynologickom, pohybovom a zdravotníckom krúžku. Krízové centrum spolupracuje s podobnými zariadeniami v Bratislave. Centrum je zriadené v priestoroch bývalej materskej školy. Hl. m. SR Bratislava, ktorému budova patrí, vyčlenilo na rekonštrukciu 810 tis. EUR, zvyšných vyše 1100 tis. EUR predstavuje nenávratný finančný príspevok z Nórskeho finančného mechanizmu.

Podmienky poskytovania starostlivosti upravuje Všeobecne záväzné nariadenie hl. m. SR Bratislavy č. 4/2011 o poskytovaní starostlivosti a o úhrade za poskytovanú starostlivosť v krízovom stredisku.

Tabuľka č. 20

Zariadenie/ názov	RETEST
Adresa/sídlo	RETEST Ľadová ul. 11 811 05 Bratislava
Cieľová skupina	RETEST je koedukovaná terapeutická komunita určená pre plnoleté osoby so závislosťou od psychoaktívnych látok. RETEST je určený pre mužov a ženy vo veku od 18 rokov, po absolvovaní ústavnej, strednodobej liečby v niektorom zo zdravotníckych zariadení v SR, ktorí sú závislí od psychotropných látok (vrátane alkoholu a patologického hráčstva).
Druh poskytovanej služby	Resocializačné zariadenie, § 62 zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Predmetom činnosti resocializačného zariadenia RETEST je aktivizovanie vnútorných schopností plnoletých fyzických osôb na prekonanie psychických dôsledkov, fyzických dôsledkov a sociálnych dôsledkov drogových závislostí alebo iných závislostí a na zapojenie sa do života v prirodzenom prostredí.
Rozsah poskytovanej služby	18 mesiacov
Forma poskytovanej služby	ambulantná a pobytová
Kapacita	13 miest
Žiadosti: stav k 31.8.2012	29
Zamestnanci: stav k 31.08.2012	6,7

Resocializačné stredisko RETEST je rozpočtovou organizáciou hl. m. SR Bratislavy. RETEST zabezpečuje: skupinovú, individuálnu a rodinnú psychoterapiu, ranné a večerné komunity - letné a zimné terénne terapie, možnosť liečby hepatitídy C, pracovné terapie, poskytuje podporu pri hľadaní zamestnania, zvyšovanie kvalifikácie (výučba cudzích jazykov,

práca s PC, nácvik sociálnych zručností) a pod. RETEST poskytuje klientom poradenstvo a pomoc pri splácaní ich dlhov, vytvára priestor pre voľnočasové aktivity (posilňovňa, návšteva kultúrnych a športových podujatí, tvorivé dielne). Ubytovanie klientov je zabezpečené vo dvoj a trojlôžkových izbách, stravovanie - plná penzia. RETEST spolupracuje s Centrom pre liečbu drogových závislostí v Bratislave na Hraničnej ulici 2, ďalej s Univerzitným pastoračným centrom, Staré Grunty 36 v Bratislave.¹⁵

Resocializačný program: RETEST ponúka 18-mesačný resocializačný program rozdelený do 6 fáz, ktoré sú zamerané na získanie zručností potrebných pre dlhodobú abstinenciu a integráciu do života:

1. fáza – tzv. „karanténa“ - vstup do komunity
2. fáza – „zamestnanie“ – vstup do práce a do rodiny
3. fáza – „upevnenie“ - zamestnanie a intenzívna práca s rodinou klienta
4. fáza – „klient vzorom“ - učenie sa viac dávať, ako prijímať
5. fáza – „príprava na odchod zo zariadenia“
6. fáza – „osamostatňovanie sa“ - odchod zo zariadenia

Zariadenie zamestnáva odborných zamestnancov: psychológovia, sociálni pracovníci, liečebný pedagóg, podporný personál.

RETEST ponúka klientom po skončení ich pobytu v resocializačnom stredisku **následnú odbornú** pomoc vo forme opakovaných posilňovacích pobytov a účasti na vybraných komunitných aktivitách a následnú pravidelnú účasť na socioterapeutických sedeniach, ktoré ponúkajú spolupracujúce organizácie.

Podmienky poskytovania starostlivosti v zariadení RETEST upravuje Všeobecne záväzné nariadenie hl. m. SR Bratislavy č. 3/2008, ktorým sa mení všeobecne záväzné nariadenie hl. m. SR Bratislavy č. 5/2007 o poskytovaní starostlivosti a úhrade za poskytovanú starostlivosť v resocializačnom stredisku pre drogovu závislých

Analýza služieb pre cieľovú skupinu ľudí s problémami so závislosťami je uvedená v prílohe „Drogová situácia na Slovensku so špecifickým prihliadnutím na hlavné mesto SR Bratislavu“.

1.2.8 Ubytovne pre ľudí ohrozených sociálnym vylúčením

Hlavné mesto SR Bratislava poskytuje ubytovanie v **ubytovniach FORTUNA a KOPČANY** v zmysle Všeobecne záväzného nariadenia hlavného mesta SR Bratislavy č. 1/2006 a štatútu ubytovní. V ubytovniach sa poskytuje prechodné ubytovanie a základné sociálne poradenstvo a zabezpečuje sa prevencia, voľnočasové a klubové aktivity pre deti a rodiny. Ubytovne spolupracujú s organizáciami tretieho sektora pri dosahovaní cieľov daných sociálnou politikou hl. m. SR Bratislavy.

¹⁵ pozn.: RETEST znamená „opätovný test“. ...nová skúška, nová šanca...

Cieľové skupiny:

Obyvateľmi ubytovní FORTUNA a KOPČANY sú najmä:

- rodiny s nezaopatrenými deťmi bez zabezpečenia bývania,
- osamelí rodičia s nezaopatrenými deťmi bez zabezpečenia bývania,
- odchovanci detských domovov po ukončení ústavnej starostlivosti (max. do 35. roku veku),
- osoby a rodiny, ktoré sú odkázané na poskytnutie ubytovania z iných dôvodov,
- jednotlivci, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa a osoby, ktorých neplnoletým príslušníkom domácnosti je ťažko zdravotne postihnutá osoba, ak preukázateľne nie je možné poskytnúť inú sociálnu službu, ktorá by riešila ich sociálnu situáciu.

Tabuľka č. 21

Zariadenie/ názov	Ubytovňa FORTUNA
Adresa/sídlo	Ubytovňa FORTUNA Agátová 1/A 841 02 Bratislava
Druh poskytovanej služby	Ubytovňa FORTUNA poskytuje svojim obyvateľom služby: - prechodné ubytovanie, - základné sociálne poradenstvo podľa osobitného predpisu. ¹⁶ Súčasťou ubytovania nie je poskytovanie a pranie posteľnej bielizne a upratovanie obytnej miestnosti, okrem periodickej dezinfekcie obytnej miestnosti.
Rozsah poskytovanej služby	Ubytovanie sa poskytuje na dobu určitú na 5, max. 10 rokov
Forma poskytovanej služby	Pobytová, celoročná
Kapacita	365; v tom 124 rodín, v tom: 162 detí
Žiadosti: stav k 31.8.2012	2
Zamestnanci: stav k 31.08.2012	8

Ubytovňa FORTUNA je bývalou sociálnou ubytovňou mestskej časti Bratislava - Dúbravka. Ubytovňa nemá právnu subjektivitu, svojimi príjmami a výdavkami je napojená na rozpočet hl. mesta, je organizačnou súčasťou Magistrátu hl. m. SR Bratislavy, ktorý ju spravuje prostredníctvom oddelenia sociálnych vecí. Počas bývania v ubytovni sa musia jej obyvatelia aktívne podieľať na zabezpečovaní svojich trvalých príjmov, z ktorých sú povinní tvoriť úspory na riešenie svojho budúceho trvalého bývania. Podmienky bývania a výšku úhrad upravuje Štatút ubytovne hl. m. SR Bratislavy FORTUNA.

V ubytovni pôsobí Fun Club Fortuna, ktorý vykonáva klubové aktivity pre deti a mládež a tiež Katolícka jednota Slovenska. Deti a rodiny ubytované v ubytovni FORTUNA sú zapojené do Anjelského programu organizovaného v spolupráci s neziskovou organizáciou Úsmev ako dar, Spoločnosť priateľov Detských domovov, o. z. (letné tábory pre deti a rodičov).

Z prieskumu sociálnych služieb vyplýva, že Ubytovňa FORTUNA, ktorá má osem zamestnancov, plánuje prijať minimálne jedného plne kvalifikovaného sociálneho pracovníka. Jedným z nedostatkov exteriérovej vybavenosti ubytovne je chýbajúce detské ihrisko (preliezačky,

¹⁶ § 19 ods. 2 a § 80 písm. f) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

hojdačky) a lavičky, kde by matky na materskej dovolenke, ktoré sa väčšinou zdržiavajú v priestoroch ubytovne, mohli s deťmi tráviť voľný čas. Vedenie ubytovne sa dlhodobo usiluje získať finančné prostriedky potrebné na vybudovanie detského ihriska. Ďalším problémom je čistota ubytovne FORTUNA a jej okolia, čo vedenie ubytovne rieši organizovaním rôznych brigád.

Hl. m. SR Bratislava plánuje v budúcnosti zriadiť nízkoprahové denné centrum pre rodiny a deti v priestoroch ubytovne FORTUNA.

Tabuľka č. 22

Zariadenie/ názov	Ubytovňa KOPČANY
Adresa/sídlo	Ubytovňa KOPČANY Kopčianska 90 851 01 Bratislava
Druh poskytovanej služby	Ubytovňa KOPČANY poskytuje svojim obyvateľom tieto služby: - prechodné ubytovanie, - základné sociálne poradenstvo podľa osobitného predpisu. Súčasťou ubytovania nie je poskytovanie a pranie posteľnej bielizne a upratovanie obytnej miestnosti, okrem periodickej dezinfekcie obytnej miestnosti.
Rozsah poskytovanej služby	1 rok s možnosťou predĺženia na 5 rokov
Forma poskytovanej služby	Pobytová, celoročná
Kapacita	216
Žiadosti: stav k 31.8.2012	21
Zamestnanci: stav k 31.08.2012	6

Ubytovňa KOPČANY je organizačnou súčasťou Magistrátu hl. m. SR Bratislavy, ktorý ju spravuje prostredníctvom oddelenia sociálnych vecí. Ubytovňa nemá právnu subjektivitu, svojimi príjmami a výdavkami je napojená na rozpočet hl. m. SR Bratislavy. Podmienkou bývania je povinnosť obyvateľa aktívne sa podieľať na zabezpečení vlastnej trvalej príjmovej základne a trvalého bývania a tiež jeho trvalý pobyt na území hl. m. SR Bratislavy. V ubytovni sa klientom poskytuje prechodné bývanie a základné sociálne poradenstvo. Podmienky bývania a výšku úhrad upravuje Štatút ubytovne hl. m. SR Bratislavy KOPČANY.

1.3 Sociálne služby a zariadenia sociálnych služieb v pôsobnosti mestských častí hl. m. SR Bratislavy

V tejto časti uvádzame sumarizačný prehľad a analýzu stavu sociálnych služieb v pôsobnosti mestských častí hl. m. SR Bratislavy. Podrobný prehľad sociálnych služieb a zariadení sociálnych služieb v triedení poskytovaných služieb podľa jednotlivých druhov je uvedený v časti: Prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy.

1.3.1 Mestské časti hl. m. SR Bratislavy

Územie hlavného mesta je za účelom výkonu samosprávy rozdelené na 17 mestských častí:

- *Mestská časť Bratislava – Čunovo*
- *Mestská časť Bratislava – Devín*
- *Mestská časť Bratislava – Devínska Nová Ves*
- *Mestská časť Bratislava – Dúbravka*
- *Mestská časť Bratislava – Jarovce*
- *Mestská časť Bratislava – Karlova Ves*
- *Mestská časť Bratislava – Lamač*
- *Mestská časť Bratislava – Nové Mesto*
- *Mestská časť Bratislava – Petržalka*
- *Mestská časť Bratislava – Podunajské Biskupice*
- *Mestská časť Bratislava – Rača*
- *Mestská časť Bratislava – Rusovce*
- *Mestská časť Bratislava – Ružinov*
- *Mestská časť Bratislava – Staré Mesto*
- *Mestská časť Bratislava – Vajnory*
- *Mestská časť Bratislava – Vrakuňa*
- *Mestská časť Bratislava – Záhorská Bystrica*

Mestské časti sú právnickými osobami, ktoré za podmienok ustanovených zákonom o Bratislave a Štatútom hl. m. SR Bratislavy hospodária so zvereným majetkom a finančnými prostriedkami.

1.3.2 Kompetencie mestských častí v sociálnej oblasti a pôsobnosti vyplývajúce zo Štatútu hl. m. SR Bratislavy

V rámci preneseného výkonu štátnej správy zabezpečujú mestské časti v sociálnej oblasti najmä tieto činnosti:

- starostlivosť o rodinu,
- starostlivosť o ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov,
- prevádzka zariadení sociálnej starostlivosti,

ktoré podrobne upravuje v Čl. 32 Štatútu hl. m. SR Bratislavy a jeho doplnky takto:

Pôsobnosti mestskej časti v oblasti sociálnych vecí

(1) Mestská časť podľa osobitného predpisu¹⁷

a) vykonáva

¹⁷ § 75 zákona č. 305/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

1. opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa § 10,
 2. opatrenia podľa § 11 ods. 1,
- b) organizuje
1. výchovné programy alebo sociálne programy pre deti, ktorým bolo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo súdom uložené výchovné opatrenie,
 2. programy na pomoc ohrozeným deťom a plnoletým fyzickým osobám a rodinám podľa § 11 ods. 1 písm. c) až e) v prostredí podľa § 4,
 3. resocializačné programy,
- c) spolupôsobí
1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
 2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom,
 3. pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťaťa finančnou podporou podľa § 64 a 65,
- d) poskytuje
1. rodičovi dieťaťa alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, príspevok na dopravu do zariadenia podľa § 64 ods. 1 písm. a),
 2. informácie fyzickej osobe, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na podanie žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov a o subjektoch vykonávajúcich prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť,
 3. štatistické údaje z oblasti výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
 4. finančné prostriedky podľa § 65,
- e) poskytuje pomoc
1. dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin,
 2. dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
 3. na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťaťa, ak bolo dieťa umiestnené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia alebo výchovného opatrenia,
 4. mladému dospelému po skončení náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania,
- f) poskytuje súčinnosť
1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
 2. zariadeniu pri zabezpečovaní osamostatnenia sa mladého dospelého,
- g) utvára podmienky na prácu s komunitou,
- h) zriaďuje zariadenia podľa potrieb obyvateľov na účel výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 45 až 48 a môže zriadiť zariadenia podľa § 49, 50, 62 a 63 a oznamuje určenému orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

podľa § 73 ods. 3 počet miest určených v týchto zariadeniach na vykonávanie rozhodnutí súdu,

- i) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti,
- j) vyjadruje sa k spôsobu života fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, a jej rodiny podľa § 35 ods. 4 písm. d),
- k) vedie evidenciu detí, rodín a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- l) plní ďalšie úlohy podľa tohto zákona a osobitných predpisov.¹⁸

(2) Mestská časť môže s výnimkou odseku 1 písm. c) prvého a druhého bodu, písmena d), písmena e) prvého a štvrtého bodu, písmena f), písmen g), j) až l) zabezpečiť výkon samosprávnej pôsobnosti aj prostredníctvom akreditovaného subjektu alebo prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ak sa nevyžaduje akreditácia na vykonávané opatrenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa osobitného predpisu.¹⁹

(3) Mestská časť podľa osobitného predpisu²⁰ môže

- a) vytvárať partnerstvo s cieľom realizovať konkrétne projekty a programy podpory zamestnanosti,
- b) organizovať menšie obecné služby pre mestskú časť ako formu aktivačnej činnosti.

(4) Mestská časť podľa osobitného predpisu²¹

- a) prijíma prídavok na dieťa, ak má nezaopatrené dieťa trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na jej území,
- b) prijíma prídavok na dieťa na základe rozhodnutia úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ak má nezaopatrené dieťa trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na jej území; účelným využitím prídavku môže poveriť právnickú osobu podľa osobitných predpisov²² po ich vzájomnej písomnej dohode,
- c) je povinná spolupracovať s úradom práce, sociálnych vecí a rodiny a na jeho žiadosť podávať informácie a oznámenia vo veci nároku na prídavok a jeho výplatu v rozsahu svojej pôsobnosti.

(5) Mestská časť podľa osobitného predpisu²³

- a) rozhoduje o jednorazovej dávke v hmotnej núdzi,
- b) vykonáva poradenstvo pri zabezpečení základných životných podmienok a pri pomoci v hmotnej núdzi,
- c) je osobitným príjemcom dávky a príspevkov podľa tohto zákona,

¹⁸ Napríklad Trestný zákon, Trestný poriadok, Občiansky súdny poriadok.

¹⁹ Zákon č. 305/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

²⁰ § 10 a § 52 zákona č. 5/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

²¹ § 11 ods. 9, § 12 a § 17 zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 532/2007 Z. z.

²² Zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov. Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov. Zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov.

²³ § 24, § 28 a § 30 ods. 1 zákona č. 599/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

- d) poskytuje súčinnosť orgánom štátnej správy a iným obciam pri zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi, vyhovuje ich žiadostiam a bezplatne im podáva oznámenia a informácie vo veciach zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi.

(6) Mestská časť je podľa osobitného predpisu²⁴ povinná spolupracovať s úradom práce, sociálnych vecí a rodiny; na účely kontroly trvania podmienok nároku na rodičovský príspevok, na jeho výšku a výplatu je na žiadosť platiteľa povinná oznamovať osobné údaje uvedené v § 5 ods. 1 druhej vete o rodičovi a dieťaťu, ďalšie osobné údaje o zárobkovej činnosti rodiča podľa § 4 ods. 3 a o riadnej starostlivosti o dieťa podľa § 3 ods. 2 až 4.

(7) Mestská časť podľa osobitného predpisu²⁵

- a) vykonáva funkciu
1. kolízneho opatrovníka na základe rozhodnutia súdu,
 2. majetkového opatrovníka na základe rozhodnutia súdu,
 3. poručníka na základe rozhodnutia súdu,
 4. opatrovníka na základe rozhodnutia súdu,
- b) prijíma oznámenia o nevhodnom správaní sa detí, o porušovaní povinností rodičov vyplývajúcich z ich rodičovských práv a povinností, o zneužívaní ich rodičovských práv, ako aj o skutočnosti, že rodičia nemôžu plniť povinnosti vyplývajúce z rodičovských práv a povinností,
- c) poskytuje súdu súčinnosť pri
1. vykonávaní dohľadu, ktorý súd určil nad výchovou maloletého dieťaťa,
 2. sledovaní dodržiavania obmedzenia, ktoré súd uložil maloletému dieťaťu,
 3. sledovaní vykonávania výchovných opatrení,
 4. hodnotení účinnosti výkonu ústavnej starostlivosti v zariadení,
 5. hodnotení výkonu funkcie poručníka.

(8) Mestská časť na základe rozhodnutia súdu vykonáva funkciu opatrovníka fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej súd spôsobilosť na právne úkony rozhodnutím obmedzil.²⁶

(9) Mestská časť sa na žiadosť súdu vyjadruje k vhodnosti a účelnosti navrhnutých alebo zamýšľaných opatrení vo veciach starostlivosti o deti.²⁷

(10) Mestská časť podľa osobitného predpisu²⁸

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o

²⁴ § 10 zákona č. 280/2002 Z. z. o rodičovskom príspevku v znení neskorších predpisov.

²⁵ § 31, § 33 ods. 3, § 37 ods. 1, § 37 ods. 2 písm. b) a c), § 37 ods. 5, § 55 ods. 1, § 57 ods. 3, § 58 ods. 4, § 60 a § 61 zákona č. 36/2005 Z. z.

²⁶ § 27 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka.

²⁷ § 178 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

²⁸ § 80 a § 106 zákona č. 448/2008 Z. z. v znení v zákona č. 551/2010 Z. z.

1. odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu a odkázanosti na prepravnú službu,
 2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
 3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
 4. povinnosti rodičov alebo detí platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 11 a 12,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51; môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku o odkázanosti na sociálnu službu,
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
1. sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 2. opatrovateľskej služby,
 3. prepravnej služby,
 4. odľahčovacej služby,
 5. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- f) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie
1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízkoprahovom dennom centre,
 2. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu a v zariadení pre seniorov,
- g) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- h) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,
- i) uzatvára zmluvu o
1. poskytovaní sociálnej služby,
 2. poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
 3. uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou, alebo s iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila alebo založila iná obec alebo iný vyšší územný celok,
 4. zabezpečení poskytovania sociálnej služby s budúcim poskytovateľom sociálnej služby podľa § 8 ods. 8,
- j) zriaďuje, zakladá a kontroluje zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- k) môže zriaďovať, zakladáť a kontrolovať nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu, zariadenie pre seniorov,
- l) môže zriaďovať, zakladáť a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- m) je povinná uhradiť ekonomicky oprávnené náklady podľa § 71 ods. 6,
- n) poskytuje podľa § 75 ods. 1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- o) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

- p) môže poskytovať podľa § 75 ods. 8 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- q) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
- r) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene q) a kontroluje ich plnenie,
- s) kontroluje účelnosť využitia finančných prostriedkov poskytnutých podľa § 71 ods. 6,
- t) vedie evidenciu
 1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
 2. rozhodnutí podľa písmen c) a x),
 3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- u) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- v) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,²⁹
- w) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,
- x) je správnym orgánom v konaniach o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 106 ods. 8 u fyzických osôb uvedených v § 106 ods. 5 v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti.

1.3.3 Prehľad sociálnych služieb a zariadení sociálnych služieb v pôsobnosti mestských častí hl. m. SR Bratislavy

V tejto časti uvádzame prehľad o sociálnych službách a zariadeniach sociálnych služieb v členení podľa druhu, §12 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, ktoré sú poskytované v pôsobnosti mestských častí na ich území. Uvedené údaje sa získali prieskumom z dotazníkov pre poskytovateľov sociálnych služieb, ktoré boli doručené na mestské časti hl. m. SR Bratislavy, osobným kontaktom, z údajov uvedených na oficiálnych stránkach mestských častí a hl. m. SR Bratislavy. Podrobnejší prehľad o službách uvádzame v časti: Prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy registrovaných na BSK.

²⁹ Zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov.

- **Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach**

Poskytovanie sociálnej služby v zariadení núdzového bývania zabezpečuje mestská časť Bratislava – Petržalka v zariadení Stredisko sociálnych služieb na Vavilovovej ul. 18 (rozpočtová organizácia napojená na rozpočet mestskej časti) s kapacitou 17 miest. Sociálna služba je poskytovaná občanom na dobu určitú, 12 mesiacov, pobytovou formou.

- **Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi**

Sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti prevádzkuje mestská časť Bratislava – Petržalka v zariadení Stredisko sociálnych služieb na Vavilovovej ul. 18 s kapacitou troch miest. Sociálna služba je poskytovaná na dobu určitú (12 mesiacov) pobytovou formou.

- **Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku**

Mestské časti hl. m. SR Bratislavy zabezpečujú na svojom území a vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti sociálne služby určené v ods. 1), písm. c) časti 1.,2.,3, §12 zákona o sociálnych službách.

Poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre seniorov zabezpečujú 2 mestské časti hl. m. SR Bratislavy s celkovou kapacitou 470 miest:

- mestská časť Bratislava – Staré Mesto, Seniorcentrum Staré Mesto, Podjavorinskej 6 (rozpočtová organizácia s kapacitou 57 miest) a
- mestská časť Bratislava – Ružinov s kapacitou 413 miest, v rozpočtových organizáciách:
 - v Domove dôchodcov na Pažitkovej ul.2 (kap. 133 miest), v Ružinovskom domove seniorov na Sklenárovej ul.14 (kap. 250 miest) a
 - na Pivoňkovej 2, (kap. 30 miest).

Sociálna služba v zariadeniach pre seniorov je poskytovaná na dobu neurčitú formou celoročného pobytu.

Zariadenia opatrovateľskej služby (ďalej len „ZOS“) prevádzkujú 2 mestské časti hl. m. SR Bratislavy ako rozpočtové organizácie, s celkovou kapacitou 92 miest: mestská časť Bratislava – Petržalka v Stredisku sociálnych služieb Petržalka na Mlynarovičovej ul. 23 s prevádzkou na Vavilovovej 18 s celkovou kapacitou 50 miest a mestská časť Bratislava – Staré Mesto v Seniorcentre Staré Mesto s prevádzkou ZOS Paulínyho 6, ZOS Vajanského nábr. 17 a ZOS Maróthyho 4 s celkovou kapacitou 42 miest. Sociálna služba v zariadeniach opatrovateľskej služby je poskytovaná na dobu určitú, 3 mesiace a viac, pobytovou celoročnou formou.

Domov sociálnych služieb je zriadený jednou mestskou časťou s kapacitou 35 miest – Senecio n.o. Devínska Nová Ves

Denný stacionár prevádzkujú 2 mestské časti hl. m. SR Bratislavy, s celkovou kapacitou 20 miest: mestská časť Bratislava – Staré Mesto na Záhrebskej 19 (denný stacionár je súčasťou Seniorcentra Staré Mesto) s kap. 15 miest a mestská časť Bratislava – Dúbravka na Bagarovej ul.

č. 22 s kapacitou 5 miest. V dennom stacionári sa poskytujú služby ambulantnou formou na neurčitý čas.

Opatrovateľská služba a prepravná služba spadajú pod originálne pôsobnosti mestských častí hl. m. SR Bratislavy.

Opatrovateľskú službu prevádzkuje 13 mestských častí hl. m. SR Bratislavy:

- mestská časť Bratislava – Devínska Nová Ves,
- mestská časť Bratislava – Dúbravka,
- mestská časť Bratislava – Jarovce, mestská časť Bratislava Rača,
- mestská časť Bratislava – Karlova Ves,
- mestská časť Bratislava – Lamač,
- mestská časť Bratislava – Nové Mesto,
- mestská časť Bratislava – Petržalka (Stredisko sociálnych služieb Petržalka),
- mestská časť Bratislava – Podunajské Biskupice,
- mestská časť Bratislava – Ružinov (Domov dôchodcov Pažitkova 2),
- mestská časť Bratislava – Staré Mesto (Seniorcentrum Staré Mesto, Podjavorinskej 6),
- mestská časť Bratislava – Vajnory,
- mestská časť Bratislava – Vrakuňa.

Prepravnú službu prevádzkuje 5 mestských častí:

- mestská časť Bratislava – Petržalka,
- mestská časť Bratislava – Podunajské Biskupice,
- mestská časť Bratislava – Ružinov (Domov dôchodcov Pažitkova 2),
- mestská časť Bratislava – Staré Mesto (Seniorcentrum Staré Mesto, Podjavorinskej 6),
- mestská časť Bratislava – Vrakuňa.

Menšie mestské časti zabezpečujú tieto služby v spolupráci a v dostupnosti s väčšími, mestskými časťami, príp. v spolupráci s neverejnými poskytovateľmi tejto služby. Podľa našich zistení odhadujeme kapacitu opatrovateľskej služby na cca 1107 opatrovaných (údaj za mesiac september 2012). Opatrovateľská a prepravná služba sa poskytujú občanom v ich prirodzenom prostredí terénnou formou na dobu určitú, alebo neurčitú.

- **Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií**

Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci a krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií nie sú zabezpečované službami a zariadeniami sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti mestských častí na území hl. m. SR Bratislavy, registrovanými na BSK. Tieto služby sú zabezpečované na území hl. m. SR Bratislavy prostredníctvom piatich neverejných poskytovateľov sociálnych služieb. Prehľad o neverejných poskytovateľoch je uvedený v časti „Prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy registrovaných na BSK“.

• Podporné služby

Mestské časti hl. m. SR Bratislavy zabezpečujú na svojom území a vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti sociálne služby určené v ods. 1., písm. e) časti 3. a 5. §12 zákona o sociálnych službách.

Denné centrá (pôvodný názov „Kluby dôchodcov“) sú tradičnými a obľúbenými miestami pre seniorov a občanov so zdravotným znevýhodnením. Denné centrá v počte 36 prevádzkuje 13 mestských častí hl. m. SR Bratislavy s návštevnosťou viac ako 3000 občanov:

- mestská časť Bratislava – Devín (1 denné centrum – ďalej len „DC“),
- mestská časť Bratislava – Devínska Nová Ves (1 DC),
- mestská časť Bratislava – Dúbravka (3 DC),
- mestská časť Bratislava – Karlova Ves (2 DC),
- mestská časť Bratislava – Nové Mesto (8 DC),
- mestská časť Bratislava – Petržalka (6 DC),
- mestská časť Bratislava – Podunajské Biskupice (3 DC),
- mestská časť Bratislava – Rača (2 DC),
- mestská časť Bratislava – Ružinov (3 DC),
- mestská časť Bratislava – Staré Mesto (4 DC),
- mestská časť Bratislava – Vajnory (1 DC),
- mestská časť Bratislava – Vrakuňa (1 DC),
- mestská časť Bratislava – Záhorská Bystrica (1 DC).

Niektoré mestské časti hl. m. SR Bratislavy zabezpečujú aktivizáciu seniorov aj v miestnych kultúrnych zariadeniach. Nie všetky denné centrá sú registrované ako podporná služba v registri poskytovateľov sociálnych služieb na Bratislavskom samosprávnom kraji. Denné centrá poskytujú podporné služby ambulantnou formou na dobu neurčitú.

Jedálne pre dôchodcov v počte 10 prevádzkuje 9 mestských častí hl. m. SR Bratislavy:

- mestská časť Bratislava – Devínska Nová Ves (Senecio n.o.),
- mestská časť Bratislava – Karlova Ves,
- mestská časť Bratislava – Lamač,
- mestská časť Bratislava – Petržalka,
- mestská časť Bratislava – Rača,
- mestská časť Bratislava – Ružinov (v dvoch prevádzkach),
- mestská časť Bratislava – Staré Mesto,
- mestská časť Bratislava – Vajnory,
- mestská časť Bratislava – Vrakuňa.

Jedáleň, ako podporná služba, je zabezpečovaná ambulantnou formou na neurčitý čas. Za jedáleň sa považuje aj rozvoz stravy.

Práčovňa prevádzkuje jedna mestská časť Bratislava – Devínska Nová Ves - Senecio n.o.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame sumárny prehľad sociálnych služieb, ktoré sú poskytované v pôsobnosti mestských častí hl. m. SR Bratislavy:

1.3.4 Sociálne služby v pôsobnosti mestských častí hl. m. SR Bratislavy

Tabuľka č. 23

Sociálne služby podľa druhu	Počet zariadení /prevádzok/	Kapacita /klienti/	Počet MČ /VP/
nocľaháreň	-	-	-
útulok	-	-	-
domov na polceste	-	-	-
nízkoprahové denné centrum	-	-	-
zariadenie núdzového bývania	1	17	1
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	1	3	1
nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu	-	-	-
zariadenie pre seniorov	3	470	2
zariadenie opatrovateľskej služby	4	92	2
domov sociálnych služieb	1	35	1
denný stacionár	2	20	2
opatrovateľská služba *	13	1 107	13
prepravná služba *	5	60	5
požičiavanie pomôcok	-	-	-
odľahčovacia služba	-	-	-
denné centrum	36	-	13
integračné centrum	-	-	-
jedáleň	10	-	9
práčovňa	1	-	1
stredisko osobnej hygieny	-	-	-
SPOLU:	77	1 804*	X

Zdroj:

- Register verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb BSK,
- Dotazníky pre poskytovateľov sociálnych služieb – mestské časti hl. m. SR Bratislavy, Osobné kontakty s pracovníkmi sociálnych oddelení Miestnych úradov mestských častí,

Vysvetlivky:

MČ – mestská časť

VP – verejný poskytovateľ

* - počty opatrovaných a prepravovaných osôb sa menia každý mesiac v závislosti od potrieb a stavu odkázanosti občanov na túto službu (aktuálne k 09/2012) a pri niektorých sociálnych službách sa kapacita neuvádza

1.3.5 Priority a ciele mestských častí hl. m. SR Bratislavy v sociálnej oblasti vyplývajúce zo strategických dokumentov

Základným strategickým dokumentom pre rozvoj územia mestských častí hl. m. SR Bratislavy je **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja**, ktorý majú spracované všetky mestské časti a ktorý je verejne dostupný na oficiálnych webových stránkach mestských častí.

Medzi spoločné priority v oblasti sociálneho rozvoja mestských častí patrí:

- orientácia sociálnych služieb na posilnenie a rozvoj terénnych a ambulantných služieb, najmä tých, ktoré sú poskytované v domácnosti občana, s cieľom čo najdlhšieho zotrvania občana v prirodzenom domácom prostredí,
- modernizácia existujúcich zariadení sociálnych služieb, debarierizácia, zavedenie štandardov v sociálnej práci a materiálno-technických a personálnych podmienok v zmysle zákona o sociálnych službách,
- prevencia sociálneho vylúčenia marginalizovaných sociálnych skupín (patria k nim najmä osamelí seniori a občania so zdravotným znevýhodnením, neúplne rodiny a mnohočlenné rodiny s nízkym príjmom, občania bez možnosti ubytovania a bez domova, ľudia s problémami so závislosťami a ďalší...),
- zavedenie moderných a nedostatkových služieb, spolupráca s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb podľa potrieb občanov a trendov krajín EÚ, s cieľom doplnenia a skvalitnenia miestnej aestskej sociálnej siete hl. m. SR Bratislavy,
- komunitná práca a komunitné plánovanie sociálnych služieb s účasťou a informovanosťou verejnosti a rozvoj dobrovoľníctva.

Komunitný plán sociálnych služieb je spracovaný a schválený v troch mestských častiach hl. m. SR Bratislavy:

- Bratislava – Devínska Nová Ves,
- Bratislava – Petržalka,
- Bratislava – Staré Mesto.

Podľa našich informácií sú ostatné mestské časti hl. m. SR Bratislavy v štádiu spracovania komunitných plánov sociálnych služieb, resp. v etape prípravy prostredia pre ich kompletne spracovanie.

Zámerom autorov pri spracovaní Komunitného plánu sociálnych služieb hl. m. SR Bratislavy bolo posilnenie partnerského a podporného – celomestského prostredia pre spoluprácu a participáciu mestských častí na komunitnom plánovaní sociálnych služieb hl. m. SR Bratislavy.

1.4 Neverejní poskytovatelia v systéme sociálnych služieb hlavného mesta SR Bratislavy

Slovenský právny systém rozoznáva 4 základné právne formy mimovládnych organizácií (ďalej len „MVO“), resp. „*Tretieho sektora*“, ktoré pracujú v systéme sociálnych služieb:

- **Nadácie** (Zákon č. 34/2002 o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov),
- **Neinvestičné fondy** (Zákon č. 147/1997 o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1996 Z. z.),
- **Občianske združenia** (Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov),
- **Neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby** (Zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby).

Okrem týchto právnych foriem MVO ešte pôsobia v komunitných procesoch záujmové združenia právnických osôb, účelové zariadenia cirkví a náboženských spoločností a organizácie s medzinárodným prvkom.

Hlavným znakom týchto organizácií je skutočnosť, že neboli založené alebo zriadené za účelom podnikania (aj keď zákony to niektorým formám umožňujú, nie však ako hlavnú činnosť), preto dostali aj spoločné pomenovanie „neziskové organizácie“.

1.4.1 Zákonné podmienky pre vznik MVO

Zákon č. 34/2002 o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov hovorí:

- zákon upravuje postavenie a právne pomery nadácií a vytváranie nadačných fondov,
- nadácia je účelové združenie majetku, ktorý slúži na podporu verejnoprospešného účelu,
- verejnoprospešným účelom sa na účely tohto zákona rozumie najmä rozvoj a ochrana duchovných a kultúrnych hodnôt, realizácia a ochrana ľudských práv alebo iných humanitných cieľov, ochrana a tvorba životného prostredia, zachovanie prírodných hodnôt, ochrana zdravia, ochrana práv detí a mládeže, rozvoj vedy, vzdelania, telovýchovy a plnenie individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou.
- nadačnou činnosťou sa na účely tohto zákona rozumie:
 - a) poskytovanie peňažných a nepeňažných prostriedkov z majetku nadácie tretím osobám,
 - b) správa majetku nadácie vrátane nadačných fondov.

Zákon č. 147/1997 o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1996 Z. z. hovorí:

- tento zákon upravuje zriadenie, vznik, zrušenie, zánik a hospodárenie neinvestičných fondov (ďalej len „fond“),
- fond je neziskovou právnickou osobou, ktorá združuje peňažné prostriedky určené na plnenie všeobecne prospešného účelu alebo individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo pre skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou,
- podľa tohto zákona sa za všeobecne prospešný účel považuje najmä:
 - a) rozvoj a ochrana duchovných hodnôt,
 - b) ochrana ľudských práv,
 - c) ochrana a tvorba životného prostredia,
 - d) zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt,
 - e) ochrana a podpora zdravia a vzdelávania,
 - f) rozvoj sociálnych služieb.

Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov hovorí:

- občania majú právo slobodne sa združovať,
- na výkon tohto práva nie je potrebné povolenie štátneho orgánu,
- tento zákon sa nevzťahuje na združovanie občanov:
 - a) v politických stranách a politických hnutiach,
 - b) na zárobkovú činnosť alebo na zabezpečenie riadneho výkonu určitých povolaní,
 - c) v cirkvách a náboženských spoločnostiach,
- občania môžu zakladať spolky, spoločnosti, zväzy, hnutia, kluby a iné občianske združenia, ako aj odborové organizácie (ďalej len „združenia“) a združovať sa v nich,
- nikto nesmie byť nútený k združovaniu, k členstvu v združeniach ani k účasti na ich činnosti,
- zo združenia môže každý slobodne vystúpiť.

Zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby hovorí:

- nezisková organizácia je právnická osoba založená podľa tohto zákona, ktorá poskytuje všeobecne prospešné služby za vopred určených a pre všetkých používateľov rovnakých podmienok a ktorej zisk sa nesmie použiť v prospech zakladateľov, členov orgánov ani jej zamestnancov, ale sa musí použiť v celom rozsahu na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb,
 - všeobecne prospešné služby sú najmä:
 - a) poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
 - b) poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárna starostlivosť,
 - c) tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt,
 - d) ochrana ľudských práv a základných slobôd,
 - e) vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry,
 - f) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby,
 - g) tvorba a ochrana životného prostredia a ochrana zdravia obyvateľstva,
 - h) služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti,
 - i) zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu.

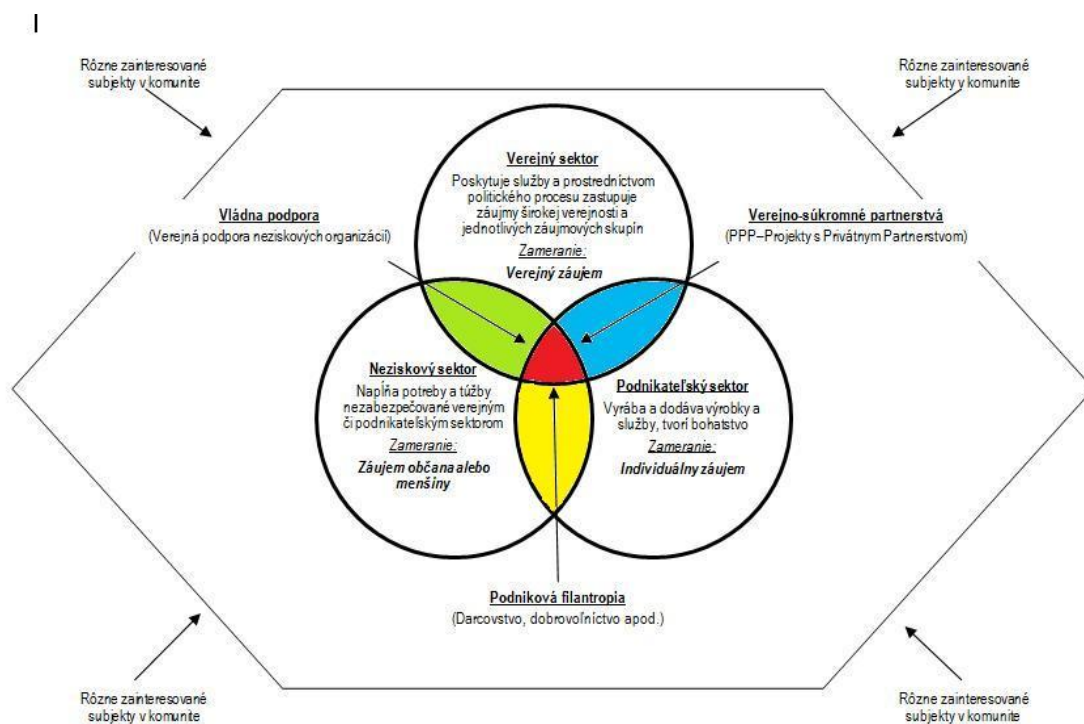
1.4.2 Znaký a charakteristika MVO

MVO sú založené na princípe dobrovoľnosti a majú charakteristické znaky, ako sú:

- *iniciatíva,*
- *motivácia,*
- *aktivita,*
- *presvedčenie,*
- *flexibilita,*
- *odbornosť.*

Úlohy MVO sú naplňovať ich poslanie, resp. misiu. Uspokojovanie individuálnych alebo spoločenských potrieb vedie k budovaniu verejnej a vzájomnej prospešnosti. Ich významné postavenie v rozvoji komunity a sociálneho prostredia umožňuje realizovať nové aktivity a metódy sociálnej práce a tým budovať sociálny kapitál. Vznik MVO je podmienený potrebou sociálnej služby, čiže ako reakcia na dopyt po danej službe alebo potreba riešenia určitých problémov života v komunite.

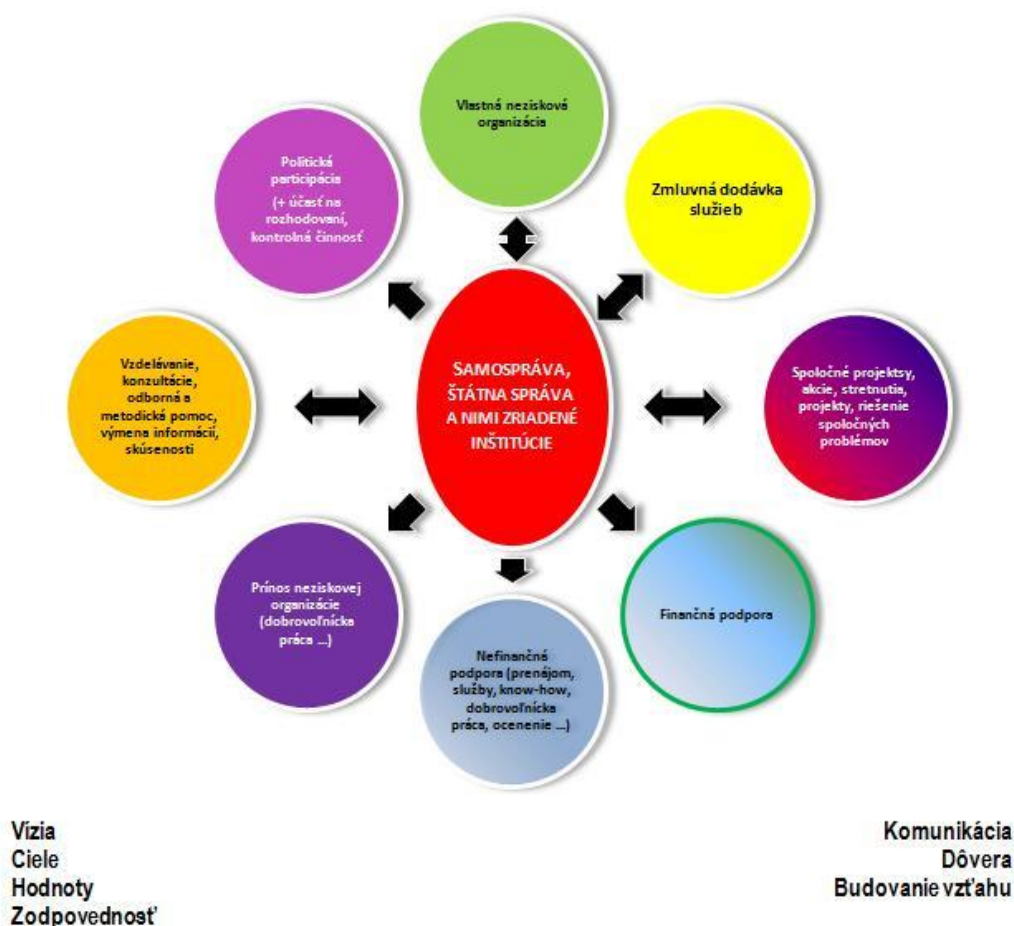
Komunitné procesy obsahujú prvky týkajúce sa spolupráce sektorov oblasti verejného záujmu (štátna správa a miestna samospráva), podnikateľského sektoru (veľké a malé podniky, resp. drobní podnikatelia) a tretieho sektoru a tým vytvárajú spravodlivé ekonomické podmienky pre udržateľný rozvoj sociálnych služieb v oblasti MVO (červené políčko v grafe č. 1).

Graf č.1 – Model sektorovej spolupráce pri riešení problémov komunity³⁰

³⁰ Neidentifikovateľný zdroj

Vzťahy a väzby, na základe ktorých je možné tvoriť vízie, vytvárať hodnoty, stanovovať ciele a zodpovednosť, sú znázornené v grafe č. 2.

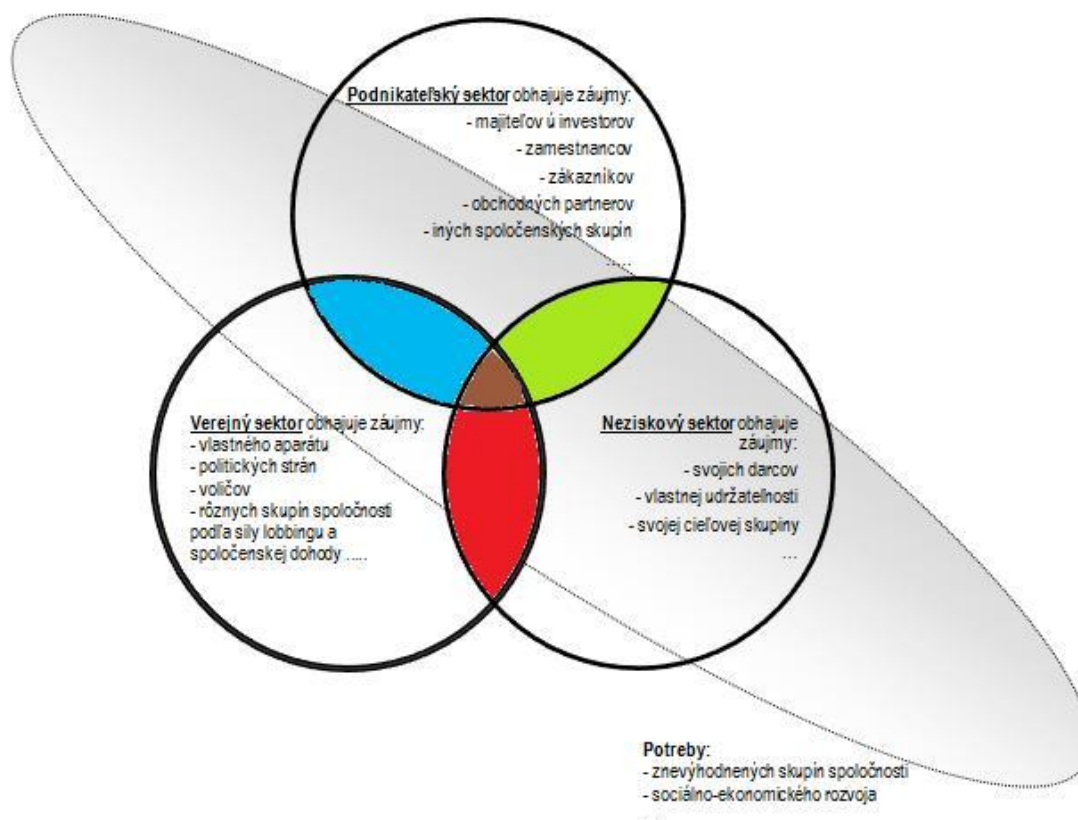
Graf č. 2 - Vzťahy MVO a verejného sektora
(Zdroj: Központi Statisztikai Hivatal, Budapest 2003, str. 26)

Spektrum poskytovaných služieb musí reagovať na potreby zdola - od občanov, budúcich poberateľov sociálnych služieb. Je potrebné vyvolať záujem občanov, aby spolupracovali, poprípade iniciovali vznik nových, resp. doplnkových služieb.

„Osobná skúsenosť“ a „Znalosť prostredia“, doposiaľ málo využívané zručnosti, sú dôležitými faktormi na pochopenie sociálnej situácie jednotlivca alebo komunity. Tieto dva faktory vytvárajú predpoklady na včasné reagovanie na problémy a potreby sociálneho prostredia.

Efektívne riadenie v oblasti poskytovaní sociálnych služieb je podmienené vyhľadávacou povinnosťou a monitorovaním konkrétnych problémov občanov. Na základe týchto informácií následne formulovať ciele a definovať potreby so zameraním na dostupnosť a teritoriálne rozloženie.

Vzniknutý priestor medzisektorovej spolupráce vytvára predpoklad na uspokojovanie potrieb komunity, zmien sociálneho prostredia a tendenciu v procese trvale udržateľného rozvoja v oblasti sociálnych služieb – graf č.3.

Graf č. 3 – Priestor pre vzájomnú spoluprácu verejného, podnikateľského a MVO
vzhľadom na potreby komunity³¹

1.4.3 Výskumné metódy použité pri zbere dát pre tvorbu komunitného plánu sociálnych služieb hl. m. SR Bratislava v prostredí MVO

Štruktúra a metódy získavania potrebných informácií poskytovania sociálnych služieb v treťom sektore – v oblasti mimovládnych organizácií sa odvíjala zo zákona č. 448/ 2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“).

Pri získavaní informácií sme použili nasledujúce vedecké metódy:

- pozorovanie,
- riadený rozhovor,
- dotazník.

Technika *pozorovania* bola použitá pri hospitácii v konkrétnych účelových organizáciách na zachytávanie procesov a javov, ktoré odhaľujú súvislosti a skutočnosti v skúmanej problematike. Táto technika bola použitá ako samostatná i ako doplnok k rozhovoru či dotazníku.

Rozhovor bol použitý predovšetkým pre priamu sociálnu interakciu medzi respondentom a výskumníkom (v niektorých prípadoch táto metóda bola použitá ako vstup pri vyplňovaní dotazníka), nakoľko umožňuje hlbšie pochopiť názory respondentov.

³¹ Neidentifikovateľný zdroj

Cieľom *Dotazníka pre poskytovateľov sociálnych služieb* bolo spracovať problematiku sociálnych služieb v MVO, neformálnych skupín a dobrovoľníkov na území hl. m. SR. Ďalej zistiť stav poskytovania sociálnych služieb pre rôznorodé skupiny obyvateľov hl. m. SR, jeho kvantitu, dostupnosť, personálne, materiálové vybavenie a v neposlednom rade aj ich financovanie a zdroje.

1.4.4 Vyhodnotenie dotazníkov pre poskytovateľov sociálnych služieb

Za týmto účelom boli oslovené viaceré zariadenia rôznych zriaďovateľov vrátane cirkevných, pôsobiace na území hl. m. SR. Dotazníky boli distribuované 47 respondentom. Z uvedeného počtu distribuovaných dotazníkov sa vrátilo 19 vyplnených. Bolo uskutočnených 12 telefonických a osobných rozhovorov a napokon bolo zaslaných 5 mailových správ. Niektoré organizácie požiadali o anonymitu, niektoré nereagovali na dotazník vôbec (napriek opakovanému kontaktovaniu). V iných prípadoch potrebné informácie boli získané riadeným rozhovorom priamo v organizácii. Informácie zo všetkých foriem zberu dát neboli úplné. Zber informácií bol uskutočnený v mesiacoch jún – august 2012.

1.4.5 Súčasný stav v oblasti sociálnych služieb poskytovaných MVO

Kvantita a dostupnosť poskytovania sociálnych služieb

Pri vyhodnocovaní získaných informácií bolo zistené, že poskytovanie sociálnych služieb nepokrýva počet žiadateľov o sociálne služby a nebol uvedený počet žiadateľov o službu (viď. tabuľka č. 24).

Personálne a materiálové vybavenie

Podľa vyjadrenia respondentov personálne obsadenie je v prevažnej časti postačujúce. Vzdelanostná úroveň personálu je v zmysle všeobecne platných právnych noriem, zamestnanci spĺňajú potrebné vzdelanie. Tri organizácie potrebujú zvýšiť počet pracovníkov a ich finančné prostriedky na zriadenie pracovného miesta.

V materiálovo – technickom vybavení sa problémy vyskytujú v oblasti kvality priestorov (potrebná rekonštrukcia a modernizácia budov a priestorov). Nedostatky sú v technickom vybavení. Technika a pomôcky sú opotrebované, alebo chýbajú (viď tabuľka č. 24).

Financovanie poskytovateľov sociálnych služieb

Finančné prostriedky na chod účelových zariadení sú získavané z viacerých zdrojov, ako napr.:

- *asignačná daň 2 %*,
- *cirkevné príspevky*,
- *dary od podnikateľskej sféry*,
- *filantropia veľkých spoločností*,
- *nadácie*,
- *platby od klientov*,
- *príspevky od BSK*,

- *príspevky od mestskej časti,*
- *príspevky od MPSVaR SR,*
- *vlastnou produkciou – chránené dielne a pod.*

Samofinancovanie MVO:

- *členské príspevky (členské organizácie),*
- *predaj produktov (pohľadnice, remeselné výrobky, tričká, obrázky a pod.),*
- *spoplatnenie poskytovaných služieb (školenia, poradenstvo, preklady, ubytovanie...),*
- *využívanie materiálnych statkov (prenájom vlastného priestoru, zariadenia),*
- *využívanie nemateriálnych statkov (patentov, metodík, postupov, „prenájom“ značky...),*
- *prijmy zrealizovaných investícií (napr. finančného kapitálu - Charity Set).*

Trvalo udržateľný rozvoj MVO je podmienený ľudskými zdrojmi v danej komunite, prostredím a získavaním finančných zdrojov. Komunikácia a interakcia medzi sektormi je kľúčovým ukazovateľom pri riešení problémov komunity.

Získané informácie a celková analýza sú spracované podľa druhov služieb v zmysle zákona o sociálnych službách. Zvlášť bola spracovaná problematika špecializovaných služieb a aktivity vznikajúce v prostredí komunity.

Tabuľka č.24

Výstupné informácie z Dotazníka pre poskytovateľov sociálnych služieb z hľadiska poskytovateľa sociálnych služieb

P.č.	TYP SLUŽBY	Kapacita	Počet klientov	Materiálno-technické vybavenie	Vzdelanie, personálne obsadenie	Kvantita služieb - uspokojenie požiadaviek	Plán rozšírenia služieb	Zvýšenie kapacity	Námety a návrhy
Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach									
1.	Nocľaháreň								
2.	Útulok	10		zlepšiť kvalitu, nedostatok finančných prostriedkov	100%	- 3 / deň			chýbajú sociálne byty a ubytovne.
3.	Domov na pol ceste								
4.	Nízko prahové denné centrum								
5.	Zariadenie núdzového bývania		9	zlepšiť kvalitu, nedostatok finančných prostriedkov	100%				stabilizácia súčasného stavu, chýbajú sociálne byty a ubytovne.
Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi									
1.	Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života								
2.	Poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti		50						Nedostatok financií a personálu
3.	Poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu		440	nedostatok materiálneho vybavenia	100%		Áno		Syndróm Nimby, rekonštrukcia prostredia, vybudovanie ihriska,
Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku									
1.	Poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek:	zariadenie pre seniorov (bývalý domov dôchodcov)	280		100%		áno 10		stabilizácia súčasného stavu

P.č.	TYP SLUŽBY	Kapacita	Počet klientov	Materiálno-technické vybavenie	Vzdelanie, personálne obsadenie	Kvantita služieb - uspokojenie požiadaviek	Plán rozšírenia služieb	Zvýšenie kapacity	Námety a návrhy
	domov sociálnych služieb	53	42		100%	-50	Áno, 15		po modernizácii vybavenia zvýšenie kapacity
	zariadenie podporovaného bývania				100%			10	po modernizácii vybavenia zvýšenie kapacity
	rehabilitačné stredisko				100%				po modernizácii vybavenia zvýšenie kapacity
	špecializované zariadenie								
2.	Opatrovateľská služba / zariadenie opatrovateľskej služby		0		100%				stabilizácia súčasného stavu, chýba 24 hodinová služby v byte občana a hospic
3.	Prepravná služba						40		
4.	Sprievodcovská služba a predčítateľská služba			obnova výpočtovej techniky				Áno	
5.	Tlmočnická služba								
6.	Sprostredkovanie tlmočnickej služby								
7.	Sprostredkovanie osobnej asistencie		560						
8.	Požičiavanie pomôcok		45			áno/130			
Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií									
1.	Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci						10		
2.	Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií								
Podporné služby									
1.	Odlahčovací služba						5		
2.	Pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností								
3.	Poskytovanie sociálnej služby v dennom centre								
4.	Poskytovanie sociálnej služby v integračnom centre								
5.	Poskytovanie sociálnej služby v jedálni / donáška stravy		210		100%				stabilizácia súčasného stavu
6.	Poskytovanie sociálnej služby v pracovni								
7.	Poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.								

P.č.	TYP SLUŽBY	Kapacita	Počet klientov	Materiálno-technické vybavenie	Vzdelanie, personálne obsadenie	Kvantita služieb - uspokojenie požiadaviek	Plán rozšírenia služieb	Zvýšenie kapacity	Námety a návrhy
1.	Špecializované poradenstvo		1417	Technologické vybavenie - interaktívne tabule a pod. Nedostatok kompenzačných pomôcok a vytvorenie depozitára.	100%	1500	Áno		Duševne chorí - zariadenia pre duševne chorých (denná forma a bývanie). Mentálne postihnutí - integračné centrá, rehabilitačné centrá, podporované bývanie - malé komunitné domy. Poskytovanie poradenstva a podpory pre obe domáceho násillia.
2.	Služba pre seniorov			Nedostatočné vybavenie					Nevyužitá služba, vybudovanie krízovej linky, vytvorenie komunitného centra generácií
3.	Iné								Budovanie sociálnych bytov - pre rodiča/ov v núdzi s maloletým dieťaťom (časté sťahovanie rodičov do iného zariadenia - negatívny vplyv na vývoj detí, neadresnosť poskytovanej služby). Zlepšenie a zjednodušenie legislatívy informovanosti pre poberateľov sociálnej služby. Prepojenie databáz úradov, organizácií pre konkrétnu cieľovú skupinu. Nedostatok financií a ich prerozdelenie.

Poznámka:

V tabuľke sú spracované údaje poskytovateľov, ktorí vyplnili alebo inak odpovedali na dotazník pre poskytovateľov sociálnych služieb (MVO).

Tabuľka č.25 - Nedostatkové služby v oblasti niektorých špecializovaných sociálnych služieb

P.č.	OBLASŤ SOCIÁLNEJ SLUŽBY	CHÝBAJÚCE SLUŽBY	PODPORA
1.	Občania s duševným ochorením	- vytvorenie integrovaných databáz úradov, organizácií a MVO kompetentných pre cieľovú skupinu znevýhodnených ľudí (ŤZP), - práca s objektivizovanými informáciami – pravidelné prieskumy, - denné centrá, - rôzne formy bývania	- lepšie využitie už dostupných a vybudovaných zdrojov, - informovanosť, - podpora komunikácie
2.	Občania s mentálnym postihnutím	- ambulantné služby, - integračné centrá, - rehabilitačné centrá, - podporované bývanie s ťažším postihnutím – malé komunitné domy	- podpora (napr. materiálna, finančná a pod.,)
3.	Autizmus a PAS (porucha autistického spektra)	- služba v domácom prostredí, resp. v rodine typu spoločník, - zdieľanie času s klientom v jeho prirodzenom prostredí, - zriadenie odľahčovacej služby pre klientov s PAS, - zriadenie centra pre klientov s PAS po ukončení povinnej školskej dochádzky (nie je možnosť ďalšej sociálnej starostlivosti), - nedostatok miest pre dospelých klientov (naplávať rozšírenie kapacity vo forme DSS a denného stacionára)	- nedostatok financií v oblasti PAS – jediná NO poskytujúca tieto služby na území Bratislavy (kapacita 6 klientov), - zriadenie zariadenia rodinného typu,
4.	Zrakovo postihnutí	- vytvorenie depozitára kompenzačných pomôcok (vybavenie pomôcok na UPSVaR trvá dlhší čas a klient sa stáva odkázaný na pomoc inej osoby)	- sprievodcovská a predčitateľská služby, nedostatok finančných prostriedkov na službu,
	- v oblasti dopravy (MHD):	- vybavenie dopravných prostriedkov MHD zvukovou službou zastávok (problém orientácie na trase), - zástavky na znamenia (tlačidlo na otváranie dverí v rôznom type dopravných prostriedkov MHD je umiestnené na inom mieste)	- ozvučenie svetelnej signalizácie, - rozšírenie množstva vodiacich línií najmä v okrajových častiach hl. m. SR
	- architektonické bariéry:	- informačné systémy v interiéroch (zvukové majáky, reliéfné plániky a kontrastné označenia)	- informačná prístupnosť, - zlepšenie prístupnosti webstránok (technické prispôsobenie pre nevidiacich a slabozrakých používateľov)
5.	Sluchovo postihnutí	- integračné centrum, - personál	- legislatívne prostredie, - finančná politika

P.č.	OBLASŤ SOCIÁLNEJ SLUŽBY	CHÝBAJÚCE SLUŽBY	PODPORA
		- materiálno – technické vybavenie, - poradenstvo, - špecializované poradenstvo pre sluchovo postihnutých, - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, - sociálna rehabilitácia, - tlmočenie, - sprostredkovanie, - osobná asistencia	
6.	Diabetes mellitus	- ústretovosť zdravotných poisťovní, - kvalitná zdravotná starostlivosť, - finančná politika v oblasti farmakoterapie	- kompenzácie v zmysle platnej legislatívy
7.	Muskulárna dystrofia	- základné sociálne poradenstvo, - špecializované sociálne poradenstvo, - sprostredkovanie osobnej asistencie, - požičiavanie pomôcok, - finančný rámec na zabezpečenie služieb	- finančná politika

Tabuľka č.26 - Nedostatkové služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb

P.č.	OBLASŤ SOCIÁLNEJ SLUŽBY	CHÝBAJÚCE SLUŽBY	PODPORA
1.	Nízkoprahové centrá a služby	- akceptácia nízkoprahového centra pre deti a mládež, - systémové zaradenie nízkoprahových centier pre deti a mládež do štruktúr sociálnej práce a podpory (napr. Pentagón, Kopčianska), - nízkoprahové centrum pre deti a rodinu, - terénna sociálna práca v špecifickom prostredí	- podpora preventívnych opatrení, - materiálno a finančná
2.	Núdzové bývanie a útulky	- ubytovne a útočiská pre ženy v núdzi, - absencia sociálnych bytov (absencia trvalého bývania – generácia detí, ktoré prežijú svoje detstvo každý polrok v inom krízovom centre)	- dbať na účelovosť zariadenia, - krátky čas pobytu

Tabuľka č. 27 - Dobrovoľníctvo a podpora komunity

P. č.	OBLASŤ SOCIÁLNEJ SLUŽBY	CHÝBAJÚCE SLUŽBY	PODPORA
1.	Dobrovoľníctvo		
	deti a mládež	- zameranie na trávenie voľného času pre deti a mládež zo znevýhodneného prostredia (krúžky, stretnutia, tábory, výlety a iné aktivity)	- materiálne a finančné zabezpečenie
	seniori	- mapovanie služieb pre osamelých seniorov, - zriadenie krízovej linky, - vytvorenie komunitného centra generácií	- informácie o záujmových aktivitách, - zlepšenie spolupráce so samosprávou
	podporné skupiny (napr. konfesie)	-	- informovanosť

Tabuľka č. 28 - Nové aktivity v prostredí komunity

P. č.	OBLASŤ SOCIÁLNEJ SLUŽBY	CHÝBAJÚCE SLUŽBY	PODPORA
1.	Rodinní opatrovatelia	- legislatíva, - zdravotno-sociálne zabezpečenie	- existencia neviditeľnej práce bez spoločensko-ekonomického ohodnotenia
2.	Terénna sociálna práca a klubové aktivity	- finančné zabezpečenie, - areál voľného času v konkrétnej lokalite	- spolupráca so silovými zložkami (ochrana pred nežiaducim správaním)
3.	Mnohodedtné rodiny	- evidencia, - identifikácia potrieb	-
4.	Hospicová starostlivosť	- starostlivosť o dlhodobo chorých	- mobilná hospicová starostlivosť
5.	Detský fond Slovenskej republiky	- kontaktné centrum a streetwork pre užívateľov drog, - asistent učiteľa pre deti s poruchami učenia, - postpenitenciárne poradenstvo, - integračné centrum	- materiálno-technické vybavenie, - finančná podpora, - informovanosť
6.	Iné	- dobrovoľné sociálne pripoistenie	-

1.4.6 Nepomenované problémy v komunite na území hl. m. SR Bratislavy, ktoré vyplynuli z analýzy

Analýza skúmanej problematiky poukázala na fenomén netradičných prístupov pri riešení rôznych problémov vyskytujúcich sa v živote komunit, ako sú napr. podporné skupiny (konfesie a pod.), ktoré okrem iného sprostredkujú kontakt, informácie a poskytujú psychickú podporu, napr. pri riešení problematiky neorganizovaných detí ohrozených sociálnou patológiou, tzv. „deti ulice“. Východiskom pre riešenie tejto ohrozenej skupiny sú aktivity bez finančného zaťaženia ich rodinných rozpočtov, najmä formou práce na ulici ako aj v nízkoprahových centrách.

Ďalšou ohrozenou skupinou sú ľudia poskytujúci opatrovateľskú službu a pomoc, ktorí vykonávajú tzv. „neviditeľnú prácu“ - poskytujú pomoc a opateru seniorom a ťažko zdravotne postihnutým svojim príbuzným, známym a priateľom. Nezaradením do systému komplexného sociálneho zabezpečenia sa stávajú ohrozenou skupinou komunity (ohrozenie chudobou).

Z uvedeného vyplýva dôležitosť spolupráce všetkých zainteresovaných subjektov poskytujúcich akúkoľvek podporu alebo službu.

Výskumná práca tiež poukázala, že zánik MVO je niekoľkonásobne častejší v porovnaní s verejným sektorom. Najčastejšími príčinami, okrem zákonných, sú:

1. *ukončenie zmluvy o prenájme,*
2. *ukončenie aktivity,*
3. *ukončenie grantu,*
4. *ukončenie akreditácie.*

Komunikácia, prienik informácií a vzájomná spolupráca medzi všetkými subjektmi poskytujúcimi služby v oblasti sociálnych služieb je predpokladom na vytvorenie efektívnej a účinnej siete sociálnych služieb.

Záver

Z analýzy získaných informácií od neverejných poskytovateľov sociálnych služieb vyplynulo, že v komunite existuje široké spektrum potrieb vyplývajúcich z rôznorodosti klientov, ktorí dané služby využívajú. Analýza taktiež ukázala aj mnohé medzery vo vnímaní životných potrieb a podmienok jednotlivých skupín obyvateľstva vyžadujúcich pomoc a podporu. Slabé miesta v poskytovaní týchto služieb boli pomenované a sú podnetom pre ich systematické riešenie.

1.4.7 Poskytovanie podpory hlavného mesta SR Bratislavy mimovládny organizáciám³²

Hlavné mesto SR Bratislava poskytuje podporu MVO:

- *prenájom priestorov za symbolický poplatok 1 € ročne:*
 - DEPAUL SLOVENSKO, n.o. (nocľaháreň),
 - Domov pre každého, o.z. (stredisko osobnej hygieny),
 - Ubytovňa FORTUNA – organizácie so sídlom v týchto priestoroch:
 - * *Katolícka jednota Slovenska (Klub rodiny Nazaret),*
 - * *Nadácia HELP,*
 - * *Slovenský skauting,*
 - * *Úsmev ako dar,*
 - * *Fun club Fortuna.*
 - Ubytovňa KOPČANY – prenájom priestorov Komunitnému centru Kopčany, v ktorom pôsobí občianske združenie ULITA,

V roku 2012:

- *finančný príspevok:*
 - 10000 € na zabezpečenie poskytovania nízkoprahových sociálnych služieb formou terénnej sociálnej práce ľuďom bez domova občianskemu združeniu VAGUS,
 - 22000 € ročne na zabezpečenie prevádzky občianskemu združeniu Domov pre každého,
- *mestské zastupiteľstvo schválilo:*
 - prenájom priestorov na Mýtnej 33 občianskemu združeniu VAGUS za účelom zriadenia nízkoprahového denného centra,
 - prenájom bytového a nebytového priestoru na Budyšínskej 1 za účelom zriadenia ubytovne pre azylantov (klienti Slovenskej humanitnej rady).

³² podklady poskytnuté oddelením sociálnych vecí Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy

2 ANALÝZA POŽIADAVIEK PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNEJ SLUŽBY A ĎALŠÍCH OBYVATEĽOV V HLAVNOM MESTE SR BRATISLAVE NA ROZVOJ SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Úvod

Hlavnými princípmi komunitného plánovania je partnerstvo medzi všetkými účastníkmi a zapájanie miestnej komunity, t.j. obyvateľov daného územného celku, v našom prípade hlavného mesta SR Bratislavy, do tvorby komunitného plánu sociálnych služieb. Za týmto účelom bolo nutné vybrať metódy a formy oslovenia a zapojenia tak, aby zaujali a motivovali k aktívnej spolupráci obyvateľov, mysliac aj na ich rôznorodosť, napr. v spôsobe života, záujmov, zdravotného stavu, sociálnej situácie, veku, príslušnosti k mestskej časti a pod.

Prijímateľmi sociálnych služieb sú ľudia v nepriaznivej sociálnej situácii, pre ktorých sú sociálne služby určené a ktorí ich už dostávajú. Všetci ostatní obyvatelia sú buď čakateľmi na poskytovanie sociálnej služby, alebo potenciálnymi prijímateľmi. Zapojením obyvateľov oslovením a vyhľadávaním boli získané informácie o potrebách jednotlivých skupín, o kvalite poskytovaných sociálnych služieb, ako i názory a návrhy na ďalší rozvoj sociálnych služieb.

Na oslovenie a zisťovanie názorov obyvateľov bol zostavený dotazník. Cieľom zisťovania bolo získať údaje, ktoré môžu pomôcť komunitnému plánovaniu zohľadniť potreby jednak užívateľov sociálnych služieb, ale aj ostatných obyvateľov.

2.1 Realizácia prieskumu

Prieskum sa vykonával dotazníkovým zisťovaním, sporadicky doplneným aj osobným rozhovorom. Návrh otázok dotazníka bol konzultovaný s odborníčkou – sociologičkou, a rozsah zisťovaných tém bol prispôsobený požiadavkám Oddelenia sociálnych vecí Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy.

Zameranie otázok v dotazníku bolo cieleňé na jednotlivé okruhy. Po úvodných informáciách o veku, pohlaví a príslušnosti k mestskej časti sa v prvom rade zisťovalo, či je respondent už v súčasnosti poberateľom sociálnej služby a ak áno, aká je miera jeho spokojnosti s poskytovanými službami. Ďalej sa zisťovala miera potrebnosti jednotlivých sociálnych služieb, na čo nadväzovali otázky k hodnoteniu kvality týchto služieb. V závere dotazníka mal možnosť respondent vyjadriť svoj názor, dávať podnety a návrhy na rozvoj sociálnych služieb mesta. Dotazník bol anonymný.

Prieskum sa realizoval terénnym zisťovaním v rozmedzí dvoch mesiacov, počas ktorých bolo rozdáných cca 2500 dotazníkov. Zhruba polovica dotazníkov bola distribuovaná cielene na prijímateľov rôznych sociálnych služieb, vzhľadom na zámer zistiť ich spokojnosť s poskytovanými službami. Na prieskume sa podieľali poskytovatelia sociálnych služieb, mimovládne organizácie združujúce občanov s rôznymi zdravotnými znevýhodneniami, ako i náboženské združenia a charitatívne organizácie. Významnou mierou prispeli aj niektoré

mestské časti prostredníctvom svojich zamestnancov sociálnych oddelení (Nové Mesto, Dúbravka, Ružinov) a naopak, niektoré sa nezapojili vôbec (Petržalka, Staré Mesto).

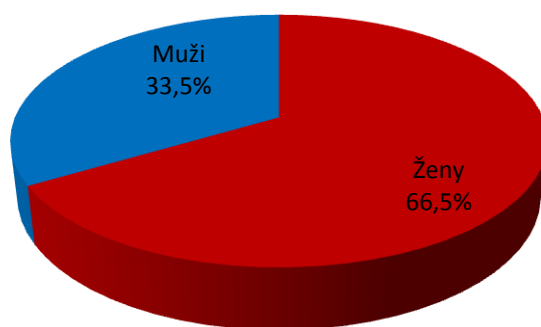
Ďalšou možnosťou zapojenia a vyjadrenia sa občanov bola elektronická forma. Dotazník bol zverejnený na webovej stránke hlavného mesta SR Bratislavy na úvodnej strane, kde ho bolo možné priamo v online podobe ihneď vyplniť. O tejto možnosti boli občania informovaní oznámením v regionálnom dvojtýždenníku Bratislavské noviny, ktorý má distribúciou pokryté celé územie Bratislavy. Napriek tomu túto možnosť využilo len 52 respondentov. Celkovo však bolo vrátených 1024 ks vyplnených dotazníkov, čo predstavuje 41% z počtu rozdанных dotazníkov.

2.2 Vyhodnotenie prieskumu

2.2.1 Úvodné informácie

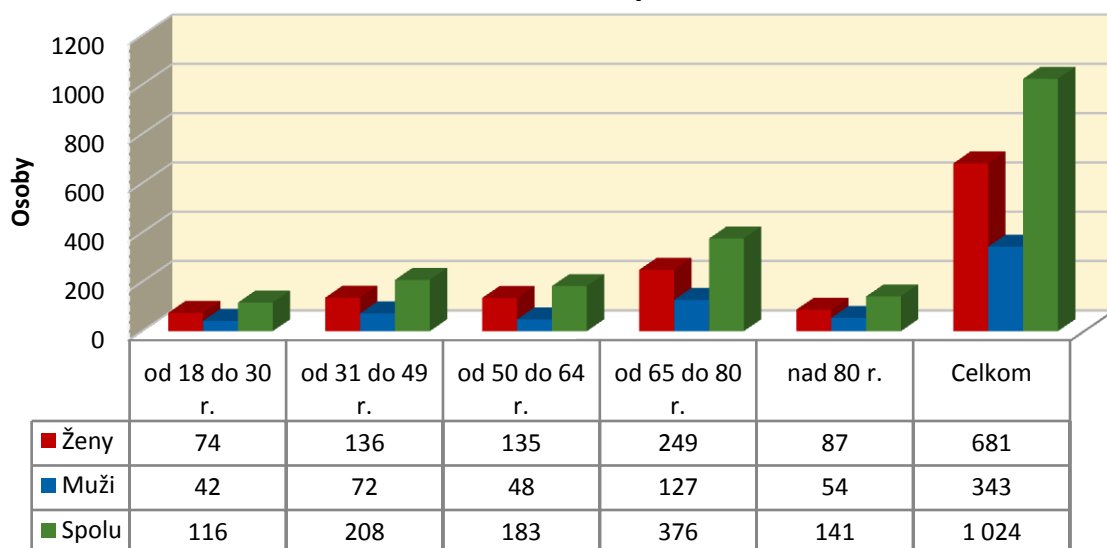
Z celkového počtu 1024 vrátených dotazníkov vyplnili 681 ženy, čo je 66,5% a 343 muži, čo je 33,5%.

Respondenti podľa pohlavia

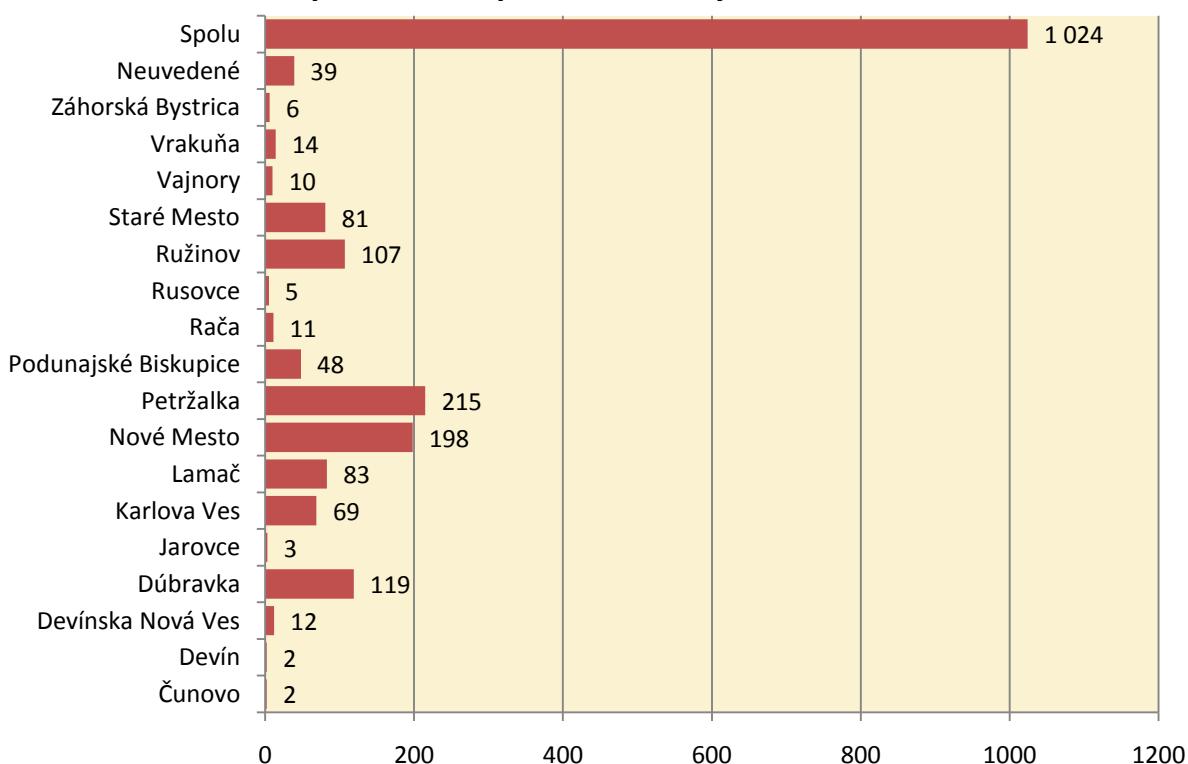
Graf č. 4 – Respondenti podľa pohlavia

Veková štruktúra respondentov bola zameraná na dospelú populáciu od 18 rokov, pričom vekové skupiny boli členené na mladých ľudí do 30 rokov, na skupinu v najaktívnejšom veku od 31 do 49 rokov, ďalej na skupinu v preddôchodkovom a rannom dôchodkovom veku od 50 do 65 rokov a poslednú skupinu nad 65 rokov, z ktorej bol zvlášť vyčíslený počet ľudí starších ako 80 rokov.

Vekové zloženie respondentov

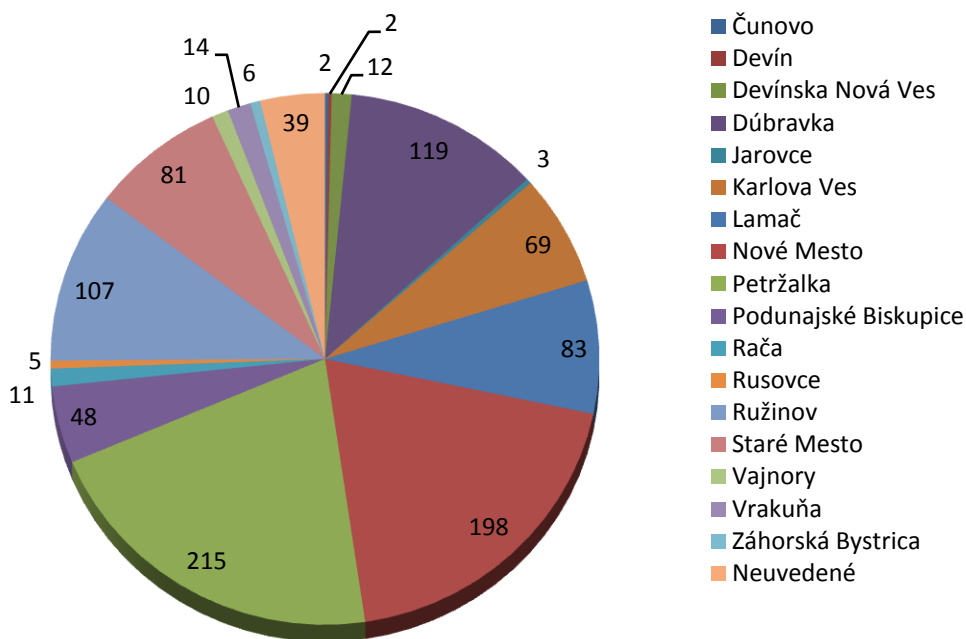
Graf č. 5 – Vekové zloženie respondentov

Medzi respondentmi boli zastúpení obyvatelia všetkých 17 mestských častí hlavného mesta SR Bratislavy. Z celkového počtu 1024 respondentov neuviedlo svoju príslušnosť k mestskej časti 39, čo je 3,8%.

Počet respondentov podľa mestských častí

Graf č. 6 – Počet respondentov podľa mestských častí

Počet respondentov podľa mestských častí

Graf č. 7 – Počet respondentov podľa mestských častí

2.2.2 Zisťovanie spokojnosti s poskytovanými sociálnymi službami

Cieľom položených otázok bolo zistenie spokojnosti s poskytovanými sociálnymi službami od občanov, ktorí sú už v súčasnosti ich prijímateľmi. Z celkového počtu respondentov až 401 uviedlo, že je prijímateľom sociálnej služby, čo predstavuje 39,2%.

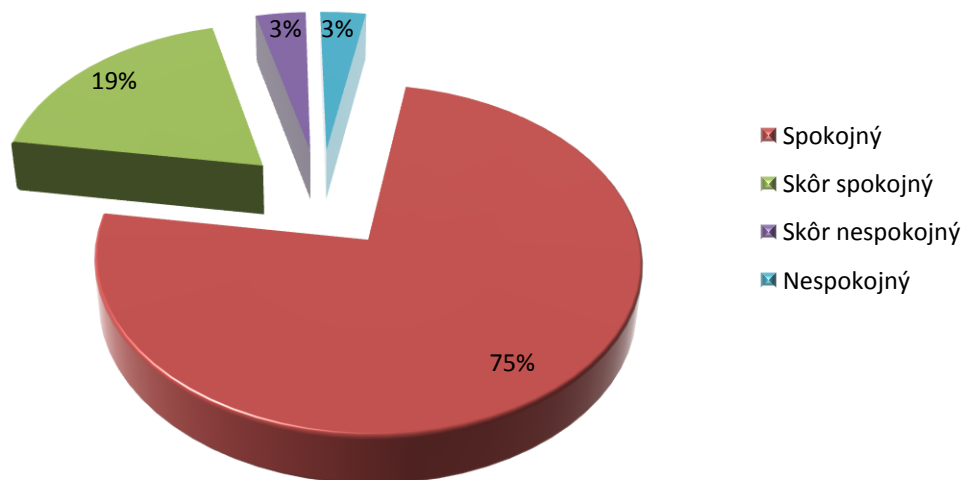
Na otázku o spokojnosti sa vyjadrilo 348 respondentov, čo je 86,8% z prijímateľov sociálnej služby. Spokojnosť bola meraná štyrmi stupňami: spokojný, skôr spokojný, skôr nespokojný a nespokojný. Vzhľadom na to, že neboli žiadne rozdiely medzi hodnotením žien a mužov, výsledky sú uvedené spolu bez zohľadnenia pohlavia a názvy poskytovaných služieb sú uvedené podľa vyjadrenia respondentov. Odpovede respondentov – prijímateľov sociálnej služby sú zhrnuté v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka č. 29

Poskytované sociálne služby	Spokojný	Skôr spokojný	Skôr nespokojný	Nespokojný	Spolu
Domov sociálnej starostlivosti	8	2			10
Zariadenie pre seniorov / domov dôchodcov	83	19	2	3	107
Denný stacionár	6			1	7
Opatrovateľská služba	25	8	2		35
Denné centrum / klub dôchodcov	41	2			43
Podporované bývanie	9				9
Núdzové bývanie	2	7			9
Rehabilitačné stredisko	10	2			12
Sociálna rehabilitácia	5				5
Stravovanie	12	1	2	3	18
Ubytovanie	2	1	1		4
Komunitné centrum	2				2
Krízové centrum	9	1			10
Prepravná služba	1	1	1		3
Resocializačné zariadenie	12				12
Zariadenie dočasnej starostlivosti o deti		2			2
Útulok	1	1			2
Nocľaháreň				1	1
Poradenstvo	1	1			2
Ostatné / neuvedené	31	17	4	3	55
Spolu	260	65	12	11	348

Zo sumarizácie vyplýva, že až $\frac{3}{4}$ prijímateľov niektorej sociálnej služby je spokojných a po sčítaní spokojných a skôr spokojných je to až 93,4% zo všetkých respondentov.

Spokojnosť s prijímanými sociálnymi službami

Graf č. 8 – Spokojnosť s prijímanými sociálnymi službami

2.2.3 Zisťovanie potrebnosti sociálnych služieb

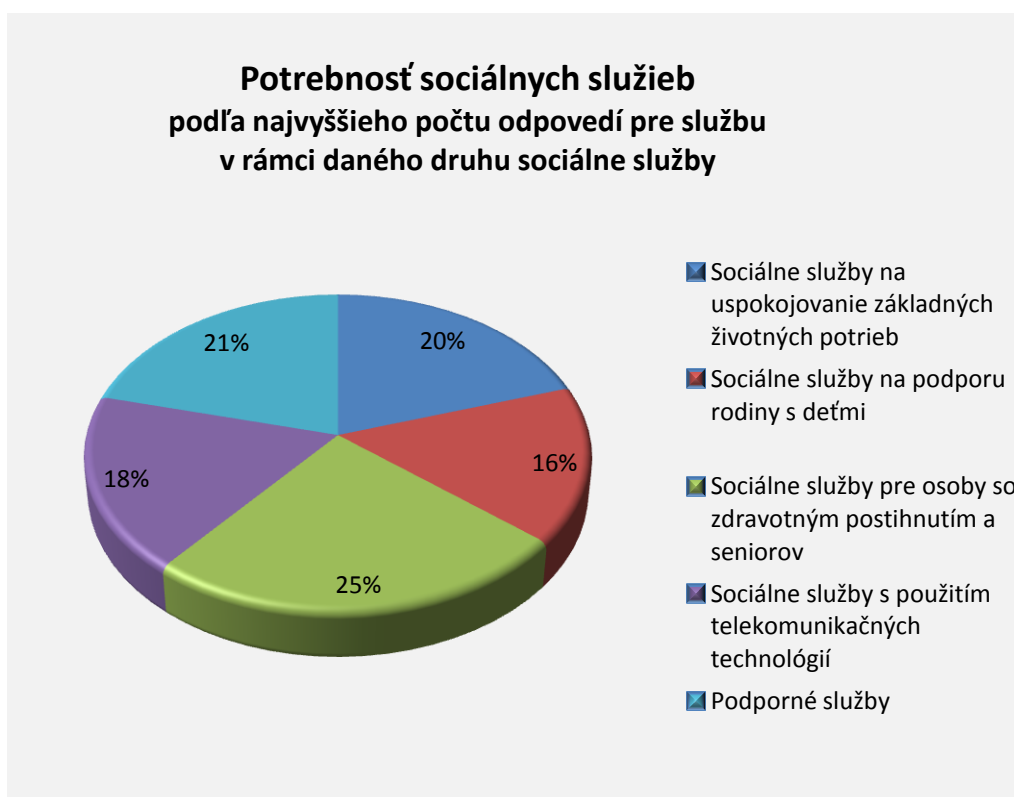
Otázky k zisťovaniu potrebnosti boli rozdelené podľa druhu sociálnej služby, a to na:

- *Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach* (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum a zariadenie núdzového bývania);
- *Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi* (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života, poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu);
- *Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku* (poskytovanie sociálnej služby v zariadení – zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, špecializované zariadenie, denný stacionár, zariadenie opatrovateľskej služby – opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská služba a predčitateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie tlmočnickej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok);
- *Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií* (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií);

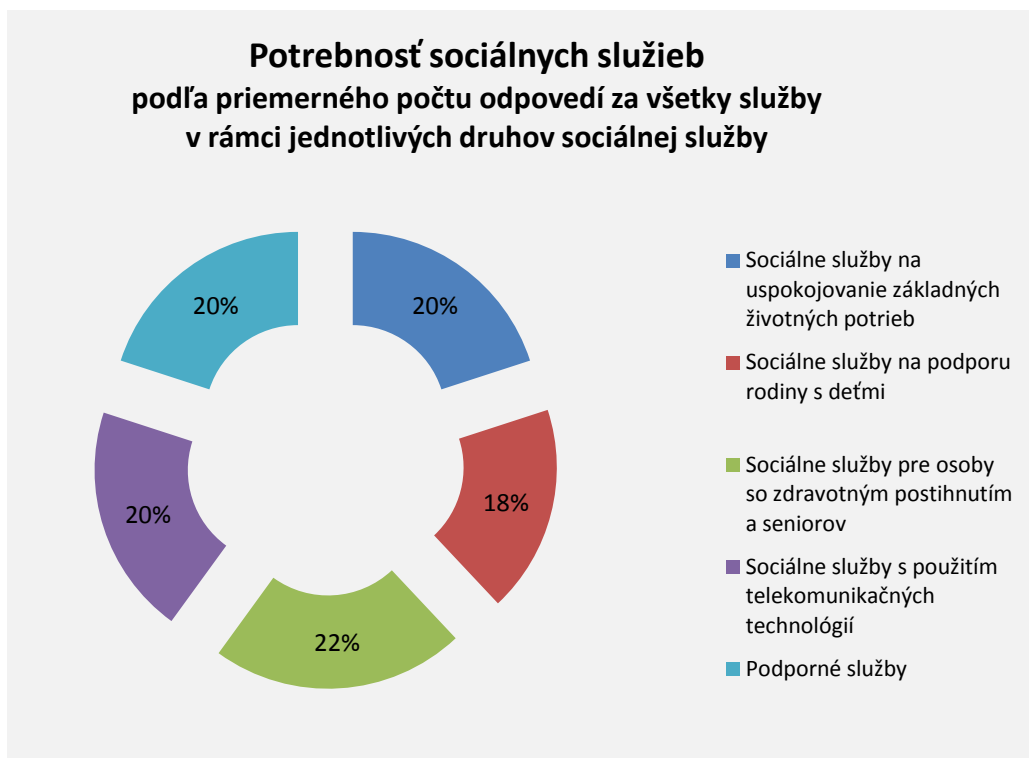
→ *Podporné služby* (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečovaní opatrovníckych práv a povinností, poskytovanie sociálnej služby v dennom centre, integračnom centre, v jedálni vrátane donášky stravy, v práčovni a v stredisku osobnej hygieny).

Respondenti sa vyjadrovali k jednotlivým druhom sociálnych služieb určením dôležitosti tej-ktorej sociálnej služby v štyroch stupňoch – sociálna služba je: veľmi potrebná, dosť potrebná, príležitostne potrebná alebo vôbec nie je potrebná.

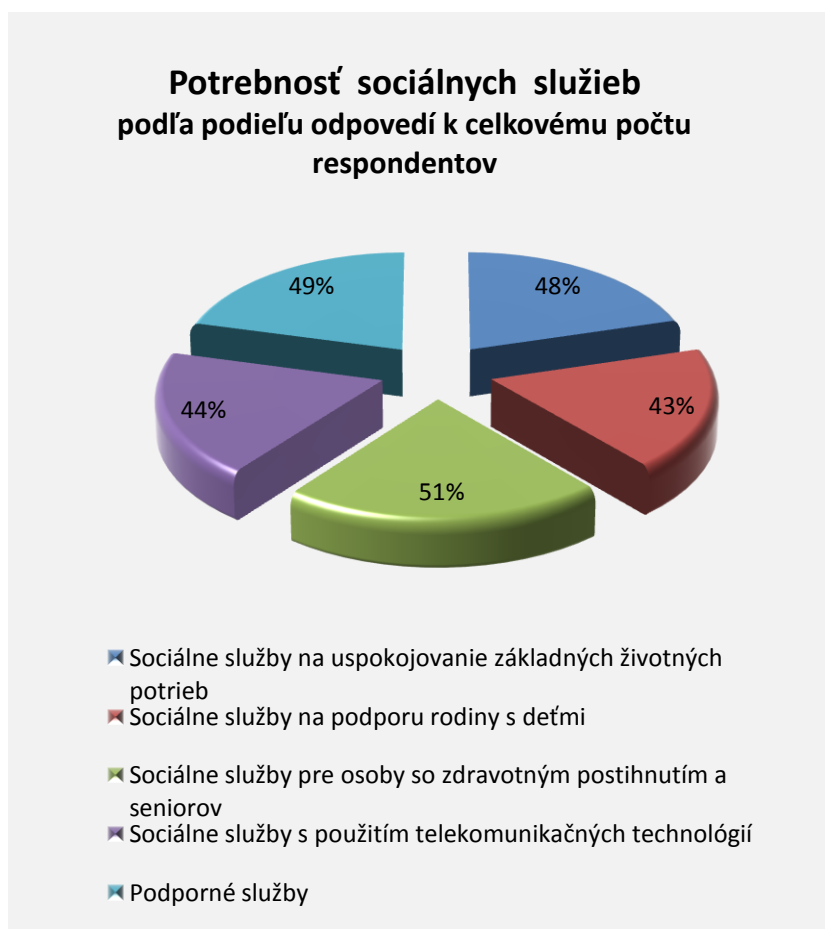
Na základe vyhodnotenia odpovedí možno konštatovať, že obyvatelia hlavného mesta pokladajú za dôležité všetkých päť druhov sociálnych služieb. Nie je prekvapivé, že s miernym nárastom vedú služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie, v ktorých sú významnou mierou zahrnuté sociálne služby pre seniorov a občanov so zdravotným postihnutím.

Graf č.9 – Potrebnosť sociálnych služieb

Graf č. 10 – Potrebnosť sociálnych služieb

Graf č. 11 - Potrebnosť sociálnych služieb

Z prezentovaných výsledkov vyplýva, že aj pri analyzovaní údajov z rôznych pohľadov prikladali respondenti značne vyrovnanú dôležitosť a potrebnosť všetkým druhom sociálnych služieb.

K uvedenému je nutné dodať, že pri skúmaní odpovedí na potrebnosť sociálnych služieb od jednotlivých vekových skupín respondentov, nebol zaznamenaný žiadny významný rozdiel, čo znamená vysokú medzigeneračnú solidaritu respondentov – obyvateľov Bratislavy. Tento výstup možno hodnotiť vysoko pozitívne.

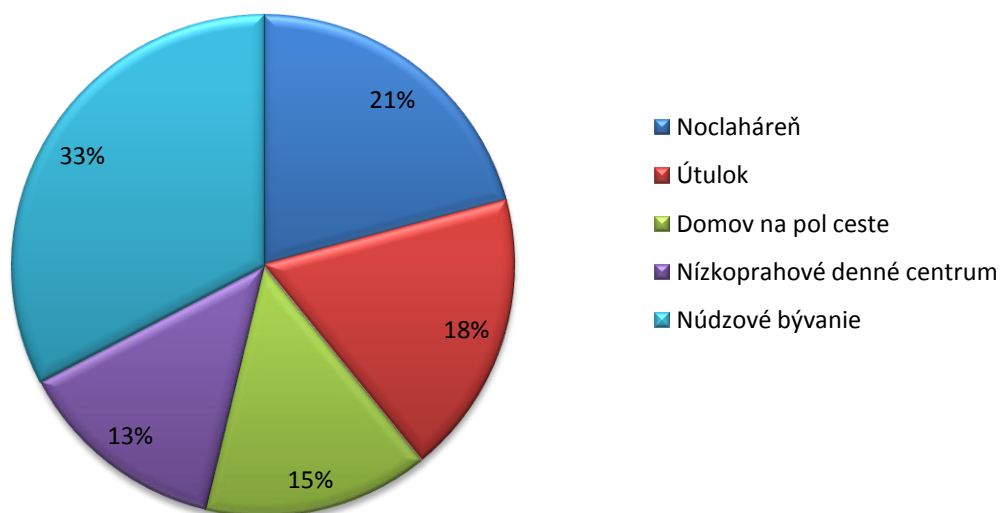
2.2.4 Potrebnosť sociálnych služieb na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach

Uvedený druh sociálnych služieb je zabezpečovaný nasledovnými typmi zariadení:

- *nocľaháreň* (poskytuje prístrešie na účel prenocovania a sociálne poradenstvo osobe, ktorá nemá zabezpečené ubytovanie; utvára podmienky na vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny a na prípravu a výdaj stravy alebo potravín),
- *útulok* (poskytuje ubytovanie na určitý čas, nevyhnutné ošatenie a obuv a sociálne poradenstvo osobe, ktorá nemá zabezpečené ubytovanie; utvára podmienky na vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, prípravu a výdaj stravy alebo potravín, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva a záujmovú činnosť),
- *domov na pol ceste* (poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo, pracovnú terapiu a pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov osobám po skončení pobytu v zariadeniach, napr. v detskom domove; utvára podmienky na vykonávanie základnej osobnej hygieny, prípravu a výdaj stravy alebo potravín, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva, a záujmovú činnosť),
- *nízkoprahové denné centrum* (poskytuje sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov a nevyhnutné ošatenie a obuv osobe, ktorá nemá zabezpečené ubytovanie; utvára podmienky na prípravu a výdaj stravy alebo potravín, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny a záujmovú činnosť),
- *zariadenie núdzového bývania* (poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo a pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov osobe, na ktorej je páchané násilie, je obeťou obchodovania s ľuďmi, osamelej tehotnej žene alebo rodičovi alebo rodine s deťmi, ktorí nemajú zabezpečené ubytovanie; utvára podmienky na prípravu a výdaj stravy alebo potravín, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva, a záujmovú činnosť).

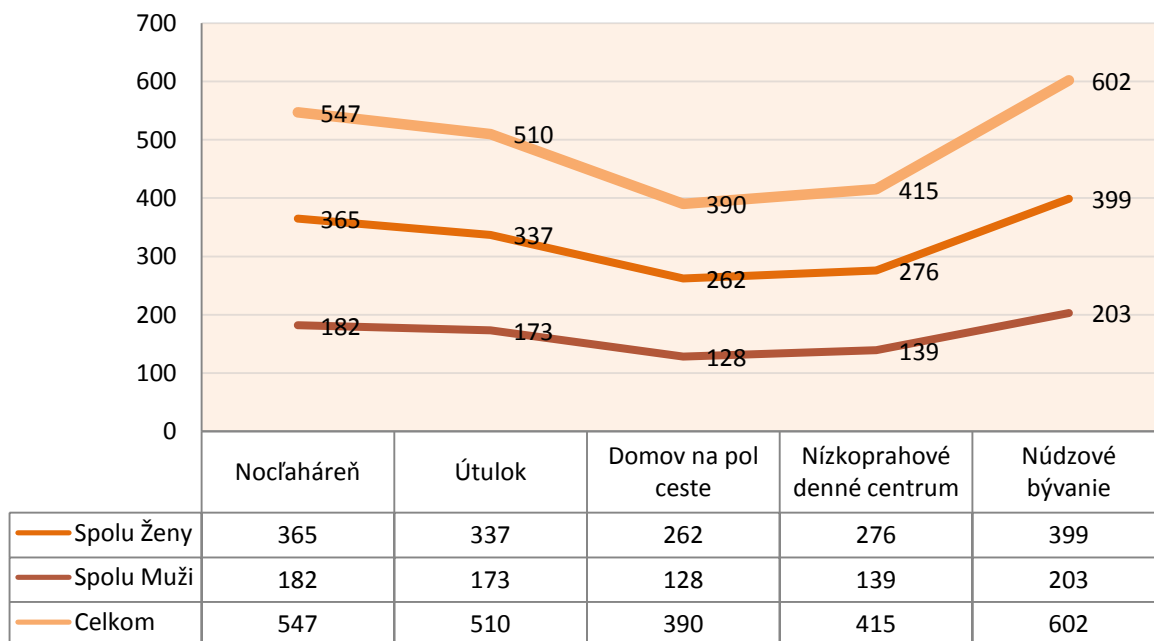
Respondenti prikladali týmto sociálnym službám vysokú dôležitosť, najväčšiu podporu získalo zariadenie núdzového bývania, za ním nasledovala nocľaháreň a útulok.

Sociálna služba na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach

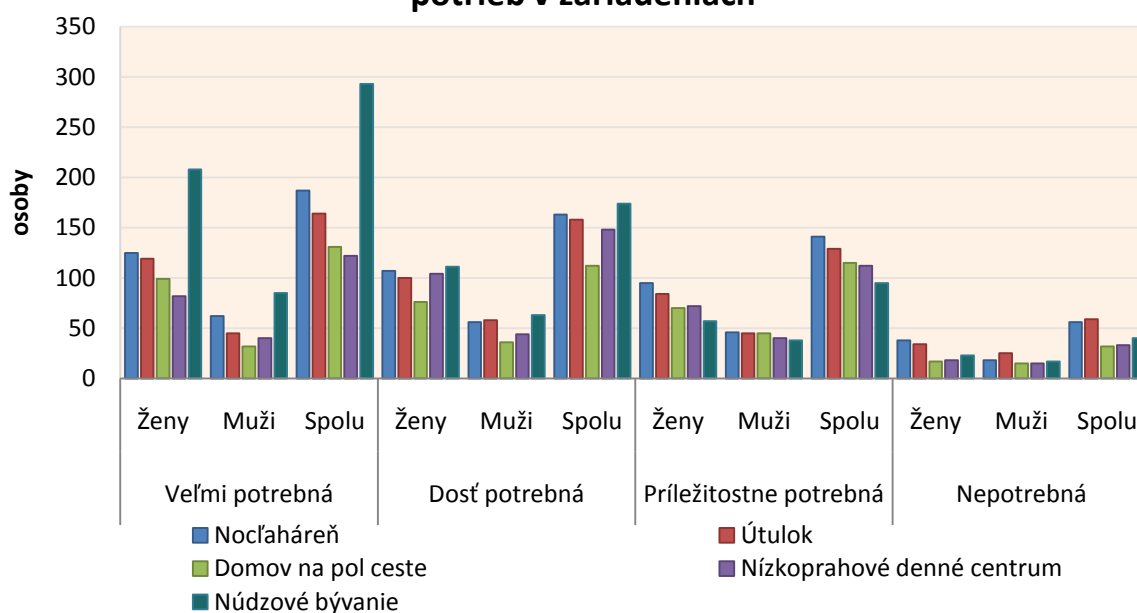
Graf č.12 – Sociálna služba na uspokojenie základných životných potrieb v zariadeniach

Sociálne služby na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach

Graf č.13 – Sociálna služba na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach

Sociálna služba na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach

Graf č. 14 – Sociálna služba na uspokojenie základných potrieb v zariadeniach

Výsledky prieskumu dokumentujú, že obyvatelia Bratislavy pociťujú vysokú mieru potrebnosti sociálnych služieb tohto druhu, pričom vo svojich námetoch zdôrazňovali nedostatok zariadení pre ľudí bez prístrešia, najmä pre rodičov s deťmi. Taktiež namietali krátku dobu pobytu v zariadeniach poskytujúcich ubytovanie na určitý čas (napr. len na ½ roka), za ktorý nie je šanca, ani za pomoci sociálnych pracovníkov týchto zariadení, vyriešiť nepriaznivú sociálnu situáciu tejto skupiny občanov. Vzniká obava, že pokiaľ hlavné mesto nebude poskytovať svojim občanom, resp. rodinám bez prístrešia možnosť získania sociálneho bývania na dlhšiu dobu aj niekoľkých rokov, napr. na obdobie pokým by deti z týchto rodín vyrástli a osamostatnili sa, tak bude v Bratislave vyrastať generácia detí, ktorá prežije svoje detstvo každý polrok v inom ubytovacom zariadení núdzového charakteru alebo v krízovom centre.

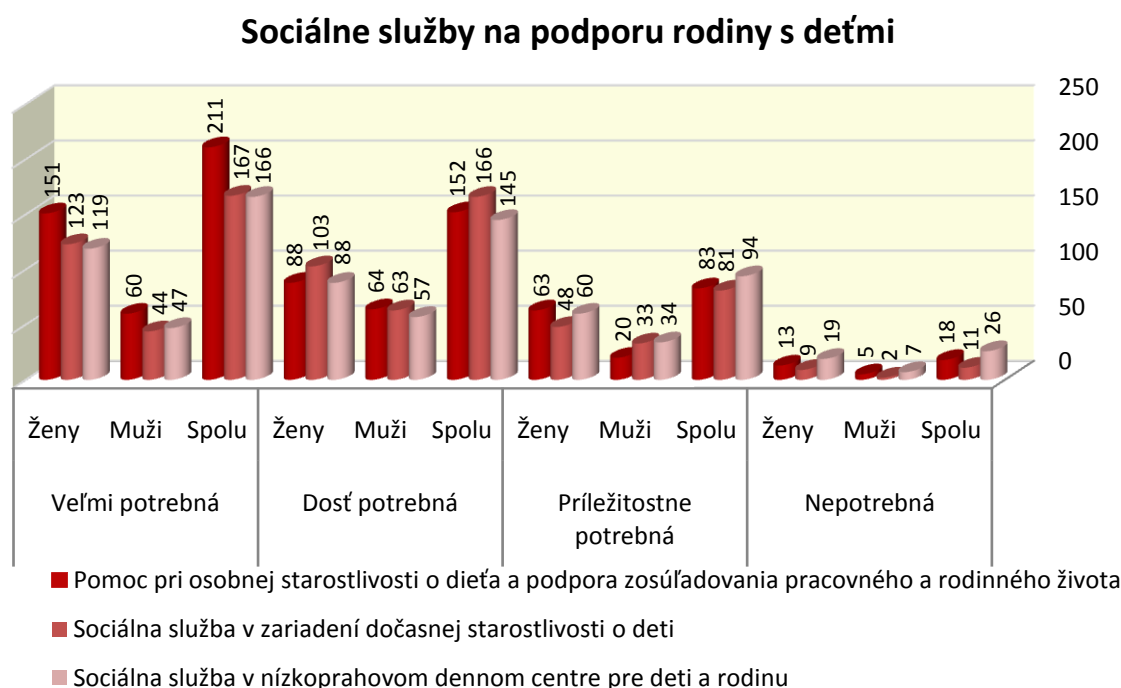
2.2.5 Potrebnosť sociálnych služieb na podporu rodiny s deťmi

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi sú:

- *pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlad'ovania rodinného a pracovného života* (je terénna sociálna služba poskytovaná rodičovi dieťaťa, ak nemôže zabezpečiť sám alebo s pomocou rodiny riadnu starostlivosť o dieťa a ambulantná alebo terénna sociálna služba poskytovaná rodičovi dieťaťa v čase prípravy rodiča na trh práce a v čase ďalších aktivít spojených so vstupom alebo návratom na trh práce),
- *poskytovanie sociálnych služieb v zariadení dočasnej starostlivosti o deti* (sociálna služba maloletému nezaopatrenému dieťaťu, ak rodič nemôže z vážnych dôvodov zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa sám alebo za pomoci rodiny),

- *poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu* (sociálna služba poskytovaná počas dňa fyzickej osobe alebo rodine, ktorá je ohrozená sociálnym vylúčením alebo má obmedzenú schopnosť sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy pre svoje životné návyky a spôsob života).

K týmto sociálnym službám sa vyjadrilo síce najmenej respondentov – 43%, rozdiel oproti ostatným druhom služieb však nie je významný. Ako vidieť aj z nasledovného grafického spracovania odpovedí, až 76% respondentov považuje tieto služby za veľmi alebo dosť potrebné.

Graf č. 15 – Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

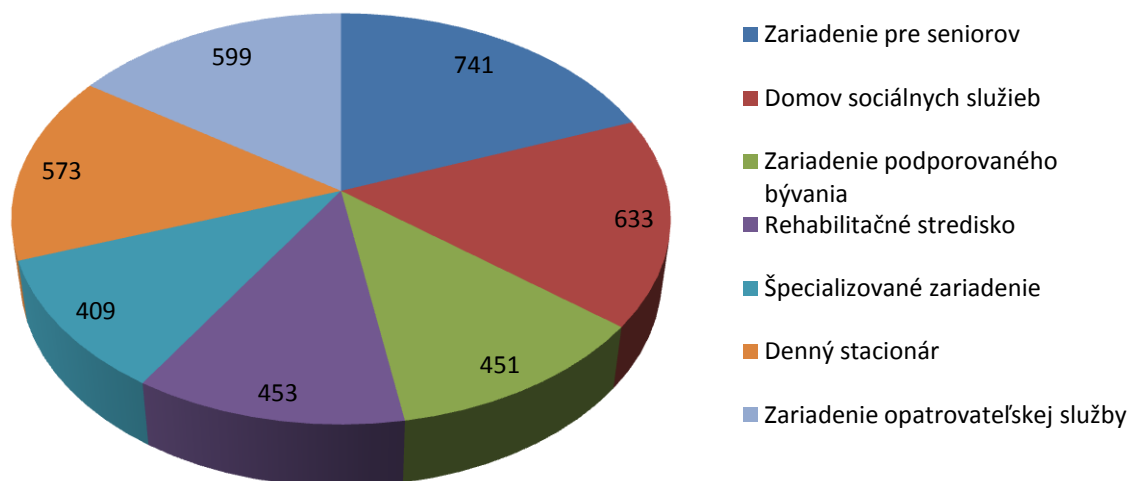
Viaceri respondenti sa vyjadrovali, dopĺňali a navrhovali ďalšie služby pre rodiny s deťmi, aj keď priamo nešlo o služby podľa zákona o sociálnych službách, napr.: zriadenie mestských detských jasí, ktoré by boli cenovo prístupné aj rodinám s nízkymi príjmami; zriaďovanie centier pre voľnočasové aktivity detí a mládeže, ktorí už po vyučovaní nemôžu navštevovať školské kluby, nakoľko tie sú len pre deti 1. stupňa základnej školy, a tým minimalizovať nekontrolovaný pobyt detí nad 10 rokov na ulici; nedostatok krízových centier pre rodiča s deťmi a veľmi krátka doba pobytu v nich; stavať nájomné byty pre mladé rodiny s nízkym nájomným; chýbajú sociálne nájomné byty pre osamelých rodičov s deťmi a pod.

2.2.6 Potrebnosť sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

Sociálne služby pre občana v nepriaznivej sociálnej situácii odkázaného na pomoc inej osoby môžeme rozdeliť na dve skupiny:

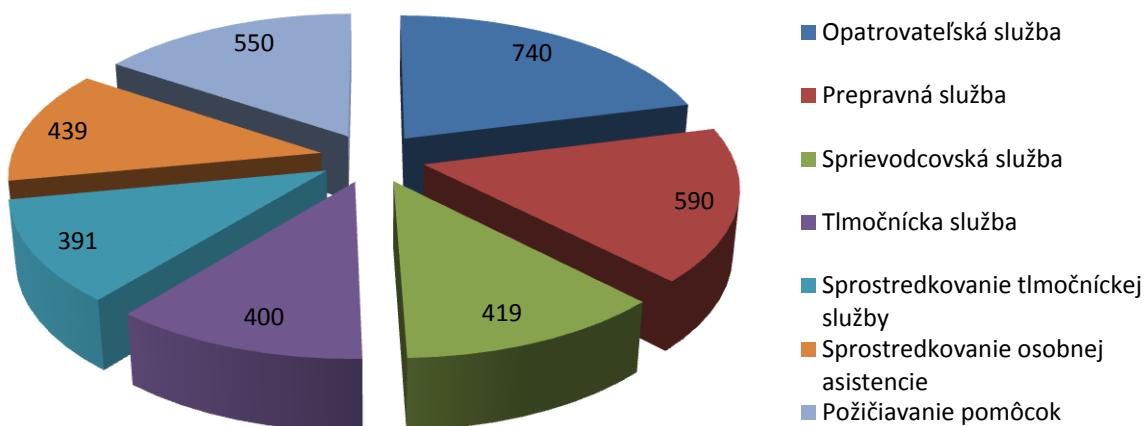
- *sociálne služby poskytované v zariadeniach*, ktorými sú: zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, špecializované zariadenie, denný stacionár a zariadenie opatrovateľskej služby;
- *sociálne služby poskytované v prirodzenom prostredí*, ktorými sú: opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnícka služba a jej sprostredkovanie, sprostredkovanie osobnej asistencie a požičiavanie pomôcok.

K potrebnosti sociálnych služieb v zariadeniach sa vyjadrilo najviac respondentov nasledovne:

Graf č. 16 - Potrebnosť sociálnych služieb v zariadeniach

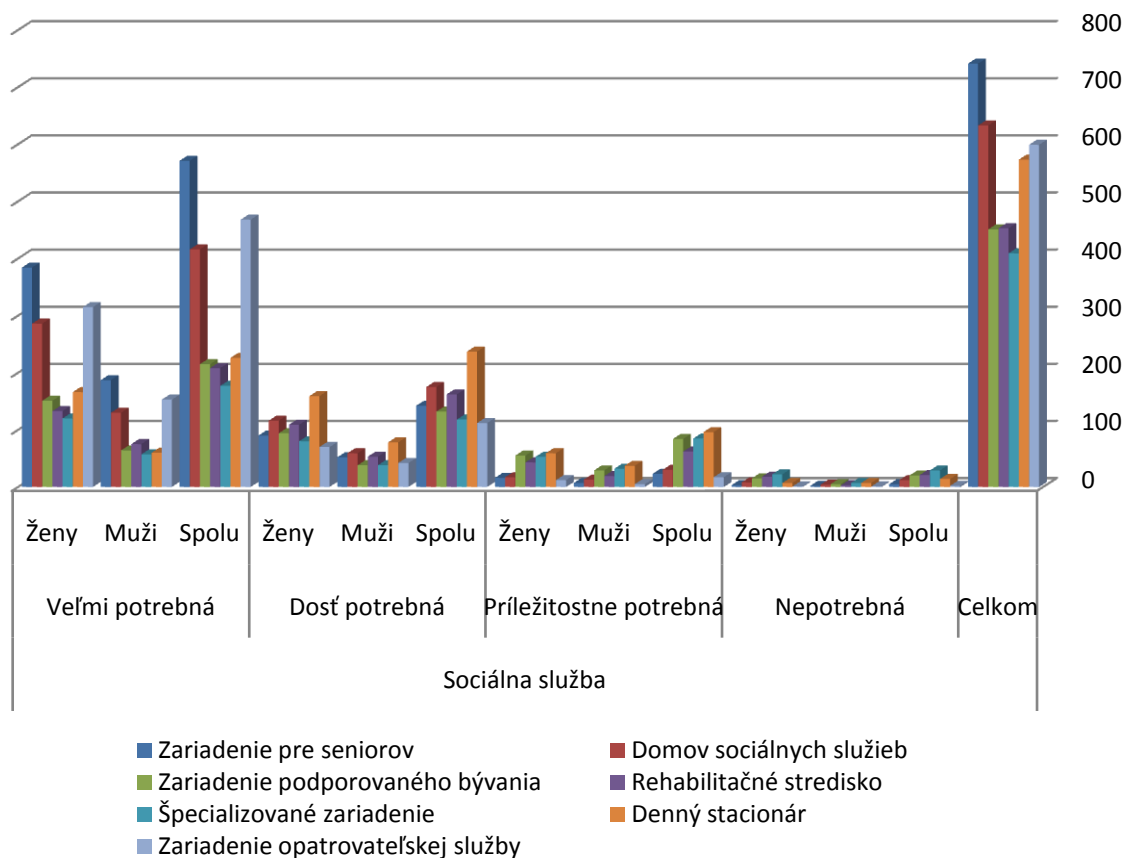
Takmer rovnaký počet obyvateľov sa vyjadril aj k ostatným sociálnym službám poskytovaným občanom so zdravotným postihnutím alebo seniorom v prirodzenom prostredí:

Graf č. 17- Potrebnosť sociálnych služieb v zariadeniach

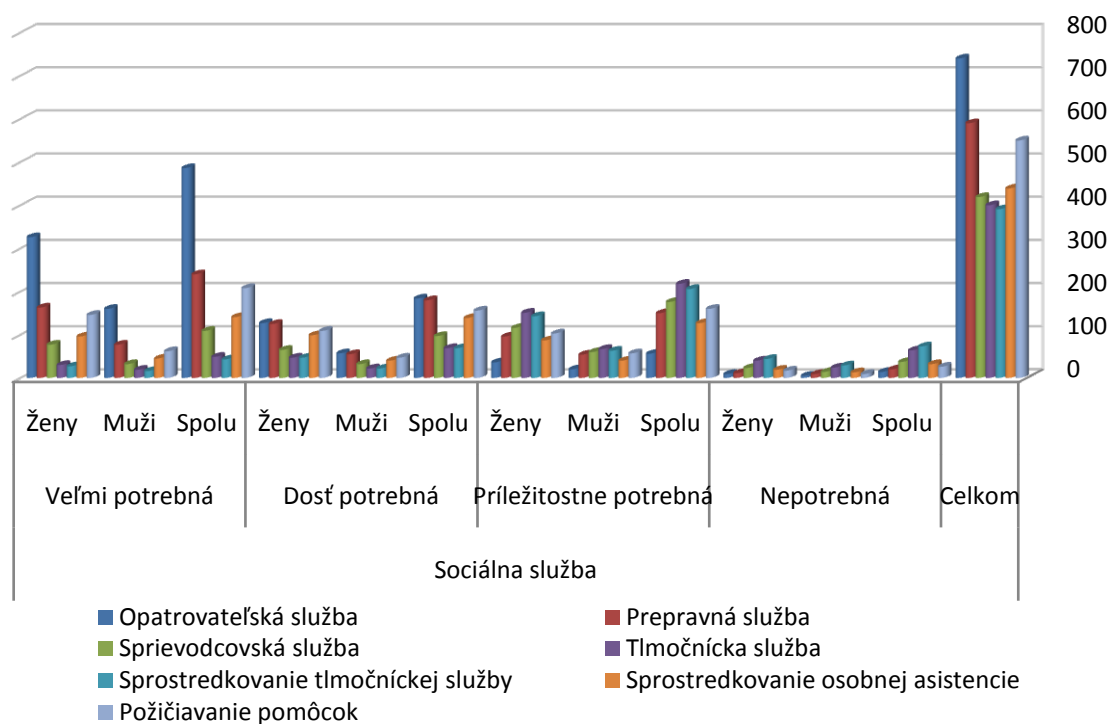
Z prieskumu vyplynulo, že väčšina obyvateľov mesta prikladá sociálnym službám pre občanov so zdravotným postihnutím a dôchodcov vysokú potrebnosť, keď považuje tieto služby za veľmi potrebné – 48%, alebo dosť potrebné – 27%, čo spolu predstavuje 75 percentnú podporu.

Poskytovanie sociálnej služby v zariadení

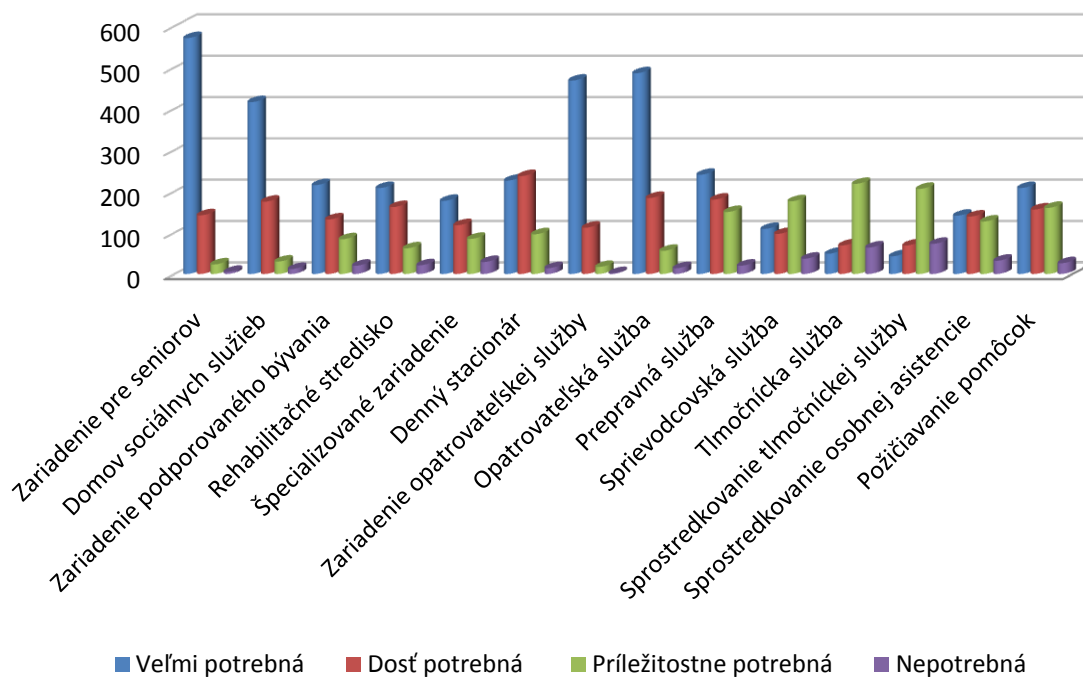
Graf č.18 – Poskytovanie sociálnej služby v zariadení

Poskytovanie sociálnej služby mimo zariadenia

Graf č. 19 – Poskytovanie sociálnej služby mimo zariadenia

Sociálne služby pre osoby so zdravotným postihnutím, nepriaznivým zdravotným stavom a seniorov

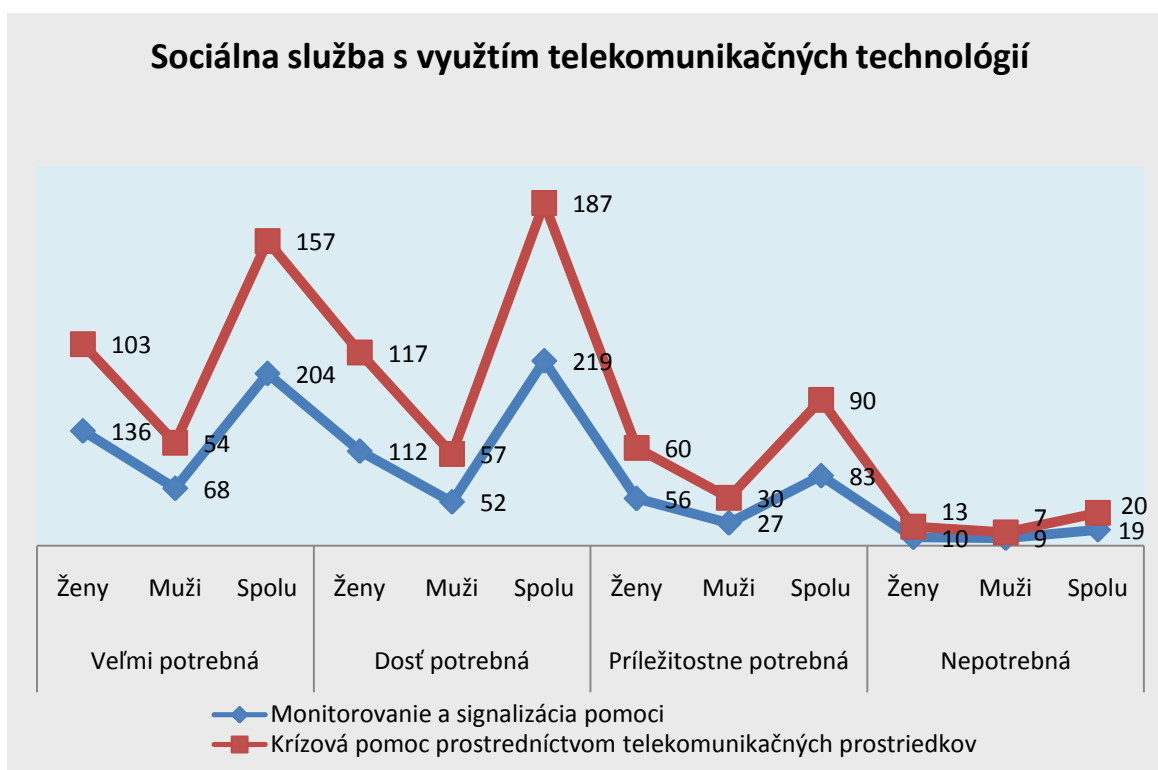
Graf č. 20 – Sociálne služby pre osoby so zdravotným postihnutím, nepriaznivým zdravotným stavom a seniorov

Sociálnym službám poskytovaným v zariadeniach prikladali respondenti najväčší dôraz na potrebu zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a domovov sociálnych služieb, ale aj denného stacionára. Pri službách poskytovaných mimo zariadení sa na prvom mieste v potrebnosti umiestnila opatrovateľská služba, na druhom mieste prepravná služba, za ktorou nasleduje požíčanie pomôcok.

Respondenti vo svojich námeto, pripomienkach a návrhoch uvádzali najmä potrebu budovania zariadení pre seniorov – domovov dôchodcov, požadovali aj zriaďovanie zariadení penziónového typu, ktorý v súčasnosti nie je zakotvený v zákone o sociálnych službách. Taktiež upozorňovali na potrebu zriaďovania špecializovaných zariadení pre občanov so psychiatrickými diagnózami a rozšírenia terénnych sociálnych služieb vrátane sociálnej rehabilitácie poskytovanej v domácnosti občana.

2.2.7 Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií patria v súčasnosti k novým a zatiaľ najmenej rozvinutým službám, ich využiteľný potenciál je výzvou do budúcnosti. Napriek tomu, alebo možno práve preto, neunikli tieto služby pozornosti respondentov, ktorí im väčšinou prikladali dôraz ako veľmi potrebné – 37%, dosť potrebné – 41%, čo predstavuje spolu až 78%.

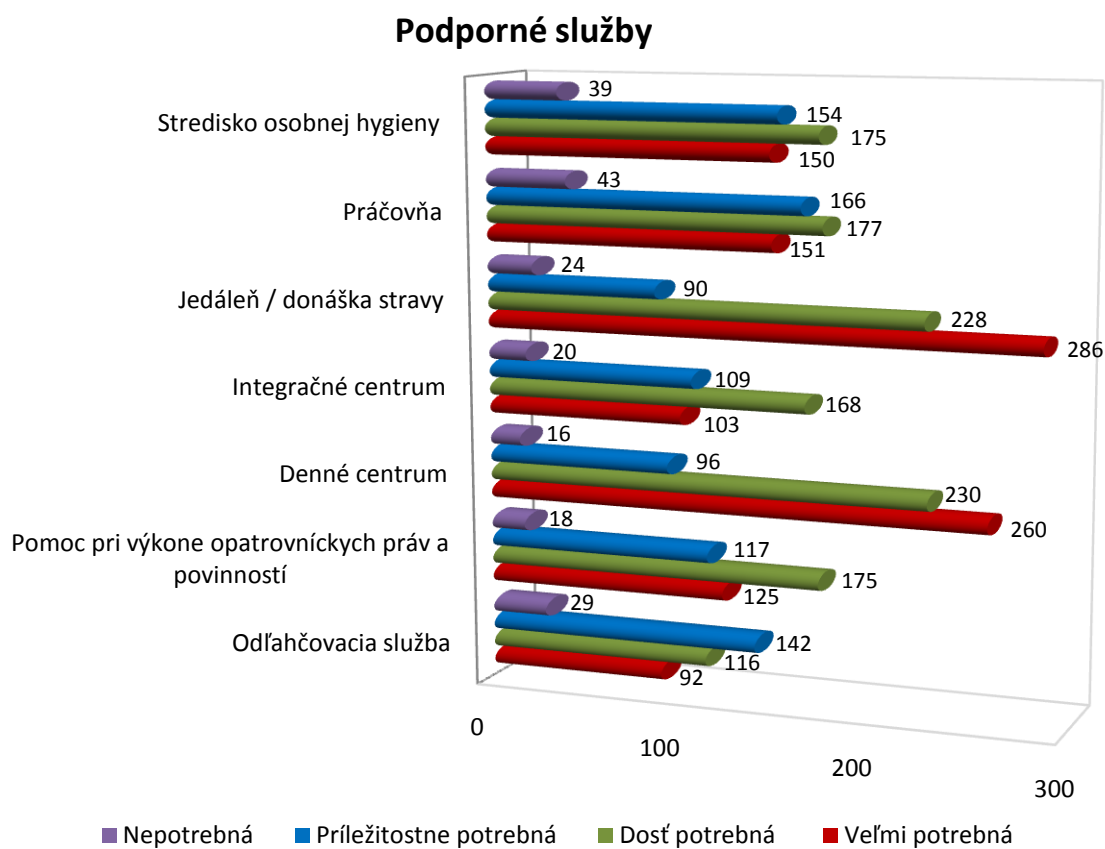
Graf č. 21 – Sociálna služba s využitím telekomunikačných technológií

Vo svojich pripomienkach poukazovali obyvatelia najmä na samotnú potrebu zriadenia týchto služieb. Pri zriadení a najmä prevádzkovaní takýchto služieb by bola potrebná na území mesta jednotná koordinácia – dispečing pri poskytovaní tohto typu služieb, napr. aj s využitím partnerstva podnikateľskej sféry pôsobiacej v oblasti telekomunikačných technológií.

2.2.8 Podporné služby

Podpornými službami v zmysle zákona o sociálnych službách sú:

- *odľahčovacia služba* – nový druh sociálnej služby – umožňujúca opatrovateľom/kám, ktorí nepretržite opatrujú svojich príbuzných, nevyhnutný odpočinok za účelom udržania si fyzického a duševného zdravia;
- *pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností* – spočíva najmä v poskytovaní alebo sprostredkovaní sociálneho a iného odborného poradenstva ustanovenému opatrovníkovi a osobe, ktorá si nedokáže chrániť svoje práva a záujmy;
- *denné centrum* – bývalé kluby dôchodcov s rozšíreným zameraním aj na rodičov s deťmi alebo starých rodičov s vnúčatami. Okrem záujmovej činnosti poskytujú aj sociálne poradenstvo;
- *integračné centrum* – poskytuje sociálne poradenstvo a sociálnu rehabilitáciu pre osoby, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením, alebo sú už vylúčené zo spoločnosti, nakoľko nemajú uspokojené základné životné potreby;
- *jedáleň* – poskytovanie stravovania vrátane donášky stravy do domácnosti;
- *práčovňa* – vytvára podmienky na pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva;
- *stredisko osobnej hygieny* – utvára podmienky na vykonávania nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

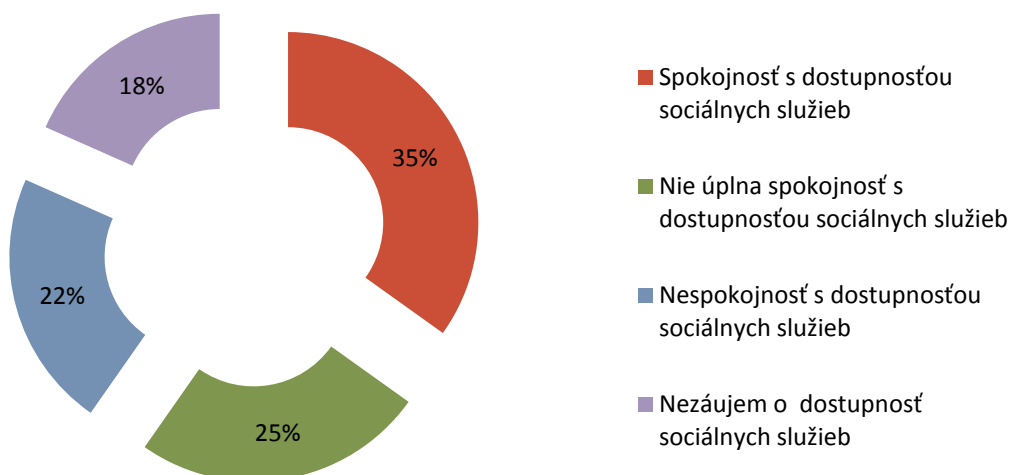
Graf č.22 – Podporné služby

Z podporných služieb za najviac potrebné považovali respondenti jedáleň a denné centrum.

2.2.9 Hodnotenie dostupnosti

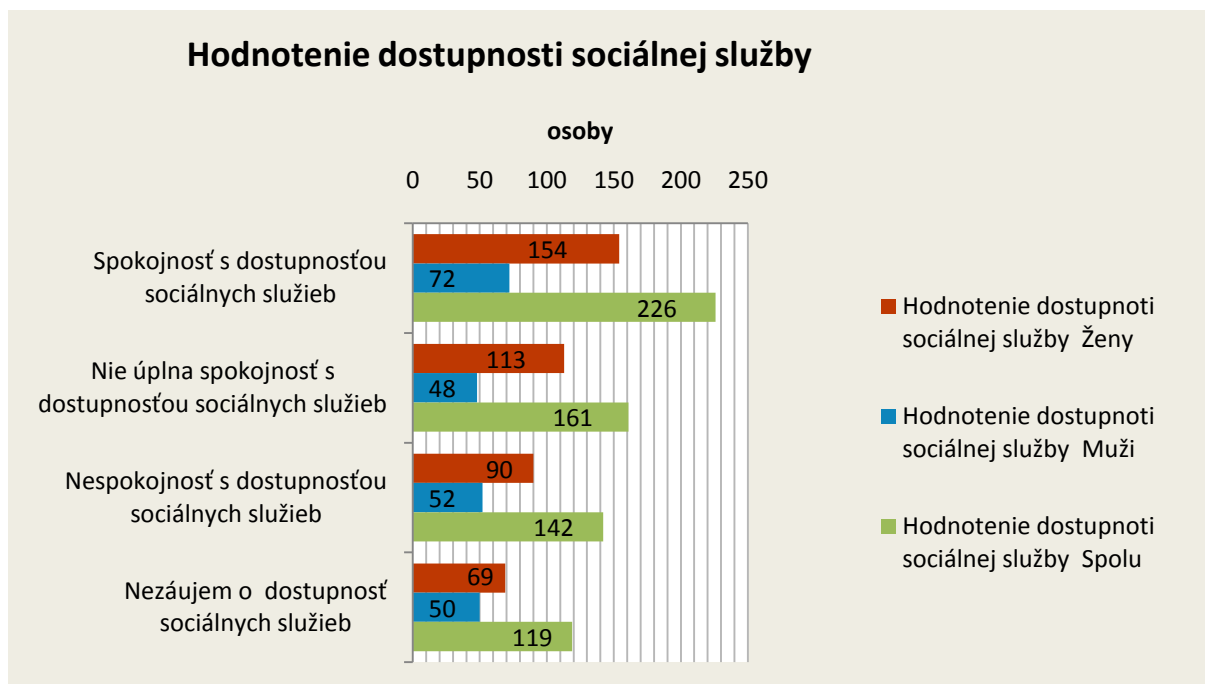
K dostupnosti sociálnych služieb sa vyjadrilo celkom 648 respondentov, z čoho je spokojných len 35% a až 22% je nespokojných.

Hodnotenie dostupnosti sociálnej služby

Graf č. 23 – Hodnotenie dostupnosti sociálnej služby

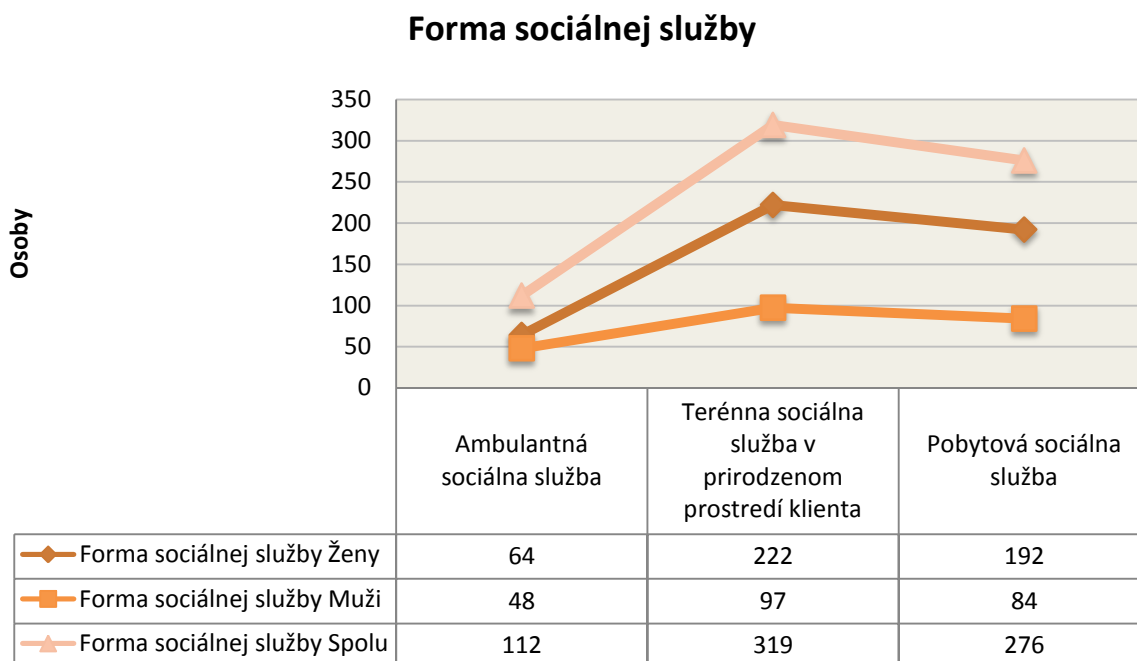
Väčšiu spokojnosť s dostupnosťou sociálnych služieb prejavovali ženy, čo môže byť spôsobené aj vyšším záujmom žien o dostupnosť. Z celkového počtu respondentiek odpovedajúcich na túto otázku sa len 16% vyjadrilo, že sa o dostupnosť sociálnych služieb nezaujíma. U mužov je to 23%.

Graf č.24 – Hodnotenie dostupnosti sociálnej služby

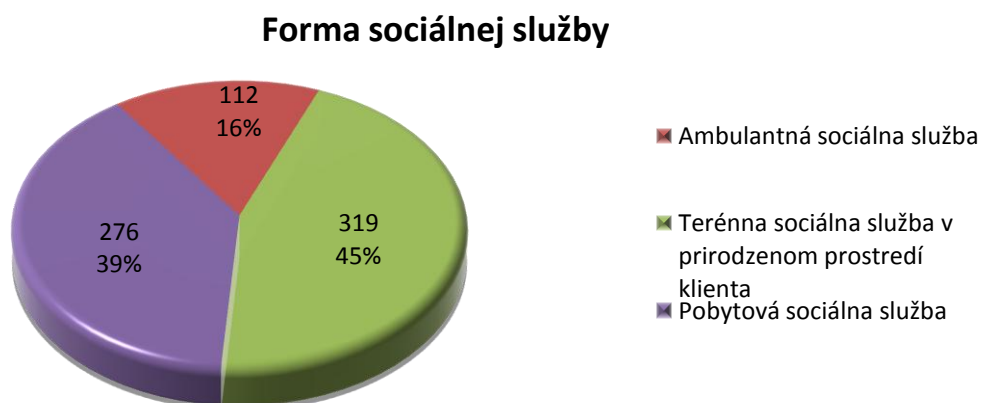
2.2.10 Forma poskytovania sociálnych služieb

Na otázku „Aká forma sociálnej služby by Vám vyhovovala?“ odpovedalo spolu 707 respondentov.

Graf č. 25 – Forma sociálnej služby

Vo všeobecnosti sa predpokladá, že ľudia uprednostňujú terénne sociálne služby poskytované v ich prirodzenom prostredí. U prieskumnej vzorky obyvateľov Bratislavy sa tento predpoklad nenaplnil, keď pri preferovaní formy sociálnej služby rozdiel medzi terénnou formou v domácom prostredí a pobytovou formou v zariadeniach sociálnych služieb nie je významný. Možno povedať, že respondentom vyhovujú obidve tieto formy takmer rovnako.

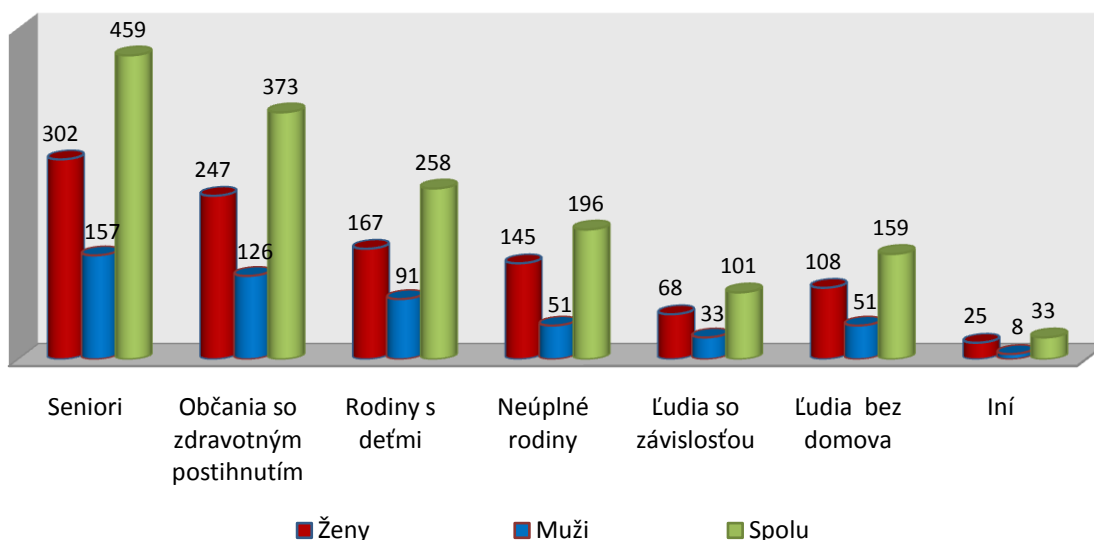

Graf č. 26 – Forma sociálnej služby

2.2.11 Smerovanie sociálnych služieb na cieľové skupiny

Pre plánovanie sociálnych služieb je nevyhnutné poznanie, pre ktoré skupiny obyvateľov je potrebné nasmerovať ich rozvoj. Preto bola v dotazníku položená otázka: „Ktorým z nasledujúcich skupín obyvateľstva by podľa Vás mala byť venovaná väčšia pozornosť?“ Respondenti si mohli vybrať zo šiestich možností (seniori, občania so zdravotným postihnutím, rodiny s deťmi, neúplne rodiny, ľudia s problémami so závislosťami a ľudia bez domova), pričom mohli označiť aj viac, prípadne aj všetky možnosti. Okrem toho mohli uviesť aj iné skupiny obyvateľov.

Sociálna služba zameraná na cieľovú skupinu

Graf č. 27 – Sociálna služba zameraná na cieľovú skupinu

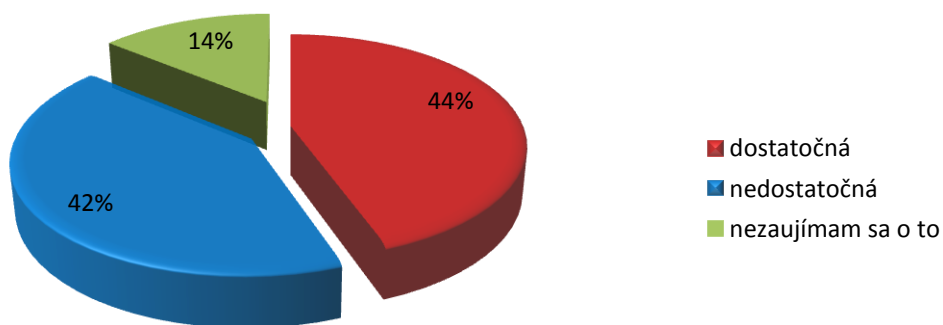
Z prehľadu vyplýva, že najväčšiu pozornosť požadujú obyvatelia Bratislavy venovať seniorom, potom občanom so zdravotným postihnutím, nasledujú rodiny s deťmi a neúplne rodiny, skupiny uzatvárajú ľudia bez domova a ľudia so závislosťami.

Respondenti, ktorí uvádzali aj iné cieľové skupiny, uvádzali väčšinou ľudí, ktorým je potrebné venovať zvýšenú pozornosť, a to: duševne a psychicky chorým, bezdetným a osamelým seniorom, ľudom a rodinám s deťmi s nízkymi príjmami, v núdzi a chudobným, deťom na ulici, deťom a mládeži v detských domovoch, rodičom s deťmi v krízových centrách, rodinám s deťmi v rozvodovom konaní, učiteľom na dôchodku, mnohohodným rodinám, autistom, študentom a rodinám s deťmi so zdravotným znevýhodnením.

2.2.12 Informovanosť o sociálnych službách

V dotazníku bola k informovanosti položená otázka: „Máte dostatočné informácie o poskytovaní sociálnych služieb na území Vašej mestskej časti a Bratislavy?“ Na uvedenú otázku odpovedalo 699 osôb, čo je 68% z celkového počtu respondentov. 310 respondentov odpovedalo áno – 44%, 291 odpovedalo nie – 42% a 98 odpovedalo, že sa o to nezaujíma – 14%.

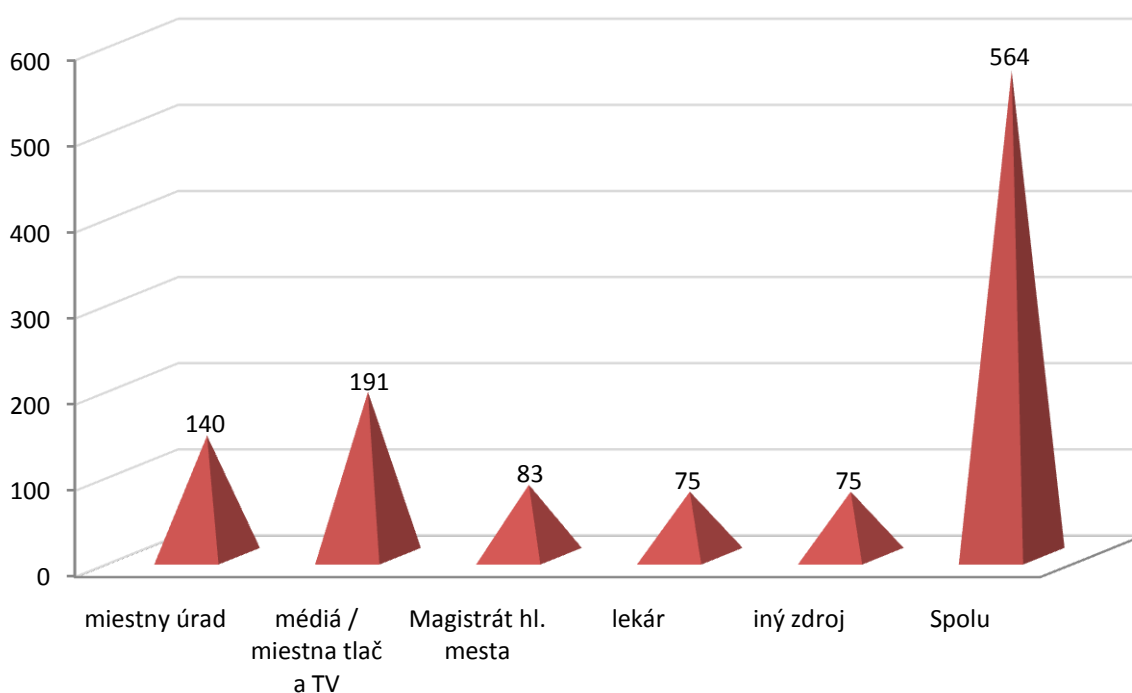
Informovanosť o poskytovaní sociálnych služieb

Graf č. 28 – Informovanosť o poskytovaní sociálnych služieb

Ďalej bol zisťovaný zdroj informovanosti, ktorý uviedlo 564 osôb. Najviac informácií o poskytovaných sociálnych službách získavajú obyvatelia Bratislavy z médií, najmä z miestnych novín a regionálnej TV, druhým zdrojom v poradí sú miestne úrady.

Zdroj informovanosti o poskytovaných sociálnych službách

Graf č.29 – Zdroj informovanosti o poskytovaní sociálnych služieb

Ako iný zdroj informovanosti uvádzali respondenti najmä internet, známych, mimovládne organizácie a záujmové združenia, poskytovateľov a aj prijímateľov sociálnych služieb.

2.2.13 Postrehy a návrhy k sociálnym službám a zariadeniam sociálnych služieb

Záver dotazníkového zisťovania bol venovaný postrehom a návrhom respondentov k sociálnym službám. Možnosť vyjadriť svoj názor využilo až 412 osôb, čo činí až 40% z celkového počtu respondentov. 176 občanov vyjadrilo všeobecnú podporu rozvoju sociálnych služieb, neuviedli však konkrétne návrhy. 236 respondentov (145 žien a 91 mužov) sa aktívne zapojilo a vyjadrovali svoju spokojnosť, aj nespokojnosť so situáciou v sociálnej sfére, navrhovali zmeny a smerovanie viacerých oblastí ovplyvňujúcich kvalitu života obyvateľov Bratislavy. Niektoré z uvedených návrhov nesúvisia priamo so službami v zmysle zákona o sociálnych službách, ale niektoré námety týchto občanov stoja za zamyslenie.

Všetky pripomienky a návrhy sú **uvedené tak, ako ich uviedli respondenti**, len sú rozdelené do kategórií: služby, bývanie, práca, prostredie, financovanie a legislatíva, ľudské zdroje.

Služby

- nepretržitá opatera seniorov, - 24-hodinový monitoring, - viac pomáhať seniorom a ľuďom v núdzi, - pomoc pri vybavovaní dokladov, - zlepšiť prístupnosť služieb + dôraz na seniorov, - zlepšiť informovanosť vydávaním bulletinov s mapkou a zoznamom poskytovateľov služieb a zariadení, - zriadenie penziónu s lekárskou starostlivosťou, - koncepčné riešenia sociálnej situácie → postaviť človeka na vlastné nohy, - dôraz na domácu starostlivosť aj dobrovoľníkmi, - pomoc mládeži a deťom so závislosťami, voľnočasové aktivity v centrách, - pomoc závislým a rodinám s deťmi, - právna pomoc pri dlhoch a súdnych záležitostiach, - zriadiť domov na pol ceste a krízové centrá, - rozvoj opatrovateľskej služby v domácnosti, - dôraz na terénnu prácu, návšteva s poradenstvom, - nedostatočný počet ordinačných hodín v zariadeniach pre seniorov, - dôležitosť nízkoprahových zariadení, - práca s rodinou v ich prirodzenom prostredí, - nácvik zručností na opateru dieťaťa pre matky zo znevýhodneného prostredia, - bezplatná právna pomoc aj pri vybavovaní úradných záležitostí pre občanov s ŤZP, - zariadenia pre seniorov dovybaviť o bazény, - budovanie zariadení sociálnych služieb pre seniorov, - nedostatok starostlivosti o alkoholikov, gamblerov a narkomanov → viac centier + projekty, - nutnosť zriadenia záchytky, - väčší počet zariadení pre alzheimerikov, aj víkendové pobyty, - nedostatok krízových centier pre matky (aj otcov) s deťmi, ktorí nemajú kde bývať, - chýbajú cenovo prístupné detské jasle, - strediská na rozvoj športu, poskytovanie a požičiavanie športových potrieb, - pohybové aktivity vo vode, cvičenie + plávanie sprístupniť aj pre seniorov, - rozvoj sociálnej rehabilitácie najmä pre nevidiacich a občanov so ZP, - zlepšiť informovanosť o možnostiach sociálnych služieb, - zlepšiť sprievodcovskú službu, - viac sa venovať rodinám, potreba jaslí, - zvýšiť starostlivosť o bezdomovcov, - malé spektrum sociálnych služieb v meste, - potreba denného stacionára a sociálneho taxíka, zriadiť jedáleň pre dôchodcov, - vylepšiť kluby dôchodcov, - zriadiť domov pre invalidov, - málo zariadení pre seniorov, - zlepšiť kvalitu sociálnych služieb, - chýba denný stacionár pre deti so ZP aj seniorov, - v centre mesta nie je žiadna starostlivosť o bezdomovcov, - málo útlukov, - domovy dôchodcov sú slabo vybavené, - bohatší kultúrny a športový život v zariadeniach pre seniorov, napr. poloprázdne hľadiská

kultúrnych podujatí zaplniť seniormi za symbolickú cenu, - pomoc rodinám s deťmi a onkologickým pacientom, - zriadiť domovy s opatrovateľskou službou v každej mestskej časti, - žiadosť o návrat geriatrických sestier → starostlivosť o dlhodobo chorých doma, - viac rehabilitačných centier pre zdravotne postihnutých a viac špecializovaných škôl, - Vrakuňa má málo služieb a malú informovanosť, - nedostatok všetkých služieb pre autistov, - prednosť by mali mať podporné a preventívne služby, chýba skutočné partnerstvo s mimovládnyimi organizáciami a dobrovoľníkmi → zosieťovanie, - zriadiť krízový dispečing sociálnych služieb, - zlepšiť celkovú zdravotnú starostlivosť, - eliminovať bezdomovcov z centra mesta ich umiestnením v zariadeniach, zrušiť Nota Bene, nič nerieši a otravuje ľudí, - zvýšiť opatrovateľskú službu, - zabezpečiť dohľad nad odkázaným človekom z dôvodu jeho ochrany, - dohľad na deti, keď sú rodičia v práci, najmä pri osamelých rodičoch, - málo zariadení pre seniorov, dlhé poradovníky, - uplatniť zásluhovosť pri poskytovaní sociálnych služieb, - výrazne predĺžiť dobu ubytovania v krízovom centre, - rozšíriť poradenstvo právne, pri výchove detí, na riešenie konfliktov a ich prevenciu, poradenstvo pri zmene zamestnania, - pri poskytovaní jednorazových výpomocí zohľadňovať aj zdravotný stav, - absentujú zariadenia pre dospelých autistov, - pomoc mladým slobodným matkám → zabezpečenie vzdelávania a bývania, - rozvoj svojpomocných skupín seniorov, - potreba terénnej sociálnej práce na ulici, - zaviesť internet pre všetkých, zlepšiť starostlivosť v domovoch dôchodcov, - potreba poradne pre občanov o sociálnych službách – nie internet, ale zriadenie informačného centra, - preventívna práca pre ľudí z nepriaznivého sociálneho prostredia – dohľad, - flexibilnejšia sprievodcovská služba pre nevidiacich, - potreba lacných ubytovacích zariadení, - problém mnohohдетných rodín a osamelých rodičov, - viac ambulantnej starostlivosti, - málo informácií o sociálnych službách v Petržalke, - o seniorov by sa mala postarať rodina a pre rodiny by mala byť nejaká pomoc → školenia, geriatrické sestry a pod, - zabráňovať zneužívaniu služieb, - drahé obеды, - nespokojnosť s poskytovanými službami v sociálnom zariadení Galant, - dlhé čakacie doby u lekára, aj vlastníci preukazu ŤZP, - väčšiu dostupnosť materských škôl, - robiť stretnutia ku kvalite služieb v domovoch dôchodcov, - riešiť príčiny vzniku zlej sociálnej situácie (hypotéky, nezamestnanosť, alkoholizmus), - poradenstvo pri finančnom hospodárení – zvyšovanie finančnej gramotnosti, - starostlivosť o postihnuté deti čo najdlhšie v zariadeniach – neintegrovat' v ranom veku, - potreba záchytky, - rodiny motivovať k svojpomoci a nie učiť na to, že o všetko sa postará štát, - kompetencie dať na mestské časti, - brať si príklady zo zahraničia – vzor Rakúsko, - upraviť návštevné hodiny v ubytovni Fortuna, sociálne dávky sú nízke;

Bývanie

- nedostatok sociálnych bytov pre osamelých rodičov s deťmi, najmä otcov → zohľadňovať pri prideľovaní nájomných bytov, - nájomné byty aj pre slušné mladé rodiny, nielen pre asociálov, - stavať nájomné byty pre mladé rodiny s nízkym nájomným, - riešiť bývanie starých ľudí a bezdomovcov, - náhradné byty pre ľudí z reštituovaných domov prideľovať rýchlejšie, - dôstojné bývanie pre dôchodcov, - sociálne byty ako sociálna služba s možnosťou ubytovania až do dôchodkového veku, - vysoké nájomné;

Práca

- potreba tvorby pracovných príležitostí, - rozvíjanie sociálnych podnikov a vzdelávanie problematických skupín, - rozvoj poradenstva k problematike zamestnanosti, - podpora a zriaďovanie chránených pracovísk a dielní pre občanov so zdravotným postihnutím, - využívať nezamestnaných na verejné práce pre obec;

Prostredie

- zlepšiť bezbariérovosť domov, - potreba viacerých ihrísk a zariadení pre deti, - zlepšiť ozvučenie semaforov pre nevidiacich, nevypínať semaforey na frekventovaných križovatkách (nám. SNP a Štúrova ul.), zlepšiť dopravnú obslužnosť, - zabezpečiť ozvučenie dopravných prostriedkov MHD, - postarať sa o bezpečné prostredie, - akútny nedostatok verejných WC, ich označenie a bezbariérový prístup, - zlepšiť čistotu a hygienu;

Financovanie a legislatíva

- viac financií pre sociálne zariadenia a služby, - úhrady za sociálne služby prispôbiť reálnym možnostiam klientov, - do oprávnených nákladov zahrnúť aj odpisy z budov a investičného majetku, - nízke dôchodky, lepšie valorizovať dôchodky, - malá podpora štátu, zlá sociálna politika, služby sú drahé, - určiť ceny za opatrovateľskú službu v domácnosti tak, aby mohli ľudia zostať doma, - zvýšiť príspevok na zaopatrenie tak, aby mohol opatrovateľ slušne žiť, - potreba zavedenia dôchodkového pripoistenia na sociálne služby, - ocenenie jednotlivých úkonov aj v rámci toho istého stupňa odkázanosti, - nedostatočná legislatíva vo financovaní zariadení, rozlíšiť skupiny ľudí, ktorí sa ocitli v zlej sociálnej situácii nie vlastnou vinou a tých, čo si to spôsobili sami, - určité poskytnutie služby podmieniť odpracovaním, - pri financovaní uprednostniť seniorov a rodiny v núdzi,

Ľudské zdroje

- v hlavnom meste je problematická koordinácia v sociálnych službách a ich systematický rozvoj. Jedným z pretrvávajúcich problémov je, že mesto nemá šťastie na výber vhodných pracovníkov, ktorí by nekonali len to, čo im zákon prikazuje, ale vedeli by priniesť do mesta konkrétne vízie, ktoré by boli aj schopní realizovať. Úradnícky prístup v riadení je brzdou rozvoja služieb. - personál sociálnych zariadení by mal prechádzať školeniami o problematike zdravotného (najmä mentálneho) postihnutia, pri častej fluktuácii neraz nezvláda situácie s klientmi, trpí predsudkami, resp. má informácie z dôb štúdia, ktoré sú dnes už prekonané, - v sociálnych zariadeniach by mali pracovať kompetentní ľudia a nemali by sa v nich robiť personálne čistky, - zlepšiť platovú úroveň opatrovateliek v domácnosti, - viac prirodzeného správania, - nepríjemní pracovníci Magistrátu pri vybavovaní rôznych žiadostí, - v zariadeniach sociálnych služieb majú pracovať čestní, zodpovední a korektní ľudia, - vážiť si zdravotné sestry a terénnych sociálnych pracovníkov, finančne ich lepšie ohodnotiť, lebo to už nebude mať kto robiť, - vysoko odborní pracovníci na vedúcich funkciách v sociálnej sfére, - v zariadeniach sociálnych služieb majú byť ľudia schopní a ľudskí;

Výstupy z analýzy požiadaviek prijímateľov sociálnej služby a ďalších obyvateľov hl. mesta SR Bratislavy sú zapracované do cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb na území hlavného mesta SR Bratislavy.

3 ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH A DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV O HLAVNOM MESTE SR BRATISLAVE

3.1 Základná charakteristika

Názov:	Bratislava
Štatút:	hlavné mesto Slovenskej republiky
Poloha:	rozprestiera sa po oboch brehoch rieky Dunaj v juhozápadnej časti Slovenskej republiky, kde vytvára spoločnú hranicu s Rakúskom a Maďarskom
Rozloha:	367,58 km ²
Členenie:	5 okresov, 17 mestských častí
Počet obyvateľov:	465 327 ³³
Hustota obyvateľov na km²:	1 175,44

Erb:

Logo:

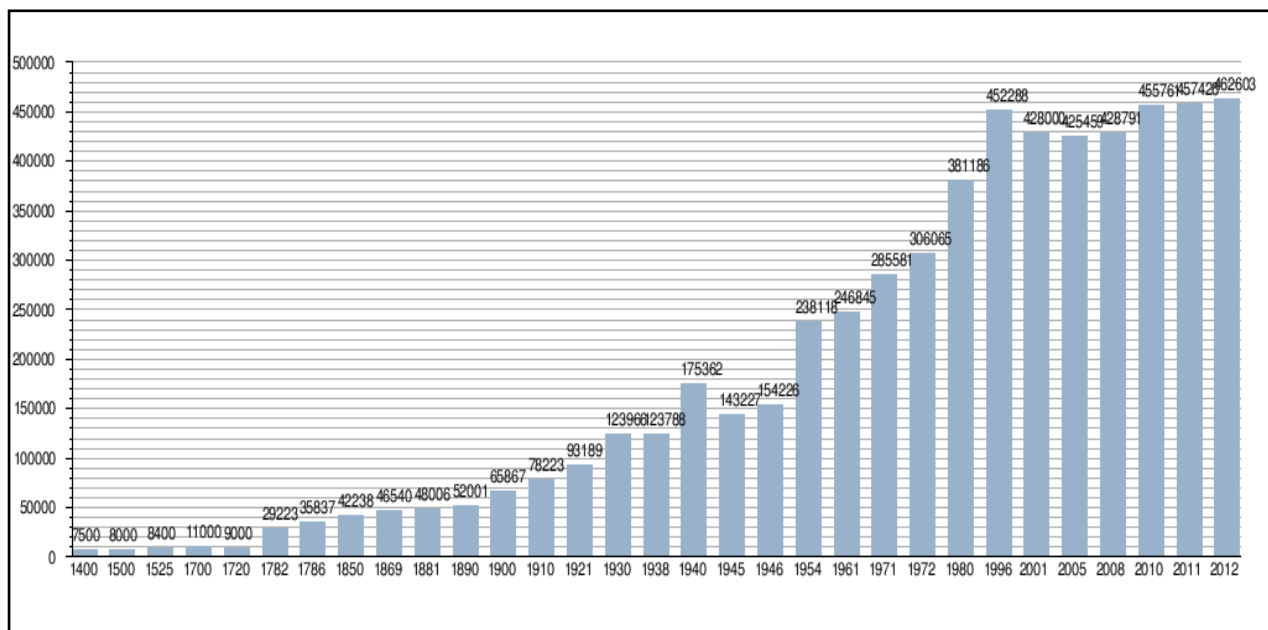
Mapa:

³³ (podľa najnovších sčítaní k 1.6.2012 - zdroj: Wikipédia, čo je najviac v histórii mesta)

3.2 Sociologické a demografické údaje

Historický vývoj počtu obyvateľov

Zdroj: Wikipédia

Vývoj počtu obyvateľstva

Mestské obyvateľstvo podľa územia, pohlavia a roku				
	Počet obyvateľov			
	2008	2009	2010	2011
BRATISLAVA, hl. m. SR	427 770	429 692	432 060	413 192
Muži	200 636	201 791	203 009	193 198
Ženy	227 134	227 901	229 051	219 994

Údaj roku 2011 zohľadňuje výsledky SODB 2011

Zdroj: ŠUSR

Vybrané demografické údaje

Ukazovateľ	2008	2009	2010
Stredný stav obyvateľstva	427 770	429 692	432 060
z toho ženy	227 134	227 901	229 051
Sobáše	2 547	2 483	2 459
Rozvody	1 347	1 178	1 203
Narodení spolu	4 707	5 063	5 170
z toho živo	4 688	5 052	5 163
Zomretí spolu	4 110	3 995	4 178
Potraty	1 458	1 414	1 342
z toho umelé prerušenie tehotenstva	1 054	1 055	1 001
Prirodzený prírastok	578	1 057	985
Saldo vnútorného sťahovania	-214	-80	9
Saldo zahraničného sťahovania	1 500	1 293	746
Prírastok sťahovaním	1 286	1 213	755
Celkový prírastok	1 864	2 270	1 740
Stav obyvateľstva k 31.12.	428 791	431 061	432 801
z toho ženy	227 473	228 604	229 492
Index starnutia	198,2	199,8	200,4
Index starnutia (EU)	111,0	111,0	109,9
Na 1000 mužov pripadlo žien	1 130	1 129	1 129
Počet na 1000 obyvateľov stredného veku			
Sobášnosť	6,0	5,8	5,7
Rozvodovosť	3,1	2,7	2,8
Živorodenosť	11,0	11,8	11,9
Úmrtnosť	9,6	9,3	9,7
Potratovosť	3,4	3,3	3,1
Prirodzený prírastok	1,4	2,5	2,3
Prírastok sťahovaním	3,0	2,8	1,7
Celkový prírastok	4,4	5,3	4,0

Zdroj: Štatistická ročenka hl. m. SR Bratislavy 2011

Národnostné zloženie obyvateľstva hl. mesta SR Bratislavy

Obyvateľstvo podľa národnosti k 31.12. v roku			
	2008	2009	2010
BRATISLAVA, hl. m. SR			
Spolu	428 791	431 061	432 801
slovenská	387 266	388 140	388 930
maďarská	15 927	16 008	16 079
česká, moravská, sliezská	9 117	9 261	9 333
nemecká	1 724	1 870	1 962
poľská	669	755	814
ukrajinská	621	646	676
ruská	491	519	549
rusínska	495	494	497
rómska	415	415	415
ostatné a neuvedené	12 066	12 953	13 546

Zdroj: Štatistická ročenka hl. m. SR Bratislavy 2011, Regionálna štatistika ŠÚ SR – pracovisko Bratislava

Obyvateľstvo hl. m. SR Bratislavy podľa veku

Obyvateľstvo podľa základných vekových skupín a pohlavia k 31.12. r.										
SR/kraj/hl. mesto	Rok	Predproduktívny vek			Produktívny vek			Poproduktívny vek		
		Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
SR spolu	2008	836 069	428 405	407 664	3 921 880	1 957 500	1 964 380	654 305	243 899	410 406
	2009	831 320	426 381	404 939	3 928 471	1 962 268	1 966 203	665 134	248 289	416 845
	2010	830 457	425 590	404 867	3 932 092	1 965 289	1 966 803	672 724	251 361	421 363
Bratislavský kraj	2008	79 441	40 596	38 845	459 545	222 766	236 779	77 592	29 395	48 197
	2009	81 659	41 765	39 894	461 486	223 919	237 567	79 561	30 126	49 435
	2010	84 274	43 117	41 157	463 486	224 943	238 543	80 926	30 662	50 264
Bratislava hl. m. SR	2008	50 930	25 985	24 945	321 349	153 805	167 544	56 512	21 528	34 984
	2009	52 109	26 568	25 541	321 088	153 972	167 116	57 864	15 095	42 769
	2010	53 487	27 268	26 219	320 555	153 835	166 720	58 762	22 206	36 556

Zdroj: Štatistická ročenka hl. m. SR Bratislavy, ŠÚSR – pracovisko Bratislava

Náboženské zloženie obyvateľstva

Náboženské vyznanie/cirkev	Počet 1991	% 1991	Počet 2001	% 2001	Počet 2011	% 2011
Rímskokatolícka cirkev	203 504	46,02	243 048	56,70	214 341	52,12
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	22 263	5,03	24 810	5,79	21 744	5,29
Gréckokatolícka cirkev	2 057	0,47	3 163	0,74	3 736	0,91
Reformovaná kresťanská cirkev	-	-	1 918	0,45	1 828	0,44
Pravoslávna cirkev	698	0,16	1 616	0,38	1 863	0,45
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	-	-	1 827	0,43	1 413	0,34
Evanjelická cirkev metodistická	-	-	737	0,17	1 046	0,25
Kresťanské zbory	-	-	769	0,18	806	0,20
Apoštolská cirkev	-	-	484	0,11	528	0,13
Bratská jednota baptistov	-	-	613	0,14	572	0,14
Cirkev adventistov siedmeho dňa	-	-	310	0,07	300	0,07
Cirkev bratská	-	-	652	0,15	753	0,18
Ústredný zväz židovských náboženských obcí	-	-	748	0,17	597	0,15
Starokatolícka cirkev	-	-	206	0,05	188	0,05
Cirkev československá husitská	139	0,03	397	0,09	376	0,09
Novoapoštolská cirkev	-	-	-	-	39	0,01
Bahájske spoločenstvo	-	-	-	-	177	0,04
Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní	-	-	-	-	177	0,04
iné	2 103	0,48	1 488	0,35	5 054	1,23
bez vyznania	82 141	18,58	125 712	29,33	126 799	30,83
nezistené	129 292	29,24	20 174	4,71	28 891	7,03
Spolu	442 197	100,00	428 672	100,00	411 228	100,00

Zdroj: Wikipédia (ŠUSR)

Bratislava je sídlom dvoch katolíckych biskupstiev - pre veriacich latinského i byzantsko-slovanského obradu. 30. januára 2008 bola zriadená Bratislavská gréckokatolícka eparchia (vznikla vyčlenením z Prešovskej eparchie) a 14. februára 2008 Bratislavská rímskokatolícka arcidiecéza (vznikla vyčlenením z Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy). Bratislava je aj sídlom biskupstva Evanjelickej cirkvi a. v. Svoje ústredie tu majú aj viaceré ďalšie cirkvi a náboženské spoločnosti.

Vybrané ukazovatele veku podľa územia, pohlavia, typu ukazovateľa a roku									
	Index starnutia - EÚ			Index starnutia			Priemerný vek		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Slovenská republika									
Spolu	78,26	80,01	81,01	133,60	137,78	141,68	38,25	38,49	38,73
Muži	56,93	58,23	59,06	85,44	88,41	91,66	36,61	36,84	37,09
Ženy	100,67	102,94	104,07	184,21	189,77	194,26	39,81	40,05	40,28
Bratislavský kraj									
Spolu	97,67	97,43	96,03	174,31	175,05	174,90	39,86	40,00	40,11
Muži	72,41	72,13	71,11	110,54	111,43	112,11	38,14	38,28	38,40
Ženy	124,08	123,92	122,13	240,97	241,65	240,67	41,42	41,56	41,65
BRATISLAVA hl. m. SR									
Spolu	111,0	111,0	109,9	198,2	199,8	200,4	40,64	40,82	40,96
Muži	82,8	82,5	81,4	124,9	126,3	127,5	41,76	41,79	41,68
Ženy	140,2	140,7	139,4	274,5	276,2	276,2	46,37	46,47	46,34

Metodický list: Index starnutia vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku pripadajúci na 100 osôb v predproduktívnom veku.

Podľa metodiky ŠÚ SR sa do poproduktívneho veku zarátavajú muži vo veku 60 a viac a ženy 55 a viac, podľa metodiky EÚ sú to všetky osoby vo veku 65 a viac.

Zdroj: ŠUSR

3.3 Demografická analýza a prognóza mesta Bratislava

Úvod

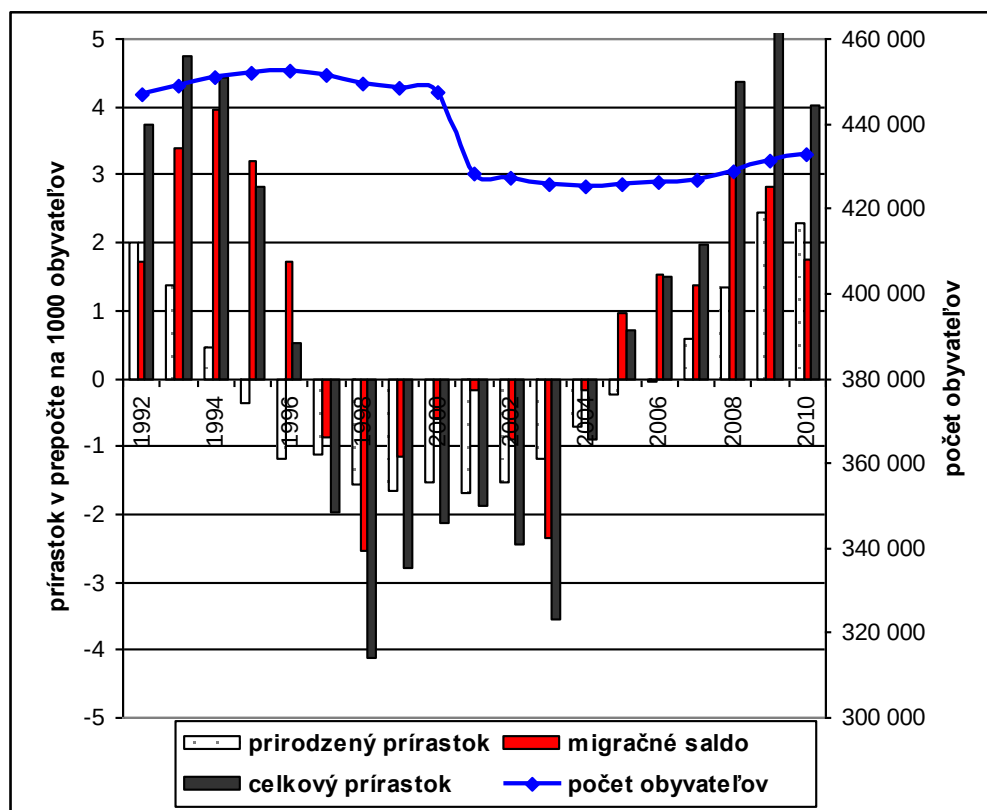
Dôležitou súčasťou akéhokoľvek rozvojového dokumentu na národnej, regionálnej aj lokálnej úrovni je analýza a prognóza demografického vývoja populácie príslušného územného celku. Vplyv demografického vývoja na vývoj regiónov a sídiel je nesporný. Tak, ako ovplyvňuje demografický systém systémy ostatné (sociálny, ekonomický), tak vplýva vývoj ostatných systémov na systém demografický. Demografický vývoj má preto svoje pevné miesto aj v strategických sektorových dokumentoch typu „komunitný plán“ obce. Obyvateľstvo predstavuje primárny determinant sociálno-ekonomického rozvoja každého regiónu a mesta. Demografický vývoj v súčasnosti výrazne ovplyvňuje celospoločenský vývoj. Platí to na národnej, ale aj komunálnej úrovni. Na zreteli netreba mať iba ekonomické, ale aj sociálne aspekty (Bleha a Vaňo 2007). Práve tie sú dôležité z hľadiska komunitného plánu sociálnych služieb. Pokiaľ pri niektorých častiach strategických plánov možno výsledky demografických prognóz aspoň čiastočne obísť a využiť ich iba sčasti, pri komunitnom plánovaní ide v podstate o primárny zdroj dát a poznatkov, z ktorého sa toto plánovanie odvíja. V tejto časti komunitného plánu je špeciálna pozornosť venovaná doterajšiemu vývoju a prognóze tých demografických ukazovateľov, ktoré priamo a nespochybniteľne ovplyvnia vývoj v sociálnej sfére a ktoré je priam nevyhnutné v opatreniach zohľadňovať. Ide predovšetkým o populačnú dynamiku a zmeny vo vekovej štruktúre obyvateľstva, predovšetkým starnutie populácie a jeho budúci vývoj.³⁴

3.3.1 Dynamika populácie Bratislavy v období 1992 – 2010

Dynamika obyvateľstva priamo vplýva na jeho vekovú štruktúru, pričom platí samozrejme aj opačná relácia. Ak pretrváva nejakú dobu nižšia pôrodnosť, prejaví sa to na vekovej štruktúre. Zvyšovanie strednej dĺžky života zasa pôsobí na starnutie populácie zhora. V istom časovom posune sa táto deformácia (menšie počty obyvateľov) prejaví na pôrodnosti, keďže počty potenciálnych matiek – rodičiek sú nižšie. V Bratislave vplýva na celkovú dynamiku vo veľkej miere aj migrácia, značne intenzívnejšie ako na úrovni okresov, krajov či Slovenska.

Na obrázku 1. je vývoj základných ukazovateľov dynamiky obyvateľstva mesta v približne posledných dvoch dekádach. Podobne ako ostatné populácie, aj Bratislava zaznamenala razantné zmeny vo vývoji. Možno hovoriť o troch základných etapách vývoja po roku 1989, keď skončilo dlhotrvajúce obdobie plánovitého populačného rastu mesta. Socialistický vývoj zanechal na populácii mesta demografické „stopy“, ktoré sa prejavili po roku 1989 a prejavajú sa aj v budúcnosti (predovšetkým efekt nevyrovnanej vekovej štruktúry). Prudký pokles plodnosti (po predošlom pozvoľnom poklese) spôsobil rýchly prechod prirodzeného úbytku do záporných čísel. Bratislava je určitou pionierskou populáciou v rámci Slovenska z hľadiska zmeny reprodukčného správania, keď už pred rokom 1989 patrila k značne podpriemerným z hľadiska počtu detí narodených jednej matke (tzv. úhrnná plodnosť).

³⁴ V tejto demografickej analýze a prognóze sú čiastočne využité analýzy z Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Bratislava, vybrané údaje sú však aktualizované, analytické časové rady sú predĺžené.

Obrázok 1. Vývoj základných ukazovateľov dynamiky

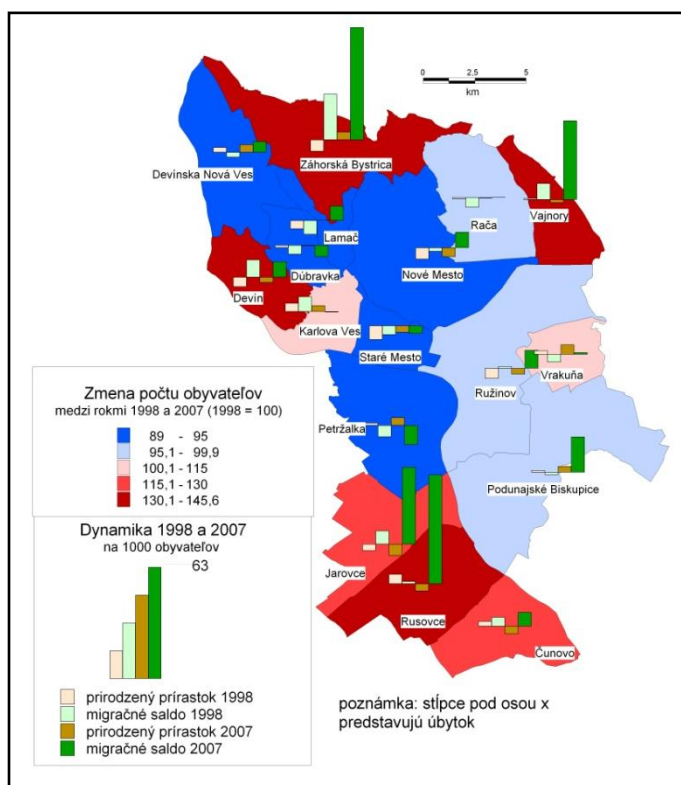
Zdroj: ŠÚ SR, Bilancia pohybu 1998 – 2010

V druhej polovici 90. rokov sa k prirodzenému úbytku pridružil úbytok z migrácie, ktorý z veľkej miery spôsobili nastolené suburbanizačné tendencie. Rok 1996 predstavuje zlomový bod, keď počet obyvateľov mesta dosiahol historicky najvyššiu hodnotu (452 288) a následne klesal až do roku 2004. Prepad po roku 2001 je dôsledkom cenzu z roku 2001.³⁵ Posledné obdobie vykazujú migrácia i prirodzený prírastok opätovný prechod do kladných čísel. Pri relatívne stabilnom počte zomrelých (okolo 4 tisíc ročne), mierne stúpol počet narodených (v roku 2005 opäť presiahol hranicu 4 tisíc). Toto je dôsledkom zvýšenia plodnosti žien a zároveň tým, že sú v reprodukčnom veku o niečo početnejšie ročníky. Hoci nemožno hovoriť o výraznom prírastku obyvateľstva, domnievame sa, že ide o začiatok novej etapy, ako naznačuje prognóza obyvateľstva (viď. nižšie). V tejto súvislosti je dôležité pripomenúť, že plodnosť bratislavských žien na prelome milénia bola menej ako 1 dieťa na jednu ženu (0,95 v rokoch 2001 aj 2002), pričom v dlhodobom pohľade je potrebná hodnota 2, aby nedošlo k poklesu obyvateľstva (pri neexistencii migrácie). V poslednom období nastáva síce nepatrný, ale v rámci Slovenska nadpriemerný nárast úhrnnej plodnosti (1,17 v roku 2007). Súvisí s rekuperáciou pôrodov. O čo viac, rýchlejšie a intenzívnejšie odkladali potenciálne bratislavské matky (prvé) pôrody v 90. rokoch, o to intenzívnejšie ich teraz realizujú. S tým súvisí ďalší nárast ich priemerného veku,

³⁵ Tento neprirodzený zlom indikuje nepresnosti zapríčinené viacerými faktormi – nepresná evidencia migrácie, v cenzu sa značný podiel ľudí neprihlási a iné. Na druhej strane, mnohí obyvatelia žijúci v suburbanizovanej zóne sú stále prihlásení na trvalý pobyt v hlavnom meste. Osobitnú kapitolu predstavuje prítomné obyvateľstvo s trvalým pobytom inde (cezpoľní pracovníci, zahraniční pracovníci, študenti). Zlepšenie evidencie by Bratislave pomohlo výraznejšie ako iným územiám v SR, keďže tu je spomínaný problém najvypuklejší. Výsledky cenzu 2011 boli v čase prípravy tohto komunitného plánu v procese pracovania, preto sa s nimi nenarába.

v roku 2007 dokonca prekročil hranicu 30 rokov, kým podľa výpočtov Šprochu (2008) je priemer miest SR 27,1 a vidieka iba 25,1 roka. Toto nie je prekvapujúce, Bratislava sa aj v ďalších indikátoroch javí ako viac „liberálna“, viac demograficky blízka západoeurópskym populáciám, od ktorých sa v zásade už ani nelíši. Súvisí to o. i. aj s vyšším podielom vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov žijúcich v meste, ktorých priemerný vek pri narodení dieťaťa a pri sobáši je tradične vyšší.

Naopak, neplatí celkom, že by sa vysokoškolsky vzdelaným narodilo relatívne viac detí mimo manželstva. Ako dokladuje Šprocha, v roku 2007 sa mimo manželstva narodilo v Bratislave 24,6 %, čo je pod priemerom miest SR (29,2 %) i SR ako celku (28,8 %).

Obrázok 2. Dynamika obyvateľstva podľa mestských častí

Zdroj: ŠÚ SR, Bilancia pohybu 1998-2007

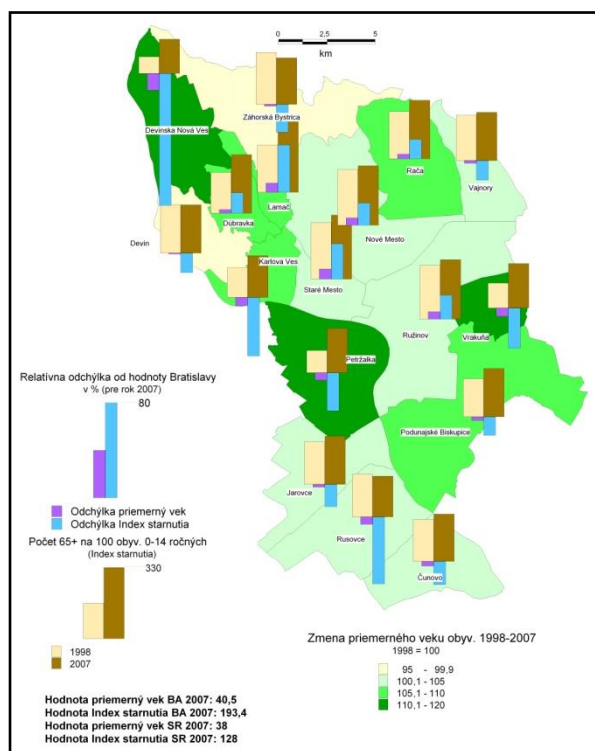
Obrázok 2 zreteľne naznačuje, že dynamika obyvateľstva je celkovo heterogénna. Analyzovaná kartograficky bola dekáda 1998 – 2007, rozdiely zostali zachované aj v ďalšom období po roku 2007. S výnimkou Karlovej Vsi svoje obyvateľstvo získali za toto obdobie iba „vidiecke“ časti Bratislavy. Existuje tu zrejmý súvis so suburbanizačnými tendenciami, aj keď nie v administratívnom slova zmysle. Celkovo, dynamika je vyššia v druhom skúmanom roku (2007), a na zmenu počtu obyvateľov vplýva hlavne migrácia, menej už rozdiel medzi pôrodmi a úmrtiami (prírodný prírastok). Najvýraznejší pokles počtu obyvateľov o viac ako 5% zaznamenali Devínska Nová Ves, Nové Mesto, Lamač, Dúbravka a Petržalka.

3.3.2 Doterajší vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva Bratislavy

Vývoj vekového zloženia obyvateľstva je pre ciele a stratégie komunitných plánov tým najdôležitejším aspektom. Dobrú výpovednú schopnosť z hľadiska hodnotenia vekovej štruktúry majú viaceré ukazovatele, medzi inými priemerný vek a index starnutia (počet 65-ročných a starších na 100 obyv. 0-14 ročných).

Priemerný vek populácie Bratislavy dosiahol v roku 2010 hodnotu bežmála 41 rokov a index starnutia sa prehupol cez hodnotu 200 obyvateľov vo veku 65 a viac rokov v prepočte na 100 obyvateľov vo veku 0-14 rokov. Znamená to, že počet poproduktívnych obyvateľov je už dvakrát vyšší ako počet detí. Zreteľné sú rozdiely v hodnotách priemerného veku a indexu starnutia mužov a žien. Kým u mužov v roku 2010 dosahoval priemerný vek hodnotu 39,15 roka, u žien to bolo 42,56 roka. Index starnutia u mužov dosahoval viac ako 2-krát nižšiu hodnotu v porovnaní s hodnotou u žien (127 a 276), vzhľadom na oveľa vyššie zastúpenie žien vo vyššom veku (mužská nadúmrtnosť). Vyrovňovanie sa s problémom starnutia je tak oveľa viac problémom ženskej populácie, vo veku nad 80 rokov je počet žien dva a viackrát vyšší ako počet mužov.

Obrázok 3 zobrazuje proces starnutia populácie v dekáde 1996 – 2007 na úrovni mestských častí, pričom do roku 2010 sa rozdiely medzi mestskými časťami zásadnejšie nezmenili, kontinuálne pokračuje proces rastu priemerného veku vo všetkých mestských častiach, aj keď s odlišnými tempami tohto rastu. Obrázok dokladuje, že aj z pohľadu vekového zloženia sa mestské časti výrazne navzájom líšia.

Obrázok 3. Vývoj vekového zloženia podľa mestských častí
Zdroj: ŠÚ SR, Bilancia pohybu 1998 – 2007

3.3.3 Vstupné predpoklady demografickej prognózy Bratislavy do roku 2025

Budúci demografický vývoj jednoznačne ovplyvní sociálno-ekonomický rozvoj z viacerých hľadísk, predovšetkým z hľadiska početnosti a štruktúry pracovnej sily, z hľadiska prílevu sociálne stratifikovaných migrantov a zároveň odchodu migrantov, vrátane úniku mozgov (brain drain).

Plodnosť populácie Bratislavy, ako bolo naznačené vyššie, má svoje špecifiká. Plodnosť by sa mala zvýšiť v Bratislave na 1,32 dieťaťa na jednu matku v roku 2020, s predpokladom ďalšieho nárastu po roku 2020. To je výrazne pod slovenským priemerom, ktorý narastie na približne 1,6.

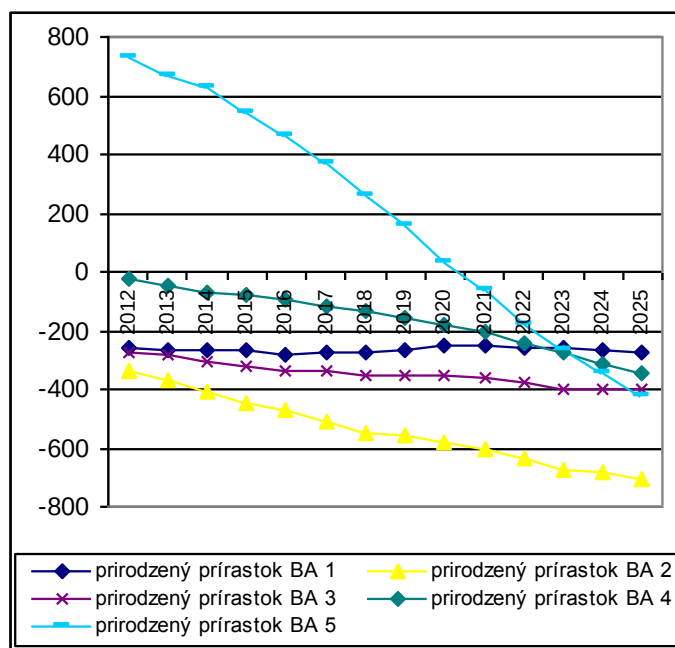
Napriek nárastu plodnosti a rekuperácii („návrat“ k odloženým pôrodom) pôrodov, Bratislava ako populácia s „najmestskejším“ charakterom v SR sa nebude vymykať z klasickej šablóny (nižšia plodnosť, väčšia bezdetnosť a jednodetnosť v mestskom prostredí). Vyšší ako priemer zostane aj priemerný vek matky pri prvom pôrode. Viac bežné budú pôrody matiek starších ako 35 i 40 rokov. Plodnosť bude výrazne pod dlhodobou zápornou hodnotou 2 deti na jednu matku.

Nádej na dožitie (stredná dĺžka života) sa bude ďalej zvyšovať a zostane celkom logicky nad priemerom Slovenska i väčšiny urbanizovaných území. U mužov sa zvýši do roku 2025 v jednotlivých okresoch Bratislavy na 74,8 až 75,9 roka (Slovensko 74,39), u žien na 80,76 až 81,60 roka (Slovensko 80,51), aj keď sa regionálne rozdiely a náskok okresov s najpriaznivejšou úmrtnosťou o niečo zníži.

Veľký význam z hľadiska celkového populačného vývoja má a bude mať migrácia. Okrem vnútromestskej migrácie bude zohrávať významnú úlohu aj vonkajšia migrácia Bratislavy. Bratislava by migráciou mala obyvateľstvo získavať, pričom sa predpokladá aj pomerne výrazný nárast zahraničnej imigrácie do Bratislavy. Ku koncu prognózovaného obdobia by migračný zisk mal presahovať tisíc obyvateľov ročne. Je však nevyhnutné zdôrazniť, že migrácia je komponent so značnou mierou neurčitosti pri jej prognózovaní.

3.3.4 Základné výsledky demografickej prognózy Bratislavy do roku 2025

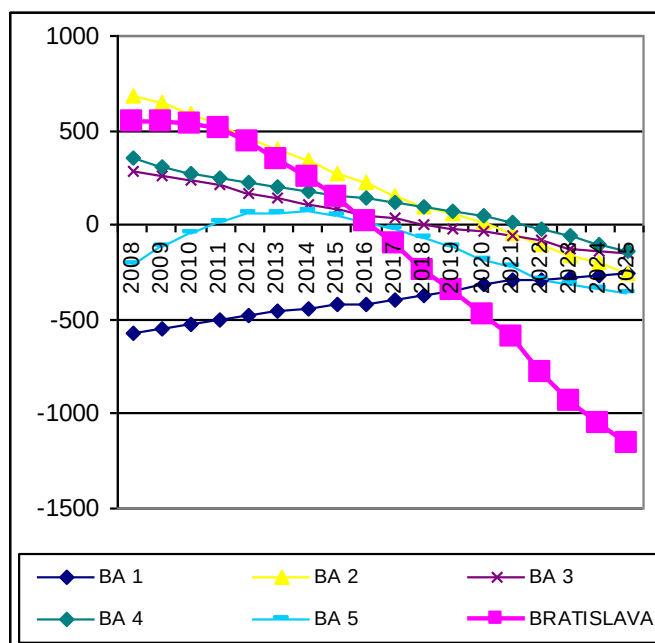
Hlavné výsledky demografickej prognózy predstavujú počty udalostí (narodení, zomrelí), vývoj počtu obyvateľov a vývoj vekovej štruktúry. Predovšetkým vývoj vekovej štruktúry je dôležitým z hľadiska komunitného plánu sociálnych služieb. Očakáva sa pokles počtu narodených vo všetkých bratislavských okresoch, najvýraznejšie v okrese Bratislava 5 (viac ako dvojnásobne), pretože tu bude zaznamenaný najväčší pokles počtu potenciálnych matiek, napriek nárastu relatívnej plodnosti (na jednu matku). Naopak, počet každoročne zomrelých obyvateľov napriek nárastu strednej dĺžky života bude stúpať, pretože v populácii bude čoraz väčšie zastúpenie starších obyvateľov, ktorí sú viac vystavení riziku úmrtia. Logickým vyústením je výrazný pokles prirodzeného prírastku, resp. prehlbenie prirodzeného úbytku (obrázok 4).

Obrázok 4. Prirodzený prírastok podľa obvodov (narodení – zomrelí) do roku 2025

Zdroj: Bleha a Vaňo 2008, vlastné spracovanie

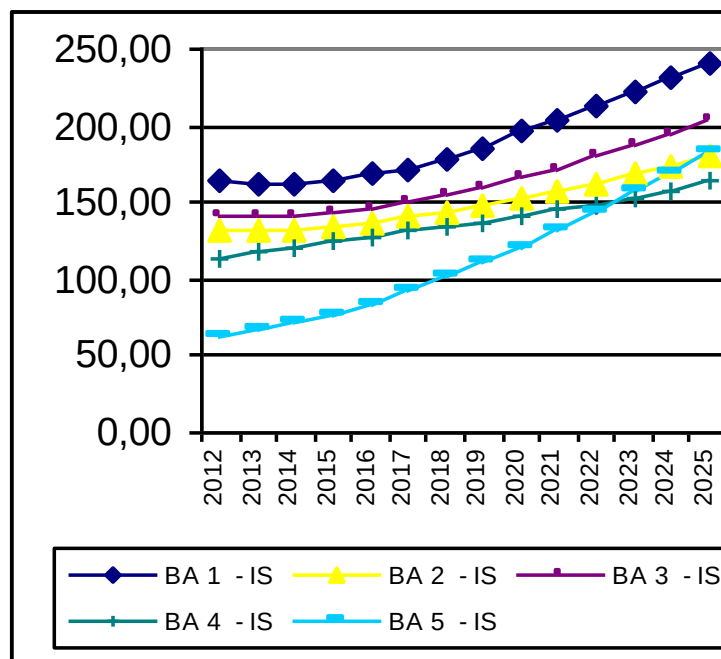
Celkový prírastok je zobrazený na obrázku 5. Straty z prirodzeného prírastku podľa predpokladov bude kompenzovať migrácia, avšak iba čiastočne. Už o niekoľko rokov bude celkový prírastok nahradený celkovým úbytkom, keď zisky z migrácie nedokážu kompenzovať čoraz vyšší prirodzený úbytok.

Obrázok 5. Celkový prírastok (prirodzený prírastok a migrácia) do roku 2025

Zdroj: Bleha a Vaňo 2008, vlastné spracovanie

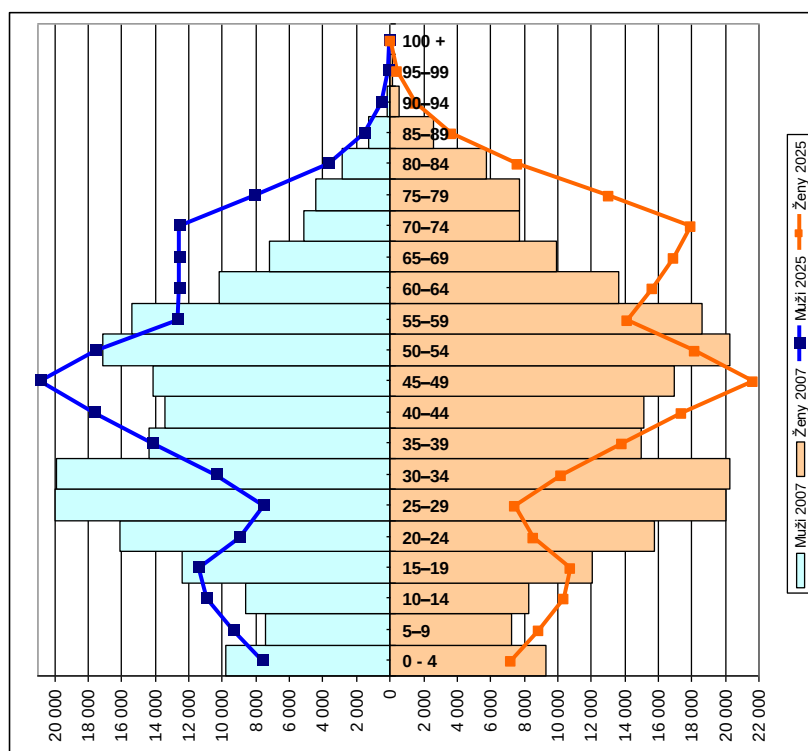
Signifikantné zmeny prekoná v budúcnosti aj veková štruktúra. Tieto zmeny z hľadiska sociálnych a ekonomických konzekvencií budú skôr negatívne. Dôjde k jednoznačnému a nezvratnému starnutiu populácie Bratislavy, a to všetkých jej subpopulácií (okresov, mestských častí). Dôjde k výraznému nárastu zastúpenia obyvateľov starších ako 65 rokov v pomere k obyvateľov 0-14 ročným (index starnutia), i k nárastu priemerného veku obyvateľstva. Rýchlo bude starnúť najmä populácia okresu Bratislava 5, kde sa pomer 65 a starších ku 0-14 ročným zvýši viac ako trojnásobne. Z hľadiska starnutia dôjde k určitej homogenizácii, približovaniu sa okresov Bratislavy navzájom. Bratislava bude patriť k najstarším populáciám v rámci Slovenska. Nárast indexu starnutia je zobrazený na obrázku 6.

Obrázok 6. Index starnutia do roku 2025 (65r. a starší na sto obyvateľov 0-14 ročných)

Zdroj: Bleha a Vaňo 2008, vlastné spracovanie

Na obrázku 7 je zobrazená veková pyramída Bratislavy v rokoch 2007 a 2025. Poukazuje na značnú nevyrovnanosť vekového zloženia. Posun značne veľkostne odlišných kohort do vyššieho veku spôsobí nerovnomerný vývoj zastúpenia detskej zložky i poproduktívnej zložky. Úplne nespochybniteľný bude nárast zastúpenia seniorov. Títo obyvatelia (súčasní 50-nici a 60-nici) v Bratislave žijú a drvivá väčšina z nich v Bratislave aj zostarne, pričom sa dožijú signifikantne viac rokov ako generácia ich rodičov. To spôsobí, že podiel seniorov starších ako 65 rokov dosiahne v roku 2025 takmer 24%, to znamená celá štvrtina populácie bude v seniorskom veku. Ich absolútny počet sa oproti súčasnému stavu približne zdvojnásobí. Veľmi výrazne sa zvýši aj počet tzv. najstarších starých (oldest old), kde sa uvádza hranica 80, niekedy 85 rokov. Ak zoberieme do úvahy hranicu 85 rokov, ich počet sa zvýši približne o 65% a takýchto seniorov bude v Bratislave už okolo 8 tisíc. Osemdesiatnikov, deväťdesiatnikov a starších bude v Bratislave už takmer 20 tisíc, pričom ide o obyvateľov s najvyššou potrebou zdravotnej a sociálnej starostlivosti.

Obrázok 7. Veková štruktúra mesta Bratislava , porovnanie 2007 a 2025

Zdroj: Bleha a Vaňo 2008, ŠÚ SR 2008

Zhrnutie

Bratislava predstavuje z demografického hľadiska jednu z najzaujímavejších populácií v rámci Slovenska. Masívny socialistický vývoj s veľkými imigračnými vlnami, v rámci Slovenska extrémne hodnoty plodnosti i strednej dĺžky života, značne nevyrovnaná veková štruktúra, masívna suburbanizácia a zároveň veľký záujem o bývanie v meste najmä z hľadiska pracovnej migrácie, to sú len niektoré aspekty vystihujúce demografický vývoj Bratislavy.

Bratislava bude v najbližších dekádach starnúť, bude sa zvyšovať počet i podiel seniorov, priemerný vek sa výrazne zvýši. Zastúpenie dôchodcov sa zdvojnásobí a v horizonte približne 30 rokov mesto čaká ďalší „nástup“ detí silnej imigračnej vlny (terajší približne 25-35 roční) do dôchodkového veku. K nim sa pridružia ďalší obyvatelia, ktorí sa teraz do mesta prisťahujú a kvázi populáciu omladzujú, v budúcnosti však o to väčšou mierou prispievajú k starnutiu (zo stredu vekovej pyramídy smerom nahor). V rámci prognózy komponentov ide o fakt, ktorý možno považovať viac-menej za nespochybniteľný a bude nevyhnutné sa na ňu pripraviť najmä v sociálnej a zdravotnej sfére.

4 ANALÝZA SWOT

Analýza SWOT je analýza vnútorných silných a slabých stránok v súvislosti s vonkajšími príležitosťami a hrozbami v oblasti sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy.

Tabuľka č. 30

SILNÉ STRÁNKY (STRENGTHS - S)	SLABÉ STRÁNKY (WEAKNESSES - W)
<u>K SOCIÁLNYM SLUŽBÁM VŠEOBECNE:</u> - aktívne náboženské obce pôsobiace v rôznych oblastiach života, - centrum kultúry s množstvom rozmanitých činností, aktivít vrátane alternatívnych kultúrnych prúdov, - činnosť špecializovaných verejných aj neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, - dopravná dostupnosť všetkými typmi bežných dopravných prostriedkov, - finančná dostupnosť sociálnych služieb, - komunitné plánovanie sociálnych služieb s legislatívnou podporou, - nastavenie na podporu a rozvoj služieb, - postavenie hlavného mesta – sídlo ústredných štátnych orgánov, vyšší územný celok, - ústretový vzťah predstaviteľov mesta k všetkým skupinám obyvateľov, - protikorupčné minimum, - rozmanitá náboženská a národnostná štruktúra obyvateľov - tolerancia, - rôznorodosť flóry a fauny, primerané životné prostredie vrátane chránených krajinných území, - sídlo špecializovaných zdravotníckych zariadení a dostupnosť rôznych typov zdravotníckych služieb, - sídlo vedeckých a výskumných inštitúcií, vysokých škôl a univerzít, - spĺňanie kvalifikačných predpokladov zamestnancov sociálnych služieb, - vysoká vzdelanostná úroveň obyvateľov, - zemepisná poloha na hranici troch štátov, - zohľadňovanie a realizácia potrieb občanov hlavného mesta	<u>K SOCIÁLNYM SLUŽBÁM VŠEOBECNE:</u> - časové obmedzenie niektorých aktivít trvaním grantov, - dlhodobý historicky rozvoj mesta len na ľavom brehu rieky, - finančné ohodnotenie sociálnych pracovníkov a zamestnancov, - fluktuácia pracovníkov v sociálnej oblasti, - legislatívna nestabilita a časté zmeny pomenovaní sociálnych služieb, - nedostatočná informovanosť o poskytovateľoch sociálnych služieb na riešenie krízových situácií, - nedostatočná terénna práca, resp. podpora MVO na jej uskutočňovanie, - nedostatok informácií o využití finančných prostriedkov z rôznych verejných zbierok, - neexistujúca kontinuálna koncepcia rozvoja sociálnych služieb, - neexistujúca sieť sociálnych služieb a prevencie vzniku krízových situácií, najmä finančné poradenstvo / hypotéky, rozličné typy nevýhodných pôžičiek, vzdelávanie a pomoc pri finančnej gramotnosti, poradenstvo v oblasti zamestnanosti - uchádzanie sa o prácu, rozviazanie pracovného pomeru a pod., - neexistujúce prepojenie siete sociálnych služieb, prílišná atomizácia služieb, - nekoncepčné vybavovanie klientov, direktívne správanie sa sociálnych pracovníkov, úradnícky prístup, - nepostačujúce ubytovacie kapacity pre migrantov, - neprehľadný systém soc. služieb na území hl. mesta, - nízka finančná podpora štátu pre soc. služby, - obmedzené finančné zdroje na sociálne služby, - rôznorodý geografický reliéf mesta,

SILNÉ STRÁNKY (STRENGTHS - S)	SLABÉ STRÁNKY (WEAKNESSES - W)
<u>POĎĽA DRUHU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB:</u> 1) <u>Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok pre uspokojovanie základných životných potrieb:</u> - existencia nízkoprahových denných centier, - existencia ubytovní a krízových centier, - nízky počet marginalizovaných skupín, - aktívne náboženské obce pôsobiace v rôznych oblastiach života, - pôsobenie sociálnych pracovníkov a občianskych združení v ubytovniach a v krízových centrách 2) <u>Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:</u> - aktívne náboženské obce pôsobiace v rôznych oblastiach života, - pôsobenie sociálnych pracovníkov a občianskych združení v ubytovniach a v krízových centrách 3) <u>Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:</u> - aktívne náboženské obce pôsobiace v rôznych oblastiach života, - aktívni seniori 4) <u>Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:</u> - vysoký počet potenciálnych klientov využívajúcich službu 5) <u>Podporné služby:</u> - aktívni seniori	- syndróm NIMBY – neakceptácia niektorých typov služieb v blízkosti svojho bydliska <u>POĎĽA DRUHU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB:</u> 1) <u>Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok pre uspokojovanie základných životných potrieb:</u> - koncepcia riešenia bezdomovectva, - krátka doba pobytu v krízových centrách, - nedostatočné kapacity v nocľahárňach, - nedostatok nájomných bytov pre osamelých rodičov s deťmi, rodiny s deťmi bez prístrešia 2) <u>Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:</u> - nedostatok zariadení a služieb na podporu rodiny s deťmi 3) <u>Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:</u> - absencia komunitného centra pre ŤZP a ich rodiny, - chýbajú špecializované zariadenia pre závislých alkoholikov, - nedostatočné služby pre občanov s duševnými poruchami a chorobami vrátane ich právnej, spoločenskej ochrany a evidencie, - nedostatočné využívanie potenciálu existujúcich zariadení k otvorenej práci v miestnej komunite – uzavretosť zariadení, - nedostatočné zabezpečenie požičiavania kompenzačných pomôcok, - úprava prostredia pre zmyslovo postihnutých občanov v MHD, napr. hlásenie zastávok, rôzne umiestnenie otvárania dverí a pod. 4) <u>Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:</u> - absencia krízového dispečingu, - neexistujúca sociálna služba s použitím telekomunikačných technológií 5) <u>Podporné služby:</u> - neexistujúce integračné centrum

PRÍLEŽITOSTI (OPPORTUNITIES - O)	OHROZENIA (THREATS - T)
<u>K SOCIÁLNYM SLUŽBÁM VŠEOBECNE:</u> - bezpečnejšie prostredie - prevencia úrazov seniorov a detí, a to vytypovaním a označením miest, kde je najčastejší výskyt úrazov, - dostavba, sanácia a debariérizácia verejných WC, označenie ich lokality v MČ, - grantové programy podporujúce MVO, - holistický prístup pri riešení konkrétneho klienta – snaha o čo najväčšiu sebestačnosť, - možnosti využitia objektov a priestorov v majetku mesta na aktivity pre jednotlivé cieľové skupiny, - rovnomerné rozloženie sociálnych služieb na území hl. mesta a poskytovanie niektorých služieb v prostredí, kde sa problém vyskytuje, - viaczdrojové financovanie sociálnych služieb, - vydanie a distribúcia informačných bulletinov, - vytvorenie siete sociálnych služieb za účasti verejných a neverejných poskytovateľov <u>POĎĽA DRUHU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB:</u> <u>Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok pre uspokojovanie základných životných potrieb:</u> - budovanie nájomných bytov, - koncepcia bezdomovectva, - podpora a vytváranie nízkoprahových centier <u>Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:</u> - budovanie detských ihrísk s dohľadom, - podpora a vytváranie nízkoprahových centier, - zriadenie detských jasí <u>Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálne situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:</u> - zriadenie sociálnych služieb pre autistov po ukončení vzdelávania - dospelí autisti, - zriadenie špecializovaného centra pre občanov s duševnými ochoreniami, - zriadenie záchytky a špecializovaného zariadenia pre osoby závislé na alkohole – ŤZP a občania v seniorskom veku, - zriadenie ZOS v spolupráci s MČ, - rozširovanie kapacít služieb	<u>K SOCIÁLNYM SLUŽBÁM VŠEOBECNE:</u> - anonymita obyvateľov, - časté zmeny v legislatíve, - nárast sociálnej izolácie občanov hl. mesta SR, - nedostatok finančných prostriedkov na prevenciu v sociálnej oblasti, - nedostatok sociálnych služieb <u>POĎĽA DRUHU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB:</u> <u>Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok pre uspokojovanie základných životných potrieb:</u> - obava verejnosti z blízkosti zariadenia sociálnej služby – neochota prijať inakosť <u>Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:</u> - nedostatok odborných terénnych sociálnych pracovníkov pôsobiacich pri mládežníckych skupinách ohrozených sociálnou patológiou <u>Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:</u> - zvyšujúci sa počet osamelých občanov odkázaných na sociálne služby <u>Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:</u> - nedostatok finančných zdrojov na podporu udržateľnosti služby <u>Podporné služby:</u> - nízka informovanosť o možnostiach využitia služieb

PRÍLEŽITOSTI (OPPORTUNITIES - O)	OHROZENIA (THREATS - T)
4) <u>Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:</u> - budovanie spolupráce s prosperujúcimi firmami na území hl. mesta SR, - zriadenie dispečingu krízovej intervencie 5) <u>Podporné služby:</u> - podpora a rozvoj odľahčovacej služby - zriadenie integračného centra	

5 URČENIE CIEĽOV A PRIORÍT ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V HLAVNOM MESTE SR BRATISLAVE

V úvodnej časti tejto kapitoly sú uvedené ciele, priority, opatrenia a aktivity pre oblasť sociálnych služieb, zariadení sociálnych služieb, ktoré vyplývajú zo strategických dokumentov hlavného mesta SR Bratislavy.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2010 až 2020

Globálny cieľ:

Trvalo zvyšovať kvalitu života všetkých a rozvíjať ľudský potenciál v meste smerom k znalostnej spoločnosti ako základného predpokladu progresívneho rozvoja mesta; rozvíjaním bývania, sociálneho zázemia, služieb a príležitostí pre aktívny občiansky život dosiahnuť, aby sa Bratislava stala prítiahlivým, otvoreným a vitálnym mestom so všetkými podmienkami pre aktívny a zaujímavý život.

Strategické ciele:

- C.1. prispievať k tvorbe priaznivých životných podmienok pre rodiny s deťmi, ale aj pre seniorov, usilovať sa o zblížovanie a výmenu skúseností medzi generáciami;
- C.3. napomáhať rozvoju komunit a zapájaniu sa občanov do aktivít záujmových, spoločenských a občianskych organizácií;
- C.4. uskutočňovať programy, ktoré prispievajú k budovaniu Bratislavy ako „zdravého mesta“, podporujúceho zdravý životný štýl;
- C.6. napomáhať dôstojnému životu aj pre nízkoprijemné a inak sociálnym vylúčením ohrozené skupiny obyvateľov;
- C.7. spoluprácou rodiny, občianskej spoločnosti a vzdelávacích inštitúcií trvalo zvyšovať kvalitu výchovy a vzdelávania v meste a prispievať k rozvoju multikultúrnej a tolerantnej spoločnosti;

Opatrenia:

C.I.b) rozširovanie a skvalitnenie služieb pre rodiny s deťmi s cieľom napomáhať zosúladieniu pracovných a rodinných funkcií členov rodiny:

- prieskum potrieb v spolupráci so zamestnávateľmi a mimovládnyimi organizáciami (napr. materské centrá);
- formulácia a uskutočnenie opatrení v spolupráci s mestskými časťami, ktorými sa doplnia chýbajúce služby.

C.II) Politika podpory mimovládnych organizácií.

Mesto rozšíri grantovú politiku podpory občianskych združení a mimovládnych organizácií. Zároveň bude vytvárať podmienky pre činnosť týchto organizácií tak, aby sa mohli aktívne zúčastňovať verejného života.

C.IV.d) iniciovanie odbornej diskusie a príprava koncepcie prevencie drogových závislostí:

- realizácia série verejných diskusií s odborníkmi v oblasti liečenia a prevencie látkových a nelátkových závislostí a zbieranie podnetov na prijatie zlepšení v legislatíve a praktických oblastiach prevencie;
- iniciovanie (v spolupráci so zainteresovanými subjektmi) prijatia opatrení na úrovni štátu na predchádzanie drogových závislostí, pričom legitimita tejto iniciatívy vychádza z pozície Bratislavy v oblasti drogových deliktov;
- uskutočnenie a vyhodnotenie pilotných projektov v oblasti predchádzania a eliminácie drogových závislostí.

C.VI. Program rozvoja sociálnych služieb

„Mesto prijme komunitný plán sociálnej starostlivosti a v jeho rámci zvýši podporu terénnych a ambulantných sociálnych služieb s cieľom poskytovať čo najviac služieb občanom v rámci prirodzeného prostredia ich domovov a preferovať tieto služby pred umiestňovaním občanov do zariadení sociálnych služieb, ktorých kvalitu sa však rovnako bude snažiť zvyšovať.“

Opatrenia:

C.VI.a) komunitný plán sociálnych služieb

C.VI.b) posilňovanie terénnych a ambulantných služieb, vytváranie komplexných sietí služieb pre jednotlivé komunity (časti) mesta, personálne posilnenie terénnych služieb:

- spracovanie podrobného harmonogramu posilňovania terénnych služieb vychádzajúceho z analýz komunitného plánu sociálnych služieb;
- finančná príprava a realizácia harmonogramu posilňovania terénnych služieb;
- sledovanie spokojnosti s terénnymi a ambulantnými službami a uskutočňovanie korekcie plánu a harmonogramu.

C.VI.c) zlepšenie koordinácie mesta a samosprávneho kraja pri zabezpečovaní služieb krízovej intervencie pre ohrozené skupiny (bezdomovci, obe domáceho násillia a pod.):

- založenie akčnej pracovnej skupiny, zloženej zo zástupcov samosprávneho kraja, mesta, mestských častí a mimovládnych organizácií, ktorá bude pravidelne vyhodnocovať situáciu v oblasti krízovej intervencie, pripravovať návrhy na zlepšenie stavu;
- spracovanie, prijatie, realizácia a vyhodnocovanie harmonogramu nápravných a preventívnych opatrení na zlepšenie stavu v oblasti krízovej intervencie.

C.VI.d) prístavby a rekonštrukcie existujúcich zariadení prevádzkovaných mestom:

- spracovanie a schválenie harmonogramu skvalitňovania materiálneho a priestorového vybavenia existujúcich zariadení sociálnych služieb, vrátane ich debarierizácie a humanizácie, ktorý bude vychádzať z komunitného plánu sociálnych služieb;
- finančná príprava a realizácia harmonogramu skvalitňovania zariadení;
- zabezpečenie sledovanosti spokojnosti so stavom zariadení, zbieranie podnetov a uskutočňovanie permanentnej údržby.

C.VII. Mestské nájomné byty pre nízkopríjmové skupiny a pre mladé rodiny.

Mesto vytvorí koncepciu výstavby a prenájmu mestských nájomných bytov pre nízkopríjmové skupiny a pre mladé rodiny vrátane zdrojov a pravidiel financovania a túto koncepciu bude realizovať. Stanoví počet potrebných bytov, ich veľkostnú skladbu, umiestenie na území mesta a pravidlá pre ich prenájom.

Priority Bratislavy a programové ciele na roky 2011 – 2014

- posilniť otvorenosť, transparentnosť a efektívnosť samosprávy, viac informovať občanov, diskutovať s nimi a zvyšovať ich spoluúčasť na rozhodovaní,
- zvyšovať kvalitu života, najmä službami pre mladé rodiny a seniorov, budovaním nových športovísk a zvyšovať kvalitu mestského priestoru, čistotu a bezpečnosť.

V tomto dokumente je kladený dôraz na tvorbu kvality života, a to prostredníctvom:

- vytvárania lepších podmienok pre rodiny s deťmi,
- presadzovania myšlienky sociálneho mesta, priateľského k seniorom,
- posilňovania sociálneho komunitného plánovania,
- budovania kvality a sledovaním efektívnosti poskytovania sociálnych služieb,
- rozvíjania domácej opatrovateľskej služby, aby seniori mohli čo najdlhšie zostať doma vo svojom prirodzenom prostredí, ako aj zriadením asistenčnej tiesňovej linky,
- riešenia problémov nájomníkov v reštituovaných domoch v spolupráci so štátom a mestskou časťou Staré Mesto,
- pomáhania ohrozeným skupinám (bezdomovci, obeť domáceho násillia, ľudia s nízkymi príjmami).

5.1 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb v hlavnom meste SR Bratislave

Pri určovaní cieľov a priorít sociálneho rozvoja hl. m. SR Bratislavy a následne formulovaných opatrení a konkrétnych aktivít boli východiskom zistené skutočnosti z realizovaných analýz poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy, ako aj analýzy požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb – obyvateľov Bratislavy. Boli zohľadnené ich návrhy a námety vedúce k rozvoju existujúcich a k zriadeniu nových nedostatkových sociálnych služieb.

Navrhované smerovanie a rozvoj sociálnych služieb sú sformulované do 7 cieľov predovšetkým podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, ktoré rešpektujú základné smerovanie „Národných priorít rozvoja sociálnych služieb“, ktorým je: „Zabezpečenie práva občanov na sociálne služby, zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj nedostatkových sociálnych služieb alebo na rozvoj sociálnych služieb, ktoré v jednotlivých samosprávnych krajoch a obciach úplne chýbajú.“ a korešpondujú so štyrmi národnými prioritami, ktorými sú:

- podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb,
- rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom,
- zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb,
- vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb.

Zároveň nadväzujú na priority „Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v pôsobnosti BSK“, ktoré sa zameriavajú na:

- zabezpečenie nedostatkových sociálnych služieb,
- zabezpečenie kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- zabezpečenie informovanosti,
- sieťovanie sociálnych služieb.

Nižšie uvedené priority, opatrenia a konkrétne aktivity sú konsenzom medzi požiadavkami a návrhmi poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb na jednej strane a možnosťami (materiálnymi, finančnými a personálnymi) hl. m. SR Bratislavy na strane druhej.

5.2 Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach

CIEĽ Prevenca a predchádzanie sociálnej exklúzie a pomoc a podpora pri riešení obtiažnych a krízových životných situácií						
P.č.	Priorita	Opatrenie	Aktivita	Časový harmonogram	Finančné zdroje	Poznámka
1.	A. Podpora poradenstva a prevencie	A1 Skvalitňovanie spolupráce s poskytovateľmi sociálnych služieb	A1.1 Pravidelná spolupráca s jednotlivými poskytovateľmi sociálnych služieb vrátane MVO a cirkví	2013 – 2018	VZ	
			A1.2 Poradenská činnosť zameraná na konkrétne riešenie problémov klienta	2013 – 2018	VZ + spolupráca s NP	
2.	B. Pomoc ľuďom ohrozeným sociálnou exklúziou	B1 Rozširovanie ubytovacích možností	B1.1 Výstavba nájomných bytov a bytov nižšieho štandardu	2013 – 2014	ŠFRB + VZ	
			B1.2 Zvýšenie kapacity prechodných ubytovacích zariadení	2018	VZ+ dotácie zo ŠR	
		B2 Rozvoj sociálnych služieb na uspokojovanie základných životných potrieb	B2.1 Podpora pri zriaďovaní nízkoprahového denného centra	2013 – 2015	VZ+ dotácie zo ŠR + spolupráca s MČ + NP	
			B2.2 Poskytovanie služieb na uspokojovanie základných životných potrieb (hygiena, jedlo, ošatenie)	2013 – 2018	VZ + spolupráca s NP	
			B2.3 Rozvoj kapacít nocľahární	2013 – 2014	VZ + dotácie zo ŠR + spolupráca s MČ + NP	
			B2.4 Zriadenie domova na pol ceste	2014	VZ + dotácie zo ŠR + BSK + spolupráca s NP	
			B2.5 Zriadenie útulku	2015	VZ + dotácie zo ŠR + BSK + spolupráca s NP	

CIEĽ						
Prevenca a predchádzanie sociálnej exklúzie a pomoc a podpora pri riešení obtiažnych a krízových životných situácií						
P.č.	Priorita	Opatrenie	Aktivita	Časový harmonogram	Finančné zdroje	Poznámka
3.	C.	C1	C1.1	2013 – 2018	VZ	
			C1.2	2014 – 2018	VZ	

Vysvetlivky:

VZ - vlastné zdroje

NP - neverejný poskytovateľ

ŠFRB - štátny fond rozvoja bývania

ŠR - štátny rozpočet

MČ - mestská časť

BSK - Bratislavský samosprávny kraj

5.3 Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

CIEĽ						
Vytvorenie priaznivých životných podmienok pre rodiny s deťmi						
P.č.	Priorita	Opatrenie	Aktivita	Časový harmonogram	Finančné zdroje	Poznámka
1.	A	A1	A1.1 Zriadenie a podpora detských jasí	2018	VZ + MČ	
			A1.2 Pomoc rodinám ohrozených chudobou a ich podpora pri riešení konkrétnych problémov, napr. bývanie, výchova detí a pod.	2013 – 2018	VZ	
		A2	A2.1 Zriadenie nízkoprahového denného centra pre deti a rodinu	2013 + 2016	VZ + dotácie zo ŠR	
			A2.2 Sústavná podpora poskytovateľom nízkoprahových služieb pre deti a mládež ohrozenú nežiaducimi vplyvmi	2013 – 2018	VZ	
		A3	A3.1 Finančná podpora vzdelávacích, kultúrnych a športových potrieb detí - projekt Mnohodetné rodiny	2013 – 2018	VZ	
		A4	A4.1 Spracovanie samostatného prieskumu pre stanovenie potreby služieb na podporu rodiny s deťmi na území hl. m. SR Bratislavy v spolupráci s mestskými časťami a BSK	2013 – 2014	VZ	
2.	B Rozvoj prevencie	B1	B1.1 Rozširovanie a podpora materiálno-technického zabezpečenia materských centier	2014 – 2018	VZ	
			B1.2 Vytýpovanie a poskytnutie vhodných voľných priestorov a ich bezplatné poskytovanie, resp. za nízke - symbolické nájomné, pre centrá pre rodinu a deti	2016	VZ+MČ	

CIEĽ Vytvorenie priaznivých životných podmienok pre rodiny s deťmi						
P.č.	Priorita	Opatrenie	Aktivita	Časový harmonogram	Finančné zdroje	Poznámka
		B2 Podpora záujmových aktivít pre deti a mládež	B2.1 Využívanie vhodných voľných priestorov pre deti a mládež; budovanie nenáročných športovísk, oddychovo-relaxačných zón a detských ihrísk, napr. v areáloch zariadení sociálnych služieb a pri ubytovniach	2015 + 2017	VZ + dotácie zo ŠR	
			B2.2 Podpora poradenských služieb pre rodičov	2013 – 2018	VZ	

Vysvetlivky: VZ - vlastné zdroje, ŠR - štátny rozpočet, MČ - mestská časť

5.4 Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

CIEĽ Dôstojný a bezpečný život občanov so zdravotným postihnutím a seniorov podporený dostatkom komplexných sociálnych služieb s cieľom dosiahnuť a čo najdlhšie udržať samostatnosť a nezávislosť						
P.č.	Priorita	Opatrenie	Aktivita	Časový harmonogram	Finančné zdroje	Poznámka
1.	A Rozvoj a zvyšovanie kvality sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb	A1 Program rozvoja a modernizácie služieb poskytovaných v zariadeniach pre seniorov	A1.1 Monitoring potrieb, návrhov a podnetov na skvalitnenie sociálnych služieb v ZpS, diskusia s obyvateľmi a vedením ZpS s cieľom aktivizácie klientov, posilnenia ich sebaobslužnosti a ochrany súkromia	2013 – 2018	VZ	

CIEĽ Dôstojný a bezpečný život občanov so zdravotným postihnutím a seniorov podporený dostatkom komplexných sociálnych služieb s cieľom dosiahnuť a čo najdlhšie udržať samostatnosť a nezávislosť						
P.č.	Priorita	Opatrenie	Aktivita	Časový harmonogram	Finančné zdroje	Poznámka
			A1.2 Zlepšenie spolupráce ZpS s rodinou; skvalitniť a zintenzívniť partnerskú spoluprácu s mestskými časťami (napr. informovanie o prijatí občana do ZpS), ako i prepojenie na subjekty mestskej sociálnej siete	2013 – 2018	VZ	
			A1.3 Prieskum potrieb na rozvoj alebo zavedenie nových ambulantných a poradenských sociálnych služieb v ZpS (napr. odľahčovacia služba, denný stacionár) v spolupráci s mestskými časťami	2014 – 2018	VZ	
		A2 Rozvoj sociálnych služieb	A2.1 Podpora zlepšenia podmienok a zvýšenia kapacít terénnej opatrovateľskej služby v spolupráci s mestskými časťami	2013 – 2018	VZ + MČ	
			A2.2 Rozvoj spolupráce s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb s cieľom skvalitňovania a prepájania mestskej sociálnej siete	2014 – 2018	VZ	
			A2.3 Skvalitnenie sociálneho poradenstva na úrovni hlavného mesta pre odkázaných občanov	2014 – 2018	VZ	
			A2.4 Rozvoj kapacít zariadení opatrovateľskej služby	2014	VZ + MČ	
			A2.5 Rozvoj kapacít denného stacionára	2015	VZ + MČ	
			A2.6 Podpora zriadenia nízkoprahového zariadenia opatrovateľskej služby a zariadenia pre seniorov, resp. domova sociálnych služieb (v spolupráci s BSK) pre ľudí bez domova a ľudí odkázaných na osobitnú starostlivosť	2014 – 2018	VZ + MČ + BSK	
		A3 Krízová starostlivosť v rámci sieťovania sociálnych služieb	A3.1 Spolupráca s rodinou a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb	2013 – 2018	VZ	

CIEĽ Dôstojný a bezpečný život občanov so zdravotným postihnutím a seniorov podporený dostatkom komplexných sociálnych služieb s cieľom dosiahnuť a čo najdlhšie udržať samostatnosť a nezávislosť						
P.č.	Priorita	Opatrenie	Aktivita	Časový harmonogram	Finančné zdroje	Poznámka
		A4 Skvalitňovanie materiálneho a priestorového vybavenia existujúcich zariadení	A4.1 Spracovanie a schválenie harmonogramu skvalitňovania materiálneho a priestorového vybavenia existujúcich zariadení sociálnych služieb vrátane debarierizácie a humanizácie, ako i jeho postupná realizácia	2013 – 2018	VZ	
			A4.2 Zabezpečenie sledovanosti spokojnosti so stavom zariadení, zbieranie podnetov a uskutočňovanie permanentnej údržby	2013 – 2018	VZ	
2.	B Zvýšenie dostupnosti vhodného bývania pre osoby so zdravotným postihnutím	B1 Inicovať zriadenie zariadenia podporovaného bývania	B1.1 Realizácia podporných aktivít zameraných na motiváciu klientov, rodičov a opatrovníkov pre samostatné bývanie za účelom osamostatnenia občanov so zdravotným postihnutím pri zohľadnení ich schopností	2017	VZ + ŠFRB	
			B1.2 V spolupráci s bratislavským samosprávnym krajom v rámci predpokladanej výstavby nájomných bytov plánovať aj byty pre potreby občanov so zdravotným postihnutím	2017	VZ + ŠFRB	
3.	C Bezbariérovosť a uľahčenie života, podmienok mobility a prepravy v meste	C1 Bezbariérová doprava a preprava	C1.1 Vo verejnej doprave zvyšovať počet nízkopodlažných prostriedkov verejnej dopravy	2014 – 2018	VZ	
			C1.2 Podporovať poskytovanie individuálnej prepravy pre klientov odkázaných na sociálnu službu (mikrobusy, taxíky)	2017 – 2018	VZ + MČ	

CIEĽ Dôstojný a bezpečný život občanov so zdravotným postihnutím a seniorov podporený dostatkom komplexných sociálnych služieb s cieľom dosiahnuť a čo najdlhšie udržať samostatnosť a nezávislosť						
P.č.	Priorita	Opatrenie	Aktivita	Časový harmonogram	Finančné zdroje	Poznámka
		C2 Bezbariérové prístupy	C2.1 Uľahčovanie podmienok života, prepravy a mobility pre osoby so zdravotným postihnutím (telesným aj zmyslovým), napr. zvukovou signalizáciou zastávok v dopravných prostriedkoch MHD; zvyšovať podiel cestnej svetelnej signalizácie so zvukovou signalizáciou	2013 – 2018	VZ	
			C2.2 Bezbariérové prístupy do verejných budov, kultúrnych a športových ustanovizní vrátane pohybu v nich; bezbariérové verejné WC	2013 – 2018	VZ + MČ	
4.	D Zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím	D1 Podporované zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím	D1.1 Spolupráca s agentúrami podporovaného zamestnávania a zamestnávateľmi pri vytváraní vhodných pracovných miest pre občanov so zdravotným postihnutím, napr. poskytnutím priestorov	2013 – 2018	VZ + dotácie zo ŠR	
			D1.2 Podpora vzniku chránených dielní a chránených pracovísk; marketingová podpora odbytu ich produktov a služieb	2015 – 2018	VZ + dotácie zo ŠR	

Vysvetlivky:

VZ - vlastné zdroje

ŠFRB - štátny fond rozvoja bývania

ŠR - štátny rozpočet

MČ - mestská časť

5.5 Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií

CIEĽ Implementácia a využívanie technických prostriedkov, najmä telekomunikačných technológií v systéme sociálnych služieb						
P.č.	Priorita	Opatrenie	Aktivita	Časový harmonogram	Finančné zdroje	Poznámka
1.	A Podpora a pomoc pri implementácii telekomunikačných technológií v sociálnych službách	A1 Podpora vzniku centra na monitorovanie a signalizáciu potreby pomoci vrátane krízových situácií	A1.1 Iniciaovať stretnutie s mestskými časťami a MVO s cieľom začlenenia telekomunikačných technológií do siete sociálnych služieb hl. mesta	2014 – 2018	VZ + MČ	
			A1.2 Osloviť na spoluprácu a podporu firmy poskytujúce telekomunikačné služby s cieľom zabezpečiť podmienky finančnej dostupnosti služby pre klientov	2014 – 2018	VZ+ MČ	
		A2 Zabezpečenie technických prostriedkov signalizácie	A2.1 Výber signalizačných technických prostriedkov podľa schopností klienta s prihliadnutím na rôzne zdravotné znevýhodnenia	2018	VZ+ MČ	
			A2.2 Zabezpečiť zaškolenie klientov k používaniu technických zariadení	2018	VZ+ MČ	
2.	B Propagácia	B1 Periodická propagácia novej sociálnej služby	B1.1 Využívať mediálny priestor na propagáciu a oboznamovanie verejnosti s možnosťou využívania novej služby	2018	VZ+ MČ	
			B1.2 Pomoc pri organizovaní propagačných predvážiacich akcií k rozširovaniu služby s poukázaním na jej výhodu	2018	VZ+ MČ	

Vysvetlivky: VZ - vlastné zdroje, MČ - mestská časť

5.6 Podporné sociálne služby

CIEĽ Pomoc poskytnutá včas, podľa potrieb a v primeranej kvalite na dobu určitú						
P.č.	Priorita	Opatrenie	Aktivita	Časový harmonogram	Finančné zdroje	Poznámka
1.	A Odľahčovací služba	A1 Plánovaná starostlivosť poskytovaná verejným poskytovateľom	A1.1 Zabezpečenie vhodnej sociálnej služby v požadovanom a vopred určenom čase v zariadení opatrovateľskej služby, prípadne v zariadení pre seniorov	2013 – 2018	VZ + MČ	
2.	B Pomoc ľuďom ohrozeným sociálnym vylúčením	B1 Rozvoj sociálnych služieb na uspokojovanie základných životných potrieb	B1.1 Zriadenie integračného centra	2013	VZ + spolupráca s NP	
		B2 Stredisko osobnej hygieny	B2.1 Podpora prevádzky strediska osobnej hygieny	2013 – 2018	VZ + spolupráca s NP	

Vysvetlivky:

VZ - vlastné zdroje

NP - neverejný poskytovateľ

MČ - mestská časť

5.7 Informovanosť

CIEĽ						
Dobrá dostupnosť, informovanosť a zrozumiteľnosť sociálnych služieb pre občanov						
P.č.	Priorita	Opatrenie	Aktivita	Časový harmonogram	Finančné zdroje	Poznámka
1.	A	A1 Skvalitnenie služieb v Servise pre občana Magistrátu hl. mesta SR Bratislavy	A1.1 Nepretržitá dostupnosť informácií o sociálnych službách pre občanov	2013	VZ	
			A1.2 Uplatnenie jednotného a prehľadného systému informovanosti o sociálnych službách na webovej stránke hl. mesta SR Bratislavy s pravidelnou aktualizáciou informácií aj v servise pre občanov	2013 – 2018	VZ	
			A1.3 Zriadenie pravidelnej rubriky o sociálnych službách v printovom médiu s celomestskou pôsobnosťou a v bratislavskej televízii	2013 – 2018	VZ	
			A1.4 Vydávanie bulletinov a informačných letákov a ich rozsiahla distribúcia na celom území mesta	2013 – 2018	VZ	
		A2 Zlepšenie informovanosti obyvateľov a poskytovateľov sociálnych služieb o zámeroch hl. mesta v rozvoji sociálnych služieb	A2.1 Stretnutia s verejnými aj neverejnými poskytovateľmi jednotlivých sociálnych služieb	2013 – 2018	VZ	
			A2.2 Pomoc a podpora pri riešení rôznych problémov poskytovateľov sociálnych služieb	2013 – 2018	VZ	
			A2.3 Monitoring a pravidelné zverejňovanie voľných kapacít jednotlivých druhov sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti hl. mesta	2014 – 2018	VZ	
			A2.4 Spolupráca s ostatnými poskytovateľmi sociálnych služieb za účelom zverejňovania voľných kapacít jednotlivých druhov sociálnych služieb	2014 – 2018	VZ	

Vysvetlivky: VZ - vlastné zdroje

5.8 Ľudské zdroje

CIEĽ Rozvoj ľudských zdrojov ako podmienka kvality poskytovaných sociálnych služieb						
P.č.	Priorita	Opatrenie	Aktivita	Časový harmonogram	Finančné zdroje	Poznámka
1.	A Rozvoj ľudských zdrojov	A1 Systém rozvoja ľudských zdrojov	A1.1 Monitoring personálnej, kvalifikačnej a mzdovej úrovne zamestnancov úsekov a zariadení poskytujúcich sociálne služby	2014 – 2018	VZ	
			A1.2 Návrh opatrení na skvalitnenie ľudských zdrojov: systém vzdelávania zamestnancov, program sociálnej starostlivosti o zamestnancov, motivačný systém odmeňovania a profesionálneho rastu, zásady kvalifikačných predpokladov pre výber a príjem zamestnancov na jednotlivé pozície, prevencia vyhorenia - supervízia	2014 – 2018	VZ	

Vysvetlivky: VZ - vlastné zdroje

6 PLÁN REALIZÁCIE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB, CIEĽOV A PRIORÍT ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NA ROKY 2013-2018

6.1 Záverečné zhrnutie potrieb rozvoja sociálnych služieb

Potreby rozvoja sociálnych služieb v hl. m. SR Bratislave vyplývajú z uskutočnených analýz prezentovaných v predchádzajúcich častiach a boli kľúčovými východiskami pre stanovenie cieľov, priorít, opatrení a aktivít komunitného plánu sociálnych služieb, ktoré je potrebné podrobne zapracovať do ročných realizačných plánov. Pre ich spracovanie je nevyhnutná aktualizácia potrieb zohľadňujúca platné legislatívne prostredie, spoločenské a materiálno-finančné možnosti hl. m. SR Bratislavy. Podrobný prehľad cieľov, priorít, opatrení a aktivít spolu s časovým harmonogramom a finančnými zdrojmi je uvedený v samostatnej kapitole (5 - Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v hl. m. SR Bratislave). Táto časť upriamuje pozornosť na tie sociálne služby, v ktorých sa prejavili najväčšie disproporcie medzi ponukou a dopytom v sociálnych službách.

Na území hl. m. SR Bratislavy sa poskytuje 26 druhov sociálnych služieb, ktoré poskytuje 190 poskytovateľov registrovaných na BSK, z toho je 113 neverejných poskytovateľov a 77 verejných poskytovateľov sociálnych služieb. Celková kapacita poskytovaných služieb predstavuje minimálne 5045 miest. Presný počet kapacít nie je uvedený v registri BSK, a to vzhľadom na meniace sa počty klientov ambulantných a terénnych sociálnych služieb.

Hlavné mesto SR Bratislava prevádzkuje 12 zariadení sociálnych služieb: jednu nocľaháreň, sedem zariadení pre seniorov, tri zariadenia opatrovateľskej služby a jeden denný stacionár s celkovou kapacitou 1 176 miest.

Pre komunitné plánovanie a rozvoj jednotlivých druhov sociálnych služieb vyplýva nasledovné:

Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb

poskytuje 16 subjektov (v tom 14 neverejných a 2 verejných). Kapacita služieb predstavuje 609 miest, čo tvorí približne jednu tretinu odhadovanej potreby, čo je 1 860 miest.

Hlavné mesto SR Bratislava prevádzkuje nocľaháreň Mea Culpa s kapacitou 36 miest.

Rozvoj týchto služieb je podporovaný aj zo strany obyvateľov (ako potrebné ich označilo 91% respondentov).

Na dosiahnutie stanoveného cieľa a zvýšenie kapacity týchto služieb je potrebné:

- rozširovanie ubytovacích možností a rozvoj sociálnych služieb na uspokojovanie základných životných potrieb
 - výstavbou nájomných bytov a bytov nižšieho štandardu
 - zvýšením kapacity prechodných ubytovacích zariadení
 - podporou zriadenia nízkoprahových denných centier
 - rozvojom kapacít nocľahární

- zriadením domova na polceste v spolupráci s BSK
- zriadením útulku v spolupráci s BSK
- podporou terénnej sociálnej práce
- skvalitňovanie spolupráce so všetkými poskytovateľmi sociálnych služieb vrátane MVO a cirkví
- rozšírenie poradenskej činnosti zameranej na konkrétne riešenie problémov klienta
- prijatie koncepcie riešenia problematiky ľudí bez domova.

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

poskytujú traja poskytovatelia (v tom: dvaja neverejní a jeden verejný). Kapacita služieb predstavuje 14 miest. Používaná metodika stanovuje zvlášť potrebu sociálnych služieb pre rodiny s deťmi, ktoré potrebujú trvalú pozornosť a zvlášť potrebu, ktorá vzniká priebežne, nerieši však špecificky potrebu služieb podľa zákona o sociálnych službách. Pritom táto služba je poskytovaná aj v zariadeniach zriadených podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Hl. m. SR Bratislava prevádzkuje jedno špecializované zariadenie - Krízové stredisko na Budatínskej ul. 59/A s kapacitou 49 miest.

Rozvoj týchto služieb je podporovaný aj zo strany obyvateľov (potrebu rozvoja týchto služieb označilo 96 % respondentov).

Na dosiahnutie cieľa „Vytvorenie priaznivých životných podmienok pre rodiny s deťmi“ je potrebné:

- poskytovať pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa so zreteľom na nízkoprijemné rodiny a osamelých rodičov (neúplne rodiny)
 - zriadením a podporou detských jasí
 - podporou rodín ohrozených chudobou najmä pri riešení ich konkrétnych problémov, napr. bývanie, výchova detí a pod.
- zriadiť nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu a sústavne podporovať poskytovateľov nízkoprahových sociálnych služieb pre deti a mládež ohrozených nežiaducimi vplyvmi
- naďalej finančne podporovať vzdelávacie, kultúrne a športové potreby detí z mnohohodetných rodín
- podporovať a rozvíjať centrá pre rodinu, ako aj záujmové aktivity pre deti a mládež
- spracovanie samostatného prieskumu pre stanovenie potreby služieb na podporu rodiny s deťmi na území hl. m. SR Bratislavy v spolupráci s mestskými časťami a BSK.

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

poskytuje na území hl. m. SR Bratislavy 135 poskytovateľov (v tom: 77 neverejných a 58 verejných). Služby sú poskytované v 140 zariadeniach (v tom 20 zariadení BSK, 11 zariadení hl. m. SR Bratislavy a 28 zariadení mestských častí hl. m. SR Bratislavy). Kapacita služieb predstavuje 3 627 miest celkom. Pritom kapacity zariadení pre seniorov predstavujú 1 740 miest oproti odporúčaným počtom 2 114 miest, čo je o 374 miest menej. Zariadenia opatrovateľskej služby a denné stacionáre predstavujú kapacity 247 miest, čo je asi jedna štvrtina odhadovanej

potreby kapacít 906 miest. Opatrovateľská služba a prepravná služba, resp. ich kapacity nie sú vzhľadom na priebežne sa meniaci stav evidované a sledované centrálné v registri poskytovateľov sociálnych služieb BSK. Naše zistenia preukázali počet 1 107 opatrovaných občanov (v mesiaci september), pričom celomestské odporúčania kapacít sú v počte 3 623 opatrovaných. Táto služba je v originálnej kompetencii mestských častí hl. m. SR Bratislavy.

Hlavné mesto SR Bratislava prevádzkuje sedem zariadení pre seniorov (kap.1045 miest), tri zariadenia opatrovateľskej služby (kap.80 miest) a jeden denný stacionár (kap.15 miest).

Rozvoj týchto služieb je podporovaný aj zo strany obyvateľov (potrebu rozvoja týchto služieb označilo 97 % respondentov).

Na dosiahnutie stanoveného cieľa a zvýšenie kapacity týchto služieb je potrebné:

- rozvíjať a modernizovať služby poskytované v zariadeniach pre seniorov
 - zlepšením spolupráce zariadení pre seniorov s rodinou; skvalitniť a zintenzívniť partnerskú spoluprácu s mestskými časťami (napr. informovanie o prijatí občana do ZpS), ako i prepojenie na subjektyestskej sociálnej siete
 - uskutočnením prieskumu potrieb na rozvoj alebo zavedenie nových ambulantných a poradenských sociálnych služieb v ZpS (napr. odľahčovacia služba, denný stacionár) v spolupráci s mestskými časťami
- podporovať ďalší rozvoj sociálnych služieb
 - podporou zlepšenia podmienok a zvýšenia kapacít terénnej opatrovateľskej služby v spolupráci s mestskými časťami
 - rozvíjaním spolupráce s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb s cieľom skvalitňovania a prepájaniaestskej sociálnej siete
 - skvalitňovaním sociálneho poradenstva na úrovni hlavného mesta pre odkázaných občanov
 - rozvojom kapacít zariadení opatrovateľskej služby
 - rozvojom kapacít denného stacionára
 - podporiť zriadenie nízkoprahového zariadenia opatrovateľskej služby a zariadenia pre seniorov, resp. domova sociálnych služieb (v spolupráci s BSK) pre ľudí bez domova a ľudí odkázaných na osobitnú starostlivosť
- zabezpečovať krízovú starostlivosť v rámci sieťovania sociálnych služieb rozvíjaním spolupráce s rodinou a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb
- skvalitňovať materiálne a priestorové vybavenie existujúcich zariadení
- iniciovať zriadenie zariadenia podporovaného bývania v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom, v rámci predpokladanej výstavby nájomných bytov plánovať aj byty pre potreby občanov so zdravotným postihnutím
- zabezpečovať bezbariérovosť a uľahčenie života, podmienok mobility a prepravy v meste
 - rozširovanímestskej bezbariérovej dopravy a prepravy
 - podporovaním poskytovania individuálnej prepravy pre klientov odkázaných na sociálnu službu (mikrobusy, taxíky)
 - uľahčovaním podmienok života, prepravy a mobility pre osoby so zdravotným postihnutím (telesným aj zmyslovým), napr. zvukovou signalizáciou zastávok v dopravných prostriedkoch MHD; zvyšovaním podielu fungujúcej cestnej svetelnej signalizácie so zvukovou signalizáciou

- zvyšovaním počtu bezbariérových prístupov do verejných budov, kultúrnych a športových ustanovizní vrátane pohybu v nich a bezbariérových verejných WC.

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií

poskytujú na území hl. m. SR Bratislavy piati neverejní poskytovatelia. Kapacita týchto služieb sa mení a nie je uvedená v registri BSK.

Rozvoj týchto služieb je podporovaný aj zo strany obyvateľov hl. m. SR Bratislavy (potrebu rozvoja týchto služieb označilo 96 % respondentov).

K naplneniu stanoveného cieľa „Implementácia a využitie technických prostriedkov, najmä telekomunikačných technológií v systéme sociálnych služieb“ je potrebné:

- podporiť vznik centra na monitorovanie a signalizáciu potreby pomoci vrátane krízových situácií
 - iniciovaním stretnutia s mestskými časťami a MVO s cieľom začlenenia telekomunikačných technológií do siete sociálnych služieb hlavného mesta
 - oslovením na spoluprácu a podporu firmy poskytujúce telekomunikačné služby s cieľom zabezpečiť podmienky finančnej dostupnosti služby pre klientov
- využívať mediálny priestor na propagáciu a oboznamovanie verejnosti s možnosťou využívania telekomunikačných prostriedkov v sociálnych službách.

Podporné služby

sú na území hl. m. SR Bratislavy zabezpečované 31 poskytovateľmi. V tomto počte je 15 neverejných poskytovateľov a 16 verejných poskytovateľov, organizácií mestských častí hl. m. SR Bratislavy. Kapacity týchto služieb nie sú presne uvedené v registri BSK. Hl. m. SR Bratislava zabezpečuje výkon týchto služieb čiastočne aj v rámci služieb poskytovaných v nocľahárni (stredisko osobnej hygieny, práčovňa, jedáleň), ale aj podporou neverejného poskytovateľa týchto služieb - Domov pre každého, o. z. Podporné služby sa týkajú najmä potrieb ľudí v krízových životných situáciách a ľudí ohrozených sociálnym vylúčením. Ide o cieľové skupiny: ľudia bez domova, osamelí občania s nízkym príjmom, ľudia so zdravotným a psychickým postihnutím, osamelí seniori, ľudia s problémami so závislosťami a tiež ľudia bez práce a príjmu, ktorí sa krátkodobo zdržiavajú na území hl. m. SR Bratislavy. Podporné služby pre ľudí bez domova komplexne a systémovo rieši pripravovaná celomestská koncepcia pre riešenie problematiky ľudí bez domova. Potreby podporných služieb pre ľudí s problémami so závislosťami sú uvedené v osobitnej prílohe.

Rozvoj týchto služieb je podporovaný aj zo strany obyvateľov (potrebu rozvoja týchto služieb označilo 94 % respondentov).

Na dosiahnutie stanoveného cieľa a zvýšenie kapacity týchto služieb je potrebné:

- zabezpečiť odľahčovaciu službu v požadovanom a vopred určenom čase v zariadení opatrovateľskej služby, prípadne v zariadení pre seniorov
- podporiť zriadenie integračného centra
- podporovať prevádzku strediska osobnej hygieny.

Predpokladané termíny realizácie a možnosti finančných zdrojov k napĺňaniu navrhovaných opatrení sú uvedené v kapitole 5 – Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v hlavnom meste SR Bratislave.

6.1.1 ČASOVÝ PLÁN REALIZÁCIE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB, CIEĽOV A PRIORÍT ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NA ROKY 2013 – 2018 VRÁTANE URČENIA PERSONÁLNYCH, FINANČNÝCH, PREVÁDZKOVÝCH A ORGANIZAČNÝCH PODMIENOK NA ICH REALIZÁCIU

Cieľ: Prevencia a predchádzanie sociálnej exklúzie a pomoc a podpora pri riešení obtiažnych a krízových životných situácií

Priorita: A - Podpora poradenstva a prevencie

Opatrenie A1: Skvalitňovanie spolupráce s poskytovateľmi sociálnych služieb									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A1.1	Pravidelná spolupráca s jednotlivými poskytovateľmi sociálnych služieb vrátane mimovládnych organizácií a cirkví	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A1.2	Poradenská činnosť zameraná na konkrétne riešenie problémov klienta	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							

Priorita: B – Pomoc ľuďom ohrozeným sociálnou exklúziou

Opatrenie B1: Rozširovanie ubytovacích možností									
Aktivita:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
B1.1	Výstavba nájomných bytov a bytov nižšieho štandardu	Časový plán	x	x					
		Finančný plán							
B1.2	Zvýšenie kapacity prechodných ubytovacích zariadení	Časový plán						x	
		Finančný plán							

Opatrenie B2: Rozvoj sociálnych služieb na uspokojovanie základných životných potrieb									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
B2.1	Podpora pri zriaďovaní nízkoprahového denného centra	Časový plán	x	x	x				
		Finančný plán							
B2.2	Poskytovanie služieb na uspokojovanie základných životných potrieb (hygiena, jedlo, ošatenie)	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
B2.3	Rozvoj kapacít nocľahární	Časový plán	x	x					
		Finančný plán							
B2.4	Zriadenie domova na pol ceste	Časový plán		x					
		Finančný plán							
B2.5	Zriadenie útulku	Časový plán			x				
		Finančný plán							

Priorita: C - Zlepšenie koordinácie hl. mesta, samosprávneho kraja, mestských častí a mimovládnych organizácií pri zabezpečovaní služieb krízovej intervencie a služieb pre ohrozené skupiny obyvateľov (bezdomovci, obeť násillia, ľudia s problémami so závislosťami a pod.)

Opatrenie C1: Koncepcia riešenia problematiky ľudí bez domova									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
C1.1	Vytvorenie pracovnej skupiny zloženej zo zástupcov samosprávneho kraja, mesta, mestských častí a mimovládnych organizácií, ktorá bude pravidelne vyhodnocovať situáciu v oblasti krízovej intervencie, pripravovať návrhy na zlepšenie stavu	Časový plán	x						
		Finančný plán							
C1.2	Spracovanie, prijatie, realizácia a vyhodnocovanie harmonogramu preventívnych a nápravných opatrení na zlepšenie stavu v oblasti krízovej intervencie	Časový plán		x	x	x	x	x	
		Finančný plán							

Cieľ: Vytvorenie priaznivých životných podmienok pre rodiny s deťmi**Priorita: A - Pomoc rodinám s deťmi nachádzajúcimi sa v nepriaznivej sociálnej situácii a ohrozenými sociálnou patológiou**

Opatrenie A1: Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa so zreteľom na nízkoprijímové rodiny a osamelých rodičov									
Aktivita:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A1.1	Zriadenie a podpora detských jasí	Časový plán						x	
		Finančný plán							
A1.2	Pomoc rodinám ohrozeným chudobou a ich podpora pri riešení konkrétnych problémov, napr. bývanie, výchova detí a pod.	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
Opatrenie A2: Zriadenie a podpora nízkoprahového denného centra pre deti a rodinu									
Aktivita:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A2.1	Zriadenie nízkoprahového denného centra pre deti a rodinu	Časový plán	x			x			
		Finančný plán							
A2.2	Sústavná podpora poskytovateľom nízkoprahových služieb pre deti a mládež ohrozenú nežiaducimi vplyvmi	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
Opatrenie A3: Monitoring a podpora mnohodedných rodín									
Aktivita:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A3.1	Finančná podpora vzdelávacích, kultúrnych a športových potrieb detí - projekt Mnohodedné rodiny	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							

Opatrenie A4: Prieskum potrieb na podporu rodín s deťmi									
Aktivita:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A4.1	Spracovanie samostatného prieskumu pre stanovenie potreby služieb na podporu rodiny s deťmi na území hl. m. SR Bratislavy v spolupráci s mestskými časťami a BSK	Časový plán	x	x					
		Finančný plán							

Priorita: B – Rozvoj prevencie

Opatrenie B1: Podpora a rozvoj centier pre deti a rodinu									
Aktivita:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
B1.1	Rozširovanie a podpora materiálno-technického zabezpečenia materských centier	Časový plán		x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
B1.2	Vytýpovanie a poskytnutie vhodných voľných priestorov a ich bezplatné poskytovanie, resp. za nízke - symbolické nájomné, pre centrá pre rodinu a deti	Časový plán				x			
		Finančný plán							
Opatrenie B2: Podpora záujmových aktivít pre deti a mládež									
Aktivita:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
B2.1	Využívanie vhodných voľných priestorov pre deti a mládež; budovanie nenáročných športovísk, oddychovo-relaxačných zón a detských ihrísk, napr. v areáloch zariadení sociálnych služieb a pri ubytovniach	Časový plán			x		x		
		Finančný plán							
B2.2	Podpora poradenských služieb pre rodičov	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							

Cieľ: Dôstojný a bezpečný život občanov so zdravotným postihnutím a seniorov podporený dostatkom komplexných sociálnych služieb s cieľom dosiahnuť a čo najdlhšie udržať samostatnosť a nezávislosť

Priorita: A - Rozvoj a zvyšovanie kvality sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb

Opatrenie A1: Program rozvoja a modernizácie služieb poskytovaných v zariadeniach pre seniorov									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A1.1	Monitoring potrieb, návrhov a podnetov na skvalitnenie sociálnych služieb v ZpS, diskusia s obyvateľmi a vedením ZpS s cieľom aktivizácie klientov, posilnenia ich sebaobslužnosti a ochrany súkromia	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A1.2	Zlepšenie spolupráce ZpS s rodinou; skvalitniť a zintenzívniť partnerskú spoluprácu s mestskými časťami (napr. informovanie o prijatí občana do ZpS), ako i prepojenie na subjekty mestskej sociálnej siete	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A1.3	Prieskum potrieb na rozvoj alebo zavedenie nových ambulantných a poradenských sociálnych služieb v ZpS (napr. odľahčovacia služba, denný stacionár) v spolupráci s mestskými časťami	Časový plán		x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
Opatrenie A2: Rozvoj sociálnych služieb									
A2.1	Podpora zlepšenia podmienok a zvýšenia kapacít terénnej opatrovateľskej služby v spolupráci s mestskými časťami	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A2.2	Rozvoj spolupráce s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb s cieľom skvalitňovania a prepájania mestskej sociálnej siete	Časový plán		x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A2.3	Skvalitnenie sociálneho poradenstva na úrovni hlavného mesta pre odkázaných občanov	Časový plán		x	x	x	x	x	
		Finančný plán							

Aktivita:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A2.4	Rozvoj kapacít zariadení opatrovateľskej služby	Časový plán		x					
		Finančný plán							
A2.5	Rozvoj kapacít denného stacionára	Časový plán			x				
		Finančný plán							
A2.6	Podpora zariadenia nízkoprahového zariadenia opatrovateľskej služby a zariadenia pre seniorov, resp. domova sociálnych služieb (v spolupráci s BSK) pre ľudí bez domova a ľudí odkázaných na osobitnú starostlivosť	Časový plán		x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
Opatrenie A3: Krízová starostlivosť v rámci sieťovania sociálnych služieb									
Aktivita:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A3.1	Spolupráca s rodinou a verejnými poskytovateľmi sociálnych služieb	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
Opatrenie A4: Skvalitňovanie materiálneho a priestorového vybavenia existujúcich zariadení									
Aktivita:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A4.1	Spracovanie a schválenie harmonogramu skvalitňovania materiálneho a priestorového vybavenia existujúcich zariadení sociálnych služieb vrátane debarierizácie a humanizácie, ako i jeho postupná realizácia	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A4.2	Zabezpečenie sledovanosti spokojnosti so stavom zariadení, zbieranie podnetov a uskutočňovanie permanentnej údržby	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							

Priorita: B - Zvýšenie dostupnosti vhodného bývania pre osoby so zdravotným postihnutím

Opatrenie B1: Iniciovat' zriadenie zariadenia podporovaného byvania									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
B1.1	Realizácia podporných aktivít zameraných na motiváciu klientov, rodičov a opatrovníkov pre samostatné bývanie za účelom osamostatnenia občanov so zdravotným postihnutím pri zohľadnení ich schopností	Časový plán					x		
		Finančný plán							
B1.2	V spolupráci s bratislavským samosprávnym krajom v rámci predpokladanej výstavby nájomných bytov plánovať aj byty pre potreby občanov so zdravotným postihnutím	Časový plán					x		
		Finančný plán							

Priorita: C - Bezbariérovosť a uľahčenie života, podmienok mobility a prepravy v meste

Opatrenie C1: Bezbariérová doprava a preprava									
Aktivita:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
C1.1	Vo verejnej doprave zvyšovať počet nízkopodlažných prostriedkov verejnej dopravy	Časový plán		x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
C1.2	Podporovať poskytovanie individuálnej prepravy pre klientov odkázaných na sociálnu službu (mikrobusy, taxíky)	Časový plán					x	x	
		Finančný plán							
Opatrenie C2: Bezbariérové prístupy									
Aktivita:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
C2.1	Uľahčovanie podmienok života, prepravy a mobility pre osoby so zdravotným postihnutím (telesným aj zmyslovým), napr. zvukovou signalizáciou zastávok v dopravných prostriedkoch MHD; zvyšovať podiel cestnej svetelnej signalizácie so zvukovou signalizáciou	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
C2.2	Bezbariérové prístupy do verejných budov, kultúrnych a športových ustanovizní vrátane pohybu v nich; bezbariérové verejné WC	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							

Priorita: D - Zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím

Opatrenie D1: Podporované zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
D1.1	Spolupráca s agentúrami podporovaného zamestnávania a zamestnávateľmi pri vytváraní vhodných pracovných miest pre občanov so zdravotným postihnutím, napr. poskytnutím priestorov	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
D1.2	Podpora vzniku chránených dielní a chránených pracovísk; marketingová podpora odbytu ich produktov a služieb	Časový plán			x	x	x	x	
		Finančný plán							

Cieľ: Implementácia a využívanie technických prostriedkov, najmä telekomunikačných technológií v systéme sociálnych služieb**Priorita: A - Podpora a pomoc pri implementácii telekomunikačných technológií v sociálnych službách**

Opatrenie A1: Podpora vzniku centra na monitorovanie a signalizáciu potreby pomoci vrátane krízových situácií									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A1.1	Iniciovať stretnutie s mestskými časťami a MVO s cieľom začlenenia telekomunikačných technológií do siete sociálnych služieb hl. mesta	Časový plán		x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A1.2	Osloviť na spoluprácu a podporu firmy poskytujúce telekomunikačné služby s cieľom zabezpečiť podmienky finančnej dostupnosti služby pre klientov	Časový plán		x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
Opatrenie A2: Zabezpečenie technických prostriedkov signalizácie									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A2.1	Výber signalizačných technických prostriedkov podľa schopností klienta s prihliadnutím na rôzne zdravotné znevýhodnenia	Časový plán						x	
		Finančný plán							
A2.2	Zabezpečiť zaškolenie klientov k používaniu technických zariadení	Časový plán						x	
		Finančný plán							

Priorita: B - Propagácia

Opatrenie B1: Periodická propagácia novej sociálnej služby									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
B1.1	Využívať mediálny priestor na propagáciu a oboznamovanie verejnosti s možnosťou využívania novej služby	Časový plán						x	
		Finančný plán							
B1.2	Pomoc pri organizovaní propagačných predvážiacich akcií k rozširovaniu služby s poukázaním na jej výhodosť	Časový plán						x	
		Finančný plán							

Cieľ: Pomoc poskytnutá včas, podľa potrieb a v primeranej kvalite na dobu určitú**Priorita: A - Odľahčovacia služba**

Opatrenie A1: Plánovaná starostlivosť poskytovaná verejným poskytovateľom									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A1.1	Zabezpečenie vhodnej sociálnej služby v požadovanom a vopred určenom čase v zariadení opatrovateľskej služby, prípadne v zariadení pre seniorov	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							

Priorita: B - Pomoc ľuďom ohrozeným sociálnym vylúčením

Opatrenie B1: Rozvoj sociálnych služieb na uspokojovanie základných životných potrieb									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
B1.2	Zriadenie integračného centra	Časový plán	x						
		Finančný plán							
Opatrenie B2: Stredisko osobnej hygieny									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
B2.1	Podpora prevádzky strediska osobnej hygieny	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							

Cieľ: Dobrá dostupnosť, informovanosť a zrozumiteľnosť sociálnych služieb pre občanov

Priorita: A – Posilniť otvorenosť a transparentnosť pri plánovaní a poskytovaní sociálnych služieb, viac informovať občanov, diskutovať s nimi a zvyšovať ich spoluúčasť na rozhodovaní v sociálnej oblasti

Opatrenie A1: Skvalitnenie služieb v Servise pre občana Magistrátu hl. mesta SR Bratislavy									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A1.1	Nepretržitá dostupnosť informácií o sociálnych službách pre občanov	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A1.2	Uplatnenie jednotného a prehľadného systému informovanosti o sociálnych službách na webovej stránke hl. mesta SR Bratislavy s pravidelnou aktualizáciou informácií aj v servise pre občanov	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A1.3	Zriadenie pravidelnej rubriky o sociálnych službách v printovom médiu s celomestskou pôsobnosťou a v bratislavskej televízii	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A1.4	Vydávanie bulletinov a informačných letákov a ich rozsiahla distribúcia na celom území mesta	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
Opatrenie A2: Zlepšenie informovanosti obyvateľov a poskytovateľov sociálnych služieb o zámeroch hl. mesta v rozvoji sociálnych služieb									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A2.1	Stretnutia s verejnými aj neverejnými poskytovateľmi jednotlivých sociálnych služieb	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A2.2	Pomoc a podpora pri riešení rôznych problémov poskytovateľov sociálnych služieb	Časový plán	x	x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A2.3	Monitoring a pravidelné zverejňovanie voľných kapacít jednotlivých druhov sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti hl. mesta	Časový plán		x	x	x	x	x	
		Finančný plán							
A2.4	Spolupráca s ostatnými poskytovateľmi sociálnych služieb za účelom zverejňovania voľných kapacít jednotlivých druhov sociálnych služieb	Časový plán		x	x	x	x	x	
		Finančný plán							

Cieľ: Rozvoj ľudských zdrojov ako podmienka kvality poskytovaných sociálnych služieb**Priorita: A - Rozvoj ľudských zdrojov**

Opatrenie A1: Systém rozvoja ľudských zdrojov									
Aktivity:		Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu
A1.1	Monitoring personálnej, kvalifikačnej a mzdovej úrovne zamestnancov úsekov a zariadení poskytujúcich sociálne služby	Časový plán							
		Finančný plán							
A1.2	Návrh opatrení na skvalitnenie ľudských zdrojov: systém vzdelávania zamestnancov, program sociálnej starostlivosti o zamestnancov, motivačný systém odmeňovania a profesionálneho rastu, zásady kvalifikačných predpokladov pre výber a príjem zamestnancov na jednotlivé pozície, prevencia vyhorenia - supervízia	Časový plán							
		Finančný plán							

ZÁVER

Komunitné plánovanie je dobrý spôsob ako začať, prípadne rozvíjať spoluprácu a vytvárať trvalejšie partnerstvá. K výhodám patrí aj skutočnosť, že do procesu komunitného plánovania sú zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, prijímatelia) a verejnosť, čo výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania. V procese komunitného plánovania prevažuje dialóg a vyjednávanie, dosiahnutý výsledok je prijatý a podporovaný väčšinou účastníkov. Výsledkom komunitného plánovania je vždy kompromisné riešenie medzi tým, čo potrebujeme a chceme a tým, čo máme k dispozícii a môžeme. Komunitný plán môže byť zdrojom zlepšenia a skvalitnenia spolupráce medzi skupinami účastníkov komunitného plánovania, dáva príležitosť na hľadanie nových riešení a aktívne zapájanie sa občanov do života v komunite. Možnosťami v tomto prípade nie sú iba materiálne, finančné a ľudské zdroje, ale tiež spoločenská dohoda.

Komunitný plán hl. m. SR Bratislavy tvorí východiskový krátkodobý, až strednodobý dokument plánovania, financovania a časového harmonogramu zameraného na postupný rozvoj sociálnych služieb v hl. m. SR Bratislave. Komunitný plán sociálnych služieb analyzuje stav a úroveň sociálnych služieb poskytovaných obyvateľom hl. m. SR Bratislavy, hodnotí potreby obyvateľov odkázaných na sociálne služby a navrhuje priority, ciele a opatrenia pre ich rozvoj. Pritom zohľadňuje špecifiká mestských častí Bratislavy, ich strategické a programové dokumenty v oblasti rozvoja sociálnych služieb a tiež postavenie mestských častí vo vzťahu k hl. m. SR Bratislave.

Komunitný plán sociálnych služieb hl. m. SR Bratislavy na obdobie rokov 2013 až 2018 je otvorený živý materiál, ktorý reaguje na zmeny a potreby obyvateľov a celej komunity hl. m. SR Bratislavy a na meniace sa legislatívne, materiálno-finančné a personálne prostredie. Preto je potrebné ho priebežne vyhodnocovať a aktualizovať. Konkrétne ciele a opatrenia budú upresňované a podrobne rozpísané do ročných realizačných – akčných plánov rozvoja sociálnych služieb v priamom napojení na rozpočet príslušného roka. Komunitný plán tak predstavuje ideovú a obsahovú náplň programového rozpočtu mesta a je príležitosťou a prepojením volebných programov miestnych politikov so skutočnými potrebami občanov – voličov³⁶.

³⁶ “Významnú úlohu zohrávajú v celom procese komunitného plánovania sociálnych služieb miestni politici. Od nich sa očakáva, že komunitnému plánovaniu vyjadria svoju podporu, budú ho priebežne monitorovať a veľmi zodpovedne posudzovať definitívny návrh komunitného plánu vrátane jeho finančného zabezpečenia. No nielen to. Od komunálnych politikov sa očakáva, že budú návrh komunitného plánu veľmi zodpovedne konfrontovať nielen so svojim politickým programom, ale prihliadnu na väčšinový konsenzus tých, ktorí sa celého procesu komunitného plánovania zúčastňovali: užívateľov a poskytovateľov sociálnych služieb.” (Minipríručka pre Komunitné plánovanie sociálnych služieb, 2004)

ZDROJE A PRAMENE TVORBY A SPRACOVANIA KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

- *Zákon č.448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona o živnostenskom podnikaní, v znení neskorších predpisov*
- *Minipríručka pre Komunitné plánovanie sociálnych služieb, PhDr. H. Woleková, Mgr. M. Mežianová, SOCIA - nadácia na podporu sociálnych zmien, Bratislava 2004*
- *Obce, města, regiony a sociální služby, kolektiv autorů, Sociopress, Vyd. 1. Praha, 250 s., p, 1997*
- *Sociálne služby pre občanov – manuál pre obce a mestské úrady, Rada pre poradenstvo v sociálnej práci, Bratislava 2001*
- *Rozvoj komunitných sociálnych služieb, Rada pre poradenstvo v sociálnej práci, Bratislava*
- *Zapojení neziskových organizací v České republice do tvorby komunitních plánu péče, Centrum komunitní péče, Ústí nad Labem 2003*
- *Slovník Sociálneho Pracovníka, Štefan Strieženec, Vydanie Trnava 1996*
- *Sociálna práca, Anna Tokárová a kolektív, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, Akcent Print, Prešov 2003*
- *Sociálna ochrana starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím – vybrané aspekty, Kvetoslava Repková, Lýdia Brichtová, EPOS, 2009*
- *Sociálna pomoc po novom 2, Jana Buchelová, Mária Filipová, RAABE, 2009*
- *Zákon NR SR č.448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“)*
- *Zákon č.305/2005 Z. z. o sociálno právnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov*
- *Zákon NR SR č. 36/2005 Z. z. o rodine*
- *Zákon SNR č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov*
- *Zákon SNR č. 377/1990 Zb. o hl. m. SR Bratislave, v znení neskorších predpisov*
- *Štatút hl. m. SR Bratislavy v znení dodatkov č.1 až č.6*
- *Zákon NR SR č.539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja*
- *Štatistický úrad Slovenskej republiky*
- *Dokumenty a dostupné údaje hl. m. SR Bratislavy*
- *Dokumenty z knižnice Katedry sociálnej práce Pedagogickej fakulty UK Bratislava*
- *Internet, Wikipédia*
- *Bleha, B. – Vaňo, B. (2008). Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025. Infostat. Bratislava*
- *Bleha, B. – Vaňo, B. (2009). Demografická budúcnosť okresov Slovenska. Približovanie či divergencia. Infostat. Bratislava*
- *Šprocha, B. (2008). Reprodukčné správanie mestského a vidieckeho obyvateľstva na Slovensku. Infostat, Bratislava*
- *ŠÚ SR. Údaje z bilancie pohybu obyvateľstva, a pramenných diel*

ZOZNAM PRÍLOH

K časti: 1 **Analýza stavu poskytovaných služieb v hlavnom meste SR Bratislave**

K bodu **1.1** **Prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy registrovaných na BSK:**

Príloha č. 1 – *Výňatok z prezentácie k zákonu č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č.455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov – autor: Mgr. Lýdia Brichtová, PhD.*

Príloha č. 2 – *Tabuľkový prehľad verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na území hl. m. SR Bratislavy podľa registra poskytovateľov sociálnych služieb BSK (aj v elektronickej podobe na CD)*

Príloha č. 3 – *Drogová situácia na Slovensku s špecifickým prihliadnutím na Hl. mesto SR Bratislavu a opatrenia na riešenie redukcie požiadavky po droge*

K bodu **1.3** **Sociálne služby a zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti hl. m. SR Bratislavy**

Príloha č. 4 – *Prehľad financovania sociálnych služieb v zariadeniach pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti hl. m. SR Bratislavy za rok 2011*

Zoznam príloh na CD:

1. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja hl. m. SR Bratislavy na roky 2010 – 2020
2. Priority Bratislavy a programové ciele na roky 2011-2014
3. Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja
4. Národné priority rozvoja sociálnych služieb
5. Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike
6. Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015
7. Národný program Slovenskej republiky k Európskemu roku boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu (2010)
8. Národný akčný plán pre deti na roky 2009 – 2012
9. Národný pracovný program Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012
10. Základné princípy Národného programu starších ľudí (aktualizované)
11. Národný program rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života
12. Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2009 – 2012
13. Národná protidrogová stratégia na obdobie 2009 – 2012

**Výňatok z prezentácie k zákonu č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
a o zmene a doplnení zákona č.455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní
(živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov
Autor: Mgr. Lýdia Brichtová, PhD.**

Sociálne služby sú:

- ❖ Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb
- ❖ Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi
- ❖ Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ŤZP a nepriaznivého zdravotného stavu
- ❖ Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií
- ❖ Podporné služby

Soc. služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných život. potrieb

- nocľaháreň (prístrešie na jednu noc) - obec
- útulok - VÚC
- domov na pol ceste (dočasné ubytovanie pre osobu po odchode z útulku, detského domova...) - VÚC
- zariadenie núdzového bývania (pre osobu, na ktorej je páchané násilie, osamelého rodiča, osamelú tehotnú ženu, rodinu s deťmi bez ubytovania) - VÚC
- nízkoprahové denné centrum - obec

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladzovania rodinného a pracovného života (opatrovateľská služba pre deti) - obec
- zariadenie dočasnej starostlivosti o deti (stanica opatrovateľskej služby) – VÚC
- nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu - obec

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej soc. situácie z dôvodu ŤZP, nepriaznivého zdravotného stavu alebo dôchodkového veku

- Poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach
 - zariadenie podporovaného bývania - VÚC
 - zariadenie pre seniorov - obec
 - zariadenie opatrovateľskej služby - obec
 - rehabilitačné stredisko - VÚC
 - domov sociálnych služieb - VÚC
 - špecializované zariadenie (pre klientov s vybraným druhom zdravotného postihnutia, napr. Alzheimerova choroba, ťažké poruchy osobnosti, skleróza multiplex) - VÚC
 - denný stacionár (DSS s denným pobytom) - obec

- Opatrovateľská služba - obec
- Prepravná služba - obec
- Sprievodcovská a predčitateľská služba (sprievod pri základných sociálnych aktivitách a pomoc pri komunikácií)
- Tlmočnícka služba - VÚC
- Sprostredkovanie tlmočníckej služby (agentúra TS)
- Sprostredkovanie osobnej asistencie (agentúra OA)
- Požičiavanie pomôcok

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií

- Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci (nepretržitá, dištančná hlasová a elektronická komunikácia s osobou, ktorá sa nachádza v ohrození zdravia alebo života)
- Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom komunikačných technológií (sociálne poradenstvo napr. prostredníctvom telefónu, chatu, sms)

Podporné služby

- Odľahčovacia služba (pre osobu, ktorá opatruje občana s ŤZP za účelom nevyhnutného odpočinku) - obec
- Pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností (prostredníctvom záujmových združení opatrovníkov)
- Denné centrum (pre osoby v dôchodkovom veku a rodičov s deťmi – záujmová činnosť)
- Integrované centrum (pre osoby, ktoré nemajú zabezpečené základné životné potreby) - VÚC
- Jedáleň
- Práčovňa
- Stredisko osobnej hygieny

Pôsobnosť obce

OBEC

- Vypracúva a schvaľuje komunitný plán
- Rozhoduje o odkázanosti na SS
- Poskytuje alebo zabezpečuje SS:
 - základné sociálne poradenstvo
 - opatrovateľská služba
 - pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa (opatrovateľské služby pre deti)
 - prepravná služba
 - odľahčovacia služba
 - zariadenie opatrovateľskej služby
 - zariadenie pre seniorov
 - denný stacionár
 - nocľaháreň
 - nízkoprahové denné centrum
 - nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu

Pôsobnosť obce

OBEC

- Poskytuje finančný príspevok pri odkázanosti na pomoc inej osoby a finančný príspevok na prevádzku
- Hradí inej obci alebo VÚC náklady na SS
- Ukladá a kontroluje opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov
- Kontroluje účelnosť využitia finančných príspevkov
- Vedie evidenciu posudkov a rozhodnutí o odkázanosti na SS a prijímateľov SS
- Vyhľadáva odkázané FO
- Poskytuje štatistické údaje
- Uhrádza náklady na zdravotné výkony (na posudzovanie)

Pôsobnosť VÚC

VÚC

- Vypracúva a schvaľuje koncepciu rozvoja SS
- Rozhoduje o odkázanosti na SS
- Poskytuje alebo zabezpečuje SS:
 - tlmočnicka služba
 - zariadenie podporovaného bývania
 - rehabilitačné stredisko
 - domov sociálnych služieb
 - špecializované zariadenie
 - útulok
 - domov na pol ceste
 - zariadenie núdzového bývania
 - zariadenie dočasnej starostlivosti o deti
 - integračné centrum
 - základné sociálne poradenstvo

Pôsobnosť VÚC

VÚC

- Je registračným miestom pre poskytovateľov SS
- Vede register poskytovateľov SS
- Poskytuje finančný príspevok pri odkázanosti na pomoc inej osoby a finančný príspevok na prevádzku
- Hradí inej obci alebo VÚC náklady na SS
- Ukladá a kontroluje opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov
- Kontroluje účelnosť využitia finančných príspevkov
- Vede evidenciu posudkov a rozhodnutí o odkázanosti na SS a prijímateľov SS
- Poskytuje štatistické údaje
- Uhrádza náklady na zdravotné výkony (na posudzovanie)

Nové formy odborných činností

- **Sociálne poradenstvo:** poskytuje sa formou
 - **základného poradenstva** - posúdenie problému a poskytnutie informácií o možnostiach jeho riešenia, sprostredkovanie pomoci
 - **špeciálneho poradenstva** – zamerané na zistenie príčiny vzniku, charakteru, rozsahu problému a konkrétna odborná pomoc pri jeho riešení (metódy a programy pre konkrétnu cieľovú skupinu)

- **Sociálna rehabilitačná činnosť** – účelom je podpora samostatnosti a sebestačnosti FO a to rozvojom a nácvikom zručností a schopností a posilňovaním návykov pri sebaobsluhe, starostlivosti o domácnosť a pri soc. aktivitách
- **Pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov** - pomoc pri uplatňovaní nárokov, sprevádzanie pri vybavovaní úradných záležitostí, osobných dokladov, úradnom styku a pod.

Poskytovatelia sociálnych služieb a odborných činností

Zo zákona:

- Obec
- Zariadenie s právnou subjektivitou (zriadené obcou alebo VÚC)
- VÚC je poskytovateľom len sociálneho poradenstva

Na základe registrácie:

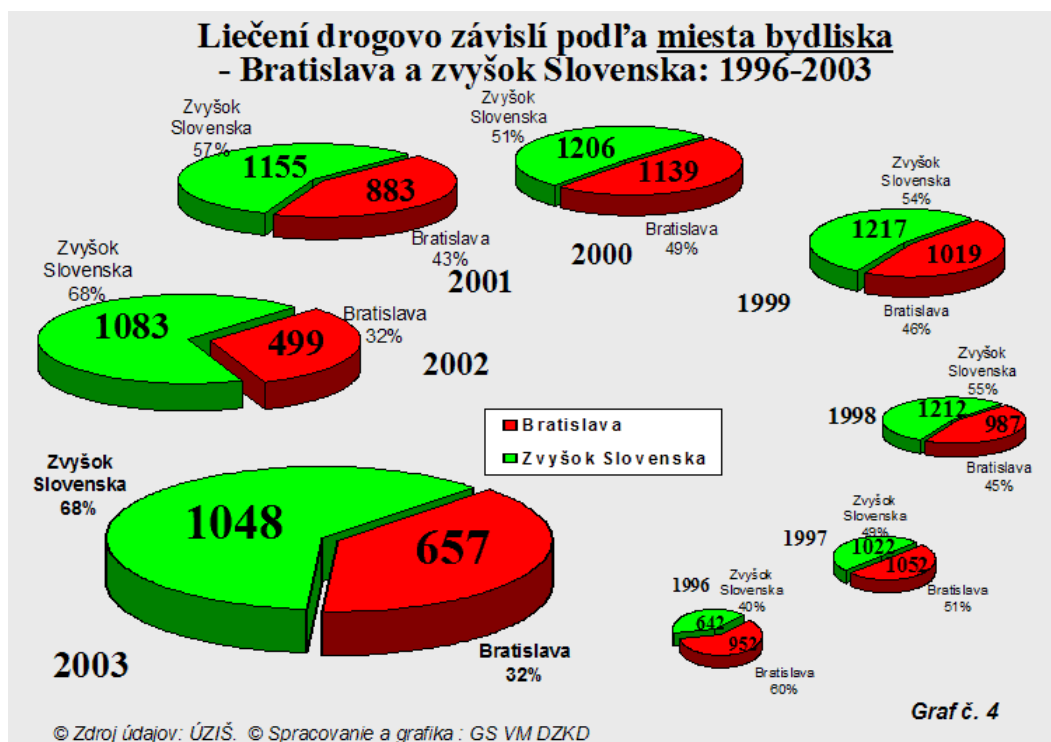
- Právnické a fyzické osoby

Drogová situácia na Slovensku so špecifickým prihliadnutím na hl. mesto SR Bratislavu a opatrenia na riešenie redukcie požiadavky po droge

Špecifickým regiónom, pokiaľ ide o drogovú problematiku, ostáva hlavné mesto Bratislava so svojím okolím, formujúcim najmenší samosprávny kraj z ôsmich krajov Slovenska. Súčasne je to najľudnatejší a najrozvinutejší región, s dlhodobou najnižšou nezamestnanosťou a jeho podiel na tvorbe HDP celého Slovenska predstavuje 25 %.

Podľa prieskumu NMCD (2009) má populácia bratislavského regiónu v obľube marihuany, extázy a pervitín, k čomu môže prispievať aj ich dostupnosť, reálna či vnímaná zisťovaním v prieskume. Na otázku obťažnosti „Ako získať nelegálnu látku za 24 hodín?“ odpovedalo 67% respondentov v bratislavskom regióne vo veku 15 až 24 rokov, že je to ľahké a veľmi ľahké.

V roku 2009 tvorili liečení pacienti s trvalým pobytom na území regiónu takmer tretinu (31%) všetkých liečených osôb na Slovensku, pričom takýto dominantný trend je dlhodobý od roku 2001 (ZŠ 44/2010). V regióne sú súčasne najdostupnejšie a vysoko rozšírené pomáhajúce služby pre ľudí, ktorí majú problémy s drogami. Bratislava a Bratislavský samosprávny kraj – región stoja na čele všetkých sledovaných indikátorov aj v trestno-právnej oblasti a 51,5% podiel na celkovej drogovej kriminalite na Slovensku ostal aj v roku 2009 väčšinový. V regióne je dlhodobou najvyšší počet páchatel'ov trestných činov spojených s drogami – v roku 2005 to bolo 133 osôb na 100 tis. obyvateľ'ov, v roku 2009 už 142 na 100 tis. obyvateľ'ov – pri celoštátnom priemere 37 na 100 000 obyvateľ'ov.

Podľa sentinelovej štúdie v CPLDZ Bratislava dosiahol podiel séropozitívnych nálezov vírusovej hepatitídy typu C medzi pacientmi 50%, čo je pokračovanie narastajúceho trendu z rokov 2006 – 2007 a predstavuje najvyšší podiel v histórii sledovania. Rovnako sa podľa tej istej štúdie zvýšilo percento pacientov s výskytom protilátok hepatitídy typu B na 20% - absolútny počet však nie je vysoký. Napriek tomu, že neexistuje systematické sledovanie psychiatrickej komorbidity, na základe klinickej skúsenosti bol aj v roku 2009 konštatovaný nárast toxických psychóz v súvislosti s užívaním metamfetamínu.

Významnou súčasťou aktivít nízkoprahových organizácií v oblasti harm-reduction sú programy výmeny/distribúcie sterilných injekčných ihl a striekačiek. V roku 2009 bolo klientom týchto zariadení - ktorých počet v roku 2009 mierne vzrástol na 3588 osôb - poskytnutých 318 292 injekčných striekačiek (nárast oproti roku 2008). Striekačky pre klientov v Bratislave poskytuje v rámci svojich programov aj Centrum pre liečbu drogových závislostí; v roku 2009 ich poskytli 26 765 kusov. Spolu s relatívne dobrou dostupnosťou ihl/strieakačiek vo väčšine lekární to vytvára dobrý predpoklad pre zamedzenie alebo spomalenie šírenia infekčných chorôb u užívateľov drog.

Špecializované centrá pre liečbu drogových závislostí poskytovali v roku 2008 aj udržiavaciu (substitučnú) liečbu metadónom a buprenorfinom približne 500 pacientom. Okrem toho niekoľko desiatok pacientov bolo nastavených na udržiavaciu liečbu buprenorfinom v rámci ambulantnej psychiatrickej starostlivosti. Pokračovali aj dva programy metadónovej substitučnej liečby pre región Bratislavy a Banskej Bystrice a široká distribúcia buprenorfinového substitučného preparátu Suboxon cez sieť psychiatrických zdravotníckych zariadení. Okrem samotných terapeutických cieľov sledujú substitučné programy znižovanie sociálnych a zdravotných rizík, šírenie informácií a osvetu. Systém liečby drogových závislostí v zdravotníckom sektore je nastavený dobre a medicínska starostlivosť sa poskytuje bezplatne, jej dostupnosť a dosiahnuteľnosť závisí od konkrétnych zmlúv zdravotníckych zariadení s poisťovňami. Mimo sektoru zdravotníctva pôsobí na Slovensku 19 akreditovaných resocializačných zariadení, ktoré poskytujú koncentrovanú formu psychosociálnej starostlivosti prebiehajúcej v komunite v rámci dlhodobšieho pobytu klienta. Individuálny resocializačný program je orientovaný na opätovnú sociálnu reintegráciu Medzi klientmi resocializačných centier, ktorých primárnym problémom bola nelegálna látka, bolo v roku 2009 najviac s problémom užívania metamfetamínu (pervitín), nasledovaných užívateľmi viacerých drog (polyúzus). V poradí na treťom mieste sú užívatelia s históriou užívania heroínu. Tomuto poradiu nelegálnych drog, ktoré je podľa prieskumov NMCD v rokoch 2007 až 2009 stabilné, predchádza dominujúci počet klientov s históriou problémov s alkoholom.

V rámci indikátora „Užívanie drog v populácii“ (GPS) sa v roku 2009 realizovali dva populačné prieskumy s finančnou účasťou NMCD. Pilotný prieskum – regionálny v bratislavskom kraji - o užívaní psychoaktívnych látok a postojoch a názoroch vo vzťahu k drogovej problematike vo všeobecnej populácii vo veku 15 až 64 je čiastočne pokračovaním populačných prieskumov bývalého ÚVVM pri ŠÚ SR. Populačné prieskumy v kontexte sledovania užívania legálnych a nelegálnych psychoaktívnych látok sa tu realizovali od roku 1996 v dvojročných intervaloch. V jednotlivých cykloch prieskumu sa najviac modifikoval modul venovaný nelegálnym látkam a pre cyklus v roku 2008 bol pripravený aktualizovaný dotazník vychádzajúci z Európskeho modelového dotazníka (EMQ). Tento sa však v roku 2008 neuskutočnil a až v roku 2009 NMCD mohlo zrealizovať revitalizovaný prieskum na regionálnej vzorke. Okrem harmonizácie so základnými kritériami na odhad rozšírenia skúsenosti a užívania drog vo všeobecnej populácii, boli do prieskumu zaradené aj prídavné skríningové škály, prostredníctvom ktorých sa dá

odhadnúť podiel osôb s problematickejšou formou konzumácie alkoholu (škála CAGE) a marihuany (škála CAST) v tejto populácii. Skriningová škála CAST zachytila v bratislavskom regióne 1,6 % užívateľov marihuany, ktorí sú v pásme vysokého rizika psychosociálnych problémov, spojených s frekventovaným užívaním marihuany a ďalších – 1,6% v pásme mierneho rizika. V poradí ďalších „oblíbených“ drog figurovala v roku 2009 v bratislavskom regióne extáza a pervitín a prieskum zachytil aj problémových - injekčných - užívateľov (0,4%). Druhý prieskum v rámci svojich dlhodobých výskumných aktivít – sledujúcich ciele rezortného Akčného plánu MŠ SR - realizoval Ústav informácií a prognóz v školstve v populácii 15-26 ročných mladých ľudí s tým, že osobitná pozornosť sa venovala podskupine 15-24 rokov. Oba tieto prieskumy potvrdili dominanciu marihuany, ktorá je na Slovensku stále najčastejšie skúšanou a aj súčasne užívanou nelegálnou drogou.

Špecifiká bratislavskej mládeže

Najčastejšie rizikové faktory školského prostredia z hľadiska problematikosti prostredia sú napríklad lokalita školy. V Bratislave je touto lokalitou napríklad Petržalka, alebo mestská časť Ružinov. Ďalším problémom je rozličný stupeň sociálneho pôvodu, veľkokapacitné školy, ktoré zabezpečujú anonymitu, zanedbaná mimoškolská činnosť.

Ku konzumácii a abúzu spoločensky akceptovaných, legálnych drog, ako je alkohol alebo tabak, sa po roku 1989, najprv v Bratislave a neskôr na celom Slovensku, postupne pridala celá škála nelegálnych drog, najmä heroín a marihuana. Zistili sme, že napr. v roku 1994 aspoň raz v živote skúsilo marihuanu 11% 18-ročných študentov stredných škôl na celom Slovensku, ale dvakrát viac, a to 22%, ich v tom istom roku bolo v Bratislave.

Vývoj bol skutočne explozívny. Na porovnanie: po zhruba desaťročí v roku 2003 to podľa výsledkov štúdie ESPAD bolo vyše trikrát viac: 36,6% u 18-ročných na celom Slovensku; a bezmála dvaapokrát viac: 49,8% u rovnako mladých v Bratislave. Na porovnanie oproti roku 1994 to v roku 2007 bolo v prieskume ESPAD znovu o čosi viac: marihuanu užilo v živote štyrikrát toľko – 43,0% 18-ročných na celom Slovensku; pričom však v Bratislave sa situácia už oproti roku 2003 tak podstatne nezmenila – marihuanu užilo v živote 52,8%, teda dvaapokrát viac 18-ročných. Viac o presnejšom zmapovaní tohto vývoja v poslednej dekáde 20. storočia a v prvej dekáde 21. storočia v Správe ESPAD za rok 2007.

Aktuálna drogová situácia na Slovensku

Prehľad vybraných údajov o stave drogovej problematiky na Slovensku v roku 2010

Indikátor / údaj	Hodnota 2009	Trend 2007-2008	Hodnota 2010	Trend 2009-2010
Počet liečených kvôli užívaniu drog	1505	►◄	1609	◄
Počet liečených prvýkrát v živote kvôli užívaniu drog	686	◄	732	◄
Podiel injekčných užívateľov v liečbe	39,2%	►◄	36,5%	◄
Podiel prvoliečených	45,6%	►◄	45,5%	►◄
Počet prvoliečených užívateľov opioidov	168	◄	162	►◄
Počet prvoliečených užívateľov stimulantov (Pervitín)	232	◄	283	▲
Počet prvoliečených užívateľov kanabisu	168	◄	174	◄
Podiel pacientov mladších ako 20 rokov medzi prvoliečenými	27,6%	◄	73%	▲ ▲
Počet nízkoprahových programov	5	►◄	5	►◄
Počet klientov nízkoprahových programov	3588	◄	2267	◄
Počet resocializačných stredísk	19	►◄	19	►◄
Počet klientov v resocializačných strediskách	857	◄	802	◄
Podiel HIV pozitívnych medzi užívateľmi drog	<1%	►◄	<1%	►◄
Podiel pozitívnych prípadov infekčnej hepatitídy C medzi užívateľmi drog (údaj len z BA)	50%	►◄	40%	◄
Počet zistených úmrtí v dôsledku užitia drog	22	◄	20	◄
Počet zistených úmrtí v dôsledku užitia opiátov	12	▼	12	►◄
Počet osôb stíhaných za drogové trestné činy	2011	▲	1891	▼ (o 6%)
Počet osôb odsúdených za drogové trestné činy	1079	▲	1135	▲ (o 5,2%)
Z toho mladiství	51	▼	50	◄
Počet osôb odsúdených v súvislosti s kanabisom	551 (55,9%)	▲	689 (62,6%)	▲
Počet osôb odsúdených v súvislosti s heroínom	102 (10,3%)	▼	95 (8,6%)	▼
Počet osôb odsúdených v súvislosti s pervitínom	172 (17,5%)	▲	190 (17,3%)	▲
Počet osôb odsúdených v súvislosti s inými amfetamínmi, extázou	119 (12,1%)	►◄	99 (9%)	▼
Počet osôb odsúdených v súvislosti inými drogami	29 (2,9%)	◄	21 (0,9%)	▼
Počet osôb odsúdených v súvislosti s kokaínom	12 (1,3%)	◄	7 (0,6%)	▼
Odsúdené za prechovávanie pre vlastnú potrebu	620 (57,46%)	▲	629 (55,4%)	►◄
Odsúdené za nezákonnú výrobu, obchodovanie, dílovanie	433 (40,13%)	▲	490 (43,2%)	▲
Odsúdené iné trestné činy súvisiace s ponukou drog	26 (2,41%)	◄	16 (1,4%)	▼
Počet záchytov drog	2797	▲	2042	▼

Indikátor / údaj	Hodnota 2009	Trend 2007-2008	Hodnota 2010	Trend 2009-2010
Podiel záchytov kanabису	59%	▲	59%	►◄
Podiel záchytov pervitínu	29%	◐	27%	▼
Podiel záchytov heroinu	8%	◐	7%	▼
Podiel záchytov kokaínu	1%	◐	1%	►◄
Podiel záchytov iných druhov drog	3%	▲	5%	▲
Koncentrácia drog				
Medián koncentrácie marihuany	11,2	◐	11,3	◐
Medián koncentrácie hašišu	10,2	◐	7,5	▼
Medián koncentrácie heroínu	14	◐	14,6	◐
Medián koncentrácie kokaínu	34,6	▲	29,1	▼
Medián koncentrácie metamfetamínu	71,9	▲	71,8	◐
Priemerná koncentrácia marihuany	12,4	▲	7,7	▼
Priemerná koncentrácia hašišu	8,2	▼	9,7	▲
Priemerná koncentrácia heroínu	14,3	▼	16,2	▲
Priemerná koncentrácia kokaínu	30,1	▼	48,3	▲
Priemerná koncentrácia metamfetamínu	67,1	▲	65,7	▼
Počet a podiel drogovu závislých vo väzení	1301 (14,2%)	▲	1370 (13,8%)	►◄
Tresty uložené za drogovú kriminalitu				
Odsúdení k podmienčému trestu	65%	▲	64,9%	►◄
Odsúdení na nepodmienečný trest	26,7%	▲	26,3%	◐
Odsúdení k peňažnému trestu	6,7%	◐	6,3%	►◄
Odsúdení k alternatívne trestu	1,5%	◐	1,6%	▼
Odsúdení k iným trestom a upustení od potrestania	0,1%	▼	0,9%	►◄

▲/▼ Prudký nárast/pokles

◐/◑ Mierny nárast/pokles

►◄ Stabilizovaný stav

- Nesleduje sa/nie je k dispozícii

Užívanie drog v populácii / Problémové užívanie drog

V roku 2009 sa nový odhad problémového užívania drog na Slovensku nerealizoval. Najdôležitejšími zdrojmi údajov pre odhady sú neziskové organizácie poskytujúce služby harm reduction. Podľa posledného uskutočneného odhadu výskytu problémového užívania drog (NMCD 2009) môže byť na Slovensku od 4000 do 9800 problémových užívateľov opiátov a od 2500 do 9900 problémových užívateľov pervitínu. Rozsah problémového užívania v komunite klientov nízkoprahových služieb (mimovládne organizácie pôsobiace v teréne, ktoré poskytujú hlavne sterilné ihly a striekačky) podčiarkuje fakt, že takmer všetci klienti sú injekční užívatelia.

Rutinným zdrojom informácií o počtoch a niektorých charakteristikách problémových užívateľov drog v liečbe je štatistické zisťovanie NCZI. Podľa tohto zisťovania medzi liečenými pacientmi tvoria problémoví (v zmysle definície EMCDDA) užívatelia drog dlhodobu podstatnú časť, aj keď ich podiel, ktorý v deväťdesiatych rokoch minulého storočia dosahoval až približne 83%, postupne klesá. I tak ostáva relatívne vysoký, v roku 2009 sa odhaduje na 60 až 70% zo všetkých liečených osôb.

Požiadavky na liečbu

Za rok 2009 bolo hlásených 1904 občanov SR a 5 cudzincov - pacientov liečených pre problémy s drogami v zdravotníckych zariadeniach MZ SR, ale aj MS SR. V špecializovaných zariadeniach rezortu zdravotníctva bolo v ústavnej i ambulantnej liečbe 1505 osôb. Celkový počet pacientov v liečbe bol nižší ako v roku 2008 o 7,5%. Mierne klesol podiel liečených mužov voči liečeným ženám – pomer, ktorý v roku 2008 dosiahol hodnotu 4:1, klesol na pomer 3,5:1. Pokiaľ ide o zastúpenie primárnej drogy ako dôvodu liečby, neprišlo v poradí drog k zásadným zmenám. Okolo 40% pacientov bolo liečených pre problémy s opiátmi, viac ako jedna tretina (35%) kvôli stimuláciám amfetamínového typu a na treťom mieste s 18% figurovala ako primárna droga kanabis. Podiel injekčných užívateľov drog medzi liečenými v zdravotníckych zariadeniach opäť mierne poklesol z 40,5% v roku 2008 na 39,2% v roku 2009.

Drogová kriminalita

Podľa týchto údajov na Slovensku aj v roku 2009 pokračoval rastúci trend páchania drogovej kriminality. Rástol počet stíhaných páchatel'ov a spáchaných trestných činov a z roka na rok stúpa počet i podiel odsúdených, ktorí prechovávali drogu pre vlastnú potrebu – v roku 2009 (57,4%).

V roku 2009 polícia evidovala o 15% vyšší podiel drogových trestných činov (2439) a o 8% vyšší podiel páchatel'ov drogových trestných činov (211), v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Podobne ako v rokoch 2007 a 2008 bolo najviac stíhaných páchatel'ov a trestných činov v súvislosti s kanabisom, pervitínom a heroínom.

Za posledných osem rokov sa počet odsúdených viac než zdvojnásobil (z 468 odsúdených v roku 2002, na 1079 v roku 2009), pričom len za posledný rok vzrástol podiel odsúdených páchatel'ov drogových trestných činov o pätinu. Podiel 4,7% odsúdených mladistvých dosiahol v roku 2009 podľa údajov MS SR najnižšiu úroveň za posledných osem rokov. Reprezentuje to 51 mladistvých osôb vo veku 14 až 18 rokov.

Samotná závislosť od psychoaktívnych látok viedla k spáchaniu drogových trestných činov v 451 prípadoch. V iných trestných činoch (sekundárna drogová kriminalita) MS SR evidovalo drogovú závislosť ako dôvod spáchania trestného činu v 54 prípadoch – najviac krádeží (16).

Podľa údajov z prokuratúry počet stíhaných, ktorí spáchali trestný čin pod vplyvom inej návykovej látky ako alkoholu, kontinuálne rastie od roku 2006. Naopak, počet osôb stíhaných za trestný čin spáchaný pod vplyvom alkoholu mierne klesá od roku 2007 (o 134). Súdny v roku 2009 odsúdili celkom 30 953 osôb, z toho 1,2% (379 odsúdených) za trestné činy spáchané pod vplyvom inej návykovej látky než alkoholu. Ku koncu roku 2009 bolo v 18 zariadeniach ZVJS spolu 9133 obvinených a odsúdených, z ktorých 14,2% uviedlo, že pred vstupom do väzenia užívali drogy (11,6% v roku 2008). Najvyšší počet drogozo závislých evidovali, podobne ako v roku 2008, zariadenia v Leopoldove (197), naopak najnižší v ÚVTOS v Trenčíne (14). Za posledný sledovaný rok výrazne stúpol (o 41%) počet obvinených/odsúdených v zariadeniach ZVJS, u ktorých bolo vyšetrovaním na prítomnosť nelegálnych drog zistené ich užívanie, a to z 585 prípadov v roku 2008 na 826 v roku 2009. Najzneužívanejšou nelegálnou drogou boli i v roku 2009 heroín, pervitín a marihuana. V roku 2009 sa vykonávali súdom nariadené (tzv. ochranné) a dobrovoľné liečby - v piatich vybraných ústavoch ZVJS - počet absolvovaných súdom nariadených proti toxikomanických liečení poklesol o cca. 16% oproti roku 2008. V roku 2009 sa pre dobrovoľnú liečbu rozhodlo 42 odsúdených.

Trh s drogami

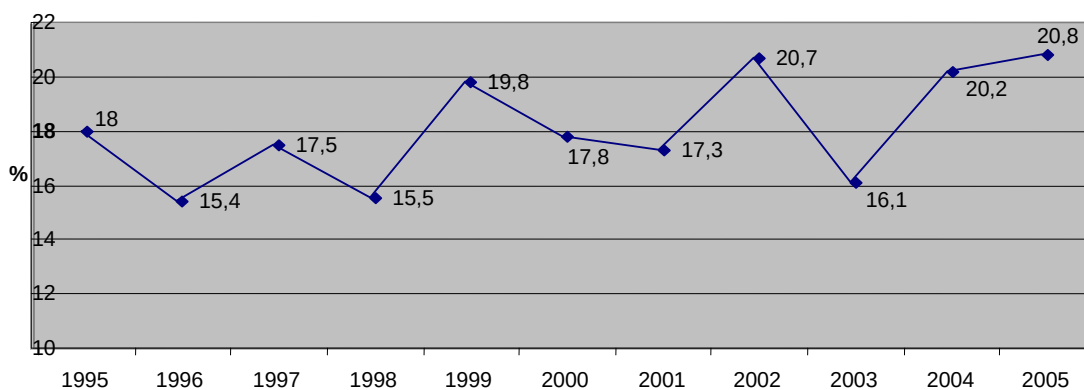
Nelegálny trh s drogami je na Slovensku rozvinutý pre domácu klientelu a súčasne Slovensko stále ostáva dôležitým tranzitným priestorom. V roku 2009 sa trh s drogami vyznačoval zvýšenou ponukou a produkciou marihuany a pervitínu (čo potvrdzujú aj rastúce štatistiky ich záchytov a zaisteného množstva) a tiež výskytom nových druhov drog (napr. mefedron) a prekursorov (anhydrid kyseliny octovej). Celkový počet záchytov reprezentoval 2 797 prípadov, čo je oproti roku 2008 zvýšenie o 15,6%. Najvyšší podiel mali záchyty konopných látok (59%), pervitínu (29%) a heroínu (8%). Policajti v roku 2009 zaistili historicky najvyššie množstvo rastlín konope – vyše 2,5 tony. Na slovenskom drogovom trhu sa po prvýkrát objavil mefedron (známy tiež ako subkoka alebo syntetický kokaín), ktorý sa predával najmä prostredníctvom internetu. Novým fenoménom v roku 2009 bolo zapojenie osôb vietnamského pôvodu do pestovania marihuany indoorovým spôsobom. Boli odhalené snahy o vývoz marihuany (s vyššou koncentráciou účinnej látky) do Maďarska a vyskytol sa aj prípad pašovania väčšieho objemu (860 litrov) prekursoru - acetanhydridu, určeného do niektorej z producentských krajín heroínu. V záchytoch značne poklesol podiel tablet extázy s obsahom účinnej látky MDMA, v roku 2009 sa na trhu častejšie objavovali tablety s obsahom piperazínov (najmä mCPP). Výrazne poklesla koncentrácia účinnej látky v zachytených vzorkách kokaínu, a to na najnižšiu úroveň za posledných 5 rokov (vážený priemer 30 %), naopak koncentrácia účinnej látky v pervitíne vzrástla na hodnotu 67%, čo mohlo byť pravdepodobným dôvodom, že v niektorých regiónoch Slovenska sa zistená najvyššia cena pervitínu priblížila k najvyššej cene kokaínu (100 €/g). Z pohľadu prokuratúry sa pod pojmom „stíhaný“ rozumie osoba, ktorej bolo ukončené trestné stíhanie (napr. obžalobou, podmieneným zastavením trestného stíhania, dohodou o vine a treste alebo podmieneným zastavením trestného stíhania či schválením zmieru).

Trendy vývoja drogovej scény na Slovensku

Za rok 2005 sú k dispozícii údaje, ktoré zo sociologických prieskumov mládeže získava kontinuálne od roku 1995 Ústav informácií a prognóz školstva (UIPŠ) v reprezentatívnej vzorke 15 až 26 ročnej mládeže Slovenska. Každý rok sa sledujú základné problémy ako fajčenie, konzumácia alkoholu a nelegálnych drog v inom kontexte.

V roku 2005 sa dotazníkového prieskumu (dotazník je administrovaný anketármi prevažne v domácnostiach) zúčastnilo 947 respondentov, z ktorých 196 (20,8%) uviedlo, že má skúsenosti s nelegálnymi drogami.

Graf 1: Respondenti v prieskumoch UIPŠ, ktorí uviedli skúsenosť s nelegálnymi drogami v období 1995 – 2005

Niektoré ďalšie výsledky získané v roku 2005 a vývojové trendy v užívaní drog u tých respondentov, ktorí uviedli skúsenosť s drogami:

- Najfrekvencovanejšou drogou, s ktorou mladí ľudia experimentujú pri získavaní svojich prvých skúseností, je marihuana (92,7%), v omnoho nižšej miere sú užívané prchavé látky (2,1%), pervitín (1,6%), tabletky spolu s alkoholom a hašiš (zhodne po 1,0%), pričom opýtaní vo veľmi malej miere experimentujú aj s extázou, kokaínom a tabletkami (zhodne po 0,5%).
- Medzi najčastejšie užívané drogy patrí marihuana (49,7%), hašiš (7,5%), extáza (6,7%), prchavé látky (6,1%), tabletky spoločne s alkoholom (5,6%), tabletky (4,8%), pervitín (4,5%) a kokaín a magické huby (zhodne po 3,8%). Ostatné nelegálne drogy ako LSD (2,9%), heroín (1,1%) a crack (0,3%) sú u respondentov skúšané len ojedinele, pričom 3,5% opýtaných nevie určiť druh drogy, ktorú užíli.
- Respondenti, ktorí už vyskúšali drogy, patria častejšie medzi fajčiarov, resp. je u nich zaznamenaná vyššia konzumácia alkoholu. Vo vyššom počte prípadov týchto ľudí fajčia obidvaja rodičia, alebo aspoň jeden z nich, a konzumujú alkoholické nápoje vo výrazne vyššej miere, než otcovia a matky mladých ľudí, ktorí skúsenosti s drogami nemajú.
- Na základe zistenej štatistickej významnosti je možné konštatovať, že respondenti, ktorí majú skúsenosti s drogami pochádzajú častejšie z neúplných a doplnených rodín a vo vyššom počte uvádzajú, že v ich rodinách existujú zhoršené vzájomné vzťahy.
- Najčastejšie uvádzaný vek prvého experimentovania s drogou bol 16 rokov, pričom najnižší uvedený vek bol 12 rokov.
- Pri prvom experimentovaní s drogami získala viac ako polovica respondentov drogu od priateľa a 30,7% opýtaných ju ponúkol spolužiak - celkove 90,1% mladým ľuďom zaobstaral drogu rovesník. Za celé sledované obdobie je zaznamenaný veľmi vysoký počet respondentov, ktorým poskytli drogy priatelia a spolužiaci. Muži častejšie získavajú drogu od spolužiaka, kolegu, súrodenca a dílera, zatiaľ čo ženám ju vo vyššej miere ponúknu priatelia alebo neznáma osoba. 46,3% mladých ľudí dostalo drogu zadarmo a viac ako tretina si ju kúpila, 3,7% opýtaných si drogu vypestovalo.
- Od roku 1996 mierne narastá počet respondentov, ktorých priatelia už vyskúšali nelegálne drogy. V roku 2005 malo 58,9% respondentov priateľov, ktorí už vyskúšali niektorú nelegálnu drogu (v roku 1996 to bolo 49%). Výsledky signalizujú pomerne veľkú dostupnosť drog pre mladých ľudí prostredníctvom ich priateľov, ktorí už drogy vyskúšali. V skupine respondentov, ktorí majú skúsenosti s drogami, má priateľov, ktorí tiež vyskúšali drogy, až 94,8% opýtaných.
- Za miesta, kde môžu mladí ľudia drogu najľahšie kúpiť alebo zohnať, označili respondenti diskotéky a koncerty, zábavné podniky a herne, internáty a školy a verejné priestranstvá.
- Od roku 1996 je zaznamenaný zvýšený počet experimentujúcich mladých ľudí s každým uvedeným spôsobom užívania drog. V skupine drog, ktoré sa fajčia, je zaznamenaný stúpajúci trend, pričom pri drogách, ktoré sa aplikujú vnútrožilovo, vdychujú a prehltávajú, je zistený miernejší vzostup počtu užívateľov.

Respondenti vo veľkej miere podceňujú nielen nebezpečenstvo drogovej závislosti, ale aj prenosu infekčných chorôb, ako je AIDS alebo hepatitída. Za najčastejšie dôvody pre experimentovanie s drogami pokladajú respondenti snahu prispôsobiť sa rovesníckej skupine,

zvedavosť, nudu a únik z rodinného prostredia. So stúpajúcou frekvenciou užívania drog sa zároveň zvyšuje aj počet respondentov uvádzajúcich príjemné a veľmi príjemné pocity. (Správa ESPAD za rok 2007)

Legislatívna a právna úprava protidrogovej problematiky v podmienkach Slovenskej republiky

Medzi základné dokumenty v SR upravujúce redukciu požiadavky po droge (aktivity mimo represie) patria predovšetkým:

- Národný program boja proti drogám na obdobie rokov 2009 – 2012 (zastrešuje Úrad vlády SR, konkrétne Odbor Národné monitorovacie centrum pre drogy)
- Národný akčný plán pre problémy s alkoholom (momentálne v pripomienkovom konaní - zastrešuje Ministerstvo zdravotníctva SR, konkrétne Úrad verejného zdravotníctva)
- Národný program prevencie nákazy HIV/AIDS v SR na roky 2012 – 2015 (zastrešuje Ministerstvo zdravotníctva SR, konkrétne Národné monitorovacie centrum pre HIV a AIDS)
- Národný program podpory zdravia (zastrešuje Ministerstvo zdravotníctva SR, konkrétne Úrad verejného zdravotníctva)
- Stratégia prevencie kriminality v SR (zastrešuje Ministerstvo vnútra SR, konkrétne Rada vlády pre prevenciu kriminality)
- Rámcový dohovor o kontrole tabaku (zastrešuje Ministerstvo zdravotníctva SR, konkrétne Úrad verejného zdravotníctva)
- Štátna politika vo vzťahu k mládeži (zastrešuje Rada vlády pre deti a mládež, konkrétne Ministerstvo školstva SR)

Vláda SR v apríli 2009 zobrala na vedomie návrh novej Národnej protidrogovej stratégie na obdobie 2009 – 2012. Materiál bol následne prerokovaný v parlamentných výboroch a v júni 2009 NR SR schválila Národnú protidrogovú stratégiu na roky 2009 – 2012.

Súčasťou novej, v poradí štvrtej stratégie, je Rámcový akčný plán, ktorý poskytuje participujúcim rezortom zreteľné vymedzenie cieľov v každej z piatich kľúčových oblastí – redukcia dopytu po drogách, znižovanie ponuky, koordinácia a spolupráca, medzinárodná spolupráca, informovanosť, výskum a hodnotenie. Podľa Programového vyhlásenia novej koalíciej vlády z augusta 2010 je základný rámec protidrogovej politiky vlády SR naďalej orientovaný na Európsku stratégiu boja proti drogám na roky 2005 – 2012 premietnutú na podmienky Slovenskej republiky v dokumente Národná protidrogová stratégia. Osobitný priestor bude vláda SR venovať boju proti distribúcii a spotrebe drog v oblasti represie, ale aj prevencie. Posilní zákonné a výkonné kompetencie policajného zboru v oblasti boja proti drogám.

V legislatívnom rámci, ktorý upravuje kontrolu a problematiku drog v dvoch kľúčových oblastiach, neprišlo do júna 2010 k výrazným zmenám. Doplnenie zoznamu látok v zákone č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch o identifikované syntetické kanabinoidy, resp. skupinu syntetických kanabinoidov sa nerealizovalo. Dve novely zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov rozšírili a spresnili podmienky ochrany nefajčiarov pred účinkami tabakového dymu.

Východiská pre realizáciu preventívnych aktivít v SR sa realizujú v zhode s nasledujúcimi európskymi dokumentmi:

- Protidrogová stratégia Európskej únie na roky 2005 - 2012
- Protidrogový akčný plán Európskej únie na roky 2009 - 2012
- Monitorovanie situácie - EMCDDA
- Medzinárodný dohovor o právach dieťaťa

Hlavnými úlohami konkrétnych, vecne príslušných rezortov sú nasledujúce aktivity:

Ministerstvo zdravotníctva SR má svoje priority v rámci Akčného plánu NPBD v zabezpečovaní poskytovania zdravotníckej starostlivosti drogovu závislým osobám (zlepšiť dostupnosť, rozšíriť škálu terapeutických programov vrátane substitučnej liečby) a realizácii preventívnych programov, ktoré súvisia s prevenciou súvisiacich ochorení s cieľom ochrániť verejné zdravie a užívateľov drog, najmä pre deti a mládež, výchova k zdravému životnému štýlu v spolupráci s Ministerstvom školstva SR, špecializovaná prevencia vzniku infekčných chorôb – HIV/AIDS, hepatitídy B, C a epidemiologické sledovanie.

Ministerstvo zdravotníctva SR ďalej zriaďuje **Centrá pre liečbu drogových závislostí – CPLDZ** (Banská Bystrica, Bratislava, Košice, Predná Hora a Žilina). V roku 2005 sa transformovalo na neziskovú organizáciu NZ - OLUP Predná Hora. Ďalšími dôležitými organizáciami v pôsobnosti rezortu zdravotníctva, ktoré realizujú protidrogové aktivity, sú **Inštitút drogových závislostí, Národné centrum zdravotníckych informácií** (bývalý Ústav zdravotníckych informácií a štatistik) a Úrady verejného zdravotníctva.

Ministerstvo školstva SR má v rámci svojej pôsobnosti zriadené a metodicky riadi v tejto oblasti inštitúcie, ktoré sú kompetentné v rámci prevencie závislostí. Patria k nim Ústav informácií a prognóz v školstve, metodicko – pedagogické centrá, Štátny pedagogický ústav, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, pedagogicko – psychologické poradne, centrá výchovnej a psychologické prevencie, liečebno – výchovné zariadenia, diagnostické centrá, školské kluby detí, centrá voľného času, ale i samotné materské školy, základné školy, stredné školy, špeciálne školy a vysoké školy.

Medzi najvýznamnejšie preventívne programy akreditované Ministerstvom školstva patria:

Cesta k emocionálnej zrelosti (Matula), Program rozvoja osobnosti žiaka (Hybenova), Kým nie je príliš neskoro (Servais), Škola bez alkoholu, tabaku a iných drog, Preventívne počítačové programy prof. Thomasovej zapracované v osnovách – biológia, etická výchova, občianska výchova, slovenský jazyk, náboženská výchova, náuka o spoločnosti; triednické hodiny, krúžková činnosť a mimoosnovové aktivity.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR je zriaďovateľom Centier poradensko-psychologických služieb pre jednotlivca, pár a rodinu boli v roku 2005 zlúčené s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny, následne vznikli odbory poradensko - psychologických služieb a na

Úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny, týmto vznikli samostatne referáty poradensko - psychologických služieb. 5 týchto referátov má pôsobnosť v Bratislave.

Ministerstvo vnútra SR smerom k prevencii závislostí kompetenčne zainteresúva Oddelenie prevencie kancelárie prezidenta policajného zboru a jednotlivých pracovníkov prevencie v rámci krajských riaditeľstiev PZ a okresných riaditeľstiev PZ.

V rámci rezortu vnútra sa realizujú preventívne programy „Správaj sa normálne“ a „Vieme, že ...“.

Ministerstvo kultúry SR poveruje týmito aktivitami najmä špecializované pracovisko - Oddelenie sociálnej prevencie Národného osvetového centra v Bratislave, ktoré dlhodobo realizuje projekt „Prečo som na svete rád/rada?“.

Štátna správa do danej problematiky zainteresúva aj krajské úrady a prostredníctvom krajských koordinačných komisií aj krajské školské úrady, kde sú určení krajskí koordinátori pre drogy a drogové závislosti.

Samostatnú pozíciu zastupujú VUC - samosprávne kraje a samozrejme jednotlivé mestá a obce, - úrady verejného zdravotníctva.

Nezastupiteľnú tému majú v problematike závislostí občianske združenia, ktoré sú zamerané najmä na terénnu sociálnu prácu (Harm Reduction), ale aj na oblasť resocializácie a rehabilitácie drogových závislých klientov.

Na území Bratislavy môžu klienti v núdzi a ich príbuzní využiť 4 telefonické linky dôvery a to Linku dôvery Bratislava, Linku Nezábudka Bratislava, Linku detskej istoty a Policajnú linku dôvery Bratislava.

V rámci podpory znižovania rizík spojených s užívaním drog realizujú dva terénne sociálne programy občianske združenia Prima a Odysseus.

Osobitné postavenie v Bratislave má zariadenie Retest zamerané na resocializáciu závislých, ktoré je priamo zriadené mestom Bratislava.

Dôležitými pre danú problematiku sú i občianske združenia venujúce sa sanácii rodiny a pomoci rodičom v kríze, ako napríklad Unicef, OZ Návrat, OZ Maják nádeje a iné.

Občianske združenia venujúce sa bezdomovectvu, či charitatívnej práci rovnako poskytujú podporu ľuďom s problémom závislostí.

Dôležitými sú i svojpomocné skupiny a občianske aktivity, napríklad NA (anonymní narkomani), či Protidrogové fórum.

Opatrenia na zvyšovanie efektivity protidrogovej stratégie mesta Bratislava

Samozrejماً je náväznosť na celoštátne odporúčania zadefinované v Národnom programe boja proti drogám, ktorý sa opiera o európske dohovory boja proti drogám, a to podpora zameraná na:

1. Veda, výskum, informovanosť a posilnenie spolupráce
 - podpora získavania údajov o drogovom fenoméne so zameraním na rôzne cieľové skupiny a ich spracovanie do analýz, štúdií a pod. v kontexte zámerov a cieľov národnej a regionálnych protidrogových stratégií,
 - podpora aktivít zameraných na prepájanie preventívnych, zdravotných, sociálnych a represívnych služieb/opatrení na miestnej, regionálnej a štátnej úrovni,
 - podpora koordinačných mechanizmov, zriaďovanie siete partnerstiev a nástrojov vzájomnej spolupráce partnerov protidrogovej politiky,
 - podpora spoločných aktivít zástupcov štátnej správy, samosprávy a občianskej spoločnosti v oblasti znižovania dopytu a ponuky drog,
 - podpora vzájomnej výmeny skúseností medzi odborníkmi pracujúcimi s ohrozenou populáciou, resp. s osobami so závislosťou a získavanie nových overených poznatkov a skúseností z praxe,
 - podpora periodických a neperiodických publikácií s protidrogovou tematikou,
 - podpora tvorby analýz a dopadov programov realizovaných v oblasti zneužívania drog.
2. Zníženie dopytu po drogách
 - podpora aktivít zameraných na predchádzanie užívania drog a rizikami s tým spojenými,
 - podpora na dôkazoch podložených a osvedčených preventívnych programov so zameraním na dlhodobú a systematickú prácu s deťmi, mládežou a rodinou a zraniteľnými skupinami,
 - podpora inovatívnych prístupov v práci s deťmi a mládežou s využitím masovokomunikačných a informačných technológií,
 - podpora vzdelávacích aktivít a odborných stretnutí pracovníkov pôsobiacich v oblasti drogovej problematiky,
 - podpora programov a aktivít na odborne garantovanú krízovú intervenciu, harm-reduction, streetwork, resocializáciu, postresocializáciu a svojpomocné poradenstvo,
 - podpora aktivít zameraných na zvyšovanie dostupnosti služieb pre ohrozenú populáciu,
 - podpora aktivít zameraných na zapájanie občianskej spoločnosti v súlade so spotrebou praxe.
3. Propagácia národnej protidrogovej stratégie
 - podpora informovanosti odbornej aj širokej verejnosti o protidrogovej politike, prostredníctvom vydávania odborných publikácií, metodických materiálov, učebných textov, doplnkovej literatúry, periodických časopisov, audiovizuálnych pomôcok a pod. so zameraním na zdravý životný štýl a výmenu odborných skúseností v oblasti prevencie drogových závislostí,
 - organizovanie cielených podujatí, odborných fór a diskusií k drogovej problematike.

Okrem toho by mesto Bratislava mohlo podporiť i profesionálne aktivity v oblasti redukcie požiadavky po droge v rámci svojej dotačnej politiky. S podporou jednotlivých aktivít, ktoré sú cielene protidrogové, bol v minulosti na Slovensku problém. Často sa podporovali aktivity, ktoré nemali priamy súvis s protidrogovou stratégiou štátu, ako napr. futbalové turnaje, výstavba ihrísk či ľudovo–umelecká činnosť. Prvýkrát na Slovensku preto predkladáme ucelený, metodicky konzistentný abecedný zoznam všetkých činností v danej oblasti

Zoznam činností:

– Beseda	– Program primárnej prevencie pre rizikové skupiny
– Dlhodobý/ komplexný program primárnej prevencie	– Program včasnej intervencie
– Edukatívny program	– Prednáška
– Hygienický servis	– Psychiatrické vyšetrenie
– Chránená práca/podporované zamestnávanie	– Psychologické vyšetrenie
– Individuálne poradenstvo	– Rekvalifikácia
– Individuálne poradenstvo pre rodičov a osoby blízke klientom	– Rodinná terapia
– Individuálna psychoterapia	– Sekundárny výmenný program
– Iné odborné vyšetrenie	– Skupinová psychoterapia
– Informačný servis	– Skupinová terapia a poradenstvo
– Interaktívny seminár	– Skupina pre rodičov a blízkych klienta
– Intervencia v prostredí zábavy	– Sociálna práca
– Komponovaný preventívny program	– Socioterapia
– Kontaktná práca	– Somatické vyšetrenie
– Korešpondenčná práca	– Telefonické, písomné a internetové poradenstvo
– Krízová intervencia	– Testovanie na infekčné ochorenia
– Krízová intervencia cez telefón a internet	– Úkony potrebné na zabezpečenie priamej práce s klientom
– Kvalitatívna analýza tablet syntetických drog	– Vstupné zhodnotenie stavu klienta
– Odbery biologického materiálu	– Výmenný program
– Orientačný test z moču	– Vzdelávací seminár
– Potravinový servis	– Vzdelávanie peer aktivistov
– Práca s rodinou	– Základné zdravotné ošetrenie
– Pracovná terapia	– Závažové programy
	– Zhodnotenie stavu a potrebnosti protidrogovej služby.

Na záver, ako inšpiráciu, dávame na zváženie pre pána primátora možnosť zapojiť Bratislavu jeho prostredníctvom do Konferencie starostov. Pre prijatie nových členov – miest do tohto európskeho združenia a samotný opis činnosti združenia a podmienky účasti miest ponúka webová stránka "European Cities Against Drugs" (www.ecad.net).

PREHLAD
financovania sociálnych služieb v zariadeniach pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti
hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy za rok 2011

P.Č.	Zariadenia sociálnych služieb v Bratislave (Zriaďovateľ: Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava)	Kapacita zariadenia	Priemerný počet občanov (rok 2011)	Skutočné bežné výdavky za rok 2011		Skutočné príjmy z platenia úhrad za sociálne služby za rok 2011		Ekonomicky oprávnené náklady v zmysle § 72 ods.5 zákona č. 448/2008 o sociálnych službách za rok 2011	
				Rok	1 občan mesiac	Rok	1 občan mesiac	Rok	1 občan mesiac
1.	Domov seniorov ARCHA								
	Zariadenie pre seniorov	83	83,00	813.564,54	816,83	293.564,43	294,74	1.005.540,16	1.009,58
	Zariadenie opatrovateľskej služby	24	24,00	343.400,03	1.192,36	66.694,15	231,58	375.599,86	1.304,17
	Denné aktivačné centrum	15	8,00	69.670,43	387,06	5.939,59	61,87	69.670,43	387,06
2.	Petržalský domov seniorov								
	Zariadenie pre seniorov	34	33,00	431.822,88	1.058,39	102.275,39	258,27	441.566,78	1.082,27
3.	Domov jesene života								
	Zariadenie pre seniorov	206	194,28	2.317.130,00	937,35	648.031,00	277,96	2.609.584,00	1.055,66
	Zariadenie opatrovateľskej služby	22	20,58	289.604,00	1.096,98	57.445,00	232,61	308.399,00	1.168,18
4.	GERIUM								
	Zariadenie pre seniorov	80	64,95	679.824,11	708,15	139.734,95	179,29	767.442,01	799,42
	Zariadenie opatrovateľskej služby	34	33,56	411.305,45	1.008,10	113.914,67	282,86	464.106,68	1.137,52
5.	Dom tretieho veku *								
	Zariadenie pre seniorov	263	261,94	819.577,53	259,69	350.785,45	111,60	929.680,46	294,58
6.	Domov seniorov Lamač *								
	Zariadenie pre seniorov	219	219,00	965.495,00	367,39	390.780,00	148,70	1.058.809,00	402,90
7.	Domov pri kríži *								
	Zariadenie pre seniorov	160	170,00	942.434,00	490,85	379.583,00	186,07	1.065.502,00	554,95

* V zmysle zákona č.195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci to boli domovy - penzióny pre dôchodcov, kde sa neposkytovala sociálna služba

Vypracovala: Ing. Mgr. Lenka Tibenská

Schválila: RNDr. Viera Karovičová

Bratislava: 13. februára 2012